

Stanislai Orichovii Roxolani Chimaera: sive de Stancari funesta regno Poloniae secta.

<https://hdl.handle.net/1874/402177>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

301
C. ORICHON

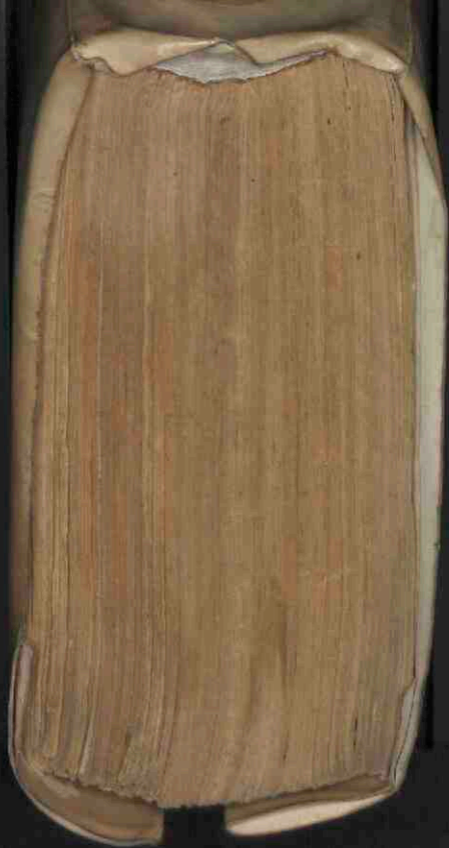
CH. 104
M. 104

E. oct.

104

da
i q
osa
me
rou
pul
to a
ne
q
su
rep
mo
n
e

et q̄fert et bñ fūc **A** ubi oꝝ usq̄
^{reparable}
ad descōm ducē. et hoc facē. si
sufficiat egrotans

Sportus purganda q̄tatates hie diffinit siue
illa si arripit et sic et omne q̄tatates nām mor
bi sibi assilantes sic et q̄tatates p̄ q̄tatate m̄
debet eē purgantes q̄tatates aut purgōmū
sup̄ m̄ amū ubi in p̄m̄ bacōibz uent̄ que
sp̄te fuit dixim̄. purgōmū aut q̄tatate m̄q̄
rensūm. s̄ in hac aūsp̄ siḡ q̄tatate purgō
mū postulat n. cū m̄. **F**inali cū purgōmū
m̄m̄ questit leui s̄ si q̄re illi p̄gād̄ m̄st̄a

si dicit usq̄ ad
p̄fice usq̄ ad
duce usq̄ ad de
uolub̄ et rog
d̄m̄. a d̄m̄

q̄ in illo ampl̄
locat̄ et de q̄

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

in omni regione et etate quida quia hoc ut
vitate augmētāt et q̄sunt ut inuēiūt et debi
litāt qualitatē et molbi vām augēt ut inuēiūt
uel in malor qualitates quēruūt

18

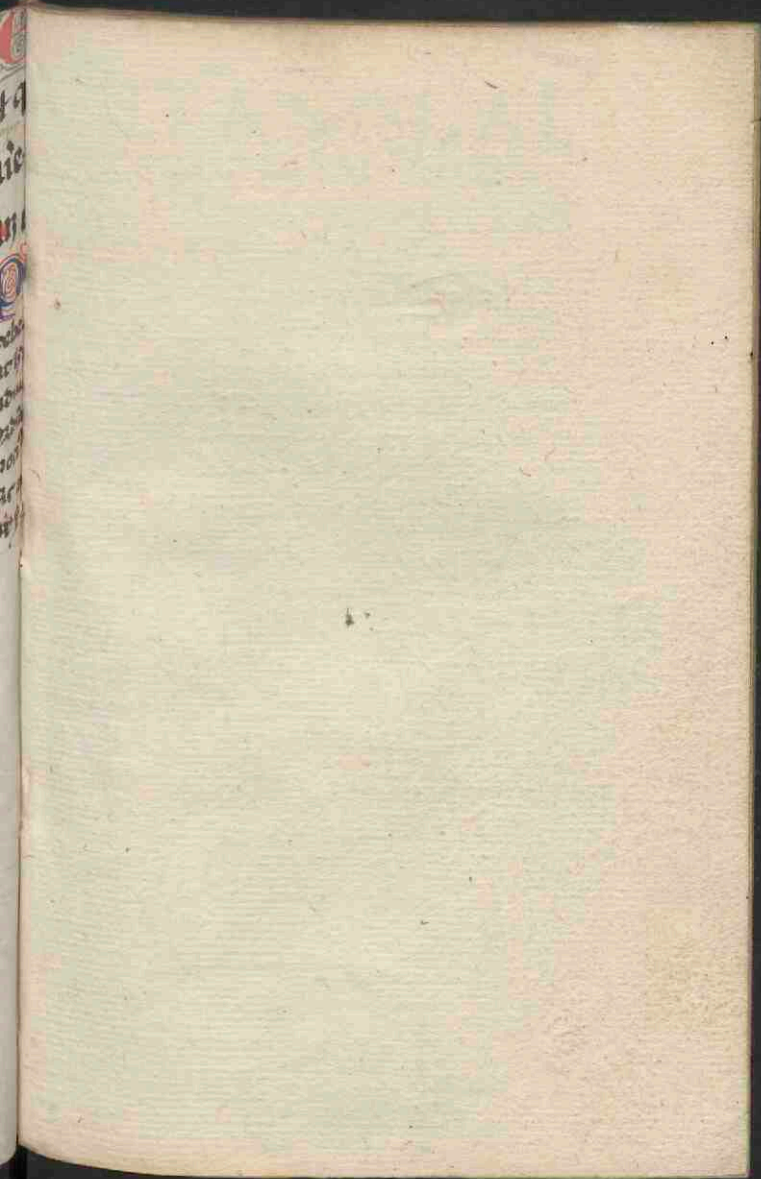
Estate et autūpno cibos s̄m̄
time ferūt. hieme uō facillime
uere aut secūdo.

Et quid putāt q̄ oīa hec ūba nō s̄t dupli
cata. quid n̄ assenūt quū dicit p̄m̄ nēnōs hieme
et uē calidissimōs hōc nō estate et autūpno q̄
bos s̄m̄p̄le s̄t putāt ūba eē duplicata s̄
nō s̄ ita q̄ n̄ p̄p̄ q̄a aum̄ q̄tūcāt dicit
ordmāte infūpatz s̄m̄bz intellerit h̄ uē
s̄m̄ dicit m̄lā cū s̄t dicit nō uōcē quū s̄t

Theologia

Octavo n°. 104.

q̄ n̄ p̄p̄ estate et dupl dicit a. q̄ a p̄ s̄p̄ lō de abacō
s̄m̄ dicit t̄m̄ eā

N. 28. A.

4 dl.

E 8'104

STANISLAI
ORICHOVII ROXO-
LANI CHIMÆRA:

SIVE
De Stancari funesta Regno
Poloniæ Secta.

Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt
ad vos in vestitu ouium, intus
autem sunt lupi rapaces.

*Ex dona. bib. a
Ginzel.*

COLONIÆ,
Apud Maternum Cholinum.
ANNO 1563.

M. Z. Materno suo S. D. P.

Itto tibi pro meo singulari in te studio ac amore, Confessionis Catholice Stanislai Orichouij Sarmatae, diuino loqui viri, contra funestam in regno Poloniae, Stancari sectam foetidissimam, exemplar vnu, mihi a Secretario Polonico nuper datum. Quod vt elegantioribus typis tuis, primo quoque tempore in octauo (vt vocat) excusum prodeat, ac in manibus nostratum versari incipiat, vehemeter precor. Opus profecto admirandum, siue rerum maiestatem, siue vim ac impetum dicendi, quo rapere ac expugnare videtur animos, siue etiam incredibile, ac supra quam dici potest ardentissimu, pro defendenda auita Religione, contra Stancari in regno Polonico venena, zelum spectes. Auctor hic quum in Saxonia aliquandiu stipendia fecisset, confusoq; hoc in sectarum salo dubie nauigasset, nuper in portum Ecclesiae Catholicae tranquillum, veluti in placidum venerandae matris sinu, sese recepit, edito hoc egregio animi sui vere Catholici specimine. Bene atque feliciter vale, mi Materne, & quod facis, pro tua virili Ecclesiam iuuare non cessa.

SACROSAN- CTO CONCILIO OECV

RENICO TRIDENTINO STA-
nislav Orichovius Roxolanus, se,
suaq; omnia dicta, scripta, gesta, quæ
prava ac recta, dijudicanda, purè
simpliciter, & absque condi-
tione subijcit, infra
scripto Chiro-
grapho
suo.

Sanctissimi Patres, ac iu-
stissimi Ecclesiæ Catho-
licæ iudices, cuius vni-
uersitatis corpus Tri-
denti, in sanctorū com-
munionē, repræsenta-
tis vnanimē, summa cum remitten-
dorum, & retinendorum peccatorū
potestate: habentes in sinu comple-
xuq; vestro vitam æternam: cuius
adipiscendæ, extra vestrum consen-
sum, nulla facultas vlli datur: en ego
à finibus terræ ad vos clamo, dum

§ 2 anxia-

P R A E F A T I O

anxiatum cor meum, ac vobis de me-
 dia Roxolania, ad Tyrani flumen,
 (Dnestrum vocant accolæ) Carpa-
 tho monti subiecta, supplex manus
 tendo, cum principe publicanorum
 illo, in conspectu, confessuq; vestro,
 fraudata compēsans quadruplo. Nā-
 que ego honorem debitum, non ho-
 mini, sed ordini vestro, sepe detraxi:
 atq; commune vestrum patrimoniū
 multum vexavi, dicendo in vos, quæ
 non oportuit: scribēdo de vobis, quæ
 non licuit: agendo contra vos, quæ
 nō decuit agere, dicere, scribere. De-
 fraudavi igitur vos, cum hæreticis dū
 cōiuro, dicto, scripto, facto. In qui-
 bus tot, ac tantis damnis, detrimen-
 tisq; vestris, ex auctoritate vestra re-
 sarciriendis, nolite, pro indulgentia ve-
 stra, aliud à me expectare velle, præ-
 ter illud quadruplū, *Pater peccavi, in cæ-
 lum coram te:* Vos enim vniuersi, in vno
 ordinis vestri principe PIO III. Ro-
 mano Petro, omnium nostrū vnus
 pater

AD PATRES CONCILII.

pater estis: à quo pater ego, non tam ætate, quàm temeritate adolescētior filius, substantiam, pro mea rata parte, acceptam, Lenones Saxonicos secutus, cum meretricibus Germanicis in regione longinqua, & abs te o pie pater, disiuncta, consumpsi, profudi, abliguriui. Nec solùm priuatam rem, sed etiam publicam inibi cōfeci. Nā, & nomen patrium interea loci amiseram: Euāgelicus, pro christiano vocitatus: & de tanto patrimonio, q̄ à te pater acceperā, cuius generis sunt, verbum purum putum, & sacramentum, ne iter quidem ad sepulchrum patriū, gurgis, & helluo à te proscrip- tus, reliquum mihi feceram. Vnde eò iā mihi reciderat res, vt in regione illa Saxonica fame dominante, saturari siliquis porcorum cuperem, & optarem: quas subulcus ille lutulentus, Luther⁹, in volutabra ingerebat suis illis immanissimis porcis, Germaniæ sanguine saginatis: quorum ante-

P R A E F A T I O

signani, atque duces hi fuerunt: Carolostadius, Pomeranus, Melächthō, Balthazar, Bucerus, Zuinglius atque Oecolampadius. mitto alios, illius impurissimi, periurissimiq; subulci cœnosos porcos. Erant autem illæ filiquæ, omni farina cassæ, quibus inferiebamur nos quoque stulti adolescentuli: Nempe, Cuncti mortales pæquè omnes sunt sacerdotes: Nullū sacrificium est Missæ: Eucharistia, panis est ac vinum à propola, atque de cupa: Pœnitétia, Confirmatio, Vnctio, Votum, tristia sunt Deo inapiorum ludicra: Eleemosynæ, ieiunia, pces, pannus mulieris mēstruatæ sunt. Certitudo gratiæ Dei erga nos, semper præ nobis ferenda: ne qui fortè, ex incertitudine gratiæ voluptatem fidētis interpellat peccati obex. Hac ego foeda rerum ac verborū, à famelico Luthero, VVittemberge pascebar sagina, qui veterum hæreticorum cœno, vt putebat ipse, ita candorem incuntis

euntis adolescentiæ meæ imbuebat. Et, nisi Deus, misertus nostri, præsentem mihi periclitanti porrexisset manum, in eodem cœno pereundū mihi fuerat & ipsi, in quo lutulentus ille porcorum Saxoniorum grex uniuersus, ab legione demonum depressus, atque demersus, cum vestigio interijt. Horum ego itaque perditorū miserrimo, acerbissimoq; exterritus casu, reuocaui gradum ab hoc illorū præcipitio: & , receptui canente Ecclesia Christi, respexi me aliquando, atque me collegi ex illo ærumnoso sectarū salo, quo iactabar adolescēs: in eum me portum recepi, quē vnū mihi restare cernebā trāquillum: ipsius nempe peccati confessionē. Quē portum tutū, & clausum, dū hæreticorū virāt classes, maxima & miserrima naufragia fecerūt: & ad Sathanæ saxa proiecti, foedè perierūt, Videbā porrò, ô pater, fiducia ingenij, despicentiâq; tui, appetētia autem vanæ

P R Æ F A T I O

laudis, collapsum funditùs fuisse me.
 Quapropter, vt me erigerem iacenté,
 ac dissipatum colligeré, principio ip-
 so, ingenium ad malū procliue, dam-
 nauī meum: deinde, te patrem eum
 datum esse nobis iudicaui, qui melius
 consulere filijs, ac prospicere posses,
 q̄ nos ipsimet nobis. Postremò, glo-
 riolam illam, quam spiritus parit ma-
 lignus atq; procax, omnem protriui
 & conculcaui: ac pedibus tuis, totam
 vt antè, ita etiam nunc subieci. Mitto
 patrocinium eius, litem prodo, cau-
 sam desero. Contere tuo arbitratu pa-
 ter aspidem & Basiliscū pede tuo de-
 xtero, qui faucibus meis, multum or-
 dini tuo afflabat mali. Conculca leo-
 nem illum, quem ego oratorem, con-
 tra te piscatorem, ex Ciceronis atque
 Demosthenis logodædali produxerā
 ludo. Iā nec Draco sophistes, sub lau-
 reola inanissimæ laudis in me delite-
 scat, qui ex Græcorum sophisnatum
 foetore cretus, audaci adolescentiæ
 meæ

AD PATRES CONCILII.

meæ in scribendo contra te, obrepe-
 bat furtim. Duc igitur in altū nauim,
 laxa retia, sanctissime piscator, in hāc
 capturam: & hæc, ex mari veliuolo di-
 ctorum, scriptorū, factorumq; meo-
 rum, retibus tuis piscare monstra:
 præhende, extingue, dele. Macra
 in me aspidem, occide Basiliscum, in-
 terfice leonem, iugula draconem, &
 purum putum Christianum, simplici
 fide baptismi contentum, me tibi, ac
 tuis adiunge: vt sim in ouili tuo, nul-
 lam habēs meam peculiarem iustitiā,
 neq; sapientiam, neque prudentiam,
 neque doctrinam. quibus priuatim
 elati nostri parentes primi, se, & nos
 miseros perdiderunt. Quapropter ab
 hac subiectione mea præsentī simula-
 tio absit, temeritas remoueat, mali-
 tia faceffat, ostentatio sileat. quæ, cum
 ex opinione ingenij, oriantur mala,
 hoc vnum his tot incommodis meis
 remedium esse arbitror: vt sub iudi-
 cium tuum grauissimum mea cuncta

§ 5 cadant:

P R Æ F A T I O

cadant : utq; te auctore, & magistro iustissimo, sapientissimo, prudentissimo, doctissimoq;, intelligendi, & viuendi, summis illis bonis, quæ commemorauit, in Ecclesia Catholica cū omnibus communiter viuam: particeps per te factus, omnium timentium Deum, & custodientium mandata eius.

Vt autem intelligas, quàm me preteritorum poeniteat, pudeat, pigeatque: mitto ad te confessionem meæ fidei, quam eandem Catholicam esse arbitror, publicis literis, monimentisq; consignatam. Chimæram insuper addidi, monstrum horrendum, ingens: cui mille nocendi artes, nomina mille: quam ego, patriæ nostræ pestem anhelantem, sagittis de tua pharetra depromptis, nuper hîc in Roxolania confixi pater: quæ in Papatuum, hoc est in patrimoniū nostrū cōmune, omni impetu irruerat, Rēpublicā cōuertebat: ordinē ex ea tollebat,

AD PATRES CONCILII.

lebat, & in chaos inordinatū quod-
dam, cuncta in Sarmatia reducebat.
Porro, extincto hoc mōstro, illud pla-
num fecisse me Sarmatis meis arbi-
tror, vt sacerdotis vsus nullus est, nisi
seruiat altari, ita regis quoque vsum
nullum esse, nisi is ministret sacerdo-
ti. Magnum opus, & arduum, ac viri-
bus nostris impar: sed audendū erat
cōtra immaniū hereticorū vim, & im-
pressionē: atq; hæc etiā ardua cōtra
illos fuerāt tentanda. Qui non prius
regna se euertere posse sperant, q̄ te
pater, ynà cū tuis socijs, de custodia,
vigiliaque Ecclesiæ dei ciant. Quam
aut id rectè, atq; ordine, proque tua
amplissima dignitate fecerim, tuū sit
iudiciū, tua existimatio. Surge ergo,
ac sede ô pater, & comede de hac ve-
natione, ab orco in lucē reducis tui
filijs, vt Benedicat mihi aīa tua. Tibi
eī soli ideo cōcredita est summa be-
nedictio, vt cui tu benedixeris, es-
set Benedictus: Cui aut maledixeris,
esset

PRÆFATIO AD PAT. CON.
esset maledictus. Ex osculo autē bea-
tos pedes tuos, qui scabellum pedū
Christi Dei mei sunt: ac te veneratō,
vt decet patrem, filius supplex peto,
& quæso, vt me pro tua auctoritate
pastoritia, cum Stancarana secta, tan-
quam cum funesta Chimæra, duello
coram rege meo commissum,
aspicias: ac me benedictione
tua cælesti prosequare,
in aciem iam pro-
deuntem.

REVE-

REVEREN-

DO PATRI D. AN-

DREÆ PRZECZLAVIO, DECA-

no Pofnaniensi, ac Cracoui-

ensi Scholastico, Iaco-

bus Gorfcius.

S. D.

Himæram Stanislai O-
richouij, opus diuinũ,
& ijs temporibus, cum
Ecclesiæ Catholicę ne-
cessariũ, tũ verò Reip.

nostræ salutare, ita vt R. P. tua voluit,
& iudicio doctorum subieci, & vehe-
menter ab eis approbatum: vt & ma-
turè & emendatè typis excusum, in
publicum prodiret, pro mea singula-
ri, & in R. P. tuam obseruantia, & in
Orichouium amore, curauit. Equidẽ
Orichotius, non alios solũ, quod
semper fecit, in hoc opere, sed etiam
seipsum superauit. Nec facillè dictu
est, vtrũ in eo plus studium Eccle-
siæ

fiæ Catholicæ, ac religionis Auitæ
 defendendæ, an impetum dicendi,
 quo in hostes Ecclesiæ fertur: ac re-
 rum variarum & maximarum scien-
 tiam admirari debeamus. Magnū in-
 genium Orichouij, magna artiū ma-
 gnarum cognitio, tanta vis dicendi,
 quanta maxima, in homine esse pote-
 rit: tantus ardor religionis Auitæ, su-
 um in locum restituendæ, vt hoc ip-
 sius volumen, quod in lucem damus,
 testatur, quātus in paucis inuenitur.
 Nō horum hoc diuinum ingenium,
 temporum est: non huius tempesta-
 tis vis dicendi: tāta libertas in patriæ
 salute, religioneq; patria tuēda, quan-
 ta nec in CRASSIS, neq; in AN-
 tonijs illis, principibus Romanis: q̄
 non modò pignoribus, sed ne lingua
 quidem sibi euulsa, quò minùs, vel spi-
 ritu ipso, libidines malorum Ciuium
 refutarent, se coërceri posse profite-
 rentur. Non terretur Orichouius tur-
 ba armatorum, non dimouetur cu-
 iusquam

EPISTOLA.

iusquam gratia, à patriæ, religionisq;
 eius, quam cum materno lacte hau-
 sit, defensione: tanto impetu in legū
 patriæ, religionisq; hostes, qui in vi-
 sceribus Regni huius hærent, fertur:
 quantum illi, nisi temeritate illa, qua
 omnia contemnunt, abutantur, nun-
 quam sustinere poterint. Vmbram,
 Stancare, Orichouij, cum tuis illis dis-
 solutis scopis, quibus religionem Ca-
 tholicam profligas, ipse cum tuis ca-
 nonibus reformatorijs, hinc p̄fligan-
 dus, ferre non poteris. Nihil præsidij
 tibi, tua peruersa malitia, qua scripta
 Sacra deprauas, & ad tuos sensus im-
 pios auertis, præstabit. Impar tibi,
 Stancare, certamen est, à nobis veri-
 tas, à nobis syncera & vera religio
 Patrum: à te mendacia, à te impietas
 stant: tu in omni genere eruditio-
 nis, iciunus, aridus, inops: Oricho-
 uius omnium bonarum artium di-
 ues, omnis eruditionis, tam diuinæ,
 q̄ humanæ refertissimus. Tu è lacu
 nescio

EPISTOLA.

nescio quo hauris: Orichouius, è fontibus liquidis, ac vberimis fundit: Aurum Orichouius purius, quam Tagus voluit: tu face ac coeno æstuas, ille errantes tuaque, peste infectos ad viam reuocat, medicinamque à te vulneratis adhibet: tu à veritate animum bonorum auertis, atque ad interitum præcipitas. Tu tuo iudicio omnes condemnas, ac præ te neminem hominem esse putas, non nisi tui cerebri opiniones corruptas sequeris: Orichouius, tale suum ingenium, tantam eruditionem, quanta in hominem cadere potest, iudicio omnium bonorum subiicit: Nihil in publicum absque auctoritate eorum, penes quos est religionis christianæ potestas, clauisque Petro à Christo traditæ, in manus hominum venire vult. Quæ eius modestia, potestatisque ordinatæ obseruantia, summam illam eius vim, & ingenij & Tullianæ ac Demosthenicæ eloquentiæ impetum, omniumque rerum maximarum scientiam,

21
 10. al.
 ne
 p
 q
 mu
 pre
 r
 h
 ear
 pu
 pox

tiam, tanquam gemmam, aurum cui
 includitur, exornat, atque omnibus
 gratissimam reddit. Tuas istas feces
 sua natura foedas, temeritas tua, con-
 temptusq; nō legum modò ac homi-
 num, sed etiā ipsius DEI, foedissimas,
 omnibus inuisas, præter eos quorum
 tu, tua peste sensum infecisti reddit.
 Sed te cum tuis hereticis ac impijs fe-
 cibus, quibus aspergis & foedas Ré-
 publicam nostram mitto: eò vnde di-
 gressus sum redeo, atque ad Chimæ-
 ram Orichouij (opus & iudicio Do-
 ctorum, & re ipsa, vt admirandum,
 ita Ecclesiæ Catholicæ, cuius aucto-
 ritas in eo firmis lateribus, maxima
 vi dicendi, pia contentione, ac vero il-
 lo Zelo, qui christianum pectus effo-
 dit, defenditur: & Reipub. huic no-
 stræ, cuius saluti consulitur, cuius pe-
 riculis, belloque illi, cuius classicum
 tu Stancare inflas, occurritur, & salu-
 tare & necessarium) euoluendam pe-
 nitusq; cognoscendam, non eos mō
 a dō,

dō, quorum vel maxime interest, tanta propugnacula Ecclesiæ ac ordinis sacri tenere, ac vulnerum suorū medicamenta cognoscere, sed etiam iuventutem dicēdi studiosam hortor: non solum ob eā pietatem, quā hoc volumen summam spirat: sed etiam, ut quæ sit vis dicendi, quis artis differendi, quis maximarum artium & scientiarum vsus, hinc (quod facile fuerit) cognoscat: nec minùs quàm Tullianis opibus, ac Demosthenicis dicēdi neruis, suā eloquētiam & instruat & cōfirmet. Imo quis vsus sit eloquētix illius, magnarumq; artium, quæ veteribus mirādæ fuerunt, in religione tuenda, videant: & quem fructum studiorū expectare debeant, cognoscāt. SED plurib; agere nolo, ad tuā P. P. Andrea Przeczlaui opus, à quo scriptum accepi, Typis excusum remitto: ac & grauissimo & limatissimo iudicio tuo, iterū illud subijcio, ut ordinata potestate, qua in munere

Pon-

Pōtificio vteris : partesq; Optimi &
 Clarissimi Pontificis Philippi Pad-
 neūij sustines, comprobatum, in ma-
 nibus piorum versari incipiat. Vale
 Princeps Optime, nosq; tui studiosis-
 simos, ac Orichouium, alterum in Hē-
 resi profiganda Herculem, tua be-
 neuolentia complectere, & auctori-
 tate tuere. Vale. Datum è Col-
 legio maiori : 17. Calen.

Maij. Anno Christi:

1562.

CRACOVIAE.

MELCHIAR PVDLOVSKI
Stanislao Orzechouio.

Sive petis manibus calamos, siue ora recludis,
Et calamum dulcem, & ora diserta refers.
Inclita nam Pallas, Orichoui, & magnus Apollo,
Munere te tanto duxerat esse parem,
Vt posses manibus calamos, atq; ore referre:
Sunt pauci tantum, qui meruere decus.
Græcia grandiloquum duntaxat magna Periclem:
Et iactat Marcum Roma superba suum:
Quod fontes poterant defendere fulmine linguæ:
Et poterant trepidos soluere sepe reos.
Non minus ipse tuas potis est extollere laudes
Sarmata quisq; bonus, si modo recta sapit.
Defendunt illi uitijs fastuq; nocentes:
Tu populum purgas Ecclesiamq; Dei.
Siue igitur calamos laxaueris, atq; diserta
Ora recluseris, ô quam tua uerba nitent?
Pars stupet altiloquæ donum immortale Minervæ,
Vtq; cohortenti, disfluat ore Sophos:
Pars stupet ut uariè oppugnas hæc perfida môstra,
A quibus indignè temnitur Ecclesia,
Perfida monstra petis uerbis strictaq; securi,
Quæ hic concussa iacent, arte manuq; tua.
Stancare quem dices, qualémue putaueris illum,
Quem docta en Pallas Marsq; superbus amat?
Stancare frustra tuas reserces ad prælia uires,
Cassus tu causa spes tibi nulla manet.

Iuppiter ipse tua hæc Orichoui cæpta secundet,
Intrepidus pugnes, hoc duce uictor eris.
Non igitur cesset tua sternere castra malorum:
Dura securis, qua monstra maligna petis.

DE RELIGIONIS IN POLO-
nia mutatæ statu. Laurentius Gosliczki.

Hic, ubi Relligio constans, pietasq; manebant:
Vixit & in populo, non temerata fides:
(Credere quis quondam potuit mutarier ista)

Nunc uirtus, pietas, exulat atq; fides.

Atq; ubi sancta dabat de lege arcana, sacerdos,
Furcifer hoc profugus, nunc facit & fatuus.

Quæq; prius sacros cogebat Curia patres,
Nunc decore, & sacris, despoliata ruit.

Singula si referam, pereunt pietatis auitæ:
Sacra, fides, cultus, relligioq; simul.

Quorum si causam cupias cognoscere, librum
Hunc lege, quem doctus scripsit Orichouius.

IN STANCARVM IDEM.

Stancare, dic tandem quo te tua gloria ducit,
Stultitia aut quando, desinet esse tua?

Tantane te cepit temnendi obliuio recti,
Vt te falsa diu, sic adamare iuuet?

Dicq; diu quam te ludibria stulta iuuabunt,
Aut finem quando, stultitia ista feret.

Desine Christicolas procaci offendere lingua,
Desine & hunc populum, conscelerare Dei.

Si uerò haud cessas, strictam uereare securim,
Aptata est, collum mox feritura tuum.

Io. Demetrii Solikouski, in ortum Chi-
mææ.

In thalamum Fastus Contentio uenit iniqua,
Nec mora conceptum uentre reclusit onus.

Prodijt à Stygijs hinc seua Chimæra tenebris:
Antè leo, medio caprea, sine draco.

Astu, ui, bello, coniunctis uiribus una hæc
Sarmaticos miserè depopulatur agros.

Quam Deus à nostris pestem depellito terris,
Inq; Acheronteos oro reconde lacus.

Sed facis ante preces, mittès qui inhibere superbã:
Chyristicoli possit militis arte feram.

GREGORIUS MACER.

Multifidã Heretici, et Stæcar genuère Chimæ
Cuius iã multo tēpore flāma furit. (rã,

Nunc Deus afflictum quò mandum peste leuaret,
Hæc Orichouio fortia tela dedit.

Ipsè quibus totum possit defendere mundum:
Bellerophontea scismata falce secans.

Hæc acies ferri ualida, hæc inuicta securis
Auferet ecce tuum, Diræ Chimæra caput.

Quiq; diu errores uerbis latuère politis,
Huius ab eloquio mox retegente cadent.

Surgite Sarmaticæ gentes, animamq; cathenis
Eripite, Hereticos hocq; fugate Duce.

Sancta

Sancta Patrum Synodus Tridentum lecta uenit,
Auxiliumq; Duci iam dato iamq; nouo:
Qui nunc Herculea superum uirtute robustus,
Monstra animæ ex sacra religione leuat:
Pacifecat seuis mentes erroribus olim
Implicitas, pieram & sternit ad astra uiam.
Hic gerit exuias hostis, clauamq; trinodem,
Hydra ferox ista est interimenda manu.
Viue precor longum superis donantibus æuum:
Herefiomastix, fortis, acute, potens.

IACOB. VANGROVECEN.

STancarus ut peperit mōstrosa mole Chimērā,
Extimuit partus protinus ipse suos.
Sarmaticos, dixit, nunc nunc uastabimus agros
Hæc duce: quis tantis uiribus obstiterit?
Audiit ista fremens Orichouius, atq; securim
Aeratam ualida corripit ipse manu:
Poscit equum, (credo delapsus Pegasus illi
Adfuit) inscendit, tergaq; pressit equi.
Stancare, quis tibi nūc animus? quæ corpore uires?
Victus eris, iamiam Stancare uictus eris.

ALIVD INSTANCARVM.

STulte quid exultas? Orichouius ipse Chimērā
Bellerophontæo tollere more potest.

FINIS.

ALBERTI VEDRO-
gouij Hendecasyllabi.

C Vr nomen dedit huic libro Chimera,

H Ic scriptor bonus, artifex peritus.

I N regno uidet esse nunc Chimeras,

M Onstrosos homines, Deum negantes.

Ac Què nam licet omnibus patrare,

R ES (quæcunq; placent) satis nefandas,

A Quouis sapiente condolendas.

I D E M.

D iscite Pontifices, exëplo Bellerophontis,

Flammiumonum monstrum, tollere de me-

Sit labor hic uester, curate fideliter istud, (dio.

Ne qua Chimera sit, in relligione nocens.

Concutit hoc monstrum, sat dura credo securi,

Intrepidus miles, Sarmata grandiloquus.

AD SERENIS-

SIMVM ET CHRISTIA-

NISSIMVM PRINCIPEM ET

Dominum, D. SIGISMUNDUM AVGV-

STUM, IAGellonem, Poloniæ Regem, Ma-

gnum Ducé Lithuanix, Ruffix, Pruffix;

Mafouix; Samogitiæque, &c.

Dominum, & Hæ-

redem,

STANISLAI ORICHOVII

ROXOLANI, CHIMÆRA: si-

ue de Stancari funesta Regno

Poloniæ Secta.

EX Mofiscst, SIGIS- Homicidij
MVNde AVGVSTB LEX:

R EX, eum, qui homici-

dam viderit, nec Magi-

stratui fugienté demon-

strauerit, reum esse cæ-

dis. Contra hanc legem, ne commit-

tam, defero ad Maieftatem tuâ Fran-

ciscum Stancarum, plus quàm Sica-

rium, plus quàm homicidâ, plus etiâ

q̄ parricidam. Qui Mantua ex Italia

pulfus, quòd contra rempub. fecerat,

A cùm

cùm in Poloniam exul venisset: mox
primo aduentu, non quoduis mem-
brum, sed collū atq; caput regni tui,
hoc est, Regalem atq; Pontificialem
potestatem, percitus hæresi, inuasit:
ac libris etiam per Poloniam dissipatis,
accerrimè oppugnauit, vt cōcio-
nib; seditiosè, & populariter concita-
tis, Pontificialem potestatem si sustu-
lisset, nec Regali potestati tuæ vllum
locum in Polonia relinqueret. vt ita
ociosam vitā apud nos viueret: & im-
punitate pposita, sectas è sectis, quas
vellet, sereret. Neq; verò ego, p mea
fide, vnum Hæreticum, ad Maiestatē
tuā defero, sed ceteros omnes, eiuf-
dem generis maleficos, sceleratosq;:
qui, aliundè pulsi, in regnum tuū, tan-
quàm in Asylum, confugiūt. vbi illis,
nō modò impunè, sed etiam cū sum-
ma gloria liceret viuere. Quos ego ta-
men vniuersos, veluti mōstra quedā,
ex dissimilibus atq; repugnātibus stu-
dijs, inter ipsos, cōflatos, in vno Fran-
cisco

cisco Stancaro, Maieſtati tuę, demonſtrabo. Nam is, cūm ex omnibus veteribus & recentibus ſectis: omnia Hæreticorum venena delibaffet, vnā ex omnibus fecit hęreſim, in qua, tanq̄ in ſpeculo, vis & natura multiplex hęreticorum cernitur: quę præter cęteras hęreſes tantò nocentior eſt, quantò omnes alię, ſimulatione pietatis, infra Stancaranam hęreſim ſunt. Nam cęterę ſectę, apertè cum Eccleſia bellum gerunt: hic, pacem ſimulans, ſtudioſè omnia contra Eccleſiam colligit: & tanquàm tela, ex veterum hęreticorū pharetris deprompta, in medullis atq; viſceribus Eccleſię deſigit. Ex qua etiã ratione, venit mihi in mentem, Stancari hęreſim appellare Chimæram: quam à Bellerophonte fuiſe interfectã, tradit Homerus. Stancar enim, Leonè de tribu Iuda, fronte ſimulã: ſentëtia, Draco eſt ille inſidioliſſimus, qui nos inſectat, et calcaneo noſtro inſidiat affiduiſſimè. Et quoniam,

STAncari
hæreſis.

CHIMÆra.

niam, vt institui dicere, id monstri genus Græcorum Poëtæ appellât Chimæram : quæ, antè Leonem, cauda Draconem, media parte capellâ præ se ferret. ab hac nomenclatione, in appellanda Stancari hæresi, quæ rugit vt leo, lædit vt Draco, foetet vt capra, discedere nolui. Peto aut à tua Maiestate, vt me ditionis atque potestatis suæ hoïem, cum Francisco Stancaro, tanq̃ Bellerophontem cum Chimæra, in oculis regni sui, pro legibus, & pro religionibus decertantē, clementer audiat. Cui, Stācaro inq̃, cum nulus esset in sua patria locus consistendi, is in Maiestatibus tuæ regno repente censor morum, lator legū, auctor religionū prodijt: hocq̃; sibi amplissimū esse duxit, Pontifices, patres regni tui amplissimos, reos idololatrię apud te facere, cum ipse Mantuæ, baiulus diobolaris, operariorū esset vltimus. Et quoniam hæc illum impunè agere, quouis homicidio grauius est, lege

cum

STANcar
exul, cēfor
Poloniæ.

cum eo agam: &, quod lex Mosis iubet, hunc hæreticum ad Maiestatem tuam deferã, qui nunq̃ ea in nostra repub. conari ausus fuisset, nisi & Regalem, & Pontificialem potestatem pariter contempfisset: &, nisi Polonicum genus nostrum, in perspiciendis fallacijs hæreticorũ, existimasset stupidũ esse, & bardum. Et vt ita rē esse, via & ratione demonstrẽ, primũ dicam de genere Stancaranae sectæ: deindẽ, de Regũ officio: tũ ad extremum, de retinẽda maiorum religione. Hæc, dũ disputo, & ordine, quo proposui, demonstrõ, quæso, obtestorq̃; vt, Maiestas tua, quasi in iudicio sedes, ex regali solio, benignum, & clementem sese præbeat mihi iudicem: &, quod eius facio, patriæ dulcissimæ, charissimæq̃; causã, me facere, Maiestas tua existimet, quam artibus hæreticorũ cõuelli, & in postremum certamẽ, atq; discrimen adduci, ingemiscẽdũ est. Par autẽ est, in tanto ani-

DIVISIO
LIBRI

morum, atq; rerum motu, pro salute
 communi, omnes oīa experiri. Neq;
 verò in postrema felicitatis suæ parte
 Maiestas tua deputet, in hac tanta ré
 pestate sectarum, quas in his nouissi-
 mis temporibus excitauit Sathan, eti-
 am equestris ordinis viros reperiri,
 qui contra immanium hæreticorum
 audaciam, pro legibus, atq; religioni-
 bus patrijs, præclarè possint consiste-
 re. Itaq;, Deo duce, consciétia teste,
 Maiestate autè tua iudice, aggrediar
 ad ipsum Stâcari crimè, ac Stancarū,
 contra Maiestatem fecisse, conuincâ:
 quòd is priuatus, rempublicam admi-
 nistrare in Polonia fuerit ausus.

OMmodiùs ergò fecif-
 ses, Frâcisce Stancare, si
 q̄ apud plerosq; in Ro-
 xolania, de me detraxi-
 sti, ea vel corâ me præ-
 sente dixisses, vel q̄ in-
 genuū decet, edēdis scriptis, quæ mi-
 nitaris, refutasses. Sed quoniã adhuc
 cuni-

cuniculis abs te oppugnor, nūc, si videt, in medium prodi, ac latus apertū pete: en tibi ego mei corā Maiestate Regia facio copiā. Quanq̄ aut̄ res hęc misera & calamitosa est, me ciuē, abs te peregrino: ingenuum, à fugitiuo: equitē, ab exule: postremò, Catholicū, ab heretico, in crimen vocari: tm̄, ne defugisse certamē pro veritate, cōtra falsitatem videar, libet mihi cominūs tecū conferre nūc pedē. Ad quā rem, duæ me causæ adhortātur: Vna est, charitas meorū, qui abs te capti, è ciuitate Dei in ciuitatē Diaboli sunt traducti: Altera est, hereseos crimen, cuius tu nomine eiectus è Mātua, pulsus ex Italia, prohibitus à Germania, nullū aliū receptū habuisti, nisi in ijs nostris partib⁹, in quas irrepsisses nūq̄, nisi prius ingeniū nostrū contēpsisses: & nisi nos sine rege atq; lege viuere existimasses: vt ita sublato metu regis, atq; legis, fraudes, atq; fallacias hæreticas tuas, impuni⁹ apud nos, q̄

alibi, sereres. Quamobrè, vt & illos,
 oratione mea redimã abs te captos;
 & te, hominem mobilè, auctoremq;
 futilem doceã, neq; auctoritatè ad te
 cohibendum, neq; facultatè ad refel-
 lendũ, nobis in Polonia deesse, expli-
 cabo: atq; excutiã te, tanq̃ hydrã, ex
 sinu nostro, ac simulatione nudatũ,
 constituã te ante Maiestatis oculos:
 & eorũ in primis, qui posthabitis re-
 iectisq; maioribus suis, te ducem im-
 pietatis, ad occasum, interitumq; pa-
 trię, sunt secuti: quibus tu fretus, cum
 tibi in tua ciuitate neq; honos neq;
 locus esset vllus, repètè in nostra re-
 pub. instaurator morũ, restitutor reli-
 gionũ, ac corrector legũ, extitisti: ni-
 hil veritus Regẽ, neq; regni reuerens
 legem. in quo, quantũ sit tuũ crimẽ,
 videro hoc posteriùs. Antequam aut
 ad id, quod proposui, aggrediar, ma-
 culæ quædã eluendę mihi sunt priùs,
 quas tu mihi, nominiq; meo asper-
 gis de tuo.

Et,

Et, ne fortè longior sim, bona tua
 venia, in medium iam prodeò, & abs-
 te quæro, cuius tandè culpæ me reū
 facias? Apostata es, inq̄es. Quî quæ-
 so, Apostata ego sum, quē in gremio
 Ecclesiæ Catholicæ, grauitè, cōstan-
 terque cernis viuere? At, sacrificulus
 es, inquis, quo tu verbo meā, vt opi-
 nor, à sacrificio, notas abstinentiam.
 Equidem, do hoc tibi, atq; concedo,
 me inter sacerdotes publicos, tantif-
 per sacrificasse, quoad licuit, & quo-
 ad fas fuit; cū autem sacerdos duxif-
 sem vxorem, à sacrificio me funditū
 remoui, & quod Canō iubet, in ordi-
 nē redegi, ita vnus de multis factus,
 offero nunc Deo cor contritū & hu-
 miliatum, quod ne despiciat Deus,
 supplex plebe in media, posco. An
 ego te imitarer arrogantem, atq; con-
 tumacem? cui parū erat visum mu-
 lieroso sacerdoti vxorem ducere, cū
 qua tibi connubij ius aliter nō erat,
 nisi si à sacrificio, & à sacris admini-

Diluūtur
 obiecta.

VXOR
 Orichonij

strandis abstineres: ni etiã sacrilegio
 statas solènesq; ceremonias sacerdotij
 pollueres, atq; impijs i Ecclesiã in
 troductis sacris, omnia sacra vetera,
 vnã cũ sacerdotio, ex Ecclesia exter-
 minares. Hanc, inquam, ego singula-
 larem cõtumaciam atq; insolentiam
 tuam, ad evertendam Ecclesiæ disci-
 plinam, vxore ducta, imitarer potius,
 quã consuetudini parerem, legibus
 cederem, denique Canonis præscri-
 pto à sacris vetitis abstinerem: vt ex-
 emplo ex te sumpto, incestu sacerdo-
 tium, scelere verò matrimonium, cõt-
 aminarem, præsertim cùm ita à maio-
 ribus edocti sumus, Sacerdoti post
 consecrationem nubenti, sacra face-
 re ius non esse: quod si fecerit, ince-
 stũ esse. Vides, atq; adeò animadu-
 eris, si cõtentio quædam, & compara-
 tio inter nos fiat, te intemperanter Ec-
 clesiæ labefactasse mores, perfregisse
 leges, Canones etiam de medio sustu-
 lisse, dũ maxima quæq; minutis in re-
 bus

ROY
SIBER

bus includis, ac Sacerdotiū cū Matri-
 monio præposterè coniungis: quod
 te facere, vetabat illa Ecclesiæ regu-
 la, quæ in spacio curriculoque beatae
 vitæ, ex imo ad summum progredi:
 non autem cōtrà regredi, nos iubet.
 At vide, quàm in mea parte, omnia il-
 la, lex, mos, Canon, salua integraque
 adhuc maneant: vxorem enim ego sa-
 cerdos, contra legem duxi: sed idē ta-
 men eius legis poenam sustinui: abro-
 gationem nempe sacerdotij. Hæc
 enim multa sola sequitur meum fa-
 ctum, legis atque Canonis præscri-
 pto. Qua de re in Varszauiensī Syno-
 do publicè nuper à nobis est actum,
 atque disputatū. Est in manibus Ora-
 tio, in quam te commētarios parare
 audio: veruntamen, vt sementem fe-
 ceris, ita metes. Sed ad rem. Cū
 factum, Stancare, in ducenda vxore,
 par sit nostrum, audi, quàm ipsius
 facti conditio sit inter nos dispar:
 tibi enim, in dissensione, ac dissidio,
 per

Oratio
 Varszauis
 habita.

VXOR
Stancari.

STANISLAI ORICHOVII

per summum Ecclesie contemptum,
vxoꝝ ducta est: mihi verò, summa vo-
luntate, ac iudicio ipsius Ecclesie, hæc
eadem est adiudicata. quid ita? quia
pœnam legis sustinui: &, quod obe-
dientē decuit, Canonis iussu, à sacris
me remoui: tu contra, & pœnam le-
gis contemnis, & sacris te immisces:
si tamen, sacra sunt illa tua putanda,
in quibus, profanum fit, quicquid est
inter hoïes, diuini atq; humani iuris.
Quæ dū cōtra ius, atq; fas, agis atque
moliris, satis ostendis, te vxorem pos-
sidere, non illā, quæ, Ecclesie præscri-
pto, in manum viri cōuenit, sed hæc,
quæ tātummodò coëmptione vxor
viri habetur, cū qua tibi Ecclesie ho-
sti, non matrimonium, sed contuber-
nium est: nec, coniunctio vestri, sacra-
mētum, sed periurium esse censetur.
Quicquid enim, extra Ecclesiam est,
peccatum est. Habes de sacrificio, &
de matrimonio meo, ac tuo: nempè,
alterum, quid præstet alteri: nunc vi-
deamus

deamus cætera. Grammatici nomen
 obiectum est mihi abs te, vt probrū:
 perinde, ac si ego tibi nunc, puerorū
 elementa, & non bonis artibus incē-
 fas faces admoueam: ac te illis perse-
 quar fugientem, vt nusquam iam lo-
 cum habeas contra me cōsistendi, ita
 te conscientia transfuersum agit, ac p̄-
 cipitem impellit. Itaq; homo p̄ceps
 ac deuius, arripis maledictum ex tri-
 uio, ac me asinum vocas, cū ipse vel
 ob id maximè quouis asino sis stul-
 tior, qui ab imis vnguibus vsq; ad ver-
 ticē summū, filios Ecclesiæ leones es-
 se, non potueris tandiu cognoscere,
 præsertim cū ab ijs ipsis vexatus, ra-
 ptatus, laceratusq; sæpe fueris. Quod
 si adhuc, infecti vngues nostri in te cō-
 ficiendo quid valeāt, non sentis, rugi-
 tus leonis illius de tribu Iuda, cuius
 Ecclesiā spernis, faxo vt æstuantē ac
 tergiuersantem te aliquando obruat
 atque opprimat, vt aliquando condi-
 fcas, quid sit, fugitiuū, homines inge-
 nuos,

Stācar re:
 fellitur re,
 nō verbia.

nuos, liberaliterq; educatos, inuade-
 re, & in aliena repub. clamorosum esse:
 cum sis mutus in tua, immò verò cum
 nullam habeas tuam. Et quoniam ea
 quæ dixi, vera sunt adhuc omnia, id-
 eo quoq; iustum est, vt tu desertor pa-
 triæ tuæ, hostis nostræ, quod mox ap-
 parebit, veritatis, fidei, iustitiæ, atque
 ois diuinæ, atque humanæ sapientiæ
 partes, nobis relinquant: nobis inquã,
 qui in cõmunione Ecclesiæ Catholi-
 cæ viuimus, & q. mutua charitate cõ-
 iuncti inter nos, atq; copulati sumus.
 Quãdoquidem, Augustino teste, qui
 habet charitatem, habet omnes virtu-
 tes, omniumq; magnarum rerum at-
 que artium scientiam. Quòd si nos
 eiusmodi in Ecclesia Catholica su-
 mus, quid de te futurum est, qui Ec-
 clesiam contempnisti, qui altare con-
 tra altare extruxisti, q. coetus ipse tu-
 os fecisti, qui tunicam Christi discidi-
 stis, qui vetera sacra aboleuisti, noua
 instituisti, pœnas legum contempnisti,
 obe-

STANear
 Ecclesiæ
 hostis.

obedientiam abiecisti: postremò religionem patriam atq; auitam prodidisti. Quæ, inquam, pœna tanto facinori debetur alia, quàm vt periurus & mendax, impius atq; fugax, triste semper agires æuum? hasq; parricidij in Ecclesiam admissi, tanquam alter Caym, pœnas dependas? vt à facie vniuersæ terræ eiectus, nusquam habeas vbi pedem ponas in tuo: vt ita, periuurum te pœna maneat: diuina exitiũ: humana dedecus. Et tamen adhuc, cum vbi hæreas contra me, non habeas, detracturum te mihi esse asinam pellem, minitaris, ignarus in Polonia nullos nasci asinos: vt in Italia, nulli nascuntur leones, quibus pelles detrahantur. Sed, sim asinus, sanè nõ tamen Cumanus, certè quidem, quẽ tu me videri vis: sed ille asinus ego sum, cui ipse Christus clitellas imposuit, atque eundem, suorum discipulorum vestimentis stratum, cõscēdit, Hierosolymã ingressurus. I tu nunc,

tan-

STANCA
contume-
liosus in
Orichou-
um.

Stācar asinus.

tantus scilicet gladiator, atq; bestiarius, & me asinū, Christo subiectum, adoriare, spoliandum: præsertim, cū re uera Māruanus sis asinus ille, qui, excussio sessore Christo, Diabolo tergum substraueris: qui te, totū obfessum, ac possessum, cū tua familia, ducit ac tradit Orco: ut ita, tu incultus, & syluestris asinus, quem Apostolica ritè religauit manus, in impiorum sedem, atq; in sceleratorum regionem, hinc concedas infra Iudam proditorum, parricidij tui æternas poenas daturus.

STANear
excutitur.

Sed, iam tempus est, vt, absterfis, quasi fuligine, maculis, quibꝰ me passim tuis scriptis aspersisti, te vicissim inspiciamus, ac videamus paucis, vbi sis, Qui sis, vnde sis: his enim capitibus rerum, excutiemus sectam, atq; vitā tuam. Proinde, ô tu onager inculte, & indomite, cui cum ramis palmarum, sub Christo domino Hierosolymam intranti, obuiam à pueris Hosiana cōcinen-

cinētibus, proditum nunquam est:
 tu, inquam, a sine, quoniam te æqui-
 paras nobis, caulas tuas velim mihi
 ostendas: nam ego tibi stabula iam
 demonstrabo mea. Est mihi genitrix
 Polonia, procreatrix Ecclesia, alitrix
 Roxolania, patria Peremissia: postre-
 mō, Orichouianum est mihi natale
 rus, atq; solum. Ostendi breuiter, om-
 nes res nostrę, quemadmodū essent:
 nunc vicissim, cuiatem te esse dicas,
 nobis ostendas velim. Núm Mantua
 te genuit? at illa te vt spurium atque
 subditū in locum alterius agnouit:
 mox, ex vrbe expulit, exterminauit,
 eiecit. Núm Italia te aluit? at illa, te
 ex numero hoīm eiiciendum, ex fini-
 bus humanæ naturæ exterminandū
 putauit. Sed tu hoc loco ad Ecclesiā
 Catholicam (credo) quasi in arcem,
 omnium gentium communem, con-
 fugies: vt cū nullius ciuitatis, neq;
 gentis sis, Ecclesię tamē respectu, to-
 tius mundi incolam atq; ciuē te esse,

Orichouij
 natio:

Stācār pā-
 tria pul-
 sus

B possis

Stancar A-
pathema .

In Ecclesia
vera vnū
omnes di-
cunt.

possis dicere. At vide quàm hæc inanis tibi sit gloriatio: Etenim cùm te Oriens, Occidens, Meridies atq; Septentrio, hoc est, ipse orbis terrarum, gentiumq; omnium vitat: & tanquàm auspiciū malum detestatur: quæ regio, quæ ora, quæ plaga orbis erit, quæ te incolam agnoscat, atque ciuē suum esse dicat? Num si ad Oriētem fueris profectus, Occidens te sibi vēdicabit? aut si Meridies repeter, Septentrio suum esse cōfirmabit? immò verò, ἐς κἀπακας, omnes te insulæ, portus, prouinciæ, reijcient, abigent, atque expellent: ac te in sola terrarum vltimarum, tanquam portentum cū vestigio exterminandum putabunt: ne contagio tua bonis, vmbraue obfit: Quid ita? quia istorum omnium, cor est vnum: anima vna, & labium vnum: vniuersi isti vnum atq; idem dicunt. Quid illud est? vnus Deus, vna Fides, vnum Baptisma: Quid præterea? vnum Quil: Quid postremò? vnus

Pastor.

Pastor. Hoc ergo vnum, illud est quod dicunt, & in quo vno vniuersæ Christianorum gentes consentiunt: qui vt Deum vnum, ita & ouile consententur vnum, atque pastorem vnū: qui sanè pastor, Papæ nomen habet *PAPA.* insigne, ad decus & ad gloriam: quod pater patrum is sit: dux & signifer ouium Christi: custos pacis, ac vindex cupiditatum in ipso Christi ouili: quod sanè ouile ob huius pastoris eximiam præstantiam, Papatus *Papatus.* appellatur: ita, vt hæc tria, eiusdem sint rationis nomina, *Ouile, Ecclesia, atq; Papatus.* Quis dicit hoc? vniuersitas, inquam, generis humani, & consensus nationum omnium. Omni autē in re (vt dixit quidam) consensus omnium gentium, lex naturæ putanda est. Quam autē hoc verū sit, docuit nos, nō tantum Ecclesiæ lex, sed etiā cōmunis vita, vsusq; rerū. An ne hoc quidem sentis, Pij Quarti vocatu, à *Papæ auctoritas.* quatuor Patriarchalibus sedibus,

Tridentum ad Concilium, legatos
nunc mitti? Vidimus nuper, Constā-
tinopolitani Patriarchæ, Leopoli in
Roxolania, Legatum: qui in Lithua-
niam illinc flexit iter, oratū Regem,
ne per vos, huius regni funestam pe-
stem, optimus Rex, gentem in Roxo-
lania Græcam, à Romana, id aut est,
à Catholica fide, patiat abduci: At-
qui Legato illi viro præstati, atq; Ga-
latiæ Archiepiscopo, è Villa Triden-
tū directū est iter. Si ergo edicto Pa-
pæ, tantus Patriarcha, euocatus è pa-
tria, ita adest, ut is, q; Papæ Romano
parere didicit: si idem Alexandrinus,
atq; Antiochenus, Patriarchæ faciūt,
tres præstantissimi Ecclesiæ Catholicæ
præsides, atq; custodes: quomodo Pa-
pam eis præstare negaueris: cuius voca-
tu, tres dii (vt ita dicam) isti veniunt:
non solum vt socij, verum etiam vt Pa-
pæ subiecti? nam, ni ita esset, nun-
quam illi ex edicto, neque ex De-
creto Pij Quarti, in Cōcilium voca-
ti,

ti, Tridentum, tanto interuallo, veni-
 rent. Sed valuit apud illos mos, valu-
 it Ecclesię lex: deniq; valuit illa, in Pe-
 tro vniuersis commendata vox, *Pasce
 agnos meos.* Quod, cū ita sit, quam tu
 tandem hic latebram perfidię tuę, in
 quam te cōijcias, quæres? aut, quo-
 modo Papatū non idem, quod ouil-
 le Christi: denique, quod Ecclesiam
 Catholicam esse, dices? cū luce pa-
 lam videas, ipsum orbem terrarum,
 atque adeò ipsas cæli plagas quatu-
 or, edicto Pii Quarti, Tridētum nūc Cōcilium
 cōcurrere? Qui Pius, inquam, Papa, Tridentium.
 Ecclesię cupienti, ac vestras, Stanca-
 re, hæreses exhorrescenti, tandem ali-
 quando signum dedit, vt qui Ecclesi-
 am saluam, ac defensam volunt esse,
 Tridentū, ad edictam diē, concurrāt.
 Hæc profectò sunt, non adumbrata,
 sed expressa signa, Papatum, summā
 potestaté esse, in Ecclesia sancta Dei.
 fac enim alius Patriarcharum, atque
 Episcoporum, aut etiam Regum, aut

denique mortalium omnium, Concilium Tridenti Oecumenicum edicat, aderit nemo, nemo inquam, respondet vocatus. Quid ita? quia soli Romano Petro illud dictum est, *Tibi dabo claves, Pasce agnos meos.* Quæ diuinæ atq; cælestes voces, quoniam in solo Papa viuunt, vigentq;, ideo edicta illa Romana, quæ ex hoc orbis terræ oraculo eduntur, suapte vi, & natura mouent & impellunt, atque inclinant vniuersos homines, ad parendum & obediendum summi pastoris edicto. Transfer hoc (vt dixi) in quæuis alium, nihil egeris, neque profeceris: parebit enim, & obediet inuitus nemo. Quod cum ita sit, doce, quàm tibi cum hoc ipso Papatu conueniat: vt deinde nos, locum tibi in Ecclesia Catholica, bona cum gratia assignemus: ne vagus, ac deuius errare solus videare, in vita mortalium. Sed tamen intelligo, quàm tibi pulchrè cum Papatu cōueniat, & quàm ille

Stācar ho-
stis Papa-
uit.

ille cum tuis sensibus congruat. Vidi ego enim nuper, ac magno quidem cum dolore, in tuis literis illa scripta ad non neminem, legi: cuius ego reticebo nomen, ne qua ex tua summa indignitate, labes illius dignitati aspergatur. Meministi n' ad quem ex Mense Februario hæc scripseris:

Doleo te cum Papatu rediisse in gratiam: nam in Papatu certum est saluari neminem. Num fallo te? si negas, Chirographo conuincam. Si ergo tibi Papatus idē quod exitium est, quomodo cum Ecclesia Catholica consentis? aut quomodo in ouili Christi, sedem stabilē & domicilium certū habebis, cūm Papatui tantopere aduersere? qui cum Ecclesia, & cum ouili Christi idem est.

Itaq; tu amisso Papatu, ex ouili Christi excidisti: Ecclesiam item, fidē postremò, atq; ipsum Deum funditùs perdidisti, qui extra Papatū, neq; scitur, neq; cognoscitur, neq; piē colit: in quo etiam oīa insunt salutaria re-

Papatus salutaris res.

media, quæ ad vitam piè degendam,
& ad salutem attinēt æternam. In Pa-
patu enim solo, via est ad vitam æter-
nā disposita: de qua, qui siue ad de-
xtram, siue ad sinistram declināt, nul-
lam lucem præsentis vitæ, nullā spem
futuræ habere possunt. Hic enim, ac
nusquā alibi, purum putum Dei vi-
uit verbum: hic eius verbi sensus vi-
get rectus: hic oīm quæ fiunt, quæq;
dicuntur, ordo ac modus. Et ne in re
nota, & peruulgata multus, & inso-
lens sim, sic habeto: in solo Papatu
oēm salutaris vitæ rationē rectè, atq;
ordine includi, extra quem horrent,
squalentq; oīa: ita, vt si Papatum tol-
las, nihilo plus agas, quàm si solē hūc
è mundo tollas: vt ita lateant omnia
crassis occultata, & circumfusa tene-
bris, sempiternaq; nocte mancant of-
fusa: vt ita quasi cōmuni luce priua-
ti, omnib; salutaris vitæ cōmodis cæ-
ci careamus. Ad quem casum, tu no-
bis documento es: vnde enim horri-
bilis

bilis ista cæcitas euenit tibi, vt in clarissima rerum luce positus, inter rectum & prauum, & inter verū & falsum quid intersit, nescias: & tanquā vespertilio, etiam manifestū lumen, noctem putes.

Sumpsisti in Papatu Mosis legem, Stancari cæcitas. quā statim Machometi Alchoranū, mus alim nos olim egressus è Papatu, reddidisti. Ita Euāgelium quoq; in Papatu tu quidem accepisti, sed eius Euangelij sensum uolunt inde tecum nō exportasti: sed ita versutus & fallax in hoc deprauādo extitisti, vt quę sua sponte nota erāt, atq; apud omnes peruulgata, incerta, obscuraque reddideris. Qualia sunt illa in tuis Canonib. immò verò in tuis deprauationibus: Viuorum celestiū, qui Deum aspiciat, esse adhuc neminem: Missam ita cantari, vt canitur, Hoc est corpus meum, idololatriam esse. Illa verba, Hoc est corpus meum, pro memoriali quodam accipienda esse: In cœna panem datū, illo corpore cassum, quod postridie

demum cruci fuerat affixum. Præter-
 eo alia mala, nugatoriaq; tua: quæ tu
 nisi ex Ecclesia exisses, & nisi ipso tal
 pa extra Ecclesiam cæcior esses, nun
 quam deprauasses: teneres utiq; , ac
 crederes illis adductus verbis: Hodie
 mecum eris in paradyso. Sanctos Dei
 homines, diuino aspectu frui: Missam
 etiam, Titulum esse loquentem: Ti-
 tulum autem, mutam esse missam: si
 verè dici in Papatu intellexisses, ali-
 ter illam haberi, quàm habetur, fas es-
 se non diceres. Nam ut Titulum, nisi
 Hebraicè, Græcè, atq; Latinè, perscri-
 bi nefas est, ita Missam, si eam ad Ca-
 nonem reuoces, nisi eisdem linguis
 decantari, fas nō est. Qua de tota re,
 in Mediatore nostro, copiosius est cō-
 tra te disputatum. Iam verò, cū illa
 plana, atq; pura verba, *Hoc est corpus meū,*
 illo tuo, hoc significat, interpretaris
 obliquè: non satis doces, te sola ver-
 ba ex Papatu transfugam extulisse:
 sensus autem istorum verborū, in Pa-
 patu

Missam cum
 titulo con-
 uertitur.

§ T Ancari
 ecena.

patu reliquisse. Nam hæc expositio, quam tu sequeris, nõ interpretatio, sed deprauatio verbi est. Idem enim, hæc verba deprauando facis, quod faceret caupo quispiã versutus, atq; calidus, qui ad coenam vocatis cõuiuis, non vinum q̄ promisit, sed hæderam signum vini, quod dissimulauit, in cauponula compotoribus suis propinaret. huic tu veteratori, similem Christum Dominũ facis? qui vt colluisse coena in suprema nobiscũ videatur, corpus pollicitus, signum corporis panem exhibuit: & sanguinẽ professus, vinum iudiciũ sanguinis nobis propinauit. Hæ præstigiæ atq; fallaciæ, Stancare, vestræ sunt, non verborum vis, & interpretatio. Quæ pura, puta verba, ideo vos deprauatis: quia caretis illa luce, quæ illuminat fideles homines: & quæ nusquam alibi, nisi in Papatu lucet, splēdetq; per sese semper: qua tu orbatus cūm sis, mirum non est, si obtusior sit acies tua:

In Papatu
solo lux.

STANISLAI ORICHOVII
tua: ad hæc etiam verba in Euâgelio
vfitata, ac trita considerata: præfer-
tim cum pœna ois, quæ oculis tuis
debetur, ad cæcitatem mentis sit cõ-
uerfa: quæ te cupiditate cæcū rapit,
& in sensum improbum secū trahit:
in quo tibi pereundum est, nisi resipi-
scis, & nisi ad Papatum redis, ex quo
profugisti, extra quem nemini potest
esse vita (vt ait Ennius) vitalis. Et quo-
niam cum Papatu & Ecclesiâ, & ouile
Christi pariter amisisti, noli tã san-
cto, augustoque Ecclesiæ nomine ad
tuam desperatam fugam tegendam,
abuti: noli putare te intus esse, cum
extrâ proiectus sis: noli mêtiri te in-
ter pisces bonos in vasa conditū te-
neri, cum foràs cum malis piscib. da-
tus atque emissus sis, quorum pisciū
illi sunt pisces pessimi: Arius, Mace-
donius, Eutiches, atq, Nestor. ex ho-
rum enim tu sceleratorum fraude at-
que mendacio vnum quoddam, tan-
quam marinum monstrum, cõcretus
es,

Stancar
pulsus ex
Ecclesia.

es, omni diritate, atq; immanitate ter-
 rimum animal. ita vt etiam hære-
 tici ipsi, quamuis scelerati, & impij,
 tamen te ex æquo omnes horreant:
 & quasi vnus ex ijs non esses, detestē-
 tur te ab se ortum, vt portentum pro-
 digiumq; naturæ. Nihil temporis cau-
 sa fingo, Stācare: habeo enim ex Hel-
 uetia literas in te graues, quibus tu
 ab immanib; illis Hæreticis, Ecclesię
 hostis iudicaris: & tāquam piscis ma-
 li ominis atq; nominis, in hoc vasto
 huius vitæ salo, conuitijs ab ijs iacta-
 ris. ita tu piscis nequam, eiectus è sa-
 gena cælestis regni, in hæreticorum
 plagas incidisti: è quibus nunquam
 te exues. quin cū inter Catholicos
 non sis, ne inter hæreticos quidem ti-
 bi vllus iam restet locus: vt ita vndi-
 que fugatus pulsusq;, ad illos insipiē-
 tes postremò confugias, qui dicunt
 in cordibus suis: Non est Deus.

Et hercle nomine ipso tuo, tanq̃
 cōiectura certa, ducor ad suspiciandū,
 te

STANcar
 hæreticis
 inuisus.

STANcar
 Arianus.

te vnum ex illis esse. Grammatici em̄
 certant, & in eo perseverāt: Punicana
 nomina, maximam partem, Ar &
 Al, syllaba terminari: vt sunt Agar,
 Magal, Amilcar, Annibal, & quę sunt
 eiusdem modi cętera. Stancar quoq;
 vocabulum, cū ipsius vocis sono, ne-
 scio quid Punicum recinat atq; redo-
 leat, suspicionem affert te non Italū,
 sed Pœnum esse: Punicana nō Chri-
 stiana fide præditum: & si capiendū
 ex nomine, omen est, cū in Europa
 nusquā sit tibi tuta fides, ad Pœnos
 tibi iam recurrendū esse intelligo, à
 quibus ortus fuit auctor tuus Arius:
 homo acutus vt Pœnus, & vt tu, ni-
 mis studiosus: qui Alexandria profe-
 ctus, illa mirifica sapiētia vestra, Ægy-
 ptum primò, deinde vicinas gentes
 imbuit: Patri (videlicet) consubstan-
 tialem nō esse Filium. & cū veluti
 in sacro Cereris cursus lampada, hęc
 amentiam alijs post se reliquisset, Ma-
 cedonius exortus est in Græcia: qui

Arius.

Macedo-
nius.

erro-

errore suo Arij errorem cumulans,
 Spiritum sanctum infra filiū posuit.
 Inde pfecti Eutiches, Dioscorus at-
 que Nestor, dogmata attulerunt, quibus
 tam Filium, quā Spiritum Filij funditus
 sustulerunt: ipsi etiam Deo Patri
 vix, aut ne vix quidem in rerū natura
 aliquid loci reliquerunt. Nam si
 Filius, par suo Patri non est, nec spiritus
 supererit filij, ex patre, filioque coequali
 patri procedens, ut ijs dissimilitudinis
 gradibus, in diuinitatē introductis,
 Deus ipse Patris nomē ad extremum
 amittat, neque etiam Deus ullus sit
 omnino: Nam si is, qui alias res facit,
 generātes similes specie inter ipsas atque
 forma, ipse nil generabit, quod quidem
 par naturaliter, & illi æquale sit: genitor
 non erit, quia non generat: non erit etiā
 pater, quia carebit filio: non erit Deus,
 quia non erit omnipotens: cum careat vi
 atque potestate generandi, ac simile sibi
 precreandi: ut propter hanc sterilitatem

Eutiches.
Nestor.

Ariana hæresis negat Deum.

Generare sibi simile, est summū in natura.

naturæ diuinæ, atq; summâ illius (ut
 ita dicam) orbitatem, Deus pater na-
 turalis nullus habeatur, neq; vocet:
 cum tamen extremum & vltimū bo-
 nū in natura sit, posse generare sibi
 simile: quo bono solū carere Deū,
 dicere, quanta tandem ea fuerit diui-
 næ maiestatis offensio? quantaq; exe-
 cratio? Qua de re non solū à Theo-
 logis, verū etiā à Philosophis copio-
 sè disputatur. Ac vide, ut isti quatuor
 Euangelistæ tui, eodem pertineant
 omnes. Dixit Arius, Filius est creatu-
 ra: Macedonius, Spiritus est creatu-
 ra filij: Eutiches, Christus est cæleste
 corpus quoddam, ex diuina & huma-
 na mixtum natura: Postremò, dixit
 Nestorius: Christus homo est, non
 Deus: omnium istorum in hoc om-
 nis stat error, quòd arbitrantur Deū
 neq; generare aliū sibi æqualē Deū:
 neque hunc eūdem ex aliquo Deo,
 hominē eue generari. Hæc igitur est fi-
 des Punica, quam Poeni maiores tui

Euāgelistæ
 Stancari.

Fides Pu-
 nica.

in Ægypto primò fundârūt: deinde
 tota Græcia dissipârunt, & in vniuer-
 sas Oriētis plagas propagârūt. Ex hoc
 fonte, atq; ab hoc principio Puni-
 co profluxisti nobis in Poloniã Pœ-
 nulus, agitator Ariani dogmatis, atq; Stancâr Nestoria:
 nus.
 Nestoriani adiutor. Quid enim tibi
 vis illo effato tuo, *Christus Mediator est se-
 cundum humanitatem tantum*, nisi vt creda-
 mus, Christum purum putum esse:
 qui absq; fine sit via, in qua postremũ
 illud nõ sit, in quo viator acquiescat.
 quẽ vtiq; huius viæ finem, diuinitatẽ
 Chri esse, affirmat Catholica fides.
 Quem finem viæ, cum huius finis viæ
 exæquã Augustinus, diuinitus illud
 protulit: Humanitas absq; diuinita-
 te, nõ est mediatrix: Diuinitas abs-
 que humanitate, non est mediatrix.
 vt hoc, tanquam elogio, per te ex Ec-
 clesia sublato, diuinitate vacuum ha-
 beamus Christum. quod quidem o-
 lim sensit Dioscorus, atque Nestor:
 neque enim generare, neque gene-
 rari

rari Deum, ab Arrio (vti iam dixi) fuerant edocti.

*Peremissio-
ense collo-
quium.*

Sed hoc loco, obijcitur mihi abs te Peremissioense colloquium, in quo ais me de Mediatore tecum cōsensisse. Quid ni assentirer tibi, Mediatoris nomen à medio duci: quod inter extrema est interiectum. quo sanè respectu, homo Christus Iesus Mediator humanitate tātummodò est. Et quoniam in illo colloquio quæstionem attuleras: nūm peræquè Christus, vt humanitate interiecta, ita diuinitate quoque intermedia, Mediator est, de hoc postremo negaui: de illo autem primo tibi concessi. Quorsum enim attinebat repugnare vera dicenti: id enim quod in medio ponitur, interiectum inter extrema esse dicitur. Porro illius interiecti extremum, atque vltimum, finis appellatur: quo referri omnem intermedij rationem oportet: atq; ita à colloquio discessū est. Sed tu post tamen, cū Catholicus ex collo-

Medij ratio.

colloquio abijſſes, repente factus es
 Pœnus: ac mox redijſti ad tuos. nam
 p̄ municipia Roxolanię diſcurrens,
 rumores improbiſſimos diſſipaſti: nē
 pe me hoc tibi dediſſe, atq; in eo tecū
 conſenſiſſe, in Mediatore Chriſto, di
 uinitatē eſſe fruſtrā: magnū & impū
 dens mēdaciū, teſtor coronā illam,
 in qua diſputatū eſt. vt em̄ à te nihil
 de Chriſti diuinitate in diſputatione
 adſerebatur: ita viciffim à me, relatū
 de illa nil fuit: in ſola humanitate, om
 nis nobis tū ſtetit, & hæſit ſermo. Sed
 ne tu auctoritate mea, aliquos indu
 cas in falſas opinionones tuas, erroresq;
 turbulētos, ac ſuperſtitiones pene a
 niles: audi atq; attēde, Stācare, q̄ me
 abs te ſegregem. Dico itaq;, ad p̄ſo
 nā Mediatoris abſoluendā, humani
 tate ac diuinitate p̄quē opus eſſe: ra
 tione tamē diuerſa. id q̄ definitio ip
 ſa Mediatoris apud Ioannē planum
 nobis facit. Ego ſum (inqt Chriſtus)
 via, veritas, ac vita. cur via? quia p̄ me

Stancar ca
 l. amniator

Orichouij
 de Media
 tore ſentē
 tia.

itur: cur veritas? quia ad me venit: cur vita? quia in me manetur. Humanitas Christi, est via, per quam de potestate Diaboli transit ad Deum viator: Diuinitas verò, est finis viæ eius, in quo tanq̃ in extremo, atq; vltimo bonorum omniũ, idem viator acquiescit: qui finis, nō foris petitur, sed in via ipsa inest: vt in eodẽ subiecto atque indiuiduo, & via, & huius viæ finis intus includatur. Quamobrẽ, si se paratim à me requiras, vtrũ Christũ Mediatorem esse Dei & hominum, humanitate tantũ, credã: ita esse confitebor. quid ita? quia humanitas Christi intermedia est, quæ tanq̃ via, ducit viatorem ad Deum. Rursus autem, si quæras nũm diuinitate quoque sola, Mediator idem Christus sit, ita esse (dubio procul) profitebor. quid ita? quia diuinitas Christi, finis est defixus in hac via, ad quem tendit viator. Quare, si singulatim respondendum est: ita ad humanitatem solam Medi-

atorẽ

atorem referam, qua via ille est: vt hunc eundem ad diuinitatem solam refero, qua finis huius viæ, Deus est: At si coniunctim, in communionem illa naturarum, vnã & eandem Christi personam cõsideramus: vnus & idem Christus, via, veritas, et vita, Dei & hominum Mediator est. Hæc est si Fides Ca-
 des mea, Stancare, quam etiam can- tholica.
 dem, Ecclesiæ Catholicæ esse existi-
 mo: cum qua ego errare malo, quàm tecum benè loqui: si tamen Ecclesia errare potest, quæ columna est, & firmamentum veritatis: quæ in Mediatore Christo, neque infinitam, sine fine ponit viam: neque finem in hoc eodem viatori præscribit, nulla præmonstrata via.

Quocirca Ecclesia Dei, dum Me Ecclesiæ
 diatorem Christum ponit, idem fa- de mediæ
 cit, quod peritus metator, ponenda tore sen-
 via, faceret. vt em̄ is, viatori definitã tentia.
 sine monstrat viã, ac noie viæ, finem
 quoq; cõprehendit: ita Ecclesia Chri-
 sti,

sti, dum Mediatorem hominē Christum esse ponit, finem quoq; completur Iesu Christi nomine: id est, diuinitatem ipsam, quæ inest in Christo homine. At quoniam tu à Mediatoris officio diuinitatem Christi illa vocula, *Tantum*, apertè excludis, nunq̄ effugies, quin Christum cum Nestorio diuidas, hominemq; illum esse, purum putū dicas. Nam quòd erroris tui Paulum auctorem producis, ex illis verbis: *Vnus em̄ Deus, vnus & Mediator Dei et hoīm, homo Christus Iesus: Id contra te facit: ac te Nestorianæ perfidiæ, maximopere coarguit. Neque enim illud tuum improbū, & perfidiosum, Tantum, in ijs Pauli verbis, vsquam apparet: vtpote cū nihil ad Mediatorem Christum attineat. Paulus enim dilucidè planeq; homine atq; Iesu, Mediatorem Christum ita circumscribit, & definit: vt hominē ad Christi humanitatem, Iesum verò ad ipsius diuinitatē referat.*

Porro

STAN^{car}
Christum
diuidis.

Porrò nomine Iesu diuinitatē nota-
 ri, vir pius atq; doctus Bernardus, in
 sermone de Circumcisiōe Dñi, infra
 scriptis verbis testat: Magnū & mira-
 bile sacramentū, circūciditur puer, &
 vocatur Iesus. Et infra: Sed agnosce
 Mediatorem Dei, & hominum, qui
 ab ipso natiuitatis suæ exordio, diui-
 nis humana sociat, ima summis. Et in-
 fra, Circūcisio veritatē susceptę pro-
 bat humanitatis: & nomen quod est
 super omne nomē, gloriā indicat ma-
 iestatis. Circūcidit tanq̄ verus Abra-
 hę filius: Iesus vocatur tanquā filius
 Dei. Hęc ille. Ergo Paulus non pro-
 te, sed contra te est: dum Mediatore
 Christū, homine atque Iesu, hoc est,
 Dei filio comprehendit. Tu verò, dū
 Paulo illud tuum, *Tantum*, inijcis, qd
 moliris, aut conaris aliud, quā vt di-
 uinitatē à Christi persona, cū Nesto-
 rio funditū excludas? Aut ergo
 delenda tibi est illa vocula, *Tantum*,
 qua Mediatorem circumscribis: si

Nomē Ie-
 sus, dei no-
 men est.

Bernardi
 verba.

Paulus re-
 fellit Stan-
 carum.

rem & sententiam Pauli, tecum face-
re probas: aut si hanc voculā Media-
tori Christo inferis, confiteare Chri-
stum diuinitate cassum, atque inanē
te ponere.

Stancar
blasphemus in
Christū.

At id ipsum te studere, indicio no-
bis est, de Sacramento altaris tuum,
Stancare, commentum. quid enim
quæso tibi vis, cum in sacramento al-
taris Christū, ita vt natus ille est, ne-
gas adesse præsentem? & cum illius
corpus certo cæli, quasi locas folio, di-
uinitatem autem eius hic in terris e-
tiam versari nobiscum, & ad sua sacra
adesse, non abnutas? nisi ne Christus
Deus & homo, vnum quoddam in-
diuiduum esse à nobis credatur? quã
sententiã si in manus sumas atq; totã
explices, nil nisi fidem Punicam quã
suprà exposui, illam esse dicas. Quid
enim refert vtrum dicas, Christus nõ
est vbiq;, an Christus non est Deus.
nam esse vbiq;, Dei est proprium:
quod enim vbiq; est, idem Deus sit

Vbiq; est
Christus.

necesse est: & quod Deus est, id quo-
 que necessariò est ubiq; Ergo si Chri-
 stus non est ubiq; Christus omnino
 Deus non est. Hic tu nolo illã quæ-
 ras latebrã errori tuo, qua soles, tan-
 quã atramento Sepiæ, te tutari apud
 imperitos. Christus est ubiq; diuini-
 tate, Christus non est ubique huma-
 nitate. neq; enim distinctio natura-
 rum quæ in Christo sunt, controuer-
 siã facit, vtrum videlicet diuinitate,
 an ne humanitate Christus sit, nec ne
 sit ubique. sed nũm illud ipsum indi-
 uiduum, vel potius vnitas illa perso-
 næ Christi, gemina constans natura,
 quæ de aluo virginali integro castissi-
 moque prodijt: ad tres in diuinitate
 personas, nullam addiderit agnascen-
 do personam quartam: & nũm illud
 indiuiduum, natum ex virgine, cũ pa-
 tre & spiritu ita vnum sit: vt vbiubi
 Deus pater & Deus spiritus sit, ibidẽ
 in carne sua adsit natus quoq; Deus
 filius. quòd si alicubi diuinitate eius

STANISLAI ORICHOVII
præsente, de hac humanitas eius ab-
fuerit, sequetur necessariò ex carne
ac verbo vnum indiuiduum natura-
liter factum nõ esse: aut si vnum indi-
uiduum illud est, diuina & humana
constans natura, vnum è duobus se-
qui est necesse: aut Deo patri suo di-
uinitate æqualem filium non esse,
cùm illi haud scio, an præcipua con-
ditio diuinitatis illa desit, esse vbiq;,
vt voluit Arrius: aut hominem illũ
Deo vacuũ esse, vt posuit Nestorius.
Quis enim non videt eò rem specta-
re totam? vt cùm Deus trinus & v-
nus, híc in terris etiam nobiscum sit
præsens, cælumq; atq; terram idẽ im-
pleat, si humana filij caro cælõ seclu-
sa abfuerit in terris à persona filij, qn
Deus & homo nõ sit vnus Chrs, sed
sint duæ personæ: quarum altera, hu-
manitatem Christi in cælo: altera ve-
rò, diuinitatẽ Chri in terris, separa-
tim cõrineat. Nõ ergo verbũ caro fa-
ctum est ita, vt vna eademq; vnione,
Dei

Dei filius vnitus sit animę & carni:
 quãdoquidem in terris Deus homo
 non est, ille qui terris excedens clau-
 ditur nunc cęlõ. Atqui hæc est illa ad
 vnguẽ Nestorij secta, q̄ duas in vna
 Christi persona naturas diuinitus co-
 pulatas, errore diuellebat: ac Deum
 ab homine separabat, quo mysteriũ
 salutis nostrę funditus deleret. Huius
 tu tanq̄ alter hæres sententię, animad-
 uertisne qualia nam ex Africa tua in
 Poloniam nostram mōstra importa-
 ueris primus? vt si iam tantum regnũ
 horum cõtatione malorum afflictũ
 cadat, quod dij om̄en obruant: te au-
 ctore vili, eoq̄; Poeno cecidisse videa-
 tur. vt ita nos Poloni, Stancarana se-
 cta cadamus, vt Arriana hæresi Ale-
 xandria, cũcũq̄; Ægyptus, tum vni-
 uersa Gręcia cecidit: atq̄; eius perfidi-
 æ Arrianę, in teterrima seruitute,
 horribiles illa nunc dat poenas.

Vtinã verò, Stancare, vel ipso tuo
 nomine, fidem Punicã olfecissemus
 tuam,

Nestorij
 secta.

Stancar pri-
 mus in Po-
 loniam Af-
 rianus.

tuam, cum primam illam multis perfidia inuolucris obtectam, in Poloniam inferebas: nunquam eas turbas adueniens nobis dedisses, nunquam in summum certamen atque discrimen patriam nostram adduxisses. At cum nos Opici literaturam illam tuam Hebraicam stupemus, cumque te patria profugum naufragumque regno ac moenibus nostris recipimus, ac te in Polonia sedes, ac domiciliu collocare patimur, in impiam & capitalem fraudem illam incidimus: ut non tantum locum daremus inter nos, sed etiam tibi erudiendam publicè in nobilissimo totius Sarmatiae Gymnasio, Cracoviae pubem traderemus, quasi homini docto, pio item atque Catholico viro. Sed simulatio nulla est diuturna. obrepseras enim ad nos, ut vellere suo amicta ovuis: verum oblitus tui, in illo Gymnasio cum vlulare incepisti, mox te vlulatu ipso lupum esse prodidisti. Redi enim in memoriam, atque illam diem

Franc. Cra
 coviae do-
 cet.

recordare, qua tu Psalmum illum,
 cum inuocarem exaudivit me Deus, &c. innotuit
 illud ad
 auat
 enarraſti: quid tum egeris ac dixeris:
 quæ tua tum ignoratio tui? quæ in-
 ſcitia? aut quæ impietas fui? cum qu-
 dem quaſi Gygantum dux, bellū ipſi
 cælo atque cælitibus omnibus infer-
 res, atque omnes de cælo exturbare
 conarere: tâta quidem imprefſione,
 vt etiam virginem matrem necdum
 in cælo eſſe, Chriſtumque coram in-
 tueri negares: & niſi Nicolaus Sza-
 dek Gymnaſiarchus, Samuëlem Cra-
 couienſem Episcopum per literas ad-
 monuiſſet, te nō id agere, vt Psalmos
 interpretarere ex pacto, ſed vt Pſal-
 mos ipſos funditus euerteres, in qui-
 bus honorem ſuum Chriſtus cū ſan-
 ctis ſuis apertè partitur: non erat no-
 bis diutius Cracouię abs te expectan-
 da Punica illa vox: *Chriſtus non eſt Deus.*
 Itaque tu eius impiæ fraudis ergo ca ſtancar ca
 ptus, ac Lipouicium in cuſtodiã ab pitur.
 Episcopo illo dato fuiſti: vnde poſtea
 cu-

Pinczouie
sis familie
laus.

STANISLAI ORICHOVIJ
custodibus precio corruptis, furtim
elapsus, Pinczouium, Cracouiensis
municipij oppidum, te contulisti: vn
de tanquam ex equo Troiano, inna
merabiles viri in nostra repub. omni
præstantia virtutis excellentes pro
dierunt. Hinc enim in Polonia *Cardi
nales*, hinc Archiepiscopi, Palatini,
Castellani, auctores publici consilij,
atq; bello duces strenui extiterunt.
Hunc ergo tu locū honestissimū, ac
reipub. saluberrimum, ausus es hære
ticorū primus, cōtagione sceleris Ar
riani contaminare: vt quod oppidū,
patrū auorūq; memoria fuerat tem
plum pietatis, ac domicilium religio
nis, in id tu excitatos ab inferis, illos
hoies veteres, impios atq; sceleratos,
Arrios, Macedonios, Eutichetas atq;
Nestorios, ausus es introducere.

Pinczouie
ses conuin
cuntur Ar
rianismi.

Quàm autem verū sit id, quod ti
bi crimini nunc do, testis locuples tu
ipse es, qui Franciscum Lysmaninū,
Petrum Statorium, Martinum Cro
uici-

uiciū, ac totā Pinczouianā scholam,
 Arriani dogmatis insimulas: vt illi te
 vicissim Nestoriani criminis conuin-
 cunt. Atqui rem ita esse, aude nega-
 re, si potes: in manibus sunt scripta
 tua, quibus Arrianismi Pinczouien-
 ses oēs reos facis: tibi etiā nō alia cau-
 sa è Pinczouio fugæ turpis fuit, p̄ter
 Nestoris sectā, ob quā tu & oppido,
 & cōmercio ab Arrianis illis extermi-
 natus es. Tu, tu inq̄ Stācare, illas Ar-
 rianas faces, iam olim orbis terrę cō-
 sensu cum Arrio extinctas, in Polo-
 nia ab integro incendiisti: Tu Mace-
 doniū, tu Eutichetem, tu Nestoriū:
 qui aut vnde essent, quidue profite-
 rent singuli, Pinczouiū docuisti pri-
 mus. Tu indagator Arrianæ prauita-
 tis, tu auctor Macedoniani sceleris,
 tu p̄pagator Nestorianę execratiōis,
 tu amplificator Zuinglianæ impietatis,
 oppido in illo extitisti: & cū ab hac
 Punicana hæresi satis scitè instru-
 ctus, & compositus grassator in illud
 oppi-

Stancar
 Pinczouiū
 sectis va-
 stat.

AS STANISLAI ORICHOVII
oppidum inuasisses, quid erat tã san-
ctum legibus, quid tam augustũ reli-
gionibus, quod nõ violasset inibi au-
dacia tua? reminiscere paulisper, atq;
recordare, quòdnam principium de-
disti illic adueniens: mox enim Puni-
co incitatus furore, in templa irru-
isti, imagines diuorum sustulisti, me-
morias martyrum deleuisti, altaria e-
uertisti, sacra profanasti, gazam Eccle-
siasticam diripuisti, denique sacerdo-
tes publicos ex oppido exterminasti:
Postremò, vt tanquã ex Syngrapha,
agere ac rapere nos doceres omnia,
Canones reformatorios nobis con-
scripsisti: quorum Canonũ illa sum-
ma est, vt licere nobis arbitremur, ve-
tera patrum instituta, nouis impieta-
tibus permutare: veteres religiones
abrogare, nouas instituere, bona sa-
cerdotum diripere, & in illorum lo-
cum alios substituere: Regi non pa-
rendum, nisi præscripto tuo imperan-
ti: Sacerdoti non obediendum, nisi
iussu

Canon. edi-
ti à Stanc.

iussu tuo Ecclesiæ præsidēti. Hæ sunt
 leges, hi Canones viuendi, primo ad-
 uentu tuo Pinczouij à te conscripti.
 hoc etiam munus abs te illo in oppi-
 do editum est, dormitantibus Ponti-
 ficibus, oscitantibus verò Magistrati-
 bus: qui dum tibi, furoriquè tuo in illa
 reipub. nocte tēpore non occurrunt,
 quàm ipsi suo decori defuerint, præ-
 sens iā sensit: postera etiā ætas, nepo-
 tesquè nostri, magno suo malo, experi-
 entur. Quorū, quæ & quanta, Dij im-
 mortales, illa de nobis fuerit quære-
 la? quòd non eadem hæc illis in colu-
 mia, ac salua restituumus: quæ à maio-
 ribus nostris p̄ manus tradita accepi-
 mus. O custodiā nostri patrimonij in-
 felicem. O miseros & ærūnosos poste-
 ros nostros, quibus nullam partem sa-
 næ, & saluæ reipub. gustare, nobis au-
 ctoribus, licebit.

Sed tamē cū te furiam, ex sedibus
 hærebi vnā, luctificāquè Alecto, hoiēs
 non phiberent: & tu æquè sacra atq;
 D profa-

Magistra-
 tus negli-
 gentia.

STANCAE
 Pinczouio
 pellitus,

STANISLAI ORICHOVI

profana rueres, raperes, ac passim oppido in illo sterneres omnia: Deus ipse, misertus nostri, interea loci diutius te furere noluit: sed ex eadem peste tua, quasi ex Eumenidum sede, excitatos, tanquam Megeras quasdam illas, in te parentem, atq; creatorē in Polonia huius familiæ Sacramentaria, Lysmaninum, Statorium, Scebre finum, atq; Blandratam, mitto alios, immisit: qui te, quod furias Tartareas decet, genitorem suum, intestino morsu lacerarent, atq; conficerent. Quo quidem in certamine diro atq; horrifico, idem vobis euenit, quod viperis solet: quæ cū sunt commissæ, imbecilla à valētiore laniat: vt ita lacerata, ad extremū communi concedat ex antro, atq; aliud inde petat latibulū, in quo recreet. quod vobis quoq; vsu euenisse videmus. cū enim tu impressionem Arrianorum Pinczouicium non ferres, ac plagas atq; mortem metueres, eiectus illinc, in oppidum

Stācat Du
becium v^o
nit.

dum Ruffiæ denium Dubecium pro-
fugisti: vt ex illa iactatione Arriana,
in hoc recessu, naufragus te potissimū
reficeres, ac recreares, vbi tibi de tua
hæresi molestus esset nemo. Cæterū
non id agitur nunc abs te, vt veteris
perfidia maculas, noua emēdatione,
interea loci eluas: sed vt illa consilia,
contra salutem Ecclesię dudum inita,
per ocium expedias. Itaq; fit magna
mutatio loci, non autem ingenij tui
dum te Dubecium è Pinczouio trās-
fers. nam mox quàm illuc venisti, nō
tanquam vnus è schola declamator
ad clepsydrā latras, sed vt Politicus
legislator, leges ad normam promul-
gas: quibus iuuentutem Regni de-
prauas atq; disciplinam reipubl. no-
stræ labefactas.

Stācat le
gislator.

Exhibe quæso, Francisce Stan-
care, exhibe librarium illud legum tu-
arum, atque Polonis spectandum, p-
pone, vt Poloni, serò licet, sed tamen
aliquādo intelligant, vt tu Maiestatē

Stācat ma
iestatis re^o

STANISLAI ORICHOVII
huius Regni per scelus, atq; latrocini-
um minueris: cūm homo priuatus at-
que alienigena, ea q̄ solius regis sunt,
in Polonia contra auctoritatem, ma-
iestatem que regiam, rogas atq; admi-
nistras. nam quantum tandem hoc
crimen maiestatis est? quod hunc Ca-
nonem, tāquāmachinam ad expu-
gnandam rempubl. nobis proponas,
infra scriptis verbis.

EX P R Æ F A T I O N E

Canonum Stancari, ad Ma-
iestatem Regiam.

QVod si M. T. hoc sacrosactum, & necessari-
um officium neglexerit, nobiles tui, qui &
ipsi gladium gestant, auctoritate diuina, tenentur
& debent, Sathanae & eius religioni ualedicere:
atq; Christo, & uerbo eius se totos consecrare.
Immò quilibet à Deo mandatum habet, ut inuito
etiam toto mundo (in causa religionis loquor) do-
ctrinam Filij Dei amplectatur: attestante uoce il-
la cœlitus delata, Hunc audite. Vnde Apostoli
dixerunt principibus sacerdotum: Obedire Deo
magis oportet, quām hominibus.

Anne

Anne hoc Canone, illa summa
 potestas maiestatis atq; imperij, de re Regis Ma
iestas lædi
tur.
 pub. nostra nō tollit? an nō lege Apu
 leia, immò lege Polona, capitis pœ-
 na debetur tibi? qui summū regis im-
 perium, cum subiecta illi nobilitate
 communicas? Quid enim supererit
 regi? aut quid iam præstat rex mihi?
 si lege tua in Polonia gladius omni-
 bus patet: & æquè promptus est mi-
 hi & alijs, vt ipsi regi? Atqui hic est il- GLadius
Hæredico
rum.
 le gladius vester, Stancare, cuius mu-
 cronem vos Hæretici in republ. no-
 stra, ita defigere cogitatis, vt illum in
 Boëmia olim, nuper verò in Germa-
 nia, atque Anglia defixistis: vt ad ex-
 tremum diffidio domestico, belloq;
 ciuili exorbeatur sanguis noster, ac
 iugulis nostris gladius iste vester he-
 betetur. Sed te ocij & pacis hostē, cū
 Canone tuo tam lepido, magnus ille
 æternis supplicijs, tam viuum quàm
 mortuū, mactet Iupiter: qui præter
 Sigismundum Augustum Jagellonē,
 D 3 gla-

gladium in Polonia mortalium aliū
 ferre voluit neminem. Tu etiā Sigis-
 munde Auguste, optime atq; clemē-
 tissime REX, quibꝰ oculis aspicias hæc?
 an hæc verborum portenta tuas pati-
 entissimas aures non offendunt? En
 hic fugitiuus, summum ius maiestatis
 atq; imperij tui, cū tibi subiecta nobi-
 litate cōmunicat. En gladium nobis
 in manum dat, gladio ex altera parte
 respōdentem tuo. En viā demonstrat
 nobis, qua obedientiam abijciamus:
 nec tibi repugnantī pareamus, cui su-
 mus subiecti, omni diuina atq; huma-
 na lege. Quo etiam maiore malo ma-
 ctandus est abs te hic Italicus latro,
 qui te tam iustum, atque clementem
 Regem, ab Auis atque Atauis in Po-
 lonia regnantem, exæquare cum ti-
 bi subiectis ausus est. Vide atque
 animaduerte, Magnanime REX,
 quorsum euadat istorum latronum
 impunita licentia. Gladium hic
 nobis fabricat contra te, subiectos
 tecum

Heretico-
 rum licen-
 tia peribit
 regnum.

tecum exæquat, modum nouandarū
 rerum nobis demonstrat: & tamen
 hic uiuit: Viuit? immò verò uiuente,
 uidente, ac sentiente te, in tuo regno
 quas uult fert leges, & illas nobis
 præscribit, legibus patrijs cōtrarias.
 O dij immortales, ubinam gentium
 sumus, aut quid denique speramus,
 si istius hæc tanta læsæ maiestatis in-
 iuria, impunita discesserit. profectò
 enim, ut res ire cœpit, Boëmica, Ger-
 manica, atque Anglicana, nihil iam
 nos morantur fata, quin amissa repu-
 blica, sine legibus atque Magistrati-
 bus, dissipati hæresibus, triste agite-
 mus æuum. Sed tamen in hoc occa-
 su nostro, heus tu ô Stancare, scire ex
 te uolo, quænam te regni lex docuit,
 nobilitatem Polonicam suū quoq;
 habere gladium, regio gladio aduer-
 sum? aut qui Polonus mos fugitiuo
 tibi oñdit, ius esse nobilitati, semoto
 rege, nouis rebus studere, & ad sum-
 mā regni posse absq; rege cōsulere?

In Polo-
 nia solus
 Rex gladi-
 um por-
 tat.

STANISLAI ORICHOVII

Nos enim Poloni, ita legibus atque
 maiorum institutis edocti sumus, in
 Polonia præter regem, auctorem pa-
 cis, ac vindicem libertatis nostræ, qui
 gladium portet, esse prorsus aliū ne-
 minē. Quòd si q̄ gladius penes nobi-
 litatem alter est, is in vagina manet
 cōditus: nec prius à nobis educitur,
 quàm rex sub vexillo signum pugnae
 in hostem dederit: ad eundem mo-
 dum, conuētus agere, & rempub. ge-
 rere, nisi rex auctor fuerit, tam non
 licet, quàm latrocinari apud nos li-
 cet nemini. Quapropter, abi tu hinc
 in malam crucem, malumq; crucia-
 tum, cum gladio tuo, & cum istis Ca-
 nonibus tuis tortuosis, quibus de-
 prauare Poloniam, & euertere cona-
 ris. Nos enim hac lege subiecti no-
 stro regi sumus, vt illo armato vno,
 nos in Polonia æqualiter omnes in-
 ermes simus: ex illo pendeamus, il-
 lius auctoritate nitamur: deniq; si-
 gnum ab illo expectemus, quo con-
 curra-

Apud Po-
 lonos ma-
 gna aucto-
 ritas regis.

cūramus, & quid publicè agamus
vniuersi. Magnum nomen est apud
nos, magna dignitas, magna maie-
stas Regis, quē vt Dei forma ac spe-
cie præditum miramur, atque sequi
mur cuncti.

Sed vide atq; attende, Stancare, Pontifices
quorsum serpat peccādi libido, cūm è Polonia
enim de maiestate Regis tātum de- tolluntur
traxisses, quantum libitum est tibi,
mox ad alterum Magistratum euer-
tendum, nempe ad Pontifices ipsos
transis, quos cum vestigio è regno
exterminas: vt sublato sacerdotio,
tollatur etiam summa illa regni lex,
quæ regio sacramento continetur.
in quo est hoc expressum, vt tam Sa-
cerdos, quàm plebs, in ditiōe regia,
& retinendi, & amittendi iuris sui,
summam haberet potestatem. Con-
tra hoc Sacramentū facit hic Canon
tuus, quo sacerdotes è regno pellis,
& bona eorum diripis: vt ita præ Ca-
nonib; tuis reformatorijs, citò apud

STANISLAI ORICHOVII
nos omnia ex libertate, in seruitutē
concidant. Sed Canonem ipsum au-
diamus.

STANCARI CA-
non XI.

ET quoniam quatuor sunt. Et infra: Et quoniā
nobis nō sunt tales Episcopi, quales doctrina
Apostolica, & ueterū Canones præscribunt: ideo
prospiciemus de alijs, qui non questum, nō digni-
tatē regalem, neq; diuitias capientes, sed officium
desiderantes, exequantur. Tales enim Episcopos,
qui non officium, sed questū, sed dignitates mun-
danas, sed diuitias querunt, fugiendos nobis de-
scribunt sacre literæ. Et infra: Dabimus itaq; ope-
ram, ut non nisi idonei ministri eligantur, & ne-
mini eorum citò manus imponantur: sed uiri con-
stituantur boni testimonij, pleni spiritu sancto
& sapientia.

Sacramen-
tum Regis
violatur.

Quam tu tandem hoc Canone in
Polonia moliris ac struis pestem? aut
quantam ad licentiam iuuentuti im-
peritæ aperis fenestram? nos scilicet,
de tui Canonis sentētia, Episcopos,
hoc est, antiquiorem reip. nostrę par-
tem, è regno pellemus? ac bona illo-
rum

rū diripiemus? q̄ ministris abs te in
 illorū locū suffectis, attribuamus? At
 ne id fiat, sacramentū Regis obstat,
 quo se Rex noster regno suo obliga-
 uit illo die, cū illi Archiepiscopus
 Gneznenſis diadema imponebat. ni-
 hīlne illud ad salutē Episcoporum &
 Ecclesiarū valebit? nihil (inqs) salus
 populi suprema lex esto, q̄ in Idolo-
 latria Papistica periclitat̄ tota: ad quā
 tuēdā, Rex sacramēto obligat̄ nullo.
 hęc tua ratio est. Sed interea dū istos
 idololatrās è regno pellim⁹, quos tu
 tādē p̄ ijs alios, cælicolas scilicet, no-
 bis substitues? Eos (inquis) qui dabū-
 tur à me. Sed qs tu es, qui sacramen-
 to Regem in Polonia liberes? q̄ Epi-
 scopos à prima Christianæ fidei ori-
 gine in Polonia institutos, loco & or-
 dine suo moueas? & pro ijs nobis de
 fugitiuorū tuorū grege alios Episco-
 pos substituas? q̄ Ecclesijs præſint, q̄
 primo loco in Senatu sententiam di-
 cant, & qui regio capiti apicē impo-
 nant?

Episcopo-
 rum aucto-
 ritas in Po-
 lonia.

nant? hoc nos tantum, tam præstans,
 tam eximium munus, ab Stancaro
 fugituo petemus potius, quàm de
 illius sacrosancta manu illud capie-
 mus, cui illud est dictum, *Pasce agnos*
meos? Quid est, Stancare, aliud furere,
 si hoc non est, summum regni ordi-
 nem, omni dignitate spoliare, & eam
 ad humiles & ad fugituos velle trās-
 ferre? Iam cùm sacerdotum bona di-
 ripienda auidè das plebi, non apertè
 furis, atque in nostra patria baccha-
 ris vinolentus? An tu nõ vinciendus,
 non loris cõstringendus es? qui hac
 rapinarum illecebra, ad domesticum
 latrocinium, apud nos inuitas impe-
 ritam plebem? Ne tu pulchrè iam in
 Polonia processisti: Nactus enim es
 complures nimium dociles ad tuos
 Canones discipulos, qui pulsus è Pa-
 rochijs sacerdotibus, diripuerunt pa-
 trimonium Ecclesiæ Christi: & per
 Canonem tuum id sibi licere putã-
 runt, quod ne Regi quidem ipsi per
 leges

STancari
 furor.

Ecclesiarũ
 bona direp-
 ta.

leges in Polonia licet. Nemini enim apud nos vis infertur, nemo bonis multatur, neque sedibus suis à rege pellitur priùs, quàm in cõmuni Baronum regni iudicio fuerit regi condemnatus. Hac lege satis contra vim etiam regiam munita sunt sua in Polonia bona cuique: cùm tamen nulla lex apud nos esset, quæ reliqua aduersus vim atque impressionem tui Canonis sacerdotum illorum fortunas tutaretur: quin nullo iudice, nulla lege cõuicti, iuxtà sacris ac profanis bonis suis exuti, rem fortunasque suas amitterent. Quo enim in iudicio, aut quo iudice legitimo, quæue lege sacerdotes illi, quorum bona diripuitis, rerum capitaliũ rei à vobis facti, sunt cõdemnati? Non fuit vllum de ijs iudicium, Stancare: non fuit gladius ille tuus, quem in Polonia prius nobilitati in manum dedisti: iudex sacerdotum illorũ fuit, cuius gladius mucro quàm acer sit, in sacerdotibus

In Sacerdotibus communis violatur libertas.

STANISLAI ORICHOVIT

tibus experti sumus: in visceribus huius regni aciem illius, nisi nos Deus respicit, paulò post experturi. Nā si sacerdotes per vim, atq; per seditio-
nē vestrā, bona sua in Polonia amit-
tent, quomodo hæc eadē cæteri oēs
in dissidio, belloq; civili retinebunt?
p̄sertim cū sacerdotū fundi eo iure
in Polonia sint, quo q̄ sunt optimo.

Sed cū tu hunc in modum regis
maiestatē minueris, sacerdotalē verò
auctoritatē funditū sustuleris, restat
videre, quæ reliqui apud nos summa
fiat: vt quantum tibi præclaro Cano-
num talium apud nos auctori debea-
mus, liquidius cognoscamus.

STANCARI CANON
reformatorius XVI.

VT autem tales in Ecclesia ministri, de quibus diximus, haberi queant, constituemus
(Deo fauente) scholam puræ & sinceræ Theolo-
gie, cui præficiemus viros solidè doctos, & uerè
Deum timentes. Addemus etiam & linguas, nec
non & Dialecticam, & Rhetoricam, si Ecclesiarū
nostra-

rum facultates tulerint: Immo Ecclesiarū thesau-
ros in hunc sacrosanctum usum, in promouendo
regnum Dei, bona fide conuertemus, &c.

Vt impurus heluo turbat Remp.
Scholā em̄ Theologiæ hoc Canone STANcar
in Polonia instauraturum se pollice Scholam
tur, de Sacerdotū bonis. o impuden condit.
tiam animaduertendā. Sed quis tan-
dem Deorum aut hominū, locum ti-
bi in nostra patria assignauit: in quo
tu huic scholæ tuæ Theologiæ sedē
collocares? quis autē te in nostra pa-
tria hominem aduenā & exulē, ino-
pem & vagum, opera publica exædi-
ficare iussit? aut q̄ tu es? qui hoc mu-
nus in Polonia vsurpes tibi? cū sit
opus vnū Regiū hoc maximè, Gym- Gymnasia
nasia instituere, scholis locū in ijs de- ædificare
ligere, artes pbare, quibus iuuentus opus regiū
erudiat ad ciuitatis disciplinā. id qd̄ est.
à Vladislao Jagellone, huius Augu-
sti, optimi Regis nostri proauo, cla-
rissimo atq; bellicosissimo rege, abso-
lutū atq; p̄fectū est, annis ab hīc plus
centum

STANISLAI ORICHOVII

centum sexaginta: qui Cracouiae, in
principe totius Sarmatiae vrbe, nobi-
lissimum Gymnasium condidit: atq;
excellentes ingenio atq; doctrina vi-
ros, in illud introduxit primus, q; ad
humanitatem huius regni informa-
rent pubem. Itaq; ab hoc initio oim
bonarum atq; magnarum artium di-
sciplina profecta, vsq; ad memoriam
nostram in hoc Gymnasio remasit:
tanta quidem vtilitate gentis nostrae,
atq; gloria, vt quicquid pietatis, quic-
quid religionis, quicquid deniq; bo-
nae frugis in Polonia vsquam est, id
vniuersum Gymnasio Iagellano refe-
ratur a nobis acceptum. Ab illo enim
fonte atq; capite, profluxerunt in Po-
lonia oes liberales doctrinae & inge-
nuae, sine quibus ferum & immane est,
quicquid in moribus hominum vsquam
est. Quid enim homo ignauus atque
iners aliud est, quam bustum quod-
dam, & vt quidam ait, insepulta viui
hominis sepultura? Nolo hoc in loco

figil-

Gymnasium
Cracouie.
MATE

ad
31
11

figillatim harū liberaliū artium Magi-
 stros proferre, q̄ doctrinis, atq; inge-
 nij laude in illo Gymnasio & olim vi-
 guerunt, & nunc florent maximè. si-
 ue tu eruditum puluerem illum Ma-
 thematicorum spectes, siue obscurita-
 tem naturæ consideres, siue ad legū
 iurisq; prudentiam animum referas,
 siue Theologiam cogites, non hanc
 vestrā, Stancare, emētītā, zelo atq; cō-
 tentione plenam: sed illam veram, cu-
 ius hæc vestra emula, atq; pellex est:
 quæ Cracouensium inquā Theolo-
 gorum Theologia, vt apud Iacobum
 est, primū quidem pudica est: dein-
 de pacifica, modesta, suadibilis, bonis
 consentiens, plena misericordiæ &
 fructibus bonis, iudicās sine simula-
 tione. Huiusmodi scholā, tanq̄ domi-
 cilium quoddā Theologiæ, ab Iagel-
 lone rege Cracouiæ olim habemus
 conditā: cui tu dū scholā aliā, nescio
 quam, tanquā æmulam & aduersariā
 grauē cōparas, quid agis aliud, quā vt

E opus

STANISLAI ORICHOVII

opus illud Iagellonis regium vetus,
hac tua noua schola, tanquam machi-
na apposita, labefactes, deiicias, atq;
euertas? O nos ferreos, qui hæc te co-
nari patimur impunè.

THEOLO-
gia Stanca
ri.

Sed tamen ô noster Lycurge, quo-
niam te latore vniuersam remp. no-
stram, quasi Penelopes telam retexe-
re iam libet, quam tandem tu in hac
tua, quam statuis, Academia, Theolo-
giam traditurus nobis es? eámne, cū
qua è Pinczouiensi Lycæo, abs te cō-
dito, pulsus ac spretus es? At illam Ne-
storianam esse, Pinczouienses Peripa-
tetici tui, abs te profecti, coarguunt:
& hæc eandē Punicanam esse, omnes
Catholici conuincunt. Bene igitur
habet, cū tuam Theologiam, quam
tu nobis obtrudis, & amici, & aduer-
sarij tui exagitent, vt noxiam illā Epi-
methei Pandorā : in qua, Dei permis-
su, ad humani generis pestem, omnia
insunt veneficia: atque omnes doli,
machinæ, fallacię, præstigiæ veterum
hære-

hæreticorum, in hac eadem facilè deprehenduntur inclusæ. quæ quantò rector, tantò est nocentior, dum aciem animorum nostrorū illo verborum splendore perstringit *Ecclesia, Concilia, Patres*. Sed vt quasi præteriēs, hūc fucū quoq; tibi eripiā, si Stancare agnoscis Patres, cum Patribus ad communionem Ecclesiæ consenti: si Concilijs auscultas, Concilia in summo Pastore Romæ constituendo audi: si Ecclesiam iactas, partem eius, in qua viuis, defini. rem enim opinor spectari oportere, non verba. Quod si nulla Ecclesiæ in parte viuis, si summum pastorem Romæ contemnis, si patrū fide simplici ad tuas simulationes abuteris, tam tu Theologus es, quam est Geometres ille, qui in Geometria omnibus aduersatur Geometris, dissidens ab ijs in omni intelligentia, notioneque communi. Omnes enim Theologi, id autem est, omnes Christiani homines pij, ac viri ritè

Fucus Sili-
cari.

STANISLAI ORICHOVII
colentes Deum, statuunt esse in ter-
ris coetum aspeſtabilem hominum ti-
mentium ac laudantium Deum, qua-
tuor cęli plagis inclusum: in quo ciui-
tas est illa sancta Hierosolyma, quatu-
or patriarchalibus sedibꝫ, sub vno pa-
store Romano Petro definita, atq; cir-
cũscripta. Ab hoc tali coetu, immo ab
hac Ecclesia Catholica, studio ac vo-
lũtate quoniã abhorres, noli mētiri,
te in Ecclesia ætatem agere, vel Con-
cilijs parere, vel in patrũ auctoritati-
bus acquiescere: cũ & patrum, & Cõ-
ciliorũ, & Ecclesię hostis apertè de-
prehendere. neq; Theologũ te esse di-
cito potiùs, quã verorũ Theologorũ
hostẽ. Postremò, neq; Theologĩã ar-
tem hãc, qua tu te veditas, potiùs, q̃
sectam ex vetere turba, & colluuiõne
hereticorum depromptam appelles,
vt ita rei atq; verbi, par sit apud te
ratio.

Sed tamen, vt ad id quod propo-
sui redeam, si fastidimus Theologi-
am

am tuam, at Dialecticem (credo) recipimus. Ô ratiocinationem miseram, atque infelicem. siquidem nos discimus abs te argumenti conclusionem: qui non è fumo (vt ille ait) dare lucem cogitas, sed vt lucem nobis eripias, & quasi noctem quãdam rebus offundas, id agis. Legat qui vult scripta tua, nihil in ijs consonum rationi scriptũ reperiet. Dij boni, quilibus ac quantis illa tua scatent mendis, quibus quasi captionibus, & prestigijs circumueniuntur abs te imperiti? Nam cum *ἀπόδειξις*, quæ demonstratio Latinis est, sit ratio rei dubiæ faciens fidem: dic per Mercurium ipsum vafrum & callidum deum, quidnam certi, exploratiq̃ue penes te habeas, quo tu rebꝫ apud nos dubijs facias fidem? Et ne longius à Canonibus tuis abeam, rem publicam nostrã, atque in ea Ecclesiam te velle constituere, Canonibus tuis ostēdis, infra scriptis ad Maiestatem Regiã verbis.

STANISLAI ORICHOVII
STANCAR EX PRÆ-
fatione Canonum ad
Maieſtatem Re-
giam.

Statim à quibusdam nobilibus tuis pijs legitimè
ſuocatus fui, ut ſuas Eccleſias reformarem: &
in illis puram Chriſti doctrinā pro falſa, ac uerā
religionis pietatem pro impia cultu idololatri-
ce, reſtituerem: mores ac diſciplinā tam cleri ſui, q̄ po-
puloꝝ ſuoꝝ, corrigere. hic ſtatim hos Canones
reformationis conſcripſi, & reformationem ip-
ſam non temerè ſum aggreſſus.

Paralogiſ-
mus Stan-
cari.

Quæ malum eſt iſta argumenta-
tio? à quibusdā nobilibus tuis, o Polone
Rex, priuatim in tuum regnum voca-
tus ſum: ergo vniuerſam rem publicā
atque in ea Eccleſiam regni tui ego
Stancar corrigam, atque cōſtituam.
Quis Dialecticorum argumentatus
iſto modo vnq̄ eſt? aut quis ex parte
totū, atq; adeo ipſum vniuerſū vnq̄
collegit? Quæ eſt iſta obſecro tua Dia-
lectica, q̄ nos delirare non autem ar-
gumentari docet? nam quantum ad
concluſionem huius tui argumenti
atti-

attinet, demonstrandum tibi prius fuerat, illis ipsis quibusdam nobilibus, à quibus te vocatum esse in Polonia scribis, licuisse per leges, atq; iura regni, corrigendæ reip. atq; constituendæ Ecclesiæ causa, priuato officio, nulla autem auctoritate publica, tantum priuatim in Polonia tibi assignare. Quod quoniam non demonstras, incertum dubiumq; facis, vtrum corrigere, atq; constituere remp. nostram tibi liceat, nec ne liceat. Pari Dialectices inscitia laberis in ipsis Episcopis quoque, cum illud pro argumento ponis.

EX EADEM PRÆFATIONE Stancari.

Quia quidam Episcopi abominandam idololatriam defendunt. falsam doctrinam docent, bonis Ecclesiarum abutuntur, Sardanapalicè uiuunt, luxuriantur, scortantur, & inebriantur, corrigi nolunt: cum sciant, si res ad iudicium delata esset, se causam suam tueri non posse: illico ad maiestatem tuam accusarunt

STANISLAI ORICHOVII

Et nobiles illos, & me, cum quibusdam pijs ministris, seditionis auctores, ac rerum nouarum amatores, unde, non cognita causa, omnes condemnati sumus: ac negotium reformationis impeditum fuit. Et infra: Dabimus itaque operam, ut non nisi idonei ministri eligantur, &c.

Stancar cæ
cus in Dia
lecticis.

Huius connexi ratio, quæ claudicet vide: ut enim id quod consequitur in connexo, necessarium esse tibi concedam: illud primum quod antecedit, & vnde hoc sequitur, necessarium esse, tibi prius fuerat demonstrandum. dicis enim, Episcopos apud nos impuros esse, atque sceleratos. Quis es tu, qui alienos seruos iudicas? ac principes Ecclesiæ Dei, patresque regni amplissimos, incesto ore tuo laceras? quo autem iudice didicisti, omnes Episcopos in Papatu sceleratos esse? Sed fac ita esse: illud dicas mihi velim, quomodo priuatae vitæ crimen, auctoritate publici muneris in Episcopis minuet? Sed procedat tibi id quoque: illud tamen restat adhuc querendum: si Epi-

si Episcopi quos nunc habemus, ex Polonia exterminādi sunt, vnde, aut qua ex gente vel secta, Episcopos nobis alios pro ijs (vt polliceris) substitutes? Dabuntur (inquies) à me. Quis porrò tanti muneris dispensandi tibi fecit potestatem? quis inquā hoīm aut deorum ille fuit, qui te cum ista potestate ad nos misit? si homo, priuilegium exhibe: si Deus, signum ostende: vt credamus tibi fas esse, pulsus veteribus Episcopis, nouos in eorū locum sufficere. Nam & Moses signum dederat Israëli, anteq̄ sacerdotiū institueret Arontis: & Titus Cretensibus literas Pauli Archiepiscopi sui exhibuerat prius, q̄ vel presbyteros, vel diaconos in Creta, ex auctoritate renunciaret. At cū tu neq; priuilegium, neq; signum vllum das, quo tibi hæc tanta apud nos pcurare, iusq; fasq; sit, quomodo tu pro ijs Episcopis, quos in manibus habemus, alios nobis substitutes, q̄ iustè ac legitimè,

in Polonia muneri præsent Episcopa
 li? Animaduertis, nisi fortè ipso talpa
 cæcior es, te Dialectica ita nosse, vt
 cæcus alba atque atra nouit. vnum
 etiam addam, in quo genus quodnā
 fit Dialectices tuæ, hoc sole clarius
 apparebit. nam cū præsentiam cor-
 poris Christi ex sacramento altaris,
 Canone expugnas tuo: hoc argumē-
 tum ponis, tam materia, quàm for-
 ma ipsa claudum.

Contra sa-
 cramentū
 altaris so-
 phisma
 Stancari.

Omne corpus naturale, est in aliquo circumscripto loco:

Corpus Christi est corpus naturale:

Ergo corpus Christi, est in aliquo circumscripto loco.

Non est igitur vbiq; corpus Christi:
 neque in Sacramento, neque in celo
 vno temporis puncto illud est. Hic
 occurrit illud Flacci:

Spectatum admisi, risum teneatis amici.

Quis em̄, non dico Philosophorum,
 aut Theologorum, sed zonariorum,
 mediusfidius, atque ipsorum baiulo-
 rum, illud tibi dederit? omne corpus

mat-

naturale esse in circumscripto loco: Cæli cor-
 præsertim cùm ingentē hanc cæli mo-
 lē, corpus naturale, in loco circūscri-
 pto non esse cernamus. aliter enim
 in rerum natura, esset infinita in om-
 nes partes magnitudo: quod natura
 ipsa aspernat. Quod cùm ita sit, syllo-
 gismus a hic tuus in prima figura ex-
 ambabus particularibus propositio-
 nibus cùm cōstet, facilē declarat, quā
 Dialecticā tu teneas: nēpe eā, q̄ aut
 materia ad argumētum subiecta, aut
 forma eius argumenti, aut utroque
 semper claudicet: & quæ ob eam ip-
 sam causam loquax, temeraria, turbu-
 lēta, ac seditiosa est: integra mutilās,
 solida decurtans, expressa adūbrans.

Et ne verbis tantum acumen tuū
 laudare videar, explicabo paucis Ca-
 nones tuos, in quibus mirificus Dia-
 lecticus es. Concilia enim œcumeni-
 ca in Canonib⁹ tuis laudas, vitam at-
 que mores sacerdotū, ad Conciliorū
 normam probas: aduersus Concilia
 aliquid

Cæli cor-
 pus nō est
 in loco,
 a Proposi-
 tio enim
 eius, cūm
 in vniuer-
 so gñe sit
 falsa, parti-
 cularis lo-
 cū teneat
 necesse est:
 alioq̄ falsū
 Stancarū
 sumit.
 Dialectica
 Stancari
 qualis.

Gladio
 Stācar suo
 iugulatur.

aliquid noui fieri vetas. Dij appro-
 bent, habemus adhuc Stácaro patro-
 no Concilia œcumenica salua. Sed
 vide, vt error te, quasi æstus quidam,
 à proposito abripiat, & in saxa laten-
 tia in hèresi tua torqueat. Nam si Cõ-
 cilium Nicœnum, si Constantinopo-
 litanum, si Ephesinum, si Chalcedo-
 nense, si Tholetanũ, si Agathense de-
 nique apud Stancarum valet: ergo il-
 lud quoq; apud eundẽ valeat neces-
 se est, in Ecclesia Catholica Romanũ
 Papam principatũ tenere: à quo de-
 inde Episcopi isti, quos nunc habe-
 mus, & cæteri sacerdotes publici in
 sacerdotio profluerent. Quis dicit
 hoc? ipsa, inquam, Concilia: quæ tu
 contra Episcopos nostros vltro citas.
 Non igitur Papa idololatra, neq; E-
 piscopi nostri pellendi, spernendiq;
 sunt: neq; alij p ijs accipiendi à nobis
 sunt: cùm tam apertè Conciliorũ œ-
 cumenicorum decretis, & Papæ, &
 Episcoporum nostrorum præstantif-
 si-

fima constituatur apud nos auctori-
 tas. Quò te hic vertes, ò Pœnule? aut
 quod atramētum effundes, ò Sepia,
 vt nos instantes effugias? Nā in quā-
 cunq; partem te verteris, dandæ tibi
 manus omnino sunt. Si enim Conci-
 lia œcumenica apud te valent, Papa-
 tus etiam ipse valeat necesse est: qui
 Conciliorum œcumenicorum sæpe
 munificentissimis decretis honesta-
 tus est: ac certis sacerdotij gradibus,
 quasi stellarū splendidissimis globis,
 ab eisdem Concilijs est distinctus, at-
 que illustratus. Contrà verò, si Papa-
 rus apud te idem quod nihilum est,
 neq; Concilia etiam aliquid apud te
 erunt, in quibus omnibus princeps
 semper fuit Papæ auctoritas. Sed di-
 ces fortasse, id quod etiam in collo-
 quio nostro Peremisiensi cùm dixis-
 ses, risus oīm factus fuerat maximus.
 dixeras enim, te non plus Concilijs
 tribuere, quàm fides Catholica po-
 stulat: perinde, quasi Concilia œcu-
 me-

Concilio-
 rum sum-
 ma fides.

Bill. no. 5
 II. 10. 12
 10. 11. 12

STANISLAI ORICHOVII
menica aliter sentiant, quæ fides Catho-
lica postulat. In quibus id agitur, ut
omnia salutaria communibus sententijs, con-
sultisque decernantur, quibus Ecclesiæ
continetur salus. Verum tu amissa Ecclē-
sia Catholica, cum vna quoque genera-
les sententias amiseris, singulares per-
sequeris: & quod peculiare omnium Hæ-
reticorum est, tam ex scripturis, quam ex
Concilijs atque patribus, omnes vndique
sententias syllabatim conquiris, car-
pis, atque delibas: eas autem maximè,
quæ ad iurgandum pro te, contra æmu-
los faciunt: cum tamen nihil tam re-
sistat & repugnet tibi, quam scripturarum
patrumque auctoritates, si ita uti sunt,
pleno atque integro rerum, atque verbo-
rum sensu abs te proferantur. Sed ta-
men, quantum ad Conciliorum fidem
attinet, non videtur tibi Concilium
œcumenicum idem esse, quod arbor
frugifera & fructuosa est? Decreta e-
tiam Conciliorum, non similitudi-
nem quandam gerunt, speciemque
fru-

Conciliū
arbori si-
mile.

fructuum? ita opinor. Ergo, ut arbor
 bona bonos fert fructus, sic bona Cō
 cilia, bona ferant decreta necesse est.
 Quod si Concilia decreta ferunt vi-
 ciosa, Concilia quoque ipsa, unde
 hæc manant, flagitiosa sint oportet:
 non secus, quam si fructus mali sunt,
 arbor quoque eorum fructuum ma-
 ter, mala viciosaque sit necesse est.
 Quare caue tu in Concilio œcume-
 nico verum falso, ac bonū malo, hoc
 est, tenebras luci, arte hac tua admif-
 ceas. Nam tibi aut totum Conciliū,
 cuius partem vsurpas, comprobandū
 est: aut si partem eius reijcis, totū Cō
 cilium funditū est reijciendum. Ete-
 nim si spiritu Dei illa Concilia, quo-
 rum tu auctoritate contra Episcopos
 nostros niteris, & acta, & transacta
 sunt, nulla societas in ijs fuit, neque
 communitas spiritui vestro nequā: *Spiritus hę*
 quo partes vestræ non tam fiunt, *reticorum*
 subito exortæ ad nihilum recidūt: &
 quasi fumus tumidus, & turgidus, & in
 ven-

qualis.

CONSTANISLAI ORICHOVII
ventum dispersus, cum vestigio eua-
nescunt.

Stácar hæ-
reticus ab
oibus Con-
cilijs con-
dénatus.

Quamobrem, si Conciliorum fi-
de cum Episcopis pugnas, eadem au-
ctoritate te conuictum esse hæreseos
crimine, ab Episcopis nostris, confi-
teare: ac publicis execrationibus pe-
sti futuræ deuotum, pulsumq; & eie-
ctum ex Ecclesia Dei. Quid ita? quia
in Constantinopolitano Concilio
œcumenico primo, ita in vos hæreti-
cos extat perscriptum:

αἱρετικοὺς δὲ λέγομεν, τοὺς δὲ πάλαι τῆς ἐκκλησίας ἀ-
ποκηρυχθέντας: καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα ὑφ' ἡμῶν ἀναθε-
ματισθέντας. πρὸς δὲ τοῦτοις, καὶ τοὺς πᾶσι πίσιν ἡμῶν
πᾶσι ὑγιᾶ προσποιούμενοις ὁμολογῆν, ἀποσχίσαντας δὲ
καὶ ἀντισημαζόντας τοῖς κενοῖσι τοῦ ἡμῶν ἐπισκόπου
ἱεράτα δὲ, καὶ ἰτινεὺς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐπιεικῶν
αἰσῶσι προκατηγνώμενοι, ἢ ἀκοινῶντοι εἶτε ἀπὸ κλη-
ρῶν εἶτε ἀπὸ λαϊκῶν τάγματός μηδὲ τοῦτοις ἐξῆναι κατὰ
τοῦτον ἐπισκόπου, πρὶν ἢ τὸ ὁκεῖον ἐγκλημα προσηγο-
ῦσθαι.

Hæretici
hominis
definitio.

Hoc est, Hæreticos appellamus, tam illos, qui olim
ex Ecclesia proscripti sunt, quam eos, qui postea
à nobis excommunicati sunt. Insuper eos, qui fidem
quidem sanam simulant se profiteri, separant se
tamen, & contrarias coitiones faciunt aduersus
nos regulares Episcopos. Præterea, si qui ab Ecclesia

*clesia criminibus certis dudum conuicti, & excom-
municati sunt, siue clericalis, siue laicalis ordinis il-
li fuerint: ijs nullo modo liceat accusare Episcopos
prius, quam ex proprio crimine emerferint.*

Audis, Stancare, quàm apertè hac
ipsa definitione Cōcilij tenere, quã
tu in hæreticos relatus, & tribu Chri-
stiana motus, communi suffragio ex-
priorũ cœtu pelleris, & alienus Chri-
stiano Catalogo esse iudicaris. Nam
& cum Nestorio contra diuinitatem
Christi consensisti, & fidem sanam ne-
glexisti: & à Catholica Ecclesia te se-
parasti, & aduersum legitimos Episco-
pos coitiones fecisti: & infinitis cri-
minibus conuictus, ex Italia proscri-
ptus, confiscatus, ac pulsus fuisti. Et
tamen his tu tot ac tantis sceleribus
obstrictus, ac nefario Ecclesiæ, tan-
quam patriæ parricidio, obligatus cū-
sis, in medium clericus infamis, con-
tra legitimos Episcopos tuos prodis,
vt tanquam improbus & impurus fi-
lius, parètes tuos nō solū accuses, sed

F teos

reos etiã maiestatis facias prius, quã te de ijs tot, tam claris, tamque manifestis criminibus, apud Episcopos tuos legitimè purgaueris. Vidēsne ô furia, vt collum in eosdem laqueos vltro inferas, quib⁹ Episcopos nostros præceps, ac deuius captas? prius em̄ quàm Episcopos auctoritate Conciliorum peruertas, ipse luculentam ac mortiferam plagam accipias, quam tibi Concilia ipsa imponunt insanabilem. Ita forex indicio suo perit: ac stultus suo, quemadmodum dicitur, gladio conficitur.

ST Ancar
Orator
qualis?

Sed tu in Dialecticis, quàm Sophistes argutulus sis, satis superq; vidimus: nunc in Rhetoricis vicissim, quãtus Orator sis, videamus paucis. Visne igiã te Oratorẽ, ex ipsa definitione Oratoris spectemus? ita opinor faciẽdũ est. Itaq; ἄριστος Græcis, Orator Latinis, à Fabio dicit̄ esse vir bonus, dicendi peritus. Tu vir bonus es, quem Mantua è ciuitate eiecit, tanquam

quam abortum? quem Italia vt hostem patriæ exterminauit? cui nullus intra Oceani ostium, neque apud hæreticos, neque apud Christianos, locus est consistendi? Si igitur omnes mortales acerbè, & penitus te oderrunt, quomodo summè iniustum te non esse defendes, in tanto odio atq; diffidio? Habet enim hoc iniustitia, Stancat in-
iustissim⁹. vt eum etiam hominem in quo inest, non modò alijs, sed ipsum sibi iniustum faciat. Quòd si tu iniustus, quomodo vir bonus es, detracta opinione probitatis? quæ probitas (inquã) iustitia constat, à qua tu alienissimus es? non reddis enim vnicuique quod suum est, aliena etiã arrogas, & tibi concedi postulas. nam homo priuatus, & alienigena cum sis, accipis tamè Magistratū in Polonia præde loco: in quo te insolèter iactes, atq; in eo curationes, & quasi dispensationes regias, atq; Põtificias administres. nã in Polonia, ad summã rerū cõsulere,

STANISLAI ORICHOVII

Regium est: religionibus verò præesse, opus est apud nos Pontificium. Quod quoniam ab iustis magistratibus auertis, & in te priuatum & exulem transfers, quæ iniustitia capitalior poterit hac vna reperiri? Iam cū nulli præposito ordinis tui legitimo subiectus sis, nulli potestati in Ecclesia sublimiori pareas: postremò, nullum pastorem agnoscas: sed sis vnum indiuiduum quoddam vagum, errās, ac vitam communem perturbans, leges perfringens, conspirationem bonorum labefactans: seruos in dominos, subiectos in præfides, & optimū quemque incitans, & inflammans: potēsne tantis in facinoribus sceleris & perfidiæ, viri boni nomen retinere? homo igitur nequam, & improbus cū sis, illa facultas, si quam fortè habes, minimum ipsa per se in te valet, semora iustitia.

Sed fac valere te dicendo, perge ergo tenere istam viam dicendi, quā
insti-

instituiſti: & quaſi ex altiore loco, ad præſcriptum tuorum Canonum, reformationis tuæ cauſam, Rhetoricè apud Polonum Regem exaggera, apud quem ſi verè agere voles, hoc dicēs.

AUDIAT HÆC REX,
ac ſenſibus imis, res
eſt non parua,
reponat.

Ego ſum Stæcar ille, Sigismunde Auguſte Rex, qui pulſus ex mea patria, tuorum nobiliū quorundā uocatu, me ad te in Poloniã exul potiſſimū ex Italia contuli: quòd uidebam, niſi ego corrector ciuitatis in tuo regno acceſſiſſem: Poloniam, ſcelere Pontificum incitatam ſemel, in procliue lapſuram fuiſſe. Ego remedium præſens ægrotæ, ac propè deſperatæ Poloniæ afferò: atq; ijs Canonibus, quos tibi exhibeo, illi ſubuenio. Quæ ut reſciatur collapſa, primò duobus illi ad eam rem opus eſt gladijs: Vnus eſt, quem tu geſtas: Alter uerò, penes nobiles tuos eſſe debet: quo illi ad ſummam regni uantur, gladius in munere Regio ſi ceſſet tuus. Deinde, peſtis ac pernicies regni tui, Pontifices, agris atque urbibus ſunt abs te primo quoque tempore

Medulla
Canonū
Stancari.

STANISLAI ORICHOVII

exterminandi, & cum uestigio ex Polonia tollendi. Sunt enim exitium regni tui, hostesq; Dei: corrigi à me nolunt: nec me correctorem ferunt, qui tibi pro ijs impuris et sceleratis, offero de secta classeq; mea alios Pontifices te dignos, ac regno tuo ministros idoneos. Quos ut mecum unà sustententes, nulla te horum idololatrarū capiat misericordia: quin Archiepiscopatus, Episcopatus, Canoniciatus, Abbatia, Præbende, Parochiæ, ac quicquid sacerdotiorum, ac uasorum sacrorum etiam in sanctiore erario templorum est, diripiatur: & mihi correctori, meisq; scholis atq; ministris à me tibi datis attribuat. uti nos ijs rebus satius est, qui Apostoli Christi sumus: quam eisdem abuti eos, qui idololatræ in tuo regno sunt. Nulla res te deterreat, quò minus id fiat: non Priuilegia uetera Regni, non mos maiorum, non sacramentum quo te obligasti: omnia ista cedant Canonibus meis reformatorijs, ex puro puro uerbo depromptis. Nihil te laurea illa, regalisq; apex atque diadema sollicitet, quòd more uetusto, Gneznensis Archiepiscopus capiti imponebat tuo. hæc enim nugalia Papiistica sunt omnia: unctioes inquam, Coronationes, atque regum ipsorum apices, in Patu excogitata: ad infatuandos reges gloriosos. Nusquam enim habetur scriptum, illo apice, atque illa unctioe decorandos reges esse. potes sine ijs insignibus, atq; infulis regni sedere regali in solia.

lio, cum purpura, & sceptro ornatu regio: etiam si absit diadema. quod uel ob hoc maxime inuisum tibi esse debet, quod eius apex crux est: quæ cum ex omnibus templis, ac triuijs, locisq; publicis toto regno à nobis in præsentia tollatur, ne in diademate quoq; salua permaneant: immò si aliter nõ potest, cum diademate unà intereat potius, quàm auctoritatem regis, & regni dedecoret. Quod si desiderium harum nugarum ferre non potes, leniēt illud ministri à me dati: qui hæc procurabunt, cum usus fuerit, & ipsi. Quamobrem, nulla res te remoretur, neq; salutē istorum à te deprecetur, quin sublatis ex Polonia Episcopis, regnū tuū Papatu, id autem est idololatria, primo quoq; tempore liberet. Nihil apud te ualeāt illa, quibus isti pugnant maxime: nempe Episcoporum ipsorum sempiterna successio, Ecclesiarū consensus, tū doctrina in miraculis approbata. omnia hæc, si rem ad rationem meorum Canonum reuoces, nihil sunt: unde tanquā è fonte uiuo, salus ac uita tibi, regnoq; tuo scaturit. Proinde, nõ tantum hos præsentis, sed etiā illos ueteres Episcopos, quorum exemplis isti pugnant, Adalbertos, Prædotas, atq; Stanislaos aspernare. nam hi primi superstitionem ad cõsimilem idololatriam, in septingentesimum prope annum in Polonia tua propagarunt. à quibus per summā malitiam, ueneficijs atque præstigijs, Vladislaus agello proauus tuus, impulsus, & inductus, impia

STANISLAI ORICHOVII

fraude, & ipse se obligauerat, & Lituaniam suam
contaminauerat. introductis in eam ex Papatu Ep
piscopis, qui gentem illam baptizarent: & sacra,
atque ceremonias in Lituania instituerent, Papis
stico ritu. Quare collige te magnanime Rex, ac sa
luti tue, regniq; tui, dum tempus ad eam rem est,
consule. in praeceptis patrum tuorum ne ambula
ueris: sed Canones meos salutare tantummodo
audi, depromptos ex ipsius diuinitatis armamen
tario. Quos ubi cognoueris, aperte uidebis merum
Antichristi regnum: in quo qui perseuerauerint,
uitam amittent aeternam. Quo cognito, statim illi
ualedicere debes, & te totum cum regno tuo sus
uissimo, regno Christi consecrare. Accipe itaque
hilariter animo prudentissime Rex, hos Canones re
formationis: & hos libros quoq; qui necessitatem
reformandi regnum tuum ostendunt, diligenter
lege: & ne patiaris amplius te cum regno tuo sub
regno Sa: hanc detineri.

Verba Sta
cari ad li
teram.

Stancar ty
sannide in
Poloniam
inducit.

Præclara & digna, Stancare, Pœ
no Oratio: in qua Rhetorices tuæ of
ficia præclare absoluis. palparis em̄,
& adularis plebi, dum illi maximos
quæstus prædasq; ex sacerdotum bo
nis proponis, & rapinis illius imbe
cillitatem aucuparis. Sed qui tu tan
dem

dem quæso hac oratione regem no-
strū doces, ō Stancare: nisi quod cru-
delissimum oīm Tyrannorum Pha-
larim abs te doceri par esset? qui in
tauro æneo inclusos homines succē-
sis ignibus torrebat. Tyrānidē enim
apertē doces, alienā à genere, ac no-
mine nostro: atq; oblitus nobis Ia-
gellonas Reges esse, Dionysios, & Pi-
sistratos, nescio quos, Canonibꝫ tuis
in Polonia instituis. à quibus crude-
li dominatu premamur, qui ad arbi-
trium huius regni inuertant statum:
dum quidem Tyrannidi illorum, nō
communis regni conditio, lexq; nō
Regis sacramentum obstabit.

Sed mitto Tyrannos, quos exper-
tum genus nostrum nunquam est: ac
ne vnquam experiatur, Deum peto:
quæsoq; Regibus ipsis, Archiepisco-
po cum Papatu ex Polonia sublato,
quid fiet? aut quomodo regium no-
mē in Polonia cohærebit: si nulla vi,
nullo (vt ita dicam) Archiepiscopali

Sublato Ar-
chiepisco-
po, tolli-
tur ex Po-
lonia Rex.

STANISLAI ORICHOVII
numine continebitur? cū declarandi, atq; regio apice coronandi Regis, legibus regni, penes Archiepiscopū Gneznēsem, summa sit apud nos potestas. vt lex infra scripta docet.

LEX DE CORONATIONE.

Quantum ad Coronationes Regum & Reginarum regni Poloniae pertinet: statuendo decernimus, & statuimus, quòd nullus alius ad Coronationē ipsorum Regum, & Reginarum se de cetero, & in perpetuum intromittet, & coronabit, præter Archiepiscopū Gneznensem, pro tempore existentem.

ALIA LEX.

Regem liberè electum, nemo alius coronare debet, præter quàm Dominus Archiepiscopus Gneznensis, cum ijs Episcopis, qui ad hoc secundum ueterem consuetudinem pertinent.

Iamne sentis Stancare, vt rex in Polonia cū Archiepiscopo ita cohereat, vt ruere Archiepiscopus absq; Rege nullo modo possit. Etenim scire ex te Stancare volo, Archiepiscopo cum vniuerso Papatu ex Polonia de tua sententia exploso, eiecto quæ, quis

quis in Polonia coronabit Regem?
 quis capiti regio imponet diadema?
 quis Regem amiciet purpura? quis
 illum exornabit sceptro, atq; aureo
 malo decorabit? si quidem Gneznen
 sis Archiepiscopus, exornator Regi-
 us, auctorq; legitimus, Canone tuo
 (vti iam dixi) fuerit ex Polonia subla-
 tus? Pellantur, inquires, è Christiano
 regno istæ ineptiæ penè aniles, qui-
 bus barbarorum reges olim fiebāt il-
 lustres. At regni lex vetat aliter quen-
 quam, nisi coronatū in Polonia do-
 minari. Quid tum inde inquires? ni-
 hil apud nos valeat, quod scriptura
 nō valet. ad illū enim nobis solū est
 attendendum, de quo est dictū: *Hunc*
audite: qui nihil de coronandis Regi-
 bus docuit. At (ego inquam) amitte-
 mus summi imperij insignia, plurimo
 sudore, atq; sanguine maiorū parta,
 ni illis exornatos habuerimus reges.
 Quid tū postea (inquires) omnia hæc
 gentes quærunt, quæ ignorant Deū.
 At

At (inquam ego) nomen etiam Regis, regniq; cum ijs insignibus potestatis regiae, vnà apud nos interibit? Intereat (inquies) regnum mudi, & omnis ornatus saeculi, modò Christus me auctore in Polonis regnet: quò sine hisce infulis, probè regnare non uult in suis. At (inquam) nos ipsum etiam Christum spinis coronatum, in suo regno videmus esse Regem, namq; hunc sub corona amictu purpura, quod Regem decuit: declaratu à Pilato solennibus illis verbis: Ecce rex uester, esse scimus. Probè dicis, spinis (inquies) non autem auro coronario. Cuius cuius (inquam) modi Corona fuerit, non laboro, dum modò hoc constet, ut Christum absq; corona in regno suo Regem non esse: sic in mortalium repub. nisi coronatu, nemine verè dici posse, neq; haberi regem. eò enim spectat regalis illa corona in Regibus, quò Reges cõmonefiant, se ministros esse, & quasi

Christus
rex coro-
natus.

Quare co-
ronentur
reges.

satellites quosdam in hominum vita, illius summi ac spinis coronati Regis. Qui quidem rex, caput est eorū hominum, inter quos regnum possident isti mortales reges nostri, qui inter Christianos omni vi carebunt, potestateq; regia, si illa nota fuerint cassi: qua nos adducti iudicemus, assestiamusq; regib; nostris vllū esse cum rege Christo commerciū, à quo vis vera potestasq; regnādi legitima in germanos reges deriuatur.

Sed tu Solymanum fortasse Tur-
 cam, conciuem tuū Babyloniu, hoc
 loco obijcies nobis: absq; Pontificia
 corona, ac sceptro, purpuraq; regia,
 eodem iure apud suos regnantem:
 quo regnant nostri quoq; apud nos
 coronati, ac purpurati reges. Tam il-
 le, Stancare, rex est, quàm illius Ty-
 ranni Christus caput est. cū enim
 hic eius capitis non sit mēbrū: quo-
 modo illa corona, si quæ insanum il-
 lud tetigit caput, in illo seruitio mi-
 sero

Christiani
 reges disse-
 runt à pa-
 ganorum
 regibus.

STANISLAI ORICHOVII
fero tetroq; , Coronæ instar Christi
regis est? aut quomodo is Tyrannus,
legitimâ regnandi potestaté à Chro
rege habet, cùm tantopere Chro re-
gi aduersetur? Vis illa, atq; tyrannis
cuncta in Turcia est, nō aut potestas,
dignitâ sue regia: quæ aliter non fit,
nisi ex Christo, & sacerdote, & rege
summo tota pendeat. Nec verò hic
Tyrannus tantùm regię potestatis, à
sacerdotio Christi seiunctus cùm sit,
expers est: sed etiam veteres illi reges
ac Tyrâni, terra mariq; quondâ po-
tentes: vt Nabuchodonosor, Cyrus,
Alexander, Romulus: mitto alios, q
summa vi oppressos imperio coërce-
bant: extra Ecclesiâ positi, longè ab-
erant a splendore nomineq; regio.
Quid enim illi erant aliud, quàm ex-
cursores quidam, viuentes latronum
ritu: vt tantum haberent, quantū ra-
pere potuissent? Itaq; principiū im-
perij, & quasi seminariū dominatus
istorū, dolus ac vis: nō aut fides, neq;
pie-

Christiani
omnibus reges
- et qd sunt
morum qd
audigot

pietas fuit. Nam & Gyges ille Lydo
 rû rex, vt apud Herodotû est, oportu
 nitate fallacis annuli vsus, & reginæ
 stuprum intulit: & interfecto rege,
 tyrannidem in Lydia occupauit pri
 mus. Cyrus quoq; iugo Lydorû re
 pulso seruitutis, per astutias pares im
 perium à Lydis in Persas conuertit.
 Quid Macedo Alexander, quæ vitia
 & peccata prætermisit: cùm Persis
 imperium idem auertit? Iam Roma
 ni rerum Domini, imperium Ocea
 no, famam dum terminant astris: nō
 è fratricida Romulo exorti, vi, & ar
 mis in tantam potentiã ascenderât?
 vis ergo inerat in horum imperijs,
 quæ eodem quo paratur, frangitur &
 infirmatur ferro. Nullus in horum
 regnis splendor regius, nulla ampli
 tudo regalis fuit. Tyranni illi homi
 num oppressorum, non reges: immò
 verò cupiditatum suarum fuerât ser
 ui: æquæ ab regno Dei, vt à commu
 ni generis humani societate abhor
 ren-

STANISLAI ORICHOVI
rentes, nec propter vllam aliam cau-
sam, nisi q̄ illis defuit suprema Pon-
tificialis manus, qua & regale fastigi-
um illis imponeretur, ac vis & pote-
stas regia diuinitus in illorū animos
infereretur. Et quoniā hæc ipsa tam
potens, tamq̄; magnifica Pontificia-
lis manus extra Iudæam, id est, extra
Ecclesiam nusquam est, reges quoq̄;
veros ac germanos, nisi in Ecclesia,
nusquam alibi esse, confitendum est.
Qui quidem à sacerdote summo ritè
creati ac declarati reges, à falsis regi-
bus hoc differunt: quia illi sua, isti ve-
rò suorum curant commoda: illi so-
luti sunt legibus, isti contrà legibus
sunt ligati: illi supra legem, isti viuūt
sub lege: illi dominātur seruis, isti im-
peritāt liberis: illos in dominatū co-
ercet nemo, istos delinquētes in re-
gno, idem qui creat, sacerdos conti-
net. Postremò, illi nulla religione
iurisiurandi obstringuntur, isti, nisi
regali sacramento obligentur, in ve-
ris

ris regibus non habentur:

Et ne fortè sine corollario ab hac contentione regum, ac tyrannorum discedamus: sic habeto. causam aliam in vita tyrannidis non esse, nisi summi sacerdotis despiciatum. neq; enim priùs Saul ex rege in tyrannū se conuerterat, quā Samuelem sacerdotem summum contēpserat. Non priùs sanguinarius Achab, ac Iezabel, oīa diuina atq; humana apud Iudæos turbauerant, quā Heliam despexerāt. Sed quid vetera colligo? ecce in manibus duo feri, atq; importuni tyrāni, Valachus atq; Moschus: quorum alter ab oriēte, alter ab aquilone nobis immi nēt: q; quamuis Christianas gētes imperio p̄mant, tamē quòd sacerdotem summū non agnoscunt, neq; in illius sunt manu, nullis legib. viuunt: nullo etiā superioris potestatis metu, in crudeli dominatu illorum frenatur furor. nihil apud eos valet ius, nihil mos, neque fas: id iustum inibi, quod

Tyrānorū
origo:

G

tyrāni-

STANISLAI ORICHOVII
tyranno vtile: id lex, quod eidem cō-
ducibile est. Et ne fortè solos Vala-
chos atq; Moschos, hac conditione
seruitutis, ex contemptione ac despi-
cientia summi sacerdotis, premi pu-
tes: refer aspectum ad eas gentes, quę
à summo sacerdote desciverunt: ve-
stigium liberi populi in ijs nullum of-
fendes. At in regibus rectè & ordine
declaratis, secus est: quos in munere
regio redundātes, & superfluētes re-
gali licētia, reprimat ac redigit in ordi-
nem superior Pontificalis potestas,
ita vt nisi reges principi illi potestati
pareāt, erratoq; desistant, paratus sit
portus atq; pfugium aduersū illos op-
pressis: ipsa nimirū regni abrogatio.

Coronati-
onis sacra-
mentum. ma Regio capiti imponitur Pontifi-
ciali manu: inde enim liquet: hos ter-
restres reges, summo illi Pontifici, &
cælesti regi subditos, ob propugnatio-
nem amplissimi sacerdotij Christi,
quæ Ecclesiæ est Dei viuentis, esse in
stitu-

stitutos. Quocirca illo coronationis
 sacramento, à Pontifice duo regibus
 proponuntur: Vnum est, vt intelli-
 gant reges, in regno Christi, pro pa-
 ce contra bellum, pro iustitia contra
 iniustitiam, pro fide contra perfidiã,
 pro veritate contra falsitatem, Stan-
 care, vestram: non tam hominis, quã
 Dei manu se vnctos esse. Quam sanè
 rem, luculenter illustribus verbis Sa-
 muel sacerdos expressit in Saulo re-
 ge, dũ illi iã peruncto, osculum fert:
 atque illa solennia addit verba, Ecce
 vnxit te Dominus super hæreditatẽ
 suam, in principem: & liberabis po-
 pulum suum de manibus inimicorũ
 eius, qui in circuitu sunt. Alterum
 est, vt rex certò sciat, sub potenti illa
 manu Christi (manus enim sacerdo-
 tis, manũ Christi est) se curẽ esse Deo:
 neque solũ munus regium, verum-
 etiã incredibile quoddã animi robur,
 vnguẽti mysterio, regibũ in exequen-
 do munere regio, à sacerdote tribui.

id quod ex eo intelligi potest, cum Samuel summus sacerdos, armum hostiæ apposuit Saulo, futuro regi. Vnguntur enim regi humeri, & lacertorum tori: quod in ijs membris naturaliter vis inest, & incitatio quædam ad pugnam. cum tamen Pontificum ipsorum præcipuo iure, capitis vngatur vertex: vt inde intelligatur, summum sacerdotem regibus idem esse, quod caput membris suis est. neque reges veros esse, neq; potestatem regalem aliter illos habere posse, nisi ex Samuelis illi osculo, hoc est, ex obseruantia atque obedientia summi sacerdotis pendeant. Quæ enim alia vis ad regis Christi coronam reges nostros aggregauerit, si manus Pontificalis extrema non accesserit? aut si osculum sacerdotis maximè defuerit, splendorique, fastigioque regionam sacerdotis vnguento, vis omnis ac potestas regis Christi, in tuendo regno Dei, cū regibus nostris communica-

Osculum
sacerdotis

nicatur: osculo autem regum ipsorum, obseruantia erga Sacerdotes Christi sancit: vt sacerdotū auctoritate Reges nixi, Regis regum Christi omnes tueantur regnum, magistro, ac duce summo Sacerdote.

Iurè igitur coronati reges, à coronatione reëta ad oscula pedum beatorum summi sacerdotis proficiscuntur: vt in principe vrbe, quam elegit Dominus Deus, apud sedē pōtificiam, primā p̄fiteantur obseruantiam suam erga ministrum Christi: & sese cum hoc principe summa fide coniūctos esse, in osculo pacis testificētur. Qua sanè maxima grauiissimaque ceremonia, exprimitur omnis illa mortalium regum humilis & abiecta, sub potenti manu immortalis Christi regis, subiectio. Non pedibus morituri hominis (crede mihi) honos ille amplissimus, à regibus nostris Romæ habetur: vt tu admodum mentiris: sed ipsi Christo Deo & Domino nostro,

STANISLAI ORICHOVII

quem celso in solio sedens minister
 ille, in vrbe Roma repræsentat: quæ
 qui rex spernit, Christum regem sper
 nit: ac nomen iusq; regium amittit,
 nullumque est illi cum Christo rege
 commercium. Neque verò est, quòd
 tu illo Petri exemplo hæc oscula con
 demnes, ac morem maiorum repre
 hendas: qui Cornelium procurrentē
 ad pedes suos reprehendit, ac venera
 tionem illam iniustam detestatus est.
 Neque enim Cornelius veniebat, vt
 administrū Dei, ad ipsum Petrum:
 sed veniebat, vt ad ipsummet Deum.
 erat enim Atheos, & vt nunc vocāt,
 gentilis: qui virtute præstantes homi
 nes, deos esse indutos specie huma
 na, gentium superstitione adductus,
 existimabat. Quo etiam errore, apud
 Lycaones Paulo atque Barnabæ sa
 crificatū penè fuit. Igitur Petrus in
 Cornelio non factū, sed ppositū re
 prehēdit ipsi facti: hominemq; se ef
 se, nō Deū, Corneliū docuit. Surge,
 inquit

Petrus cur
 osculū pe
 dū recusa
 rit.

inquiens: nam & ego ipse homo, nō Deus, vt tu putas, sum. At si Cornelius venerationem illam exhibuisset Petro, nō vt Deo ipsi, sed vt Dei ministro, nunquam Petrus illum à pedibus suis remouisset: neq; piē id ille fecisset, si venerationem illam in sua persona Deo fieri, ab homine pio prohibuisset.

Sed vt eò reuertar, vnde huc declinauit oratio: animaduertisne? si tuo p̄cepto Poloni Papam relinquūt, & abijciūt, vt Archiepiscopo vacēt, atq; careāt. neq; em̄ is nisi à Papa Romano, testimonio Conciliorū oīm, creari ritè potest. Quòd si Archiepiscopus in Polonia nullus fuerit, neque rex, neq; Regium nomen, neque vis, potestasq; regis, vllō modo in Polonis subsistet. Ius em̄, vti iā est demonstratum, in Polonia aliter regem fieri non est, nisi Gneznēsis Archiepiscopus eius coronationis auctōr fuerit. Neque verò est, q̄ de sinu tuo nobis

Rex in Polonia absque Archiepiscopo non est.

STANISLAI ORICHOVII
apponas rapaces illos furunculos
tuos, qui operas in coronādo & in-
augurando rege pro Archiepiscopo
in Polonia nobis dent. Qui em̄ sunt
fugitivi & incircumcisi latrones isti,
qui tantū munus apud nos exequan-
tur? vt quibus nisi in carnificina, lo-
cus in Polonia alius nō est, eis tu mu-
nus declarandi & inaugurandi regis,
in nostra repub. assignes? Samuēle,
Samuēle, inquam Stancare, ad decla-
randum, coronandumq; in Polonia
Saulum, nobis opus est. qui non so-
lūm coronam regio capiti imponat,
humeroq; peruncto regi Polono re-
gium munus iniūgat: sed etiam vim
atque facultatem regij muneris, pro
salute nostra exequendi, eidem attri-
buat: vt ita à suprema, eaq; legitima
potestate, Rex Polonus renūciatus,
possit verè Dei minister dici, oīaque
in Polonia rectè, atq; ordine, exque
republica facere & efficere. Quam-
obrem cū tu nō Aaron, sed ipse sis
Aby-

Abyron: neq; Samuel, sed merus sis ^{ST Ancas}
 Abadon: neq; etiã grex tuus cuneus ^{Abyron.}

fit prophetarũ ille, quo in medio rex
 noster pphetet; sed sit coetus impius
 filiorũ Chore, cũ quo, si hũc sequat̃,
 rex noster ad inferos videns, viusq;
 descēdat, qua mēte, aut quo ore au-
 des, explosis veris Leuitis, sublatisq;
 ex Polonia legitimis sacerdotib; dñi,
 alienissimos hoīes, ad offerēdũ incē-
 sum coram Dño submittere? q̃ in ta-
 bernaculo testimonij vngant, coro-
 nent, atq; instituāt Polonos reges?
 Cur in tãto sacrilegio, horribiliq; p-
 iurio, ignē illũ sacrilegij ac piurij vl-
 torē nō metuis? q̃ 250. viros vno pũ-
 cto tēporis in solitudine cōsumpsit,
 ob cōsimile scelus? Deniq;, cur hiātē
 ac patentē iã tibi terrã illã nō paues?
 q̃ te Dathanũ atq; Abyronē, contra
 summũ sacerdotē Chři murmuratē,
 absorbeat? O nimium oblite tui: qui
 quãta apud inferos tibi sacrilego pa-
 rata sit pœna, nō vides. quanq̃, si es-
 set

set in magistratibus nostris ea seueritas, quæ esse debebat, iam te nobis quoque iustas ac debitas presentis supplicio poenas persolvere oportebat. quod ausus es hæreticorum primus, aures regis nostri incesto ore tuo polluere ac violare: & ea consilia contra maiestatem regis & regni, imperitæ multitudini subministrare, quibus regem & regnum, nos ad extremum amittamus.

Archiepiscopo ex Polonia sublato libertas regni tollitur.

Quid si etiam doceo: Archiepiscopo à sua procuratione amoto, te non solum regem atque regnum ex Polonia exterminare, sed etiam tetram, diramque in unius dominatu seruitutem in Polonia comparare: parumne constabit Stancare, te hostem patriæ, ac perduellum regni, reum maiestatis esse? Quapropter, antequam infero hoc ego tibi crimen maiestatis, principio omnium civium meorum clamabo, orabo, atque implorabo fidem, ut adsint: cognoscant, animadvertant, quam indignè

dignè nobis Polonis à fugitiuis ijsce,
 eripiat patrimonium dignitatis, liber-
 tatis, salutis. Ad quam rem, ut cõpen-
 dio fugitiui isti perueniant, hanc sibi
 muniunt, atq; affectant viâ, ut Gnez-
 nensem Archiepiscopum deiciât de
 reipu. præsidio, & de custodia regni
 derurbent. oia enim hæc salutaria, q̃
 moribus, q̃ maiorum institutis, q̃ legi-
 bus in nostra rep. continentur, latêt
 in tutela, ac præsidio vnus Gnez-
 nensis Archiepiscopi, contra vim, li-
 bidinemq; regum potentiorum. So-
 lus enim hic ex omnibus in Polonia
 regibus est oppositus, ne regum effu-
 sæ in omni intemperantia libidines,
 sese vnquam incitarêt in libertatem
 communem. Pro qua sanè ratione,
 solus ante alios Gneznensis Archie-
 piscopus in Polonia, non Senator
 regni, ut alij: sed pater patriæ, ut ne-
 mo: non internuncius, sed Legatus
 Apostolicus: non secundus, sed Pri-
 mas, hoc est, vir primarius populi in
 no-

STANISLAI ORICHOVII
nostra rep. appellatur more patrio.
Atqui insignes isti, & pulcherrimi ti-
tuli, vim, & (vt ita dicam) numen ip-
sius Archiepiscopi in rep. magis, q̄ in
ipsa re diuina declarant. Eteim, quan-
tum ad rem diuinam attinet, satis est
illi antistitem sacrorum dici, & Pon-
tificum minorū prælidem. At si rep.
spectes, iste ipse & Pater, & Legatus,
& princeps omnium in Polonia est.
Princeps, inquam, quia is, & inaugu-
rat, & exautorat, vt mox apparebit,
reges: tum in Senatu primæ senten-
tiæ auctor est: & si rex nouis rebꝫ stu-
dens cunctetur, comitia illum habe-
re ius est. Deniq;, idē à sede Apосто-
lica in Sarmatiam auctor & magister
publicè religionis est Legatus, ob id,
ne peregrinæ aduentitiæq; hæretico-
rum doctrinæ vnq̄ perturbarēt tran-
quillum reip. nostræ statum. Postre-
mò Archiepiscopus hic pater regni
appellatur reuerēdissimus, q̄ omnes
cæteri in Polonia cum hoc vno col-
lati,

lati, filiorū sunt loco: adeò, vt quantumuis licet alij excellent, tamen p̄cipuo iure hunc vnum reuerent̄ cuncti, & colant vniuersi. Quanq̄ autem hæc p̄stātissima Archiepiscopi Gneznensis in Polonia auctoritas, ex iure nostro ciuili sua sponte appareat: tamen exēplis quoq; demonstrabo id, quod dicimus, eiusmodi esse. inde enim facile cōstabit, auctoritatem Archiepiscopi patrię potestatis loco, antiquit̄s apud reges Polonos semper fuisse: atq; hanc eandem idem apud nos valere oportere, si reipub. volumus esse saluam. Et vt hoc in patrię exemplo, tanq̄ in illustri monumento, cuiusmodi sit, demōstrem, ex annaliū vetustate eruenda mihi est eius rei memoria, atq; ex regum ipso: um cōmentarijs repetenda, quæ apertè declarat, Archiepiscopi auctoritatē principem in Polonia semper fuisse. Ponam itaq; ad verbum id, quod extat perscriptum, Chronicorū lib. 3.

Archiepi-
scopus ex-
autorat re-
gem.

STANISLAI ORICHOVIT
¶ Miecislao Monarcha ab Archiepi-
scopo, & Gedcone Episcopo monar-
chatu deiecto, in Kazimirum Ducē
Sandomiriēsem principatus fuit trās-
latus. Et infrā: Et ne tales consuetu-
dines in posterum ab aliquo innoua-
rentur, placuit omnes trāsgressores,
horrēdo anathemate innodare. Sdi-
slaus itaq; Gneznensis Archiepisco-
pus, cum cæteris Episcopis omnibus
Pōtificialibꝫ indutis, Gedeone Cra-
couiensi, Zirossao Vladislauieſi, &c.
astante Kazimiro Monarcha, & Ba-
ronum multitudine, in hunc modū
pronunciauit:

Qui agrestiū annonā, aut res qual-
cunq; vi, aut quouis alio pacto tulerit,
aut auferri iusserit: anathema sit.

Qui legatiōis, aut necessitatis pu-
blicæ vel priuatę occasione, cuiuspiā
quadrupedem & iumentum in anga-
riam acceperit, vel accipi iusserit: ana-
thema sit.

Qui bona Pontificum aut Eccle-
sia-

siasticarum personarum rapuerit, occupauerit, distraxerit, etiam si persona sit illustris, & Regali, Ducali, aut quacunque alia præfulgeat dignitate: anathema sit.

Qui Episcoporum spoliatores acceptauerit, veluti sacrilegij particeps & consentaneus, &c. anathema sit. Et responsum est à Ducibus, & vniuerso populo, Amen.

En hîc apertè audis, vt rex ab Archiepiscopo in Polonia exautoret: audis vt is anathemati subijciat: audis vt ab anathemate ne persona quædam illustris ac regalis excipiatur: deniq; audis ipsum Polonum regem, vltro sese Archiepiscopo subijcientem, & anathemati illius regios suos propemodû fascis submittentem, ad eiusque execrationes publicas solenne Amen supplicem respōdentem. Quid aliud expectamus, quo maiorum disciplina clarius nobis innotescat, q̄ hoc exemplo innotuit? Summus regni

32 STANISLAI ORICHOVI
regni Monarcha ad pedes Archiepi-
scopi abiectus hic iacet, & tanq̄ mi-
nor maiorem, ac filius patrem, subie-
ctusq; principem tremit, horret que;
ne quid imprudens aduersus inter-
dictum Pontificium, in regno suo cō-
mittat. Quid aliud quæso est, impe-
rare regibus, si hoc non est, vitæ mo-
dum anathematis pœna illis præscri-
bere? Quid verò libertati cōmuni cō-
tra regalem vim aduocatū esse aliud
est, si hoc non est, regibus edicere, vt
illi æquè à publicis vt à priuatis, tum
ab sacris & à prophanis rebus manus
suas regias abstineant?

Archiepi-
scopus ex-
communi-
cat regem.

Verum enim verò illud est ad omni-
nem posteritatem in Iacobo Archi-
episcopo exemplum memorabile:
Gneznensem Archiepiscopum, tam
domi q̄ foris, tam pace quàm bello,
Polonicæ libertatis præsentem cer-
tumq; custodem esse. Hic enim Iaco-
bus, Tetrarchas regni, ab Vuladislai
fratris impij obsidione liberare cu-
piens,

piens, regem à Poznania iussit recedere: ni faceret, contra suam auctoritatem factum videri. Et quoniam animus illius viri magnus, & excelsus commemorabilis est, quo ille in subiectum sibi regem est usus: ideo opere precium fuerit, ex annalibus ad verbum memoriã illã veterem attingere, quæ sic est: His itaq; probris, reuerendus pater Iacobus Metropolitanæ Gneznensis Ecclesiæ Archipræsul lacessitus, quadriga vectus, quia gradæuus, & senex erat: habitu Archiepiscopali indutus, suaq; tiara, seu infula ornatus, in Vuladislai tabernaculum ingressus est: atq; è sella principi Vuladislao, ne alienas possessiones raperet, persuadebat. Et infrà. Vuladislai autem huic prudenti persuasione, & Catholicæ correctioni, nullo pacto acquiescere voluit. Iccirco Iacobus, Gneznensis Archiepiscopus, vir iam senio confectus, è sella cui insidebat sese erigens, inquit: Auctoritatẽ

H omni-

STANISLAI ORICHOVII
omnipotentis Dei, cuius ego mini-
ster indignus, officium gero, te moni-
tum, & rebellem excōmunico: Pha-
raonicaq; obstinatione induratum
Anathematizo, ac veluti incorrigibi-
lem diuinę vltioni te puniendum re-
feruo. Hęc ibi.

Quid ad hanc auctoritatem, seue-
ritatemq; addi potest? acta res est in
castris, cum crudeli atq; audaci rege:
& tamen Archiepiscopum illum di-
uinū, & singularem virum, & Rex ip-
se, & exercitus tulit: nec illi Archie-
piscopi animum perstrinxit splendor
Regius: neq; perculit præsentis exer-
citus metus, quin pro rep. pro liber-
tate cōmuni, proq; legibus sese iniu-
sto regi, magno aīo opponeret. Cui
cū non obtemperaret Rex, vix vna
intercesserat dies, cū castris ab ho-
ste exutus, turpiter fugere, & obsidio-
nē illā intermittere, fuerit coactus.
Qua sanè plaga illius Regis mone-
mur, æternam illā Archiepiscopi au-
ctori-

toritatem, Deo ipsi ratam ac fixam esse. Sed tamen & Ianusius Archiepiscopus ob vim allatam Paulo Cracouiensi Episcopo, Boleslaum pudicū interdicto affecerat: nec prius eo illū leuauerat, quàm Episcopo illi ab Rege satis fieret. Sed hæc vetera, & priora videamus.

Lis erat capitalis Kazimiro magno de decumis agri vectigalis sacerdotum, cum Bodzanta Cracouiensi Episcopo: quæ, (vt memoriæ traditū est) ad iurgiū excesserat. Iaroslauus tamen Archiepiscopus, ex auctoritate controuersiam illam disceptauit, legesq; tulit eas, quibus ad hanc diē ea vectigalia Poloni decumarum nomine pensitant, quæ imposita olim fuerūt Iaroslai decreto. Quid illa eiusdem Bodzantæ Episcopi in Kazimirum magnū excōmunicatio, qua is eum regem ex Ecclesia ob erepta bona Ecclesiæ Cracouiensi, tum etiā ob adulterium eiecerat: parūmne

Archiepiscopus Regem iudicat.

Episcopus
regē repel-
lit ab æra-
rio.

declarat pontificiam in Polonia au-
ctoritatem principem esse? Multa sci-
ens, in medio quæ occurrūt, præter-
eo. Sed tamen illud memorabile est
Sbygnei de Siennes, Episcopi Cardi-
nalis patrum auorumq; memoria ex-
emplum, qui Kazimiro III. huius no-
stri Sigismundi Augusti optimi Re-
gis, Auo, noua quædam & capitalia
aduersus rem Ecclesiasticam moliēti
restitit: atq; illum, quod Episcopū de-
cuit liberè refutauit. Nam cū Kazimi-
rus effuso in bellū Prutenicū ærario,
vnde faceret sumptum in rem milita-
rem non haberet, omni Ecclesiarum
Gaza, q̄ fuit maxima, sibi suppedita-
ri volebat ad vsum belli copiosè. Eius
sentētiæ vehementer ab omnibus E-
piscopis reclamatū quidē fuit: sed ta-
mē ceteri vim Regis cū non ferrēt,
solus Sbygneus Cracouiēsis Episco-
pus irruenti in ærarium Kazimiro se-
se opposuit Pontificio habitu. Verba
etiā ab animi magnitudine p̄fecta, il-
la

la addidit, stans in ipsi⁹ ærarij limine;
 Quô ruis ô Rex, facer hîc locus est,
 mea possessio, nihil hîc patet tibi: si
 ppgis, Boleslaû repræsenta, ac me Sta-
 nislaô vtitor. Diuus enim Stanislaus Diui Sta-
 nislai me-
 rs.
 ante CCCC. annos Boleslaô Regi
 cõsimili animo pro Ecclesiæ suæ fun-
 do sese opposuerat, cęsusq; ob id à Ty-
 ranno fuerat. Sed tamen ex ijs paucis
 quæ retuli intelligi licet, à maioribus
 nostris Archiepiscopo Gneznensi i- Archiepif-
 copus in
 Polonia li-
 bertatis
 custos.
 deò datum fuisse in Polonia principa-
 tum, quô coërceretur summa illa, &
 immoderata Regia potestas: vt si rem
 ad rationem reuoces, nil aliud Gne-
 znensem Archiepiscopum in republ.
 nostra esse dixeris, quàm moderato-
 rem quendam Regiæ potestatis, ac
 communis libertatis præsidem.

Atqui is ipse Archiepiscopus pro
 pter excellentiam atq; præstantiam Archiepif-
 copus sũ-
 mo hono-
 re in Polo-
 nia.
 dignitatis, habet in Polonia iustam,
 ac debitam, tam priuatim quàm pu-
 blicè venerationem. Primùm enim

STANISLAI ORICHOVII

Rex ipse obligatur ab illo obedientiae sacramento, vt non aliter nisi obedientiam Ecclesiae, Petriq; sedi, apud Archiepiscopum professio, quod mox apparebit, diadema imponatur Polono Regi. Qua etiam opinor ex causa Rex in literis, ad Archiepiscopi titulum, dominũ addit, hunc in modum illi scribens: Reuerendissimo in Christo patri, domino Ioanni Przerembski, Archiepiscopo Gneznensi, &c. Haud potest grauioribus verbis à Rege Archiepiscopus salutari, q̄ domini nomine ab illo salutatur. Neq; verò tantũ pondus esset in verbo, nisi in ipsa re iustus, ac debitus inesset honos. Qui sanè Regius mos in scribendo satis declarat, quò loco in Polonia, quòue honoris Archiepiscopus sit gradu. nulli enim Senatorum præter Archiepiscopum, & Episcopos eius tituli à Rege habetur honos. Iam quanta vulgò adhibeatur legibus aduersum hunc in Polonia oĩm gene-

generum, atq; ordinum reuerentia,
leges prolatae docent.

L E X.

Si quis turpia uerba coram domino Archiepiscopo protulerit, poenam eidem domino Archiepiscopo L. aliàs piatnna dziesiąta persoluat.

A L I A L E X.

Si quis coram domino Archiepiscopo gladium uel cultellum extraxerit, siue aliquem uulnerauerit, siue non, poena siedmna dziesiąta puniatur, eidem domino Archiepiscopo applicanda.

Tam graue, & sanctum nomen Archiepiscopi in Polonia apud nos est, ut cum illius sancto religiosoq; numine regni summa cōtineat, ipse summa religione sanctimoniaq; ab omnibus colatur, obserueturq;.

Sed hoc loco ogganniet Stancar, Archiepiscopus cur & tanto in honore Gneznensem Archiepiscopum apud Polonos non esse: neq; cum hac tãta potestate, quanta nos illum præditum uolumus uideri in Polonia, illum nunc uersari cōtendet: contraq; ac dico rē euenire. Nã

& in subscriptionibus ad Reges, & ad
 Reginas, deuotas creaturas Archiepi-
 scopi, & Episcoporum pleriq; sese per-
 scribere non erubuerunt: & ad aras
 ornatu illo penè Tragico induti, cū
 Euāgelio pacis sacro in medio ad mu-
 lierum etiam pedes (ô rem indignā)
 procubuerunt. Atqui, vtinam id verè
 nobis obijci non posset. vera em̄ hæc
 sunt omnia, quæ ex miserrima ambi-
 tione, honorumq; contentione pro-
 fluxerunt ad Ecclesiam Christi, dum
 dignitatis oblitus in petitionis curri-
 culo Episcoporum alter, alteri apud
 reges studio præcurrit. cū enim per
 rectum cursum Episcopi quidam cō-
 sequi Episcopatus nō possunt, ad am-
 bitionem turpem confugiunt: om-
 niaq; precibus, largitionibus, atq; pa-
 ctionibus tentant, dum modò in pe-
 titione præcurrant, & euolent altiùs,
 à quo studio & cupiditate, quæ sord-
 es, quæ vanitas, aut leuitas, atq; fu-
 rilitas abesse potest? nō est sanè, quòd
 in

in hoc tali hominum genere spiritū illum Helix quisquā expectet, qui cōterat petras, aut deserta commoueat. Nimirum hi homines frigent, iacētque semper, qui hoīm potentium artificio, & studio: non autē instinctu, inflatuq; diuino ad illos summos in Ecclesia honores prouecti peruenerunt. Sed tamen eius rei culpa causāq; maximam partē Regum ipsorum est, qui ius legendorū Episcoporū ab iustis collegijs auerterūt, & ad seipos per vim, cōtrā quā fas fuit, trāstulerūt. quō fit, vt Episcopatus, magnū illud, & præclarū in Ecclesia Christi munus, sit proiectus ab ipsis regibus in mediam contentionem, hominibus cupidis pro præda, manubijsq; hosticis. vnde, qui Episcopi victores euadunt, videant ne nō satis sit id, quod in Decretis patrū in tales Episcopos extat perscriptū Dist: Lxi. cap. Nulla ratio finit. & c. An tu putas aliam causam sectarum harū quotidianarū,

**Ignauia
Episcopo-
rū Sectarū
causa.**

STANISLAI ORICHOVII

quibus opprimimur, existere, præter
ignauiam Episcoporum? quorum impe-
dita, & oppressa mens conscientia,
cùm ipsa se damnet, orbetq; luce, p-
pter vim nefandi sceleris, cõcepti ex
nundinatione rerum sacrarum, fit, vt
neq; erigere se aduersus eorum arbi-
trium, quibus cõstricti beneficijs ser-
uiūt, vlllo modo possint: neq; animo
atq; consilio vacui occurrere audent
sectis, hominum potentium aut gra-
tiam sequuti, aut potentiam illorum
veriti. Vixisses in Polonia Stancare
Stanislai Szczepanouij tempore, aut
te ad illa tēpora reseruasset fortuna,
quô in Polonia Iacobi, Zdislai, Ianu-
sij, Iaroslai, atq; Sbignæi, (mitto ali-
os) Archiepiscopalis vigebat auctori-
tas, vnus vsuram horæ tibi ad viuen-
dū in Polonia illi non dedissent. Ma-
gistratib; etiā, atq; ipsi regi ex auctori-
tate mādauissent, vt primo quoq; tē-
pore prouiderent, ne quid detrimen-
ti Resp. ex vestris sectis acciperet, ni
hoc

hoc Rex, magistratusque faceret, cōtra remp. videri factū, illi pronuncia- uissent: vitam prius sibi deesse, q̄ ani- mum talem aduersus vestras hæreſes maluissent. Quid ita? quia vigebat in illis viris spiritus dei, beneficijs prin- cipum obligati non erāt, iuris sui fue- rant: munus etiam suum rectè, & or- dine ita administrabant, vti volebāt: ideo Regibus formidolosi, ceteris au- tem omnib⁹ metuēdi, Ecclesiā Chri- sti administrabant. At nunc, quoniā ratio veteris disciplinæ, quam à patri- bus acceperamus, tota iam ferè inte- rijt, tantum licentiæ vobis hæreticis ad quiduis audendum in Polonia da- tur, quantum vos vultis: Episcopi cō- ticuere omnes, intētiq̄ue ad vestros furores ora muta tenent: verbo vo- bis molesti non sunt, nec edictis Re- gem, nec interdictis reliquos magi- stratus in vos fatigant: dant, & con- cedunt vobis impunitatem rerū om- niū sempiternā; Ecclesiæ verò Dei,
 præ-

Episcopi
 veteres
 fortes.

præter illam desperatam vocem, &
Domine salua nos perimus, nihil re-
linquunt.

Christus
nunquam
deest suæ
Ecclesie.

Sed fuerint sanè Episcopi quan-
tumuis muti, surdi, atq; cæci aduer-
sus vestras Stancare hæreses: tamen
illius summi Episcopi, Chri Dei no-
stri, aperti stât supra nos oculi, patêt
etiã aures ad pces nostras: q̄ nō dor-
mitat, neq; vnq̄ dormiet, qui suū cu-
stodit Israël. Is vigil, ac nostri custos
fidelis, pulsatus, efflagitatusq; Israë-
lis sui p̄cibus, mittet ad nos prophe-
tas, & sapiētes, nō de tuo impuro so-
dalitio, quo te fallacissimè Regi nro
venditas: sed de suo æterno sacerdo-
tio, quod ab illo ortū, sempiterna se-
rie, iuicē succedētiū sibi Episcoporū,
p̄petuāt: immò tãto antè ille ad nos
à se missos ipsos hos nostrates p̄phe-
tas excitabit, ex hoc graui veterno,
quo illi sunt occupati: qb̄ dormitãti-
b̄, atq; alias res agētib̄, vos Arriani,
Nestorianique in agro dñi, triticeæ
semen-

femēti superseminastis apud nos zizania. Nō est Stācare q̄ alios aduer- Sacerdotes
 sum vos antesignanos atq; duces fla- viri à Petri
 gitemus, prāter eos, quos ad nos in sede.
 Sarmatiā Christus sacerdos, atq; rex
 sua manu à Petri misit sede. Qui si e-
 uigelaerint, munusq; suum respexe-
 rint, non erit cur veterum Pontifi-
 cum vim seueritatemq; in vos hæreti-
 cos requiramus. An ego Stanislaum,
 aut Iacobum illum veterem, aut Zdi-
 slaum, aut Iaroslauum, quorum supra
 mentionem feci in vos hæreticos po-
 stulem? cū habeamus tam præsen-
 tem cōtra vos ducem Ioannē Pręre-
 biū, Regni Polonię primatē, eiusdē
 loci, atq; ordinis hoīem, genere, vir-
 tute, doctrina præstantē: cui diuini-
 tūs adiunguntur hæc lumina regni,
 Paulus Tharſo, Leopoliensis Archie-
 piscopus, Philippus Padnicuius, Cra-
 couiensis: Iacobus Vchanius, Cui-
 uieſis: Andreas Czarnkouius, Poz-
 nanienſis: Andreas Noſskouius, Pſo-
 cen-

STANISLAI ORICHOVII
censis: Valentinus Herborth, Premif-
liensis: Nicolaus Volscius, Chelmen-
sis: Leonardus, Camenecensis: Vale-
rianus, Vilnensis Episcopi, quibus ad
summam Episcopalem nihil deest, ni-
si fortasse leue illud, p grege suo vei-
le mori. Quos ego nominatim hoc
loco iccirco retuli, vt si ia à vobis hæ-
reticis, quod deus prohibeat, cada-
mus victi, sequens intelligat ætas, qui-
busnam patronis Ecclesiæ Polonorū
opes corruerint. Verumenimuerò si
in ijs Episcopis nostris inerit fides ea,
quæ esse debet in ministris Christi, &
in dispēsatoribus mysteriorum Dei,
facile illi sese ad suum munus, pen-
sumq; reuocabūt. volent certè in ca-
put (vt Mosis verbis vtar) non in cau-
dā populorum, penes nos esse: cūq;
illos Christus anteposuerit omnibus
Regibus, atq; principibus, cunctisq;
populis: & definēt regū affectatores,
principū anteambulones, populorū
verò asētatores, velle videri: istabūt
præ-

Pontifici-
alis aucto-
ritas.

præcepto, atq; exéplo Pauli, oportunè, & importunè: obsecrabunt regem, arguent Senatum, increpabunt populum, & extento vt aiunt digito, aduentatē tempestatē, ac fulgentē mucrone frameam Polonis demonstrabunt: & quasi tuba signū dabunt, quo concurrant vniuersi, ad hoc fatale incendium vestrum restinguendū, priusquam vniuersi conflagremus: p̄sertim cūm tua manu subiecti Poloniæ ignes iam edunt flammā: cuius ardorem tu hæreticorum primus in omnes regni Polonię partes quoquo versus dissecasti, atq; hoc incendium in fortunas nostras à te excitatum, si nō tuo, at Archiepiscopi, Episcoporumq; nostrorū sanguine nisi è vestigio extinguit, ac funditū delect, toti regni deflagratio consequat̄ necesse est.

Et quoniā contra ingentes has turbas, horribilesq; tempestates vestras, in Gneznensi Archiepiscopo tantū situm esse præsidij Polonis sentis, ideo,

STANCO
Archiepiscopum oppugnat
Cur.

STANISLAI ORICHOVII
ideò, veluti Archipyrata Nauarchum
de puppi, Archiepiscopū de præsidio
reipub. conaris deijcere, vt hoc deie-
cto, depressoq̄, facilius Sarmatiam to-
tam, in hoc tanto sectarū turbine, sub-
mersam, postea obruas. Ad quam tu-
rem, Canone tuo aditū paras tibi, cū
quidem exemplum Salomonis emen-
titū satis scitè regi nostro ad imitādū
proponis: vt quemadmodū Salomō
Abiatharum Pontificatu priuauerat,
sic Rex noster Antistitem Gneznen-
sem Archiepiscopatu priuaret: Sed,
vt omnes intelligāt quātus tu, ac qua-
lis sis vertumnus, q̄, quasi araneola,
quicquid libas, venenum malū facis,
ponam primò verba tua ex præfatio-
ne Canonum ad maiestatem Regiam:
deinde eorū verborum fallacias bre-
uiter, strictimq̄; refellam.

VERBA STANCARI.

Ex Canonibus.

Verū, cū Deus Regibus, Principibus &
magistratibus ciuilibus subiecit Episcopos,
Archidia-

Archiepiscopos, sacerdotes (mitto Papā & Cardinales, quorū nulla prorsus mentio in uerbo dei habetur) & ministros oēs Ecclesiarum, tuū in primis officiū est ō Auguste Rex, tuas Ecclesias reformare. Nōne Salomon priuauit sacerdotio summū Pontificem Abiatharū, atq; relegauit eū. &c.

Itāne tandem Stācare abuteris au-
 ribus, maiestateq; summi Regis? ne-
 que erubescis tantū regē fieri impu-
 dentiaē tuæ testem? apud quē oīa hęc
 præfari, de Regibus præferēdis Epi-
 scopis, de instaurandis Ecclesijs, po-
 stemō de exemplo Abiatharis sacer-
 dotis: quō tuas theses contra digni-
 tatē ordinis p̄babiliter exponas. Ac
 de primo illo uelim Stancare, bona
 uenia, nos doceas, quo loco, aut quo
 uocali, scriptōue dicto, magistratui ci-
 uili, Deus sacerdotes suos vnq; subie-
 cit? profer vnum locū scripturæ, sed
 integrum, sed incorruptum: non autē
 ut soles, mutilatum, neq; diminutū:
 quod ubi feceris, uincas. Neque uerō
 scripturæ fidem tantū ego hoc loco

Episcopi
 nunq̄ regi
 bus subie-
 ti.

contra te imploro, sed omnes leges,
 non solum imperatorias, sed etiam ex
 gentium superstitione natas: tum fa-
 bulas poetarum ipsas, apud quos sa-
 cerdotum nomen, praeter ceteros mor-
 tales, praecipuo in honore sanctum sem-
 per fuit. Etenim Chryses, ut apud Ho-
 merum est, sacerdos Apollinis, cum in-
 fulis, & sceptro redimenda filia, ho-
 norabilis extitit Achaeis: & ab Aga-
 memnone Rege violatus, idem exi-
 tio fuit Graecis. Plena poetarum eius-
 demmodi fabulis sunt omnia: quae in
 rebus fictis nulla essent, nisi in vita ho-
 minum aliquando vera extitissent. Iam
 Leges ipsae civiles, de Flamine Dia-
 li, quam multae sunt in Romanorum
 iure, quibus sacerdotis summi, prin-
 ceptis sancitur auctoritas? Quae tanta
 fuit, ut ipsius praetoris edicto, flamen
 dialis, apud Romanos eximeretur ex
 reis. verba edicti adscripti: *Sacerdotem
 uestalem, flaminem Dialem, in omni mea iurisdic-
 tione iurare non cogam.* Quod idem est,
 ac si

Sacerdotes
 semper pre-
 stantiores
 Regibus.

ac si prætor ita ediceret: Ab iure, iurisdictione potestateq; mea prætoriam Sacerdotes, Pontifices, flamines, immunes sunt. Quid verò Christianis iam temporibus leges imperatoriæ, de sacrosanctis Ecclesijs & de Episcopis late: parùmne declarant, regibus in sacerdotes vim, potestatemq; imperandi nullam esse? Constantinus ille, re & nomine magnus, libellos accusatorios ab Episcopis inuicem sibi editos, in ignem abiecit, & exussit, illo subsecutus, Deus ab homine non esse iudicandos. Si igitur Constantini imperatoris, non iam elogio, sed decreto Episcopi Dei quidam sancti sunt, qua fronte, aut quo supercilio deos hominibus subijcis, ac reos iudicibus anteponis? Sed ne sit vlla fabularum, neque legum, neque exemplorum apud te ratio, ad scripturam ipsam qua tu fides frustrà, te deducà, quæ tu extra sinum, gremiumque Ecclesiæ positus, non plus intelligis, quàm

STANcar
psittac⁹ in
scriptura.

Moses sa-
cerdos.

Samuel sa-
cerdos.

Psittacus intelligit nostrum $\chi\alpha\iota\tau\epsilon$. Nec mirum: odio enim atq; dissidio, non paci neq; ocio studēs, comparas hæc adiumēta doctrinæ. Verum, vt à Mo se incipiam, non videtur vir ille tibi fuisse Leuites? nō Aaronte fratre in sacerdotio maior? nō Dei optimi ma ximi interpret internunciusq;? & ta men is tenebat non modò auctorita- tem, sed etiam imperium in omnes, quantumuis libet, sanctissimos magi stratus: subiectus autem populo in il lo, magistratui erat nulli. Quin verò Pontificialem obedientiam in popu lo dei sanxerat vitæ exitio. En hoc Mo sis exemplo, edictoq; liquet falsum es se id, quod tu asseris, nempe Regibus ac magistratibus ciuilibus, Episcopos, Archiepiscopos, Deū subiecisse: sed tamē imperium Pontificalis præstā- tiæ declaratur Samuelis exemplo, in Saulo rege maximè: qui eiusdem sa- cerdotis ore, ac manu & renunciatus rex, & de gradu regio vicissim deie-
tus

Etus fuit : tanta quidem auctoritate,
 vt eodem temporis puncto Samuele
 administro, vnà cū populi sui regno
 spiritum quoque suum in Dauidem
 regem Deus transferret, cum omni
 vi, potestateque regia. Et ne multa, si
 omnes scripturæ angulos excutias, re
 ges ac ciuiles magistratus in populo
 Dei sacerdotibus aliquando præsti
 tisse, nusquam reperies: immo cōtrā
 ac dicis, in scriptura sunt oīa, in qua
 Abraham sacerdos, & propheta, Elie
 zerum suæ habebat procuratorē do
 mus: sic Moses in rebus gerendis mi
 nistris & satellitibus utebatur Iosue
 atq; Pnicha: sic Samuel, Saulum, atq;
 Dauida: sic Nathan atq; Sadoch, Sa
 lomona: sic Helias, Azachelem ac Ie
 hu: sic alij sacerdotes summi, alios re
 ges in populo dei, suis imperijs, & p
 curationibus obnoxios habebant: Abiatha
 ris exem
 plū falsō
 profert
 Stancar.
 nec vnquam fecus esse in illis litera
 rū sacrarū voluminibus deprehēdes.

Sed tu Abiatharis exēplo pugnas,

I 3 & in-

STANISLAI ORICHOVII

& instas, quem Pōtificatu à Salomone rege motum, & in prædia rustica relegatum fuisse scribis. Equidem tuam Strancare impudentiam satis mirari non possum, qui apud tantum Regem falsum profiteri non erubueris. Neq; enim Abiatharum istum Pontificem maximum fuisse vlla docet libri Regum litera, neq; hunc eundem Rex Salomon sacerdotio ex auctoritate priuatum, in prædia rustica indè natum relegauerat: sed cùm Adonias filius maior incidisset apud Dauidem patrem in suspicionem regni appetendi, Abiatharus autem cum illo faceret aduersus Salomonem designatum à patre Regem, Sadoch, & Nathan sacerdotes summi, Abiatharum pro hæretico condemnatum, ac secessionis reum, ad Dauidem Regem detulerunt: eumq; monuerunt, prouideret Rex, ne quid motu in illo detrimēti respub. acciperet Abiatharo duce. quod etiam est factum: Sadoch enim,

enim, & Nathan sacerdotes postulan-
 te patre, Salomonem vnixerunt, ac de-
 clararunt regem. Caterum, mortuo
 Dauide, cum idem Abiatharus cum
 Adonia secessionem nihilominus ad-
 uersus Salomonem moliretur, ab eo
 dem Rege, pro eo, ac dudum ab Epis-
 copis delatus fuerat, in agrum relega-
 tur: vt vel illa occupatioue rustica, frā-
 gerei hominis importuni furor. Rem
 gestam qui plenè scire volet, legat Re-
 gum libros. Quamobrem hoc de Abi-
 atharo exemplum pro nobis contra
 te facit. nos enim asserimus, & præ
 nobis libenter illud ferimus, Impera-
 tores, atq; Reges edictorum, atque
 decretorum Episcopaliū, contra
 vos hæreticos, ministros, atque
 explicatores esse debere: quod quam
 verum sit, vel hoc ipsum Abiatha-
 ris exemplum probat. Neque enim
 hic prius à Salomone rege relegatur:
 quam factionis conuictus Regi à sa-
 cerdote summo fuerat delatus. quòd

Reges Epis-
 scoporum
 ministri.

Mos hære-
ticorum
in citãdis
scripturis.

tamen exemplũ profers viciosè, vt ti-
bi res hæc alienissima, à tua causã in
errore tuo suffragari videat. id quod
tu more hæreticorum facis, quorum
nemo vnq̃ fuit, qui contra veritatem
pro falsitate fidẽ non imploraret scri-
pturæ. quorum tu instituto hinc in-
de colligis, ac syllabatim delibas oës
ex scripturis sentẽtias, à pposito tuo
alienas. Dicitis em̃ relegatũ, & aman-
datum fuisse Abiatharum à Salomo-
ne rege secessionis nomine: quod sa-
nè factum posterius in re gesta fuit. il-
lud autem prætermittis, quod relega-
tionem, & amandationẽ hanc ante-
cesserat, nempe delationem Natha-
ni prophetae: Et Zadochi sacerdotis,
quæ ritè non poterat fieri, nisi re in
iudicio sacerdotũ prius agitata, atq;
cognita: Neq; enim aliter decuit, ne-
que oĩno potuit, sacerdos ille sum-
mus sacerdotem seditiosum Regi de-
ferre: nisi in iudicio ritè conuictum.
Quapropter hoc Abiatharis exemplũ
cò

Abiatha-
ris exẽplũ
docet, q̃
sit munus
regum.

eò spectat, vt discrimen inter Pontifi-
 cialem, atq; Regalem potestatem no-
 rimus. non eò, vt sacerdotem magi-
 stratui politico subiectũ esse doceamus.
 Dum enim Abiatharum Nathã ad Regem
 pro hæretico desert, satis indicat atq;
 innuit, cognoscendi criminis Pontificum
 præcipuas partes esse: cum autem Rex
 delatum Abiatharum relegat atq; amandat,
 ostendit & declarat, pœnas in criminosos
 exequendi regium munus esse. Non igitur
 Abiatharis exemplum sacerdotem infra
 Regem ponit, sed sacerdotis summi, reges
 atq; magistratus politicos, ministros &
 satellites esse demonstrat. quandoquidem
 Pontificũ iudicia, rectè & ordine facta,
 aperte regibus hoc exemplo imponant
 necessitatem res iudicatas à sacerdote
 summo exequendi. Quæ sanè vis, potestasq;
 sacerdotum incredibilis, nõ tibi spectare
 videtur illud edictum:

QVODcunq; ligaueris, erit ligatũ,

STANISLAI ORICHOVII

Petri sum-
ma pote-
stas nulli
subiecta.

Quodcumq; solueris erit solutum?
 Quid enim, quæso, aliud est, illa li-
 gandi atq; soluendi summa potestas,
 quàm in tota dignitate principatus
 quidam eximius, quo nihil in quòq;
 genere nec potest, nec debet esse præ-
 stantius? I tu nunc Stancare, & si aut
 per naturam fas est, aut per leges li-
 cet, subijce Petrum Regi, ac ligandū
 liganti, soluendumq; soluēti, deniq;
 filium patri, postremò ouem pastori
 antepone: præsertim cùm ipsum hūc
 Petrum, & clauibus cęlestis regni au-
 dias honestari, & illi inferorum por-
 tas palam videas subijci. Tum etiam
 potestatem tantam attribui, vt nemo
 omnium mortalium Petri ligandi at-
 que soluendi subterfugiat legem, tan-
 ta vis, tanta auctoritas, tantaq; pote-
 stas Petri est, vt nisi sub hoc pastore
 censeatur esse nemo. Si enim soli Pe-
 tro pastori illud à Christo domino
 dictum est, Pasce agnos meos, Om-
 nibus recipiendo illud dictum est
 pro-

profectō. Vniuersi agni Christi, à Petro pascuntur : Si quidem ista recitantur : vt & si pastor Petrus sit, agni CHRISTI sint : & si agni sint, sit pastor Petrus : qui, quod pastorem decet, ouium Christi villis vestitur, lacte illarum pascitur, atq; ouilibus gregis Christi sustentatur. cum tamen præter operas pastorias, in ouile Christi hic impendat nihil. Nullius enim regum, neq; Tyrannorum is pastor, fundus populus est. neq; vectigalis, neq; stipendiarius, neque tributarius. nam Christus regum rex, hunc principem ministrū, ac vicarium, in ouili suo, statere illo, ex ore piscis deprompto, in perpetuum liberauit omnibus tributis, stipendijs, vectigalibus, fundis : tantum ille statere valuit, vt finem afferret in Petro omnium pontificiorum tributorum. Quamobrem, si neque tributa regibus terræ, liberatore Christo Petrus pendit, sed omnes reges ter-

Petrus liber à tributis.

STANISLAI ORICHOVII
ræ tributarios habet: et si omnes cu-
iusq; generis politicos magistratus iu-
dicat, à nullo autem illorum iudicatur,
quomodo is non princeps est? aut
quomodo is Regibus terræ fasces sub-
mittet suos? cuius amplitudinē, qua-
si in altera libræ lance, si appēdas, nō
solum hos reges terræ, quos tu sum-
mo pastori impiè anteponis: sed ter-
ras, mihi crede, ea lanx, & maria de-
primat necesse est. tanta vis, tantūq;
pondus in principe Petro est. In quo
vno, quoniam oēs sacerdotes inclu-
duntur publici, quis huic sacerdotū
choro, cælesti atq; eximio, istos ter-
renos reges, humi serpētes, ac morta-
lia curantes, anteponat? Qui nisi in
ipso hoc prophetarum cuneo permā-
serint, carēt spiritu domini: nō pro-
phetant, nō mutantur in viros alios:
sed feri, immanes, & inculti perstant
esse Tyranni. Nec mirum, sacerdos
enim summus, maximè est iudex: Est
lux, est sal mundi huius: id autem est
ipso-

Sacerdo-
res præstāt
Regibus.

ipsorum regum terræ. cæci em̄ sunt & insulsi reges terre (pace vestra dixim ô Reges) nisi sacerdotū cōdiant sale, & nisi illorū illustrentur luce: postremò nisi à sacerdotibus vera à falsis, recta à prauis, deniq; mala à bonis doceantur discernere. Qui reges inquā, nisi neminem læserint, honestè vixerint, ius suum vnicuiq; tribuerint: præstò adest sacerdos summus, censor morum, & magister veteris disciplinae & seueritatis: qui delinquentè in officio regè notet, & si sit opus, gradu moueat. Non Saul de regno decidit, notatiōe atq; animaduersione Samuelis? Non Athalia Ochosiæ regis mater, crudelis mulier, summi sacerdotis iussu est interfecta? Non Ozia regi execratione sacerdotis, lepra fuerat iniusta? mitto vetera compluria, vt Heliā, cuius deuotione aduersus Achab, quinquagenarius vnus, & item alter ictu fulminis deflagrauit: vt Elizeum, qui probris, maledictisq;

Reges absque sacerdote nihil sunt.

Reges subiecti sacerdoti.

STANISLAI ORICHOVII

ctisq; reges impios vexauit. Propio-
 ra videamus, ac nostra: Simō Petrus,
 sacerdos summus, Ananiā atq; Zaphi-
 rā, fraudatores agrorū, ex auctorita-
 te affecit morte subita: cuius vim, vir-
 tutēq; in prouincia Apostolica imi-
 tati successores, plerisq; Rom. impe-
 ratorū ob maleficia, imperiū abroga-
 rūt. Sed illud tñ est horribile, ac pri-
 mescendū, quod nomē, vimq; impe-
 rij à Græcis hoīb; quondā nobilissi-
 mis, Pōtificates Romanos, Petri succes-
 sores, ad Germanos trāstulisse vide-
 mus. Quod sanè tam miserabili casū,
 euentuq; rerū accidit, vt cū honore,
 insignibus, atque ornāmētis impera-
 toriē potestatis, libertas quoque vnā
 Græciæ ceciderit. Ex quo nimirū do-
 cumētū nos capere Deus voluit, qd
 esset nobis, regib;que nostris extime-
 scendū: si vestras Stācare hæreses se-
 cuti, à sacerdotio Christi, atq; ab illis
 sacerdotib; nos segregauerimus: qui
 eandem nunc pestem patriæ nostræ
 nefariè

Pontifex
 Rom. impe-
 rium abro-
 gavit Græ-
 cis.

Documen-
 tum horri-
 bile.

nefariè struis, & moliris, quæ Græcia
olim funditus corruit: quæ Arriano
vestro artificio inducta, Papam, Car-
dinales, atq; Episcopos dū sibi subij-
cit, iura, leges, imperium, libertatēq;
amisit. Tanta vis est in summo sacer-
dote in vtramq; partem, vel ad secun-
das res, vel aduersas. Sed iam ad pro-
positum reuertamur.

Confiteare igit̃ te insidias Regi no-
stro facere, ac māsuetudine illius im-
moderatè ad errorē tuū abuti, cūm
nō solūm regē sacerdotib; præficias: STANcar
abutitur
māsuetudi
ne Poloni
Regis.
verū etiā instaurandarū Ecclesiarum
provinciā Regi nostro attribuas, &
ad illam lepram Ozix è puincia re-
gia illum deuoces: qua percussus fuit
rex ille, dum Pontificali muneri suā
regalem iniicit manum. Ad Pontifi-
ces enim id muneris, quicquid est,
referendum est: ad illum autē in pri-
mis, cui ter denunciarum illud est,
Pasce agnos meos. Quem oēs Christianæ
gentes summę venerationis nomine
Pa-

Papæ
men.

Papam appellant, Græco utiq; è fonte verbo huc cadente: *παππάς* enim blandientium puerorū patribus vox est: vnde Homerus de Diomede ait illa:

*ὄδ' αἰμὴρ παίδ' ἰσ' ὡσὶ γυνάσι παππάζουσι
ἔλθ' ὄντ' ἐκ πολέμοιο. &c.* Hoc autē est,

Nā hunc cūm pueri patres blādo ore salutant
Ex bello uenientem, &c.

Indē quoque Latinis Papas pro patre est dictus
Altor pueri, quo uerbo utitur auctor ualde bonus, Iuuenalis in Satyra:

Timidus prægustet pocula Papas.

Augustinus certē, atque Hieronymus ut illorum usus ferebat, hoc nomine sese consalutare soliti. Non pudet Stancare te non solum apud inuictum, verum etiam apud doctū Regem, Papæ nomē exagitare ut recēs, atq; nouum: cūm uetus sit, atq; priscum, ex ipsius etiā scripturæ imis productum sensibus. Quō enim, quęsto, tu alio nomine melius appellaueris pastorem illum summum, atq; communem

munem omnium gentium patrem, quam eo, quo obseruantes filij Græcorum more, indulgentem appellant parentem? Iam de Cardinalibus ipsis horribilis est tua cæcitas, qui in epistola Pauli ad Galat. scripta, Petrū, Ioannem, atq; Iacobum, colūnas in Apostolico cœtu à Paulo vocitari nō animaduertas. Quid porrò Cardinales ipsi, à Cardine rerum dicti, in illo orbis terræ consilio aliud sunt, quàm columnæ quædam: qui in sede Apostolica consilium suum plenū prudentiæ & fidelitatis, vniuersæ Ecclesiæ præstant? Sed quoniam Regibus, atq; magistratibus politicis, summè, vt videri vis, studes: quàm in hoc ipso tibi constes, opere precium fuerit cognoscere: idq; ex eisdem Canonibus tuis, in quibus Polonum Regem, mille petis artibus, dum enim illi Pontificialem potestatem defers, immo dū illum Pontificibus dominum imponis, nullam auctoritatem, nullum hō-

Cardinaliū nomē:

STANISLAI ORICHOVII
nozem regium in Polonia illi reliquū
facis. Nolo tanta in re criminationi-
bus meis credi, verba Canonis tui ad-
scripsi, quæ apertè declarant, quam
tu rationē cum Rege nostro habeas.

STANCARIN
Canonibus.

*Si iustum est petere licentiam à Deo malefacien-
di, ita etiam licet petere licentiam à supremo
Magistratu benefaciendi: sed à Deo non licet pete-
re licentiam malefaciendi: Ergo neque licentiam
benefaciendi à superioribus petere debemus. et c.*

Ex hoc lo-
bo ad Re-
gem oīs cō-
fert ora-
tio.

Sume in manus Argumentū hoc
Stancari, Sigismunde AVguste Rex,
omnium, qui vnquam regnarunt in
Polonia, regum patientissimè, atque
lenissimè. omnis enim iam mihi tan-
to in discrimine patriæ ad te cōferen-
da oratio est. sume inquam argumen-
tum hoc in manus, atque eius argu-
menti complicatam notionem euol-
ue: vt videas, quæ insidiæ tendantur,
ac parentur ab hæreticis, contra tu-
am auctoritatem dignitatemque re-
giam,

giam, quæ vt in Polonia penes nos
fit: ei rei inprimis hîc studet Stancar:

Prius enim à Stancaro sacerdotium Regia ma-
apertè petebatur: nunc autem regia iestas ex
maiestas tua cuniculis ab illo oppu- Polonia
gnatur: eoque res ducitur, vt Stan- tollitur:
cartibi in Polonia pollicitus primas,
ne secundas quidem relinquat, neq;
tertias. Sed quid dixi tertias? imo ve-
rò gradum tuum regiũ infirmat,
tollitque hic Stancar: dum quidem
aduersus regalem tuam Celsitatem,
tanquam laqueum huiusmodi nectit
argumentum: Vt à Deo non licet pe-
tere licentiam malefaciendi, ita ne-
que licentiam benefaciendi à supe-
rioribus petere debemus. Itaq; hoc
argumẽto inuito etiam rege, atq; re-
clamãte Senatu, ad id cuiq; tam pri-
uatim, quã publicè est aggrediẽdum,
quòd quisq; optimũ factu esse duxe-
rit. Igit̃ Rex in Polonia fuerit nullo
vsui: si quẽ Stãcaro magistro, dux sibi
in agẽdo, & auctor in Polonia quisq;

STANISLAI ORICHOVII
est. Nihil iam valebunt regia tua edi-
cta, neq; interdicta Auguste Rex. ad
omnia enim mandata, iudicia, ac ius-
sa tua, hæreticorum libidini contra-
ria, opponetur illud Stācaranum do-
gma, Licentiam benefaciendi à supe-
riori potestate non esse petendam, sed
cōtrā nitendum: Cui sententię si e-
rit apud te aliquid loci, & si illam pa-
teris in tuo regno radices agere, atq;
etiam propagari, rues alto à culmine
ô Rex: potestas etiam tua regia locū
vbi consistat, præ hac sententia repe-
rire non poterit. ita tu cōtra vim, at-
que audaciā hæreticorum, à qua hæ-
rebis (vt aiunt) cedesq; hæreticis, illo
refutatus, Licentiam benefaciendi à
regibus petendam non esse. vnde ea
lege in Polonia viues, vt si etiā ex hæ-
reticorum libidine deflagratio ipsius
regni, legumq; interitus cōsequatur:
tamen in iubendo, & vetando impe-
ritum tuum, recuset ille idem noster
benefaciendi p̄textus. Et vt pro mea
debita,

debita, eaq; summa erga maiestatem
 tuam obseruantia, atq; fide agam te-
 cū apertius, vide quæso Magnanime
 Rex, ecquid tibi in tota auctoritate
 regia, præ hoc Canone Stancari su-
 perfit salui. caput esse arbitror, procu-
 rationis regię: nil noui aduersus le-
 ges in regno pati fieri. de hoc capite
 quantum commodum fuerit, hoc Ca-
 none Stancari hæreticorum quisque
 detrahet, atque deducet. dicet enim
 hæreticus id, quod iam omni simula-
 tione, atque dissimulatione sublata
 apertè isti dicūt, Legibus esse paren-
 dū ijs, qui non repugnant, neq; ob-
 sistunt pietati, quam ego colo. Vale-
 ant etiam (dicet idem) priuilegia re-
 gni: sed illa, quæ potestatem benefaci-
 endi mihi non adimunt. Quod si tu
 nomen tuum Regium contrā appo-
 nas? id quoq; refutabūt hæretici hoc
 Canone quem adscripsi.

STANCAR IN
 Canonibus.

STANISLAI ORICHOVII

Supremo Magistratui, nempè Christo, parendū
 Est magis, quàm locum tenentibus, qui in supremum regem sunt rebelles.

Hæretico-
 rum inten-
 tio,

Vidésne, Rex inuictè, vt tua maie-
 stas, atque excelsitas Regia, hoc Ca-
 none ex altissimo dignitatis gradu
 sternatur humi, extingaturq;, ac de-
 leat funditùs, vt nulla vis, nulla prin-
 ceps regis auctoritas, præ hoc Cano-
 ne amplius apud nos extet salua. At-
 qui id istos velle, eoq; rem ducere,
 etiam ne argumentatio quærenda,
 aut coniectura tibi capienda est? præ-
 fertim cùm videas, noua compluria
 in regno iniussu tuo quotidie magis,
 magisq; à pditis hominib; fieri: tanta
 qdè impunitate, atq; licètia, vt leges
 rogèt, edicta cōscribāt, cōuētus agāt,
 pecunias in cōmune conferāt, duces
 & antesignanos designēt. Quā aut id
 verū sit, qd dico, eosdè Canones Stan-
 cari citabo testes, quib; id apertè fit,

STANCARI CA-
 NON XVII

Vt

VT hæc omnia in perpetuo cursu & bono ordine retineri possint, decernimus, ut singulis tribus mensibus pastores cōueniant, hoc est, Synodi habeantur, in quibus de omnibus istis diligēs fiat inquisitio. & omnia ordine, & ritè cognoscantur. Si enim numerus Ecclesiarū creuerit, ob commoditatem ad singulos sex menses transferentur Synodi. Caterum in hac nostra ciuitate, ubi schola constituetur, singulis octo diebus in causa religionis conuenient ministri.

CANON XXIX.

Volumus, & mādamus, ut pastores oēs sibi ipsius librū parent, in quo Catalogum oīm animarum sibi ipsius subditarum, conscribent, ut sciant quinam, accedere possint ad prædicationes uerbi Dei, & qui non: ac qui ad sacramentum Eucharistia sint admittendi, quique non admittendi.

CANON XXXI.

Statuimus, & ordinamus, ut aliquot studiosi ex prouētibus Ecclesiarū alantur, ut bonarum artium, linguarū, & puræ theologiæ studijs imbuti, promoueri possint in pastores, & rectores Ecclesiarum, ut in illis pura doctrina doceatur, retineatur & conseruetur.

CANON XLI.

Mādamus, & præcipimus ut cista, siue capsula cū foramine in tēplo more maiorū collo-

STANISLAI ORICHOVI
ctur, ad recipiendum eleemosynas, quas populus
pro gratitudine beneficiorum Dei, proq; necessi-
tate pauperum Deo offeret. Hæc duabus clauibus
munitur, quarum una apud pastorem, altera ue-
rò apud unum ex consulibus sit.

In Polonia
Regalis po-
testas eua-
nescit.

Animaduertis opinor Sigismun-
de Auguste Rex, pro tua sapientia p-
stanti, vt ijs Canonibus obscuratur,
& euanescat ex Polonia regalis tua
potestas, & vt imago nulla reipu. in
tuo regno amplius relinquatur. En
enim mandant, decernunt, iubet, sta-
tuunt, administrant hæretici, in tuo
regno quæ volunt: nulla auctoritate
tua, neq; potestate interposita. Quid
autem aliud est regē exautorare, ma-
iestatem minuire, dignitatem regalē
diripere, deniq; coronā ipsam regiā
ante regis oculos conculcare, quam
publicè p imperio, velle, iubere, mā-
dare, statuere, administrare, decerne-
re in omni summa regni, sine arbi-
trio, nutuq; tuo regio? Acerbissimū
porrò illud est, audaciam istorū per-
dito-

ditorum eò iam esse progressam, vt
 librarium etiam legum suarum ti-
 bi penè insultantes obtrudant vltro,
 ac nomen tuum regiũ ei libro inscri-
 bant, in quo regalem tuam potentiã,
 celsitatemq; despiciunt, proterũt, &
 conculcant: vt ita ante tuos oculos
 nomen regis cum vestigio regni, nõ
 modò ex domibus ac mentibus Po-
 lonorum, verumetiã ex iudicijs tuis,
 legumq; ipsarũ literis ab istis facilius
 deleat. profectò (vt res adhuc ire cœ-
 pit) verendum est ne hac licentia ad
 idem malum Polonia citò recidat:
 quo confanguinea nobis Boëmia o-
 lim perijt, & quo etiam nũc Germa-
 nia afflictaur. Ac Věceslaus quidem
 Boëmiæ rex Caroli IIII. imperato-
 ris clarissimi patris, degener filius, dũ
 ad eiusmodi hæreticorum sententias
 obsurdesceret, nec ea, quæ à catholi-
 cis viris monebat, audiret: & de om-
 ni statu suo regio ipse periclitatus est:
 & Boëmiã hæreticorum incendio,

Vt Boëmia
 olim, ita
 Polonia
 peribit se-
 ctis.

STANISLAI ORICHOVI

flammaq; deflagratam vidit. post cuius mortē cum Sigismundus Imperator, Věceslai frater, pereunti patriæ, cōtra sectā Husianā opem ferret, homini vilissimo, ac Boëmorū vltimo, Ioanni Ziscæ, ex Boëmia turpi fuga cedere fuerat coactus: ita hic Ziska, posteaq; hæreticorum manum fecisset, seseq; regni spolijs aduersus vim Imperatoriam cōfirmasset, nobilissimum regnum diripuit, affixit, disput: cuius crudele ac domesticū latrocinium, ex Husiana secta cōflatū, quantum fuerit florentissimi quondam regni illius, etiā nunc testant ruinae. Sed hæc vetera fortasse, nos ppiora aspiciamus. Princeps illa gentium, atq; imperatrix Germania, nonne Luthe- rana hæresi, tanq; classico truci, excitata fuit, ad bellum Carolo V. Imperatori suo faciendum? Quid illa multitudo hominum agrestium, aduersus dominos in eadē Germania per hæreticos congregata ex seruis: parum-

Ziska reg-
nū Boëm.
affixit.

Germania
calamitas
vnde.

rúmne exempli nobis est? vt dū adhuc salui, integriq; sumus, Stancaranam sectā in Polonia opprimamus, & cum vestigio extinguamus, priusq̃ illa, tanquam turbine aliquo, aut subita tempestate, peruertamur? Nā quanta iam procella patriæ nostrę ex hac secta immineat, qui turbo, & tépeestas pacis, & ocij in Polonia indefensim existat, quis non videt? Ziska Ziskas inquam, hæc secta nobis pariturit, & pariet, nisi antè sit occursum.

Vt autē Stancaranæ sectę, Auguste Rex, os, oculos, vultuq; agnoscas, effigiem & simulacrumque eius tibi proponā, atq; in hac vna secta oēs sectas tam veteres, q̃ nouas digito extento (quod aiunt) tibi ostendam. In hac enim Stancari secta exoletus viuit, vigetq; Arrius, dominatur Macedonius, regnat Nestorius: Aërius verò eius sectæ proram tenet atque puppim. Nā & hic itidē (vt Stancar)

Laicum

Imago Stancaranæ sectæ.

STANISLAI ORICHOVII

Laicum adæquabat Clerico, ac ieiunia tollebat, & sacrificium fieri vetabat, purgatoriumq; delebat. Ex horū ergo colluione natus Stancar, non erat eo contentus, quod à maioribus suis assumpserat: sed etiam ex recentibus hæreticis, plurima addens, atq; mutans, oēs flosculos carpit ac delibat. Reliquū verò quod videtur, reprobatur ac repudiat. Calvinus dixit mediatorem Deo patre esse minorem. ex hoc ipso Stancar diuinitatem eximit, humanitatē autē solā in Mediatore relinquit. Ad eundem modū in cœna quoq; à Luthero is idem sumit panē, reijcit corpus: à Zuingliio itidem signa cœnæ sibi adsciscit, res aut signatas è cœna eijcit: cœnamq; corpore, & sanguine tam in signo, q̄ in signato cassam & inanem, memoriolam quādam esse dicit quondam passi pro nobis Christi: ita hic Stancar, non corpus, neq; sanguinē præfens cū pane atq; vino, vt Lutherus: neq;

neq; signa tractabilia rerum signatarum, ac creditarum, vt pertendebat Zuinglius: sed absolutè panem cibarium, atq; vinum cuparium, in cœna nobis dat. Quamobrem cum æquè ab hæreticis, vt à Catholicis in cœna hoc suo memoriali pane sese Stācar segregasset, præ gaudio veri scilicet reperti, illa Iambica furens videlicet poëta exclamauit:

Cœna Papiſtica mala,

Lutherana multò peior,

Caluini omnium peſima,

Cœna Stancari diuina.

Atqui hoc elogio Stancari multi-
iuges damnantur cœnæ. Priuùm em̄ Stācar cœnas dānat:
catholica cœna ab Stancaro reijcit,
in qua sub panis atque vini specie,
Christus integer piè percipitur. De-
inde cœna reprobatur Lutherana, q̄
non speciem panis neq; vini: sed ip-
summet panem, atque vinū cū cor-
pore ac sanguine Christi impiè con-
iunxit. Deniq; damnatur cœna Cal-
uini;

STANISLAI ORICHOVIÏ

uini, quæ corpus ac sanguinem ab altaris sacramento cælo terraq; ausu sacrilego secludit. Quid porro de ipso epulone, ac coenarum censore Stancar sentiendum sit, ipse se indicat, & aperit nobis, cum in sua coena præter panem atq; vinum à propola, atq; de cuppa, nihil à se requirendum amplius esse antè denunciaret: ut ita reiectis catholicis, atq; hæreticis coenis omnibus, sola Stancarana supersit coena, cuius caput memorialis, isq; cibarius panis est. Iam de Anabaptistarum hæresi illum quasi arietem, quo regum politiam expugnet, producit, Licentiam benefaciendi à superioribus petendam non esse. Et ne fortè absque auctore Christo mentiri videatur Stancar, habet Lucam testem illo, Ecce duo gladij hic. Itaq; hic hæreticus cum se tanquam scorpius posterior cum superioribus hæreticis, veluti cum scorpionibus, nexu, ictu, morfuq; copulauisset, & illorum pestilentissimis erroribus

Stancar Anabaptista

roribus affingit atq; annectit, p̄ cau-
 da de suo, non pestilentem errorem
 aliquem, sed ipsammet pestilentiam,
 qua prægrauatæ superiores hæreses,
 ad extremum oēs cōcidant: & q̄ vi-
 peris est, vna hæresis nascens, alteram
 parturientem intestino morſu confi-
 ciat. Nam sectarum ac viperarum ea-
 dem natura est: Vt enim vipera, vipe- Hæreses vi-
peris simi-
les.
 ram pereundo gignit: sic hæresis, aliã
 hæresim occasu parturit suo: & vt vi-
 pera nascēdo viperam extinguit, an-
 tequã ex ea nascatur, ita hæresis
 eam, ex qua nascitur, hæresim dudū
 circumrodit prius, quam postea ligu- Lutheri hæ-
resis de coe-
na extin-
cta.
 rit, totamq; deuorat. Grauis in Eccle-
 sia super coenam Lutheri fuit hære-
 sis: successit huic Zuinglij longè gra-
 uior, quæ genitoris sui Lutheri coe-
 nã funditus extinxit, ita, vt ne vestigi-
 um quidē coenę Lutheranæ amplius
 iam vsquam extet. Horum postea
 impiorum partu editus Stancar, in
 eodem scelere & auum suum Luthe-
 rum,

8 STANISLAI ORICHOVII
rum, & patrem Zuinglium, vno mor-
tu vtrumque enecat. Cùm enim hic
ex Lutheri coena, corpus: ex Zuinglij
autem, signum corporis sustulisset:
suam memorialem coenã fecit: quã
oēs, non solùm Lutherane, sed etiam
Zuinglianæ de medio tollunt, ac de-
lentur coenæ. quando quidẽ in Stan-
carana coena, præter panem, atque vi-
num coenæ materiam, de vera coena
nihil superest amplius. Habemus er-
go, magnanime Rex, Stancarana se-
ctam, immanium hæreticorũ nocte
fatam, viperinis aculeis contra ipsos
etiam parentes suos instructam, quã
in hoc excitauit Deus, vt hac affligat
nostræ ætatis hæreses occulto suo,
atq; intestino morsu. Sed interea ta-
men dum se in viscera sua hæc Stan-
carana hæresis incitat, & quod vipe-
ræ enectæ fame solent, cõsumptis so-
cijis reliquias ipsa suas, quasi caudam
suam rodere, versusque caput suum,
ipsa se rodendo, serpere cœperit: ca-
tienti-

Stacarum se-
cta vnde
fata.

uendum ac vehemēter pertimescendum tibi est, ne illius cruoris virus, in tuo regno venena spargat, vnde funesta pestis tibi, ac perniciēs reip. nascatur. Est enim dira lues Stancarana secta hæc, cuius ego vt faciem, atque staturam maiestati tuæ iam ostendi, ita breuiter quoq; parētes illius, genitissq; incunabula, Maiestati tuæ Regiæ demonstrabo: vt ab ipsis incunabulis cognita atque perspecta huius sectæ malefica natura, atque iniusta, cum vestigio illam agris atque vrbibus tuis extermines.

L DE

STANISLAI ORICHOVII
DE OFFICIO
REGIS, PARS SE-
CVNDA.

Fabulosa
Græcia.

INGVNT Græcorū Poëtæ, quodam tēpore terrā informē ac sterilē fuisse, q̄ cūm Iouis satū repētē parere cœpisset, alibi genuit pecudes, cæterasq̄ bestias: in Græcorū aut̄ solo homines, mōstris permistos, generavit: hinc enim Cētimanus Briareus, hinc Centaurorū genus, hinc Charybdis vorax, succinctaq̄; canibus Scylla: quæ mōstra atque portenta in Græcia nasci ideo finguntur, quòd Græcia, vt homines artibus erudiuit, præceptisq̄; suis absoluit: ita opinionū cōmentis eosdē oppleuit, errorūq̄; corruptelis deprauavit: vt quos modò optimarū artium

tium disciplinis, Deorum quasi gentiles effecisset, eosdē fictis fabulis, in immanissima ac fœdissima monstra mutaret. An tibi non videretur, pulsus cælo Saturnus ab Ioue filio, ad parici diū hortari sceleratos filios? quid captus à cœlitibus idem Iupiter, & cōiectus in robur, parūmne multitudinem armat aduersus magistratū? Iam Ganymedis raptus, non pudorē soluit, legesque naturæ confundit? mitto eiusmodi exempla compluria.

Quæ cum horreret Plato, poëtas ex ea ciuitate, quam animo fingebat, e dicto sustulit. Nec verò heroicis seculis tantum, ante Christum natum, solenne in Græcia fuit falso verum iustificere, verum etiam Apostolicis temporibus multò magis, cum Sathan à nato, præsentique iam Deo Græcorū artificio hoīes studeret auertere. cum em̄ ex Iudgorū gēte, Catholica fides effloresceret, & in alias etiam nationes redundaret, magnū illi attulit

Plato pel-
lit poëtas
è ciuitate
sua.

Catholica
fides i Græ-
cia floret.

incrementum Græcia. prima enim ea
 prouincia fuit, in qua Christi Eccle-
 sia placidum caput suum ex Iudæorū
 angustijs extulit, incredibiliterq; ex-
 celluit: hîc illa primū collocupleta
 uit sese, & quasi domicilium vitæ col-
 locauit in suo, regnumq; naçta Græ-
 corum, Oceano, astrisque imperium
 suū terminauit. Cæterum ingenij ve-
 teris memor Græcia, fabulas multi-
 iuges, instituto suo, Euangelio admis-
 cuit, quibus candorem Ecclesiæ infe-
 cit, hæreticosq; , alteros planè poëtas
 cōtra Ecclesiam produxit. Quem e-
 nim requirimus Homerum poëtam
 mendaciorem in fabula, cum hæreti-
 corum Græcorū libros legimus? aut
 quos Cyclopas, Briariosq; flagitamus,
 Græcos cum in manibus habeamus,
 ab illis ortos Machometanos, Tur-
 cas, atq; Arabas Agarenos? qui præ-
 ter formam & speciem, nihil habent
 dignum hominis natura. Ac verò hæ-
 resis nil nisi fabula est: vt enim in fa-
 bula,

Hæresis è
 fabulis or-
 ta.

Hæresis
 est fabulas

bula, sic in secta, quam hæresim Græci vocāt, nec veræ, nec verisimiles res continentur: & ut à poëtis fabella imprudentium adulatur animi, ita quoq; ab hæreticis secta, tãquam laqueo, capiuntur imperiti. Proinde Paulus apostolus hereses ac sectas, ineptas & aniles fabulas appellat. Neq; enim aliud sunt, si ad viuũ refeces, et ad rē, ad veritatē attingas. Quid em̄ quæso hæresis habet Arrij, quàm fabulam execti cæli à filio Saturno, ne vis vlla inesset in cælo generandi, specieque simile producendi? Iam Manes Persa, cum falsa imagine humanæ formæ Christum induit, nõ tibi videtur Circe, aut multiplices illas mutationes referre Iouis optimi, maximiq;, scilicet? Sed quid vetera repeto, quasi reſentia ac noua desint.

M. Lutherus seruum arbitrium fingens, non tibi fatalē parcarum necessitatem, legisq; perpetuæ & æternæ vim, quam pronæã appellabant Stoi

STANISLAI ORICHOVII
ci, videtur in Ecclesiam intro ducere?
Zuinglius etiam, atque eius audi-
tor Calvinus, terris Ch̄m cessisse, à
nobisq; abesse dum autumat, nō hoc
idem valet, ac si Theris apud Home-
rū flebili narraret Achilli, abesse à cæ-
lo Iouem, ad p̄stātes Æthiopas pro-
fectum? Iam ipse Stan̄car, dū memo-
riali pane, ac vino suā instruit coenā,
nō epulatur Homericō cum Ioue Iu-
uentate pocula ministrante? Sed qd
verbis opus est? h̄æresis est nulla, quæ
Græcorum aliqua non exoriatur ex
fabula: id qd̄ grauis Ecclesiæ auctor
Epiphanius multis demōstrat exem-
plis in sectarum libro, quæ utique nil
sunt aliud, q̄ meræ nuge, & vt David
canit, vanitates & insanix falsæ: q̄ pœ-
na sunt peccati eorum hominū, qui
plus sapiunt q̄ oportet sapere. Neq;
ecclesiæ communi sensu sunt conten-
ti, ac videri, quàm esse malunt sapien-
tes. Sed illud tamen in h̄æresibus, il-
lud mirabile est: Nullam esse, quæ
spe-

Hæresis
pœna pec-
cati est.

speciem veri non præ se ferat, & quæ
 fronte, & oratione terribilis non sit,
 parum attendentibus, & quasi graui-
 ter lippientibus: veluti hic Stancar,
 quàm truculentus, quàm terribilis à Stancar funestus.
 fronte? vt vestibula atq; aditus ad se-
 ctam facit illustres? vt fallendi viam
 munit speciosis causis illustribusque
 verbis? vt ne Paulus quidem ad veri-
 tatem potuerit melius. Quàm enim
 illa sunt magna, ac diuina, Refor-
 matio, Ecclesia, Religio, Mores, Con-
 cilia, Patres. At in his verbis amplissi-
 mis quantum lateat coenum, inspice,
 ac moue, foetebit. nihil enim Stancar
 olet ex Philosophia vera, atq; germa-
 na, nihil ex Mosis lege, nihil ne è pa-
 trum quidem disciplinis, quod vitam
 beet aut instruat communem. quic-
 quid enim in Stancarana secta est, pe-
 stis ac pncies regni tui est. neq; vlla
 tã detestabilis pestis est, quæ non no-
 bis ab hoc homine nascatur: quem si
 recipimus, & si eius funestam sectam

inueterascere in Polonia, & corroborari patimur, primùm Regiam maiestatem euerti, deinde libertatem cõmunem trucidari est necesse. Quomodo enim aut maiestas tua consistet aduersus gladium nostrum, ac befaciendi prætextum? aut libertas nostra saluabit, si in regno tuo, auctore Stancaro, versa & mutata in licentiam fuerint omnia.

CHIMÆA.
RA.
EX 11.

Ac mihi quidem, si proprium, & verum Stancaranae sectæ nomen queratur, fatalis quædam incidisse in Poloniam videtur Chimæra, ex veteribus Græcorum fabellis composita, immo monstrum verius, ex contrarijs, diuersisq; atq; inter se repugnantibus hæreticorum studijs concretum. quam utique Chimæram non solum poëtarum, verum etiam hæreticorum parës Homerus, festiuè depinxit hoc carmine.

πρόσθε λίωμ, ὅπιθεν δὲ δράκων. μίση δὲ χίμαιρα,
Διγὸν ἀποπνέουσα πυρὸς μὲν ἄνθομένοισι.

Id

Id est.

Antè leo, caudâq; Draco, medioq; Capella,
 Expirans ignis fulgentis dira uenena.

Rugitus em̄ leonis ille est: A deo non licet petere licentiam malefaciendi: Quid em̄ à summo bono aliud quis petat, nisi bonum? At retro, atque à tergo, sibilo mox subsequitur Draco, atq; illud regno tuo inhalat virus, Licentiam benefaciendi à regibus petendam non esse. Nihil enim rectè, neq; ordine, exq; rep. in ciuitate agit, nisi patres auctores fuerint. Iam inter Leonem & hūc Draconē, illa occultatur Capra, Etiā inuito su-
 premo magistratu, inferiores debent in iurisdictionibus suis suas Ecclesias reformare. Quæ sententia quouis odore Caprino foedior, tetriorq; est. tollit enim ciuilem disciplinam, ac festinam ad licentiam pandit, per quã ex libertate in seruitutem labamur: & vt in dominatu, seruitus: in seruitute dominatus apud nos cōstituat.

L 5 Sed

STANISLAI BORICHOVI
Sed tamen ego hanc exanguem, & ex-
stuantem Chimæram, veluti Bellerophōtes alter, demōstratiōe veri, qua-
si præteriens mactabo, & ad ratioci-
nationis calculos hoc commentum
reuocabo. Dico itaq; huius argumē-
ti hanc esse formam: Vt malefacien-
di potestas à Deo petēda non est, sic
nec à magistratu, q̄ minister Dei est,
& vt à Deo benefaciendi potestas pe-
tenda est (nihil enim possumus sine
illo) ita etiam à magistratu bene agē-
di, id autem est, ordine agendi pote-
stas petenda est. aliter enim in agen-
do nihil ritè fiet. Hæc demum est ar-
gumenti huius recta explicatio, pro-
portione prioris, ac posterioris con-
stans. quam tamē cōfundit Stancar,
& quasi Deus, & magistratus cōtra-
ria duo essent, inter se, ita illis, non pa-
ria paribus, quod debebat, sed cōtra-
ria, quod non licebat, attribuit. Tan-
tum huius hominis in Dialecticis est
acumen. Sed id tamen instituto suo
facit

facit Stancar. quando quidem eius se
 etæ ultimus finis est fallere, ac veras
 sententias falsis inficere, easq; vt aco-
 nita fūco oblita, specie veri cōtēctas,
 porrigere incautis: vt his infatuati, à
 veritate desciscant: & quod prædixit
 Paulus, posthabita doctrina sana, ad
 fabulas se conuertant: ac veri fame e-
 necti, pereant. Quod si in aliquo sin-
 gulari homine priuato ab istis pecca-
 retur, res indigna, & intoleranda vi-
 deretur omnibus: nunc cū peccetur
 ab illis contra remp. maiestatiq;
 regni, quo tandem animo esse debe-
 mus in hæc monstra, prodigiaque na-
 turæ: quæ nisi in vita mortalium es-
 sent, nullus Regum esset vsus. quorū
 officium illud est summum, Ecclesiam
 Catholicam aduersus istiusmodi Chi-
 mæras, sartam, tectam tueri. Hæc fi-
 nis, hæc calx, ad quam decurrant
 reges est, vt regnum Christi sartum
 & tectum (vt aiunt) ab omni de-
 trimento contra regnum Diaboli
 con-

Hæresis p-
 prium fabo-
 lere.

Reges cre-
 antur ad
 sugandas
 hæreses.

In Idolo
latræ lo-
cum suc-
cessit hæ-
resis.

Iudæi hæ-
retici.

Turcæ.

conseruent. Quod regnum, diaboli
inquam, ex hæresibus cōstat totum.
Neq; enim Idololatræ iam supersunt
vlli, quos vniuersos radicitus è terra
extraxit Aduentus Christi: quod fu-
turum Zacharias propheta tanto an-
tè promiserat. Quicquid igitur in hu-
ius seculi insolentia verè pietati ad-
uersa, & cum Ecclesia pugnat, omne
id hæresis dicitur, quã scriptura parit
perperam intellectu. Quid em̄ aliud
sunt Iudæi obstinati, quàm hæretici
quidã, ex Mosis lege procreati? Quid
Agareni efferati, & immanes, totũq;
genus Turcicum, quæ affectatores vete-
rum hæreticorũ, quos ab Arrio gene-
ratos accepimus? Omnib; ergo hæ-
reticis cum Ecclesia, à qua defecerũt,
acerrimum bellum est susceptum: quod
in belligerando ei rei student vni, vt
ordinem Ecclesiæ peruertant: vt quæ
eo ex Ecclesia sublato, ne reip. quidẽ
locum vllum in hominum vita relin-
quãt. Aduersus hos sceleratos, & im-
pios

pios Dei & hominum hostes, duces
 p̄stantissimi, reges ipsi diuinitus sunt
 cōstituti, qui pro Ecclesia Ch̄i cōtra
 cuiusq; modi h̄ereses acriter propu-
 gnent, ciuitatemq; Dei, contra ciui-
 tatem diaboli, omnibus suis opibus
 defendant.

Ac regum quidem ipsorum Chri- Causa Re-
 stianorum cōstituendorū, causa lōgē gum con-
 alia fuit, q̄ regum barbarorum. Nam stituendo-
 apud barbaros ipsi reges sunt, quasi rum.
 quidā fines, quō referuntur, & quo-
 rum causa omnia in regnis fiūt. Itaq;
 in Barbaris caput regni, Rex: placi-
 tum Regis, lex: iustum verò id, quod
 regi est vtile. At in Ecclesia Ch̄i, cō-
 trā sunt omnia: vt enim rex regni, ita
 regis Ecclesia est caput: placitum Ec-
 clesiae, regis lex est: id iustū regi, qd̄
 Ecclesiae vtile. Postremò, in Barbaris
 dominantur Reges, in Ecclesia mini-
 strant: ibi reges sunt domini, h̄ic ve-
 rò reges sunt serui seruorum Christi.
 Quis dicit hoc? Rex regum, & Dñs
 domi-

STANISLAI ORYCHOVI
dominatum Christus, qui apud Lu-
cam illo edicto Ecclesie sue, sanxit di-
sciplinam: Lucæ XXII. REGES
gentium dominantur eorum, & qui
potestatem habent super eos, bene-
fici vocantur. Vos autem non sic:
sed qui maior est in vobis, fiat sicut iu-
nior: & qui precessor est, sicut mini-
strator. nam quis maior est, qui recu-
bit, an qui ministrat? nonne qui re-
cumbit? Ego autem in medio vestrum
sum, sicut qui ministrat.

In politijs ergo gentium excellentie
Regum sunt, ac dominatus infinitae
potestatis, que nihil aliud est, quam acer-
ba Tyrannis: quam Christus Rex est regno
ut tolleret suo, omnes curatores regni
sui Pontifices, presbiteros atque reges uniuersa-
litati regni sui subiectos esse voluit:
quos hi, nisi ad commodum, vtilitatemque reg-
ni Christi referant, nullius amplius ef-
sent usus. Et ut forma, atque species, &
quasi effigies Christiani Regis ante
oculos

oculos omnium regum atq; gentiū Poloniæ
Rex, regū
exemplū.
proponatur, tuosq; in primis, q̄ tanq̄
alter David bella Domini, domine
mi Rex tu, præliaris aduersus cuiusq;
generis hæreses: ipsum te, tibi osten-
dam, excelsum p̄ cunctis Regibus ter-
ræ: vt vel ex te vno clarissimo, Chri-
stianissimoq; Rege intelligatur, qui-
nā plenus atq; perfectus Rex est, hoc
tam graui dignus nomine: & quod
regibus ipsis à Deo assignatū sit mu-
nus. Idque ego faciam, non vt te tibi
demonstrem, optimè em̄ ipse te no-
sti: quàmq; iunior, ministratorq; in
Ecclesia Christi sis, tua sponte memi-
nisti. Sed ne fortè subitò aliquis hæ-
reticorum auctore Stancaro te ama-
re incipiat, aut assentatione Stancari
te delectari putet, ex ipso sacramēto
coronationis tuæ ostendā proprium
atq; perpetuum regum munus esse,
cum hæreticis bellum acerbū, atq; as-
siduum, p̄ Ecclesia catholica gerere:
ita, vt nisi hæreses oppugnarent Ec-
clesi-

22 STANISLAI ORICHOVII
clesiam Christi, regum ipsorū nullus
prorsus esset vsus. Peto autē abs te,
domine mi Rex, quò mihi per te li-
ceat contra istos fures atq; latrones,
regniq; tui hostes, coronationis tuæ
capita explicare paucis, vt aliquando
latrones isti desinant venenatis sen-
tentijs, & inconditis scriptis regales
tuas aures offendere: cū illis à no-
bis fuerit demonstratum, vt Christo
cum diabolo, sic veris regibus cū hæ-
resib; sempiternas inimicitias inter-
cedere. Quod si Stancaro, Mātuâ fu-
gitiuo, & alienigenæ, funestos regno
tuo Canones, maiestati tuæ obtru-
dere licuit, cur non liceat mihi eque-
stris ordinis viro, ac fideli tuo subdi-
to, pro salute patriæ, eminentem effi-
giem regalis præstantiæ, ex armario
Ecclesiæ depromptam, contra Stan-
carum, reliquasq; regni tui pestes,
in oculis atque in auribus tuis collo-
care? mihi verò licet, ac semper lice-
bit, egregiam meam erga maiestatem
tuam

tuam fidem, omnibus meis dictis, scriptis, factis, testificari.

CORONATIO REGIS.

Quamobrem pone tibi illum ante oculos diem, cum viro Sigismundo patre optimo, atque glorioso rege, omni ordinum consensu designato Poloniae Rex, à Patribus conscriptis, equitibusque Polonis, ad Ioannem Lasium Metropolitanum, in eadem Stanislai deducere Cracouiae coronandus. Redi in memoriam, ut tum sacratio tenus comparueris in illa multitudine Baronum, Equitumque: unde à Pontificibus exemptus è militari coetu, ad Metropolitanum Gnezensem, ut minor ad maiorem, ut filius ad patrem, fueris deductus, & altaribus religiosissimis admotus. Quo quidem tempore ex deductoribus Episcoporum alter, pro te supplex ad Metropolitanum veniebat, atque hæc illum postulabat.

M Postu-

POSTVLATIO.

Reuereude pater, postulat S. mater Ecclesia, vt præsentem egregium militem, ad dignitatem Regiam subleuetis.

Rex sup-
plex sacer-
doti.

Hæc postulatio docet, Regum cōstituedorum Ecclesiam causam esse, quos ipsa ad vsus suos à Metropolitana postulat creari, qui solus egregios milites ad regium honorē subleuandi summam habet potestatē. Non ergo summus sacerdos subiectus est Regi, vt mentitur Stancar: sed rex ipse supplex est sacerdoti: quem etiā propterea aperto capite stans, vt minorē decet, more patrio patrem appellat, ac dignitatem regalem à Metropolitanano postulat, & expectat: quam illi nisi Metropolitanus dederit, aliunde regnandi copiam Polonus rex non possit petere. Porrò autē audiat Stancar, audiant hæretici, audiāt Ecclesiæ hostes, quàm sublimi vertice Metropolitanus hoc loco feriat sidera: dū qui-

quidem quasi in regum censu, ex auctoritate in regem inquit coronandum, illud à deductoribus Episcopis rogans.

METROPOLITANVS.

SCitis, illum esse dignum, & vtilem ad hanc dignitatem. RESPONDENT. Et nouimus, & credimus eum esse dignum, & vtilem Ecclesiæ Dei, & ad regimen huius regni.

En vsus regum, finisque regis celsitatis Ecclesiæ utilitas est, quæ tantopere ad Ecclesiam refertur: vt nisi deductores Episcopi testificarent, militè illū dignū, & vtilè in regnando Ecclesiæ Dei futurū, egregius ille miles p̄ Corona, à Metropolitano sine dubio referret repulsam. Nolo exaggerare verbis hoc in loco Pontificiale munus, rerum omnium præstātia excellens: malo id ex ipsius Metropoli tani cohortatione cognosci: in qua plurima præcepta, eaq; salutaria, bene viuendi ac bene regnandi regibus

Finis Regis
lis celsitas

STANISLAI ORICHOVII
traduntur: quam ad verbum infra
scripsi.

COHORTATIO ME-
tropolitani.

CVM hodie per manus nostras opti-
me princeps, qui Christi saluatoris
nostri vice in hac re fungimur, quamuis
indigni, sacram vñtionem, & regni in-
gnia sis suscepturus: bene est, vt te priùs
de onere ad quod destinaris aliquantulù
moneamus. Regiam hodie suscipis digni-
tatem, & regendi fideles populos tibi cõ-
missos, curam sumis: Præclarum sanè in-
ter mortales locum, sed discriminis labo-
ris, atq; anxietatis plenum. Verùm, si con-
sideraueris, quòd omnis potestas à domi-
no Deo est, per quem reges regnant, & le-
gem cõditores iusta decernunt: quodq;
de grege tibi commisso ipsi Deo ratione
es redditurus: Primùm pietatè seruabis
dominum Deum tuum tota mente, ac pu-
ro corde coles: Christianam religionem
ac fidem catholicam, quam ab incunabu-
lis professus es, ad finem vsq; inuiolatam
retinebis: eamq; contra omnes aduersari-
tes, pro viribus defendes: Ecclesiarũ præ-
latiis

latis, ac reliquis sacerdotibus, cōdignam reuerentiam exhibebis: Ecclesiasticam libertatem non conculcabis: iustitiam, sine qua nulla societas diu consistere potest, erga omnes incōcussè administrabis, bonis præmia, noxijs debitas pœnas tribuendo: viduas, pupillos, pauperes, ac debiles ab omni oppressione defendes: omnibus te adeuntibus benignum, mansuetum, atq; affabilem pro Regia tua dignitate te præbebis; & ita te geres, vt non ad tuam, sed ad totius populi vtilitatem regnare, præmiumque benefactorum tuorum non in terris: sed in cælo expectare videaris. Quod ipse præstare dignetur, qui viuit & regnat Deus in secula seculorum, AMEN.

Hæc cohortatio, quid habet aliud, nisi Metropolitanum in coronando rege, vice Christi regis esse: ipsum vero regem patronum pietatis esse, pugnantem pro Ecclesia contra hæreses, tanquam Dei ac summi sacerdotis ministrū: qui propterea ad pedes Metropolitanani sese abijcit, manusq; eius venerabundus osculatur,

Metropoli
tanus vice
Christi
est.

STANISLAI ORICHOVII
& ab illo regio sacramento pro salute regni obligatur.

SACRAMENTVM.

EGO Sigismūdu Augustus, Deo annuente futurus Rex Poloniae, profiteor, & promitto coram Deo, & angelis eius, deinceps legem, iustitiam, & pacem Ecclesie Dei, populoque mihi subiecto pro posse, & nosse facere atq; seruare, saluo condigno misericordiae Dei respectu, sicut in consilio fidelium meorum melius potero inuenire. Pontificibus quoq; Ecclesiarum Dei condignum, vt Canonicum honorē exhibere: atq; ea, quae ab Imperatoribus, & Regibus Ecclesijs collata & reddita sunt, inuiolabiliter obseruare. Abbatibus, Comitibus, & Vasallis meis congruū honorem, secundum consiliū fidelium meorum praestare. Sic me Deus adiuuet, & haec sancta Dei Euangelia.

Eat nunc Stancar, ac Polonū Regem

gem tanto sacramento à Metropolitano inauguratum, pelliceat ad sese: atq; hoc iusiurandum, quod in Episcoporum coetu, tanq̃ in Deorū concilio, ad aras magna voce iurasti, extorqueat tibi de manibus: vt videlicet inductus à Stácaro, & Ecclesiam Dei deseras, quam tu quasi desponsam in fidem tuam recepisti, vt eã pacificam redderes: eiusq; antistites, sicut alteros parentes, obseruares, & coleres: & eosdē Episcopos loco, ac ordine suo moueas, quorum manibus regnum ad te delatum possides. Quo etiam maiore odio sunt digni, qui aduersus hoc verissimū, pulcherrimumq; iusiurādum, libris editis, ac per Poloniam dissipatis, ad manifestū periuriū maiestaté tuã adhortantur: vt ei Metropolitano bellū inferas, cui coram Deo, & sanctis angelis eius, fidem dedisti: te Pontificij iuris defensorē, & quasi patrimonij Chri propugnatorē regno suscepto fore.

Hæretici
ad periuriū
reges hor-
tantur.

STANISLAI ORICHOVII

Quid est Rex optime, maiestatem tuam lædere, si hoc non est? aut quo in maleficio vindicando officium tuum extabit regium, si in hoc istorum nefario scelere conticescet? contra quos tu vt athleta fortis oleo vnctus es, tantquam regni Christi regis particeps. Quod vnguentum admoneat te, tibi cum Christo & amicos, & hostes esse communes. Atque huius mysterij illa sunt grauissima verba.

V N C T I O.

DEVUS, Dei filius, IESVS CHRISTVS, dominus noster, qui à patre oleo exultationis vnctus est præ participibus suis, ipse per præsentem sanctę vnctionis infusionem, Spiritus paraclæti super te benedictionem infundat: eãdemque vsque ad interiora cordis tui penetrare faciat, quatenus hoc visibili & tractabili oleo, dona inuisibilia percipere, & temporali regno iustis moderationibus executo, æternaliter conregnare ei merearis: qui solus sine peccato, REX regum viuit, & gloriatur cum Deo patre in vnitæte Spiritus sancti Deus.

Deus, per omnia secula seculorum.
Amen.

En vnctor, atque aliptes tuus Me-
tropolitanus, communicat tecum o-
leum illud lætitiæ, quo Christū suū Rex Chrī-
stus est.
Deus vnxit præ participibus eius, vt
tu veluti Dauid alter spiritu Dei ple-
nus, miles fortis euadas, ad prælia do-
mini prælianda. Et quoniã te hîc vn-
guento mystico similē reddidit Chri-
sto domino: cum Dauide aut, cū Sa-
lomone, cum Iehu atq; Azachele, &
cū alijs veteribus regibus, à sacerdo-
tibus vnctis, te adæquauit, & omni
regali præstantia te illis parem fecit.
An non tollendi, euellendiq; sunt ti-
bi è regno tuo omnes aduersarij hu-
ius amplissimæ Metropolitice potesta-
tis, vnde Regalis tua nascitur pote-
stas? p̄sertim cum aduersus istos Dei
& hominū hostes porrigi tibi videas
ab ipso Deo gladium Metropolitanani
manu.

Hæretici
iure tol-
lendi.

STANISLAI ORICHOVII
GLADIUS.

Metropoli
tanus.

Accipe Gladium desuper altari sump-
tum, per nostras manus, licet indig-
nas, vice tamen, & auctoritate sanctorum
Apostolorum consecratas, regaliter tibi
cōcessum: nostræq; benedictionis officio
in defensionem sanctæ Dei Ecclesiæ, diui-
nitus ordinatum, ad vindictam malefacto-
rum, laudē verò bonorū: & memor esto,
eius, de quo Psalmista prophetauit, dicēs:
Accingere gladio tuo super femur tuum
potentissime: & in hoc, per eundem vim
æquitatis exerceas, molem iniquitatis po-
tenter destruas, & sanctam Dei Ecclesiā,
eiusque fideles, propugnes atque prote-
gas. Neque minus sub fide falsos, q̄ Chri-
stiani nominis hostes execreris & disper-
das. viduas atque pupillos clemēter adiu-
ues & defendas: desolata restaures, restau-
rata conserues, vlciscaris iniusta, cōfirmes
bene disposita: quatenus in hoc virtutū
triūpho gloriosus, iustitiæq; cultor egre-
gius, cum mundi Salvatore, cuius typum
geris, in nomine, sine fine regnare merea-
ris: qui cum Patre & Spiritu sancto viuūt
& regnat Deus, per omnia secula seculo-
rum; Amen.

Rex Chri-
sti typum
gerit.

Hæc

Hæc est Regalis præstatiæ summa, quæ tota gladio continetur, quo te, tanquam Imperatorem, populo suo præfecit Deus Opt. Max. ac vitâ, fortunâsq; nostras sub imperium, & sub tuam iurisdictionem subiunxit. Quo verò loco, quòue numero gladii regalis tuus esset à nobis habendus, docet Paulus, cuius verba adscripsi:

Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas, nisi à Deo. Quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Nam principes non sunt timori, boni operis, sed mali. Vis autem nō timere potestatem, bonum fac, & habebis laudem ex illa. Dei enim minister est, tibi in bonum: Si autem malum feceris, time. non enim sine causâ gladium portat. Dei enim minister est vindex in irâ ei, qui malum agit.

Hoc

De subli-
mioribus
potestati-
bus q̄stio.

Dux pote-
states can-
tū sunt.

Hoc loco ego à Stancaro, & à cæ-
teris hæreticis, qui pontificiæ obtre-
stant potestati, vt cum ea simul rega-
lis potestas extinguat̄: Ab ijs inquā
quæro, si omnis anima, id autem est
mortales vniuersi, hoc Pauli edicto
subiecti esse debēt potestatibus sub-
limioribus, quæ nam sunt illę pote-
states sublimiores. Quod cū consti-
terit, quæram adhuc ab istis, quo or-
dine dispositæ, aut quo graduum di-
scrimine potestates istæ inter se sint
ordinatæ. Nec verò dubium est, cū
constemus ex animo & corpore, qn
potestates quoq; diuinitūs vtrinque
sint nobis datæ, quarum altera cor-
pus, animum tueatur altera. Quoniā
verò in homine præter animum atq;
corpus nihil est tertium, vnde extet
homo: neq; potestas etiam in homi-
ne tuēdo, præter has duas, vlla requi-
ritur tertia. Porrò, quis negauerit? a-
nimos hominum per sacerdotes cu-
rari, eorum aut corpora reges tueri?
in

in hosq; vsus gladios illos duos hominum vitæ esse datos, quos fatis esse regno suo administrando Christus apud Lucam definit? Quanta autem cum auctoritate hæc duæ sint in Ecclesia potestates, Christus ipse exemplo nos docet suo, qui & Caiapham sacerdotem, & Pilatum præsidem, moriendo pro nobis sine vlla exceptione agnouit. Sed cum constet duas esse potestates in hominum vita, scire Qui ordo inter potestates. ex Stâcaro, atq; ex eius parib; aucto, vtra vtri præstet: nam neutram præstare alteri, nefas est dicere. Etem natura, tametsi quicquid genuit, perfectum esse in suo genere voluit: tamē nunq̄ res duas generat ita equè perfectas, quin in eodem genere altera præstet alteri: quemadmodum in potestatibus ipsis videre licet. Quâuis enim Deus, ac mater (vt ita dicam) rerum omnium natura, in tuendo homine has potestates duas copulauerit: ita, vt altera absq; altera ad cōser-

uan-

uandos homines non satis habeat firmitatis, tamen multum re ipsa inter se distant istæ potestates: longèque sunt diuersæ, atq; seiuncte auctoritate, gradu, loco, pōdere. Quāta em̄ auctoritate Pontificalē potestatem præditam esse arbitramur, quam Deus ore suo diuino instituit? cū tamen cæteras potestates humano opere, & quasi artificio alieno instituerit. Ac veluti cū hæc vniuersa, atq; omnia Deus crearet, & generaret, in cæteris rebus inanimatis, atq; mutis fingendis, creandisq; edicit illo modo edita: Germinet terra herbam virentē; Fiant luminaria, Producant aquæ reptile & volatile, Producat terra iumentā, & reptilia, & bestias terræ. At cū ad hominis creationem est ventum, conuersa oratione ipse dicit: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, & præsit piscibus maris, & volatilibus cæli, & bestijs, vniuersæque terræ, omniq; reptili.

ita

Potestas
spiritualis
princeps.

Gen. 1.

ita proximè homo creatus est à Deo
 cætera verò inanimata atq; muta ope
 re à Deo effecta, atq; edita sunt alie
 no. Ad què modū hæc duæ potestates à
 Deo creant. Nā cū Saulū regē crea
 ri Deus iubet, hæc de illo creando Sa
 mueli mādāt: Hac ipsa hora quæ nūc
 est, cras mittam virum ad te, de terra
 Benjamin: & ungues eum ducem su
 per populum meum Israel. Itemq; il
 lud, in Dauide ad eundem Samuelē
 ait Deus: Surge, & unge eum: ipse est
 enim. Non tibi hīc creari videntur re
 ges peræquè, vt res terrestres, in qui
 bus creandis ille audiebantur voces,
 Fiat, germinet, producat? At cū ad
 creationem sacerdotis est ventum,
 mox conuersa fit creatio: Ipsūmet
 enim os Dei per se sacerdotem cre
 at: neque in illo creando, vllius alte
 rius vtitur opera. Ait enim ipsūmet
 ad Noah, Fac arcam: ad Abraham,
 offer: ad Mosen, imola. quod i
 dem est, ac si diceret, sacerdotio fun
 gitor,

Regis crea
tio. qualis

1 Reg.

Creatio sa
cerdotis. 2

STANISLAI ORICHOVII
gitor, vel esto sacerdos. Sed hæc vetē-
ra, veniamus ad nostra: Christus Ie-
sus, Deus, & dominus noster, in euo-
candis sacerdotibus ad Apostolicum
munus, hac voce ipsemet vtitur: Se-
quere me. Neque verò cum eis, quos
euocabat, per alios, quod quidē fa-
cit in regibus, sed ipse potestaté suā
communicabat. Nā ipsemet potesta-
tem illis eijciendi dæmonia, & egro-
tos curandi attribuit: ipse claves de-
dit, ipse cōsecrauit, ipse prædicatum
eos misit. Postremò ipse illis vniuer-
sum humanum genus sine exceptio-
ne subiecit, atq; auctoritatē ipsorum
apud omnes imperatores, atq; reges
plebesq; præmio, ac pœna sanciuit.
ait em̄, Qui crediderit, id est, vobis,
& baptizatus fuerit, id est, à vobis, sal-
uus erit. Qui autem non crediderit,
id est vobis, neq; baptizatus fuerit, à
vobis, condēnabitur. Horribilis ora-
tio, quam horreant, & reformidēt re-
ges, atq; Tyranni omnes, ijs inprimis,
qui

qui hereticorum suafu segregant sese,
 ac sacerdotibus se anteponunt. Ergo
 Rex per hominem fit, sacerdos autē
 proximè nascitur ex ipso Deo: tan-
 tumq; hic præstat regi, quantum ere-
 ctus homo præstat animanti ad pa-
 stum abiectæ. Etenim, vt homo ima-
 go Dei est: ita sacerdos imago Chri-
 sti est: & vt homo tuetur terras, ita sa-
 cerdos tuetur reges, corporatarum
 rerum custodes. Et vt sacerdos inte-
 rioris hominis tutor, ita Rex exte-
 ris est defensor. Et, vt infinita in pau-
 ca conferam, sic res est: Quantū De-
 us præstat sacerdoti, tantum sacerdos
 præstat regi. Iam si causam, ortumq;
 vtriusq; gladij consideres, Pontificia-
 lem gladium ad reconciliationis mi-
 nisterium exequendum, regalem autē
 ad secessionem populi coërcendam,
 ab ipso deo fabricatas esse dices. Nā
 ab Abel iusto, ad Samuelem vsq;, nul-
 lus fuerat Rex in Dei populo. Viue-
 bant omnes sacerdotibus, hoc est, ipsi

Quantū sa-
 cerdos præ-
 stat Regi.

1 Reg. 7.

1 Reg. 12.

Causa in-
stituendorū
Regum.

Deo, subiecti. At cū sacerdotale re-
gnum Israel cōtempfisset, & ad mo-
rem gentium barbarorum regē à Sa-
muele flagitasset, audi quid Samu-
el dicat Deus: Audi vocē populi in om-
nibus, quæ loquuntur tibi. Non enī
te abiecerunt, sed me, ne regnem su-
per eos, pro qua sanè ratione Samu-
el acerrimè populum illum reprehē-
dit. Inuocabo inquit, dominum, &
dabit voces, & pluuias, & scietis, & vi-
debitis, quia grande malum feceritis
vobis in conspectu, domini, petentes
super vos regem. Hinc planum est, se-
cessionem populi à sacerdote, id autē
est ab ipso Deo, regum constitu-
endorum causam fuisse, vt etiam le-
gum, quas propter transgressores la-
tas esse Paulus scribit. Neque verò
malum est esse, vt legem, ita quo-
que regem: sed illud ipsum malum
est, quod à rege, atque lege in no-
bis est vindicandū, nempe ipsa impie-
tas, atque scelus, ad quæ naturaliter
feri-

ferimur proni : quæ nisi amore iustitiæ, quod sacerdotis instinctu fit, ex hominum animis radicitus tolluntur atque extrahuntur, præstò adfit rex armatus cum gladio necesse est, qui poenarum metu homines ab his malis refrenet : & sub sacerdotis, hoc est, sub Dei potestatem gladio suo redigat, aliter salua hominum vita non erit. Sacerdos quo præstat Regi. Cùm itaque reconciliatio hominis cum Deo sacerdotis procrearit, reges autem ipsos hominum secessio fecerit : tantò sacerdos præstat regi, quanto reconciliatio præstat secessioni. Qui quidem rex diuinitus eò datus est, uti iam diximus, ne homines vi naturæ & ingenij mobilis elati, contempto sacerdote summo, secedant ab Ecclesiâ, & se à sacerdotibus dei discernant. Duobus luminari- bus, due potestates similes. Ac veteres illi, admodum antiqui, vtramque potestatem speculati, duobus luminaribus, quibus illūminatur terrarum orbis,

STANISLAI ORICHOVII

has duas potestates affimulabant: So-
 li videlicet, sacerdotem: Lunæ verò,
 regem æquiparantes. Idq; iure & me-
 ritò: vt enim Sol diei, ita sacerdos hu-
 manæ præluet menti. Et vt Luna præ-
 est nocti, ita Rex præest corpori, & ha-
 bemus cum iumentis commune. Et
 vt Solis radijs incensa illustratur Lu-
 na, ita Pontificali fulgore regalis illu-
 minatur potestas. Deniq; vt Luna, ni-
 si aduersum intueatur Solem, obscu-
 ra, & cæca fit: ita regalis potestas, ni-
 si sacerdotem respiciat, euanescit, can-
 doremq; suum amittit. Cuius rei ex-
 emplum Regibus, vtile in vtranque
 partem, proponitur in Saulo rege: q;
 quandiu Samueli sacerdoti parebat,
 quandiu illius dicto audiens erat, eã
 diu externorum bellorum, hostium-
 que victor fuit. De quo illud est in li-
 bris Regum elogium: Saul confirmato reg-
 no super Israel, pugnabat per circuitum aduersus
 inimicos eius: contra Moab, & filios Amon, et Be-
 dom, & reges Soba, & Philistæos, & quocunq; se
 uerice

1 Reg. 14.

uerterat, superabat. &c. At postquam ille
 sacerdotem præ se pro nihilo duxit, il-
 liusq; iussa contempsit, protinus abie-
 ctus est à Deo, ne amplius rex esset.
 ita is, dum se à sacerdote segregat, &
 dum ipse sibi in agèdo auctor est, eo-
 dem momento & regno exuitur, &
 spiritu Dei destituitur. De quo illud
 horribile documentum regibus ex-
 rat per scriptum: SPIRITVS autem I Reg. 16.
 domini recessit à Saul, & exagitabat
 eum spiritus nequam à Domino. En
 Luna auersa à Sole repentè deficit,
 cādoremq; amittit. En ovis, absq; pa-
 store perit: en ex summo rege euesti-
 gio mancipium fit Sathanæ. Quo ex Sacerdos
 emplo ante oculos posito, quis nega omnibus
 uerit verum esse id, quod nos supra rebus supe-
 diximus, sacerdotem rege præstantio rior Rege
 rem esse, Auctoritate, Dei enim crea-
 tura est: Gradu, proximus enim Deo
 est: Loco, auctor enim regis est: Pon-
 dere, alter enim Deus regie celsitatis
 ille est. Iam si dans accipiente (Chri-

STANISLAI ORICHOVII

sto teste) beatior, potiorque est, quo-
modo sacerdos rege antiquior non
erit, cum nihil rex sacerdoti de suo
addat munus: contra verò is ipse rex
nihil habeat, quod non sacerdoti re-
ferat acceptum? Quamobrem quire-
gem anteponeit sacerdoti, is antepo-
nit creaturam, creatori: ouem pasto-
ri: filium, patri: postremò, hominem
Deo ipsi, cui sacerdos pro manu est:
qua gladium de suo altari promptum,
in manum regi Deus tradit, vt eo ip-
so rex altare Dei defendat: neque pa-
tiatur contra hoc ipsum altare, vnde
gladium sumit, aliud altare erigi ad-
uersum. Ex qua ratione satis con-
stat, regem nihil aliud esse, nisi defen-
sorem armatum, custodemque alta-
ris: Hoc est, sacrorum, religionum, cere-
moniarumque omnium, sacerdotis manu diui-
nitus constitutum, ob id, vt si quis ip-
sum hoc altare violare p̄gat, p̄stò ad sit
vindex cum gladio rexque aduersarium ho-
stemque huius altaris feriat & repellat.
Hic

Rex custos
altaris.

Hic ordo Rex inuicte harū duarū po-
 testatū est inter ipsas, quē ordinē qui
 turbat, aut puerit, ordinationi Dei
 apertē resistit: regio gladio ppter eā
 feriēdo. Quod luce palā facit. ^{Stancar or-}
 cui parū visum fuit, contra ordinatio ^{dinationi}
 nē Dei Regē sacerdoti, hoc est, gla- ^{Dei resi-}
 diū altari antepone, nisi etiā subie- ^{stit.}
 ctē tibi nobilitati, singularē suū attri-
 buisset gladiū, gladio tuo aduersum: ^{Hæretico-}
 q̄ cūm ex altari à sacerdote deprōptō ^{rū gladius.}
 nō sit, nō est à Deo hic gladius tertio:
 neq; locum inter duos Chri gladios,
 sublimioresq; ab illo institutas pote-
 states, habet vllum: sed extra ordinē,
 immò contra ipsum ordinem, à dia-
 bolo sumptus, per hæreticos in tuo
 regno distringitur cruentus, vt eo for-
 tior vtatur, vt vis religionibus, legi-
 bus, atq; moribus afferatur: vt sangui-
 ne ciuili Polonia repleat: vt gladius
 tuus regius hoc ipso gladio hēbetē.
 Postremò, vt vis hęc omnis, potestas-
 que regalis, quam sumpisti de Pōtifi

STANISLAI ORICHOVII
ciali manu, eripiatur tibi, extorqueaturq; de manibus, extinguatur ac deleatur. Hic sensus est, hæc mens huius Stancarani gladij Rex inuictæ tuum latus mucro ille petit, quem tu in Rempub. tuam, iam districtū primò quoq; tempore nisi retundis, & nisi illum à iugulis nostris reijcis, omnes sublimiores potestates in Polonia hic gladius peruertet, maiestatem tuam minuet : & hanc coronā, quæ tibi, capitiq; tuo Pontificali manu est imposta, conuellet, ac labefactabit. vt illam in Græcia olim, nuper verò in Germania, atq; in Anglia labefactauit, totamq; conuulsit. Sed vt huius Stancarani gladij aciem omnibus regnis, regibusq; equaliter horribilē, & formidolosam commodius ante oculos maiestatis tuæ, regniq; tui proponam, vt excelsitati tuæ à Metropolitano diadema fuerit impositū, demonstrandum paucis prius est.

DIADEMA REGNI.

ACci-

ACCipe Coronam regni, quæ licet ab **Metropoli**
 indignis, Episcoporum manibus capi **tanus.**
 ti tuo imponitur, In nomine Patris & Fi-
 lij & Spiritus sancti. Quam sanctitatis glo-
 riam, & honorem, & opus fortitudinis in-
 telligas significari. & per hanc te partici-
 pem fieri ministerij nostri non ignores.
 Ita, vt sicut nos in interioribus pastores, re-
 ctioresq; animarum intelligimur: ita, & tu
 contra omnes aduersitates Ecclesiæ Chri-
 sti defensor adsistas, regniq; tibi à Deo da-
 ti, & per officium nostrę benedictionis in
 vice Apostolorum, omniumq; sanctorũ
 regimini tuo cõmissi, vtilis executor, per-
 spiciusq; regnator semper appareas: vt
 inter gloriosos athletas, virtutũ gemmis
 ornatus, & premio sempiternę felicitatis
 coronatus, cum Redemptore, & Saluato-
 re nostro **IESV CH**risto, cuius nomẽ vi-
 cemque gestare crederis, sine fine glorie
 ris. Qui viuit, & imperat Deus, cum Patre,
 & Spiritu sancto in secula seculorũ. Amẽ.

NVNC iam galeatus minister **REX** ad
 Dei es, nunc ad Christum, spinis co- **Christum**
 ronatum regem, propiũ ades, cũ nõ **pertinet.**
 solum vnctus, verũ etiam illius in-

Illegible marginal note

star coronatus, Rex in Polonia com-
pareas. Quæ sanè Regalis galea, re-
dimita cruce, à Metropolitano capi-
ti tuo Nomine sanctæ Trinitatis id-
eo imponitur, vt illud nomen, quod
est supra omne nomen, contra eius
nominis hostes, hac armatura defen-

Galea infi-
gnis.

das. Insignis est hæc galea Sigif-
munde Auguste Rex, & cono suo ter-
ribilis tuis, tuorumq; hostibus, quæ
in tuo sacrato, & Ecclesiæ Christi di-
cato capite, illis eximijs virtutibus,
quasi gemmarum fulgētibus globis,
illuminatur, Sanctitate, Honore, For-

Sanctitas.

titudine. Quid porrò est sanctitas a-
liud, quàm scientia Deum colendi?

Honor.

Quid honor, quàm perpetuæ virtu-
tis præmium? Quid fortitudo, quàm

Fortitudo

virtus propugnans pro æquitate? At
vide, vt in hac ornamenta honoris,

Stacar ho-
norē regiū
conuellit.

regalisque præstantiæ, hæc Chimæ-
ra Mātuana inuadat, caudaq; verrat,

meditatio

ac depascat omnia? iubet enim Star-
car Canonibus tibi dicatis, vt. Papā,

meditatio

ac depascat omnia? iubet enim Star-
car Canonibus tibi dicatis, vt. Papā,
cæte-

meditatio

cæterosq; sacerdotes publicos, tanq̃
 idololatrias auersere: quod non est a-
 liud, nisi vt particeps pro eo, ac es, p-
 fessus, ministerij Pontificalis ne sis.
 Mandat idem, vt regnum Papæ dese-
 ras, hoc est, vt honore regio careas, à
 Papa seiunctus, qui Sexingentis ab
 hinc annis maioribus nostris ius co-
 ronandorum regum dedit: & ob cæ-
 dem factam, qua Stanislaus Cracoui-
 ensis Episcopus à Boleslao rege est
 occisus, interceptum idem ius Polo-
 nis ab integro restituit. Iam fortitu-
 dini tuæ in eisdẽ Canonibus, quãtas
 insidias hic struit? qui te à Papa, tanq̃
 à Samuele summo sacerdote per falla-
 cias segregat: & in Saulum impiũ im-
 bellem, ac timidum regem mutat, vt
 nullum opus efficere, nullum munus
 officij regij exequi possis, spiritu for-
 titudinis in secessione cassus. Sed ani-
 maduerte huius monstri fallendi a-
 stutias. Hostem enim Stancar sa-
 cerdotibus idololatriæ nomine pro-
 fessus,

Stancar per
 sacerdotes
 Regem po-
 tit.

STANISLAI ORICHOVII
fessus, ad honorem tuum regium sen-
sim obrepfit, ac lauream illam maio-
rum nostrorū magnitudinis animi,
& fortitudinis præmium semper virē-
tem, atq; in tuo genere maximè insi-
gnem, ad eundem modum depascit:
quo in Oriente, atq; in Occidēte hæc
eadem laurea apud alias gentes, ab hæ-
reticis est depasta. Velim verò Rex
magnanime, vt à te ipso, atq; à tuo re-
gno amplissimo, latissimoq; paulisper
animum abducas, & ipsum orbē ter-
rarum animo, & cogitatione percur-
ras: nullum regnum offendes, quod
specie, atq; vsurpatione pietatis, hære-
sis non vastauerit, afflixerit, perdide-
ritque. Prima ab Oriente occurret ti-
bi Græcia, fabularum (vt ante dixi)
hæreticorumq; mater: vnde extitit
Arrius, hostis ferus & immanis Eccle-
siæ: qui Papam Romanum primus a-
pud Græcos idololatrię reū fecit, qua-
si is Cōsubstantialitatis p̄fessione tres
deos pro vno Deo coleret. Et cū mo-
bilis,

Hæretici-
specie pie-
tatis re-
gna euer-
runt.

bilis Græcia, versutissimi hominis arte ab auctoritate Papæ discessisset, infinitas sectas ex Arriana secta generauit, à quibus vastata, vexataq; & nomē, & ornāmēta imperij amisit. Trāsi nunc Occidentem versus, & Germaniam aspice, quæ plausibili oratione Lutheri, primò contra indulgentias, deinde contra iurisdictionem Pōtificialem excitata, vsque ad Smacaldicam coniurationem producta fuit: tantumq; simulatio illa, speciesq; Lutheranae pietatis apud Germanos ualuit, ut nisi Deus ipse imperij Romani custos, repugnantibus (ut ita dicam) fatis, Carolum Imperatorem seruasset, in tam exitiosa coniuratione Imperatori Romano fuerat pereundum. Sed tamen & disputatio Philippi Melanchthonis de iure gladij, cuius auctoritate in Canonibus nititur Starcar, fugitiuorum bellum aduersus iustos dominos conflauerat. Quo bello Germania suis penè conuulsa sedibus,

Germaniæ
clades.

Angliæ in-
teritus.

Boëmiæ.

Stācari hæ-
reses fugi-
endæ.

bus, nō procul aberat ab interitu, oc-
casuq; imperij. Quid Angliæ? cū il-
li primò Lutheranā pestē Martinus
Bucerus: deinde Zuinglianā Petrus
Martyr inhalasset, non falsæ pietatis
imagine stirpem, veterum Angliæ re-
gum è regno suo euulsi? nō ornāmē-
ta regij honoris, coronam, ac sceptrū
amisi? quæ eo statu nunc est, vt non
amplius gens illa regnum, sed confu-
sio aperta sit, atq; dicatur. Mitto Boë-
miam, quam etiam nunc scelere hæ-
reticorum videmus laceratam. Tan-
tum valet hæresis ad regnorum pe-
stem, vt nullum regnum sit, in quo
hæresi aliquid est loci, quod non la-
batur, ruatq; funditū. quæ exempla
documento nobis sint, vt hæreses fu-
giamus, easq; ex Polonia exterminē-
mus prius, q̄ regnum, regniq; coro-
nā amittamus. Et cū cæteras sectas
studiosè vitare debemus, tum Stanca-
ranā maximè, quæ veluti Chimæra,
Draconib; à tergo succincta, atq; mul-
tis

tis feris, & immanibus belluis comi-
tata, oēs, q̄ v̄spiam viguerunt hēreses,
ex toto orbe terrarum collegit, & eas
in Poloniā introduxit, totaq; Sarm-
tia dissipauit. Cui idem propositū est
quod & veteribus, recentibusq; hāre-
ticis, vt ne in Polonia sacerdos, nēue
rex vllus esset, qui more maiorum, in
optimē cōstituta rep. nostra iustē &
legitimē imperaret. Aduersus quem
regni tui hostem, aut hoc remedium
est solum, quod tibi pariterq; cū sce-
ptro à Metropolitano dat, aut si ne
hoc quidē contra hanc perniciosam,
exitialeq; Chimæram nobis p̄suerit,
p̄fectō nulla medicina inueniri po-
terit, qua regnum tuum sanetur.

SCEPTRVM.

Accipe virgam virtutis atque verita-
tis, qua intelligas te obnoxium mul-
cere pios, terrere reprobos, errantes viam
docere, lapsis manum porrigere, disper-
dere superbos, & releuare humiles: & apē-
riat tibi ostiū IESVS CHRISTVS
domi-
Metropoli-
tanus.

ROSTANISLAI RORICHOVI
dominus noster, qui de semetipso ait: Ego
sum ostium, per me si quis introierit, salu-
uabitur: qui est clavis David, & sceptrum
domus Israel: qui aperit, & nemo claudit:
claudit, & nemo aperit. sit que tibi auctor,
qui eduxit vincitum de domo carceris, se-
dentem in tenebris, & umbra mortis, & in
omnibus sequi merearis eum, de quo Da-
uid propheta cecinit: Sedes tua Deus in se-
culum seculi, virga æquitatis, virga regni
tui. Et imitando ipsum diligas iustitiam,
& odio habeas iniquitatē: quia propter
eā vnxit te Deus, Deus tuus, ad exemplū
illius, quem ante secula vnixerat oleo exul-
tationis præ participibus suis, IESVM
CHRISTVM, dominum nostrum, qui cū
eo viuit, & regnat Deus in secula seculor-
rum. AMEN.

Regū offi-
cium.

flor

Rex perit à
sacerdote
segregatus

HOC Scepro describitur Regium
officium, atq; munus, vt eius Scepro
illi amplissimi videantur esse fructus,
disperdere superbos, & releuare hu-
miles. Sed tamen hoc Scepro nec
virebit, nec florebit, nec fructus edet
vnquam, nisi regibus Aarōtis, Samu-
elisue porrigatur, ac tradatur manu.
Nam

simob

Nam vt sceptrum, siue virga, quamuis arida illa, præter ceteras virgas in solius Aarontis ante Mosen effloruit manu: sic in eorum regum manibus regale sceptrum semper floret tantū, qui in sacerdotis summi sunt fide: à quo mox quàm se reges auerterint, arefcit illorū sceptrum, ac viriditatē suam amittit. E vestigio enim peruersi, ac præposteri reges euadunt. Terrant pios, mulcent impios. Errant cū errantibus, labuntur cum lapsis: Perduntur cum superbis, aduersantur humilibus: & vt in pauca conferam, virgines redduntur illæ fatuæ, quæ ex tinctis lampadibus à ianua cælestis regni repelluntur. Ac re vera reges, qui sese à fide summi sacerdotis segregāt, nil nisi fatuæ virgines sunt: carent enim fide, carēt suorum charitate, nulla spes bona præluceat illis in posterū: diurno ac nocturno torquentur metu, ardent libidine, dum in perditis regnis conscientia illos cruentat, ac

○ perf-

STANISLAI ORICHOVII

perfidia lacerat: quorum etiam regū,
 propterea sæpe exitiales fiunt exitus,
 cū nulla certa, stabiliq; cū sibi subie-
 ctis coniunguntur fide: idq; iure ac
 meritō. Etenim rex, suum qui spernit
 superiorem, dignus non est, cui obe-
 diat inferior. Qui ergo Rex rectè, &
 ordine regnare volet, Sceptrum por-
 rectum Pontificali manu tenebit, ius-
 titiam colet, hoc est, eum sacerdotē
 verebitur, venerabiturq;: atq; eius au-
 thoritate niterur, à quo hæc tanta or-
 namēta dignitatis, atq; potestatis ac-
 cepit. Neq; enim aliud est iustitia, q̄
 affectio animi, suum cuiq; tribuēs: &
 societate cōiunctionis humanæ mu-
 nificè, & æquè tuēs. Cū ergo sacer-
 dos ille summus succedat apud nos in
 Christi locū, quomodo reges illi sum-
 mē iniusti non erunt, apud quos, tan-
 quam apud filios, hic sacerdos paren-
 tis grauitatem non obtinebit? Neq;
 enim suum tribuent ei, cui oīa sum-
 ma debēt: societate etiam cōiunctio-
 nis

Iustitia
 quid.

nis humanæ dirimēt, dum ab eius auctoritate discedunt, cui soli mandatum etiam de regibus illud est, *Pasce agnos meos.* Quamobrem, ut reges benè ac beatè regnēt, iusti sint necesse est: id autem est, Ius vnicuique tribuant pro dignitate cuiusq;. In primis autē summo sacerdoti, à quo autorantur atq; in regali solio collocantur infra scriptis verbis.

IN THRONIZATIO REGALIS.

STA, & retine a modò locum tibi à Deo Metropoli
tanus. delegatum, per auctoritatem omnipotentis Dei, & per præsentem traditionem nostram, omnium scilicet Episcoporum, cæterorumque Dei seruorum. ac quantò clerū sacris altaribus propinquire prospicis, tantò ei potentiorē, in locis congruis honorē impendere memineris. quatenus Mediator Dei, & hominum, te mediatorē cleri, & plebis, in hoc regni solio confirmat: & in regnum æternum secum regnare faciat, **IESVS CHRISTVS,** dominus noster, Rex regum, & dominus

STANISLAI ORICHOVI
dominantium. Qui cum Patre, & Spiritu
sancto vivit, & regnat Deus, per omnia se-
cula seculorum. A M E N.

Sedes Da-
uid.

Tria sunt
notanda
Regi.

1.

2.

HIC est ille altissimus Regiæ maie-
statis gradus, in quo reges manibus
Dei ad defensionem Ecclesiæ collo-
cantur: quem sanè gradum, sedē Da-
uid Gabriel angelus apud Lucam ap-
pellat. è qua sede per sacerdotes, atq;
reges Rex regum Christus Ecclesiam
suam gubernat, eamque inter tot ca-
sus, totq; discrimina rerum integram
incolumemq; conseruat. Itaq; sum-
mus sacerdos cōmunicanda sede hac,
cum regibus tria illis præscribit. Pri-
mò enim stare, ac retinere locum à
Deo ei delegatum regem iubet, hoc
est firmum & stabilem, & constantē
in tuēdo regio munere, quod māda-
tum traditione Pontificali habet, re-
gem iubet esse. Deinde idē sacerdos
hac eadē traditiōe regib; demōstrat,
Pontificalē gradū regali gradu altio-
rē esse in Ecclesia Dei. Siquidē ad al-
tare

tare summi Dei Pōrifices, sacerdotes
 q̄; publici oēs cæteri, propius adsunt,
 quā ipsi reges, imperatoresq̄;. Postre-
 mō idem sacerdos docet, in Christia-
 no regno regē aliud non esse, nisi Me-
 diatorē cleri, & plebis. hoc est, eō re-
 gem in Ecclesia esse, quo plebs sem-
 per insolēs, & ad errorē procliuis, in
 officio, regalis gladij contineat̄ metu,
 ne ab Ecclesia deficiat, & à veritate
 desciscat: sed vt subiecta sacerdoti
 summo auctoritatē regis sequatur, ad
 vitā sobriè, iustè, pieq̄; degēdā in hoc
 seculo, cōmunionē iuris, & societate
 vtilitatis inter se coniūcta. Idcirco e-
 tiā collocato in regali folio rege, mox
 illa fausta Metropolitani huic regno Fausta ae-
 subsecuta est precatio: *Firmetur manus* clamatio.
tua, & exaltetur dextera tua, iustitiæ, et iudicium
preparatio sedis tue. Ex qua sanè corona-
 tionis precatio solenni liquet, re-
 gē ita manū esse sacerdotis, vt sacer-
 dos manus est Christi. firmat em̄ hoc
 loco, & quasi creat sacerdos regis ma-
 num,

STANISLAI ORICHOVII

Sacerdos.

Cōparatur
sacerdos
cū Rege.

nū, & vt exalteēt manus hęc, iustitiāq;
& iudicio eluceat in sede hac ipsa Da
uid, vota facit & optat supplex. vnde
apparet ita p̄æqua p̄portiōe sacerdo
tē cū rege cōparari, vt Ch̄rs cū sacer
dote cōparat̄. Vt em̄ sacerdos auulsus
à Ch̄ro, ius, nomēq; sacerdotis amit
tit: ita rex segregatus à sacerdote, ni
hil retinet de veri regis lege. Cū em̄
vniuersus Ch̄rianorum cœtus vnum
quoddā sub capite Ch̄ro sit corpus,
in quo inest cor vnū, & aīa vna: vidēt
mihi in corpore hoc, Ch̄riani reges
p̄ manib; esse: sacerdotes aut̄ in eo
dē corpore oculorū instar esse. vt em̄
nisi oculus videat, p̄monstretq;, quō
se manus recipiat, certa nō sit, quā in
partē vergat, aut quo modo sursum,
versus, vtroq; palpitet: sic reges, nisi
prælucente, ac præmonstrante sacer
dote, quō, aut vndē, quomodōue in
stituāt opus suū regium, illudq; per
ficiant & absoluant, nō vident: sed in
oībus decretis, actis, sententijs, atque
con-

consultis suis fluctuant: non gentes
 illis habent fidē, non proceres, atque
 optimates regni pacē sub illis agitāt:
 vt ita sacerdote, quasi parente perpe-
 tuo orbatu rex, facilē incurrat in o-
 dium, offensioēq; populi, vnde po-
 steā existunt seditiones in regnis insa-
 nabiles. vt ergo in Christi corpore,
 sub capite Christo, omnia sint apta,
 & inter se conuenientia membra, in
 explēdo suo munere, vtatur sacerdos
 rege, p̄ manu: & rex vicissim sacerdo-
 tē vt oculum sequatur suum. & vt ad
 hanc cōiunctioē, & ad naturalē cō-
 munitatē tuēdā esse natos reges, atq;
 sacerdotes sciamus, in sacrificio publi-
 co summus sacerdos de viuo ac vero
 Iesu Ch̄ri corpore cū rege coronato,
 & in sede regali iā collocato cōmuni-
 cat: quò hac cōmuniōe diuini sacra-
 menti sacerdos ille regem doceat, cer-
 toq; illi persuadeat, regū atq; sacerdo-
 tū, vnū & eundem Christū caput es-
 se, & vtrosq; ad p̄dicationē Euāgelij,

Corpus
 Christi cō-
 municatur
 cum Rege.

STANISLAI ORICHOVII
atque ad propagationem Ecclesiæ di-
vinitus institutos esse. id quod hac
solenni precatione declaratur,
quam adscribam. est enim
diuina, & digna, quæ in
auribus regum
semper ha-
bitet.

EPI-

EPILOGVS

CORONATIONIS, SI-

VE DE PRISCA FIDE

RETINENDA.

PARS LIBRI TERTIA.

DEVS, qui ad prædicandū æter- Metropoli-
tanus.
ni regni Euāgelium Romanū
imperium præparasti, prætende
famulo tuo SIGISMUNDO

AVGVSTO REGI nostro, arma cæle-
stia, vt pax Ecclesiæ nulla turbetur tempe-
state bellorum: Per Dominum nostrum
Iesum Christum, &c.

¶ Hæc est extrema manus, quæ di Finis Re-
gij mune-
ris vltimæ
uinitus inchoato, atq; absoluto regi
à summo sacerdote imponitur, cuius
illa summa est, vt Ecclesia in tutela &
præsidio regum armatorū posita, nul-
la tempestate bellorum turbetur. Ac
re vera imperium Romanum dele-
ctum à Deo est, ad prædicandum E-
uangelium cælestis regni, quo impe-
rio omnes Christiani reges compre-

STANISLAI ORICHOVII
henduntur. Nam quo tempore vni-
uersus terrarum orbis in potestate ac
ditione Romana continebatur, di-
missi tum erant fortunati piscatores
illi, circum omnes cæli plagas, ad di-
uulgandum, prædicandumq; Euange-
lium, Domino cooperante, vt scribit
Marcus, & sermonem confirmante,
sequentibus signis. Nec alio nomine
diuulgati Euangelij tū appellabatur
fides, quàm fidei Romanæ nomine,
de quo præclarè scriptum est illud ad
Romanos à Paulo, P R Imùm qui-
dè, gratias ago Deo meo, per Iesum
Christum, pro omnibus vobis: quia
fides vestra annunciatur in vniuerso
mundo, &c. Tanta existimatio, aucto-
ritasq; vnius vr̄bis Apostolicis tēpo-
ribus fuit, vt ea fides, sine qua impos-
sibile est placere Deo, Romanæ vr̄bis
nomine vulgò esset insignis. idq; ad-
eò, vt si quis ex Iacobo tum quæsis-
set, quam fidem Hierosolymitanos
doceret; Respondisset sine dubiò, Ro-
manam

Fides Ro-
mana.

manam fidem se Hierosolymam docere: idem respōdisset in Achaia, Andreas: in Asia, Ioannes: in India, Thomas: in Perside, Iudas: in Æthiopia, Matthæus: in Phrygia, Philippus: Pōstremò in Græcia Paulus idem interrogatus respondisset. Quod ego factum fuisse reor, auctoritate vr̄bis, & Petri. Nam vt vr̄bis Romæ inter gentes vniuersas, ita inter Christianos omnes, Petri nomen diuulgatissimum fuit. Quare, vt Apostoli communione fidei, ac religionis societate cū Petro, Apostolorum principe, se cōiunctos esse docerent gentes, id quod etiā Paulus apud Galatas facit, & florentissimæ, potentissimæq; vr̄bis nomine, maiorem auctoritatē illorū haberet prædicatio, fidem Romanā se tradere gentibus, prædicatores illi rogati respondebāt: vt ita pietatis Christianæ summā, quæ tū primū apud gentes ab illis præferebatur, ad principem Petrum referrent, q̄ in ea vr̄be auctor,

STANISLAI ORICHOVII

Vrbis Ro-
manæ præ-
fens ampli-
tudo.

auCTOR, & magister erat publicæ reli-
gionis: quæ vrbs omnibus gentibus
imperabat, & quæ caput mundi erat.
Neq; verò vrbs illa, princeps atq; do-
mina gentium, atq; nationum omni-
um esse nunc desijt: immò si recta re-
putemus via, longè pulchrior, floren-
tior, potentiorq; vrbs illa nunc Petri
sede est, q̄ fuerat olim Romuli stirpe.
Nam regum, consulumq; Romano-
rum temporibus, Roma omni idolo-
latriæ turpitudine fœdata fuit, q̄ nūc
sanguine agni abluta, noui luminis
candore inter Ecclesias relucet, ac ful-
gore Christi illustris est. Ita antiqui-
tūs vrbs Roma fornicata cum cūctis
regibus terre, apertè ipsi Diabolo pu-
dicitiam subtrauerat: quæ nunc eie-
cto è ciuitate Sathana, sanctitates om-
nēs, & religiones cūctis regibus ter-
ræ vicissim propinat. Spiritum enim
sanctum Roma per Patriarchas, Me-
tropolitans, Episcopos, pastores, atq;
doctores, à Petri sede profectos, cum
vni-

vniuersis Christifidelibus communi-
 cat: absq; quo, impurum, impudicūq;
 est, quicquid intra hominem, & ex-
 tra illum est. Iam, si maiestatem ipsius
 imperij spectes, nunquam humilitas
 illa regalis, cōsularisue, cum dignita-
 te vrbis præsenti de amplitudine cō-
 tendet. Nam cūm duæ sunt res, quæ
 amplitudinem ciuitatū faciunt, nem-
 pe imperij ipsius fines atq; leges, quis
 negauerit vrbem Romam, Regū, Cō-
 sulum, Cæsariumq; seculorum huma-
 norum vniuersitate potitā nunq̄ fuisse
 Scythia barbara, magis Ro-
 mana exaudiuit, quàm experta fue-
 rat arma: Et vltima nunquam Roma-
 nis seruiert Thule. Deniq; Romani
 veteres intra Oceani ostium tantum
 imperium quærebant, nihil suspicati
 esse extra hæc, quæ adire poterant, v-
 niuersa. At Christo rege nouo na- Descriptio
 to, mox vniuersus censetur orbis, & Augusti.
 in prouincias describitur, additum-
 que à Luca, insigne illud verbum
 est,

STANISLAI ORICHOVII
est, *πᾶσα διακομίην*, quod verbum in omni
habitabili terra ritè ponitur. Quòd si
quis ad imperium Romanum, quod
tùm ab Augusto censebatur referat,
falsum erit. Nunq̄ em̄ Augustus Cæ-
sar vniuersas regiones habitabiles te-
nuit: id cùm res ipsa, tum magna au-
toritate homines literati, & Histori-
ci testificantur. Et quoniam non po-
test, teste Dño, solui scriptura, ista
descriptio habitabilis orbis, ad futu-
râ propagationem Euangelij, non ad
præsentem, qui tùm sub Augusto fue-
rat Romani imperij statum, referenda
est: ad quam propagationem Euāge-
lij respectans Christus, ad suos hæc di-
cit: **ET ERITIS** mihi testes in Hie-
rusalem, & omni Iudæa, & Samaria,
& vsque ad vltimum terræ, &c. Huc
itaque respiciēs spiritus Dei, quo im-
pulsore Lucas hæc scribebat, descri-
ptione illa Augusti, vniuersam terrâ
habitabilem comprehēdit: quòd ex
illo imperio, quod certis tùm fini-
bus

bus erat circumscriptum, paulò post oceano longius Evangelium diuulgandum propagandumq; foret. Ita-
 que patrum memoria multæ, non-
 nullæ nostra, insulæ in oceano sunt
 repertæ, quæ nouus orbis appellan-
 tur, veteribus etiam Geographis ig-
 notus: in quem nuper vrbs Roma, au-
 ctore Romano Petro, Colonias suas
 misit, ac nomini, imperioq; Romano
 adiunxit, vt iam huic ipsi Petro ma-
 gis, quàm Augusto liceat gloriari, le-
 gibus Romanis vniuersum habitabi-
 lem orbem esse ita subiectum, vt quò
 fines, eòdem leges quoq; Romanæ
 pertineant. Nam Augusto Cæsare le-
 ges vrbs extra Italiam prolatae, nus-
 quam valebant. At nunc iidem fines
 Romanarum legū, qui imperij sunt,
 ita vrbs Roma ex sacrario Sathanæ, fa-
 cta est oraculū commune terrarum
 orbis: Vnde instinctu diuino, afflatu-
 q; funduntur oracula Deum ritè co-
 lēdi: hinc em̄ p̄cepta edūtur iustè, ac
 sobriè

Nouus or-
 bis.

Roma ora-
 culum
 orbis.

STANISLAI ORICHOVII
sobriè viuendi: hinc præsidium vitæ
benè, ac beatè degēdæ aduersus hæ-
reses promitur: & ne multis obtun-
dam, quicquid ex illo Petri loco dici-
tur, lex vitæ est, quam fert sacerdos is,
qui non vni vrbi alicui, sed commu-
ni orbis terræ oraculo præpositus pu-
tatur: cuius responsa vetustate nulla
euanescent: quibus in responsis quæ-
quid fundatum est, id fixum ac stabili-
le est. Contrà verò quod in Petri Ro-
mani responso non fundatur, id sem-
per erroris vitio variatur. Quamob-
rem, meritò in hac precatone solen-
ni Romanum imperium ad prædica-
tionem Euangelij delectum esse dici-
tur, nō illud antiquū, & vetus, quod
ostio oceani partem aliquam clau-
ditur, sed hoc nouum & recens latif-
simum, amplissimumq;: quod extra
ipsum etiam oceanum propagatum
astris terminatur: quod non Roma-
lum fratricidam, sed Christum, serua-
torem fratrum suorum, habet aucto-
rem:

Romanum
imperium
Euangelio
destinatū.

rem. Iure igitur illa Augusti descriptio
 Apostolica prædicatione prolata, am-
 plificataque, Romanæ Ecclesiæ defini-
 tur nomine: quòd in vrbe Roma ea
 semper viuat, vigeatque; fides, quæ nū-
 quam variatur, nunquã à prima stir-
 pe sua degenerat: ita ex illa celsa Ro-
 mana sede Petrus, gentes, moribusque; Fides Petri
 cultuque; differentes, communionem fi- perennis
 dei inter se coniungit: nec vnquã pa- in vrbe, scilicet
 ritur illum vnum tenorem (vt aiunt)
 credendi in Deum, in vrbe Roma in-
 termitti. Quæ laus Rōmani Petri, æ-
 qualis temporū Christi Dei est. Nā
 vt semel cœpit, ita semper à sede Ro-
 mana tanquã à fonte, ad hæc vsque; tē-
 pora fides Petri perennis fluit. Quæ
 vtiq; laus haud scio an illi sit cū cæte-
 ris Apostolis cōmunis. Quære Hiero-
 solymitanos, nū fides semel apud ip-
 sos p̄dicata à Iacobo, irrupta adhuc
 maneat? eodē modo quære Asiã, Phry-
 giã, Macedoniam: postremò, ne sin-
 gula commemorem quære Græciã,

STANISLAI ORICHOVII

num auctorum, magistrorumq; suorum ad hanc diem integram, atq; incorruptam retineant illae gentes fide? negabunt, cotaminatasq; se esse haereticorum perfidia conqueretur. At pete Italiam, interroga Romam, num alia vnquam vrbs illa tentata sit fide, preter hanc, quam semel accepit a Petro? Negabit: & a Simone illo Galileo, vsq; ad hunc Pium Quartum Italum, continua serie succedentium sibi inuicem Episcoporum Romanorum, demonstrabit, se eandem nunc Pio III. Pontifice tenere fidem: quam tenuit olim Simonis Petri Pontificatu.

Fidei Romanæ constantia unde?

nam ista sit vnus vrbs tanta, tamque incredibilis in fide Christi constantia, Audi Christum dominum, confirmantem Simoni Petro: SIMON, ecce Sathanas expetiuit vos, ut cribraret, sicut triticum: Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos.

tuos. Causa igitur eius cōstantiæ est, Christi oratio pro Petri fide: vt ea (vi-
 delicet) fides, quam Simon Petrus se-
 mel docuit, semper maneat in vrbe
 Roma: & vno quasi tenore nunq̄ in-
 terrupta fluat, ad supremū vsq; mun-
 di diem. At cū idem Simon Petrus
 iubetur suos confirmare fratres, pla-
 num est, à cæteris fratribus Petri ex-
 tra urbem Romam prædicatam fidē,
 tantopere labasse, vt inde acerbissimi
 hostes, in ipsummet confirmatorem
 Petrum, assiduè redundant, vt longè
 acerbius & olim & nunc à fratribus ve-
 xetur Petrus, q̄ à Claudio, Caligula,
 Nerone, Diocletiano, Decio, Iulia-
 no: & ab alijs immanibus tyrannis,
 olim vexatus fuerat. omnes enim isti
 fugitiui, qui bellum Ecclesiæ Christi
 faciunt, Romani Petri fratres fuerūt,
 ex eodem Deo patre, & Ecclesia ma-
 tre generati. Nam vt veteres præter-
 mittā illos homines impios, Arrios,
 Macedonios, Eutychetas, atq; Nesto-
 ras,

Hæreticū
 assidui in
 Petrum
 hostes.

STANISLAI ORICHOVII

ras, isti recentiores nostri Lutherus, Philippus, Zuinglius, Calvinus, Bullingerus, Brentius, Lyfmaninus, Stácar, mitto alios: quid aliud sunt, quam Petri, vel infideles fratres, vel filij degeneres? qui à Romano Petro baptizati, instructi, & ornati, non tantum à Petro patre accepta substantia discesserunt, in regionem longinquam: sed etiam opibus, & copijs paternis impium bellum intulerunt suo patri, ut eum de omni gradu honoris, ac dignitatis deturbent ac deiciant. Quære enim ab his paulisper vbinam fuerint baptizati? respondebunt in Papatu, hoc est in Petri Pontificatu: deinde Euāgeliū vnde nacti, & quo auctore illud Euāgeliū esse, sint edocti? respōdebunt, à Papatu. Quis enim quæso alter istos degeneres filios ex aqua, & spiritu Christianos genuit, nisi Papatus? Quis librum hunc scriptum, Euangeliū esse eos docuit, nisi Papatus? quis concilia, interpretes,

pretes, atque patres veteres illis exhibit, nisi papatus? Et tamen papatus tantum abest, ut perinde ac de hominum est vita meritis, laudetur, ut ab hæreticis etiam vituperetur: adeò, ut per summum dedecus, homines in papatu degentes, Papistæ ab istis vocentur. In quo tamen ipso stuporem hominum attende, qui papatum magnopere se laudare non intelligunt tum, cum in papatu homines, inuidioso nomine, & infamiae subiecto, contaminant. Vt enim Grammatista, atque Sophista apud Græcos in malis non esset, nisi Grammaticus, atque Sophus esset in bonis: is enim Grammatista Græcis dicitur, qui Grammaticum professus, barbarè loquitur: is verò Sophistes, qui non veritatis, sed ostentationis, aut quæstus causa philosophatur: ita, si Papista probri, & criminis est, Papatus, à quo papista dicitur, laudi, ac decori dabitur: ut papista iu

Papistarū
nomen.

STANISLAI ORICHOVII

re vocetur is, qui in Papatu omne tē
pus ætatis impurè, flagitiosè, impie-
que viuit: contrà verò papatus, casta,
atq; pura, religiosaq; vita definiatur
necessè est: vt ita posterius priori cō-
ueniat. Ac per me quidem licet, cui-
uis Papistas reprehendere, non secus
quàm Grammatistas literatis repre-
hēdere ius est: id quod à nobis libris
etiam editis sæpe est factum. Sed quæ
tandem inuidia fuerit, vt ob Grāma-
tistas, Grammaticum: & ob Sophi-
stas, Sophū: ita ob papistas, malè au-
dire Papatum, ad salutem humani ge-
neris diuinitūs in Ecclesia compara-
tum? Quem si ex Ecclesia tollas, ni-
hilo plus agas, quam si des operam,
vt nullum in ciuitate consulem, nul-
lum in regno regem relinquas, qui
præsit, ac multitudini moderet̃: quò
minùs plena inconsideratissimæ, ac
demētissimę temeritatis, hæreticorū
incitata furore, ruat, ac ferat̃ p̃ceps.
Sed hic astus hæreticorū est, ppriis, vt
cum

Papatus
sanctissi-
mū nomē.

cùm reuera Ecclesiam oppugnent, verbo tamen id se agere sedulo dissimulent: tanta est apud omnes Ecclesiæ religio, vt apud hostes quoq; eius sanctum sit nomen. Quamobrem hæretici, ne omniũ sceleratissimi videantur esse, si Ecclesiæ matri suæ, à qua sunt orti, bellum apertè faciant, proprium nomen Ecclesiæ, alio proprio nomine cõmutant. Nam pro Ecclesia, contra Papatum se belligerare affirmant, cùm tam Ecclesia, quàm papatus eiusdem sint rationis nomina, & ad populum Dei æqualiter attineant, sed tamen nomẽ Ecclesiæ est illustrius, Pápatus autem est obscurius. Nam hoc nomen nuper admodũ ex contentione Lutherana natum est: cùm alij se Papæ, alij verò Lutheri, studiosi esse profiteretur: itaq; vt papatum, id aut est partes Papæ, non autẽ Ecclesiã ipsam hæretici videantur petere, sub Papatus nomine, Ecclesiam ipsam adoriuntur astutè: idemque faciunt,

Ecclesia & Papat' idẽ.

Cum Pa-
patu Eccle-
sia perit.

ciunt, quod faceret is, qui regē è re-
gno exterminans, regnum se confer-
uare velle diceret. Quid enim Eccle-
sia fiet? aut quæ ratio illius erit, Pa-
patu ex Ecclesia euulso? cū em̄ Ec-
clesia ciuitas sit quædam supra mon-
tem posita, quomodo ciuitatis no-
men habebit, nullo proprio, ac perpe-
tuo prædita magistratu. Igitur hære-
tici Papatum ex Ecclesia dum tollūt,
Ecclesię magistratum tollunt: postre-
mò ciuitatem Dei de monte illo ex-
celso deiiciunt: Ita isti dum se videri
Ecclesiæ patronos student, hostes il-
lius deprehenduntur esse, per quos
id agit Sathan, vt Papatu de præsidio
Ecclesiæ deiecto, fluctibus seditionū
Ecclesiam Dei obruat: vnaq; cum il-
la iustitiam, pietatem, religionem, pu-
dorem, pudicitiam, iura, leges, regna,
imperia, cæterasq; oēs sanctitates, q-
bus cōmunis cōtineēt vita, extinguat,
ac deleat: ipsum deniq; humanum ge-
nus vniuersū, mādēt, ac tradat orco.

Id

Interitus
Græciæ.Occidens
cōuellitur
sectis.

Id ego quàm verè scribam, ex aliorū
 exemplis liquet planissimè. Gēs pul-
 cherrima, florentissima, atq; potentis-
 sima quondā fuit Græcia: ex qua im-
 missis hæresibus Sathan, Papam pri-
 mò eiecit, postea reges expulit, dein-
 de libertatem Græcis eripuit: Postre-
 mò Machometi, quouis orco fœdio-
 ri hosti, Græciam addixit: vnde, qua-
 si ex astris, cùm ea gens cum Sathana
 ima caderet sub tartara, istis gradibus
 conuulsa suis sedibus perijt. Non has
 easdem artes cōtra Romanum impe-
 rium, per Occidentis hæreticos Sa-
 than nūc vsurpat, vt Occidentē quo-
 que ad consimilem ruinam adducat?
 Docet Lutherus Papatum à Sathana
 Romæ esse fundatum, eius autem
 auditor Stancar libris editis, persua-
 det tibi, vt multam salutem, & PAPA-
 tui & Romæ dicas. Sit ergo psuasum
 id regib⁹, inprimisq; tibi maximo, po-
 tentissimo Regi, Papam nullum esse,
 qui Simoni Petro in Pontificatu suc-
 cedat:

cedat: Nullus etiam fit Archiepiscopus Papæ subiectus, neq; Episcopus Archiepiscopo, neq; presbyter Episcopo: vt ita, quasi incisus in sacerdotio gradibus, ruine periculū sacerdotibus struat Sathā. quæro, num in eo is acquiescet? & eo erit contentus? & num nocendi iam faciet finem? minime oīm. Nam mox sublatis è ciuitate Dei sacerdotibus, ad vos reges, q̄ p̄ximo loco estis, trāsibit, ac vos incautos inter oscitantes opprimet, evertetq;. Excitabit enim nobilem illum Grammaticū, Philippum Melächthonē, p̄ quē vestras regales vnctiones reprehendet: p̄ducet Ioannem Pomeranū, quo auctore probabit, fū tali necessitate rerum futurarū, vel ad ferendū, vel ad pariendū hoīes cogi, vt nihil iam sit vestro regio cōsilio apud homines loci. Quid enim de eo deliberas, quod fieri vel nō fieri omnino est necesse? Iam illa Islebica excetra M. Lutherus, impulsore Sathana

Melächth.

Pomeran.

Lutherus.

na contendet, nullum etiã esse vsum
 regalis gladij. Nam neq; foris bellan-
 dum contra Turcas est, ne Deo resi-
 stamus ipsi, qui nos per Turcas flagel-
 lat. Neq; domi malefici, sceleratiq;ue
 regali gladio feriantur. seruum enim
 arbitrium est, necessitate cuncti regi-
 mur: & tam ad bene, quàm ad malè
 agendum externa vi, non etiam arbi-
 trio nostro impellimur. Si ergo istis
 auctoribus, Sacramento, vnguento,
 atq; gladio spoliabuntur reges, quò
 erit rex? aut quis illius fuerit vsus? si
 regalis vnctio impia, iurisdictio faci-
 norosa, potestas regum iniuriosa in
 Deũ est? Animaduertis Rex magna-
 nime, vt cum sacerdote, vnà Sathan
 regem per hæreticos euertat: & vt cū
 stante sacerdote, stet Rex: & cum ca-
 dente, pariter cadat. Sed tamen, ter-
 tium gradum ad interitum vt habeat
 Sathan dispositum, ausculta paucis.
 Sublato enim ex Ecclesia sacerdote
 atq; rege, tãq; lupus oues absq; pasto-
 ribus,

Cū sacer-
 dote stat
 & cadit
 Rex: Liber-
 tas: Salus:
 Vita ætero-
 na.

Anabap-
tistæ.

Rusticanū
bellum.

ribus, miseram inuadet plebs. Mox enim per Anabaptistas, omnium rerū sine vlla exceptione cōmunitatem in plebem, auidā alieni, introducit: omnes videlicet homines conditione, iure, dignitate esse pares: nihil esse quod priuatim alicuius in ære sit: non esse seruum, non dominū in regno quemquam, vel illa scriptura teste. In diebus illis, non erat rex in Israël, sed vnusquisq; quod bonū erat in oculis suis faciebat. Qua sententia, quasi flabello, agitatæ populis, quid aliud agit Sathan, quàm vt plebes cōmittat inter ipsas, vt dum de libertate cum dominis pugnant, libertatem amittant, tetramq; seruitutem seruiant: an hoc cuiusmodi esset, rusticano bello Germania experta non est? quo in bello misera plebs, Sathanæ astutijs per hæreticos in dominos incitata, non modo libertatem, sed etiam vitam amisit. Verū enim uerò quartus & vltimus restat adhuc gradus exitij, quo

affiduè collinias Sathan, ipse nempe
 mors, vermis, & ignis æternus, in quẽ
 vt nos nequã ille det præcipites, ante
 omnia è sacerdotio Christi nos exi-
 mit, per Lutherum: docetq; vt sacer- Lutherus.
 dotium, ita neq; sacrificium amplius
 vllum esse, extra illud sacrificium cru-
 cis, quo semel ab omni exempti su-
 mus culpa. postea idem serpit lögus,
 ac per Zuinglium, illam cælestem ali- Zuinglius.
 moniam, neq; corpus, neque sangui-
 nem esse, sed signa corporis, atq; san-
 guinis pane, ac vino deffinit: vt ad
 istum modum sublato ex Ecclesia sa-
 crificio, materia quoq; eius sacrificij
 cum vestigio tollatur, hoc est verum
 corpus, & verus sanguis Christi. Po-
 stemò turbatis, violatisq; sacris, ac
 prophanis rebus oibus, Sathan huc
 tendit, vt petram illam, supra quã edi-
 ficata est Ecclesia Christi, expugnet
 & euertat. Nam per Calvinum infra Calvinus.
 patrem ponit filiũ, sacerdotiũ Chri-
 sto ab æterno attribuendo: Per Stan-
 carum

STANISLAI ORICHOVII

carum verò virginem matrem, Dei-
 param non esse definit, Mediatorem
 Christum humanitate tantum esse as-
 severando: quorum vterque minuit
 Christum. Nam si ab æterno filius sa-
 cerdos est Dei, par Deo nō est: Si autē
 Christus Mediator humanitate tan-
 tum est, virgo mater *θεοτόκος* non est.
 Neq; verò linguæ hæreticorum isto-
 rum audiendæ sunt potius, q̄ senten-
 tiæ, quæ huc tēdunt, vt probet Chri-
 stum verum Deum non esse. Iamne
 sentis sapientissime Rex, quibus gra-
 dibus deducimur ab hæreticis in im-
 piorum sedē, & sceleratorum regio-
 nem: vbi iusto Dei iudicio apud in-
 feros impij, & scelerati hæretici perf-
 diæ suæ æternas dant, & dabunt pœ-
 nas. Nā amisso sacerdote, amittimus
 regem: amisso rege, amittimus liber-
 tatem: amissa libertate, amittimus vi-
 tam æternam.

Idemq; nobis accidit, quod ijs solet,
 qui ex supremo scalæ loco contractis
 &

& incisis gradibus, graui casu ad ima
 reuoluuntur, & afflicti pereunt, spe
 omni salutis sublata. Quamobrem
 cum luce palam videas, in tuo regno
 eò spectare sectas, vt regiam maicsta-
 tem tuam segregatam à sacerdote mi-
 nuant, ac solitariam omnibus regiarum Sectarū fi-
 nis est e-
 uertere re-
 gna.
 potestatis ornamentis nudent: par-
 est, vt ipsum te aliquando respicias:
 & insidias, quæ nomini tuo regio ab
 istis comparantur, cognoscas: & abs-
 te, regnoq; tuo maturè depellas: ne
 si cunctere, idem tibi eueniat, quod
 alijs regibus euenit, qui dum in hære-
 ticorū sceleribus maximis conuiuēt,
 maxima imperia amiserunt. Habet e-
 nim hoc hæresis, vt à paruis vicijs p-
 secta, sensim serpat, viresq; acquirat
 eundo: summis etiam regibus horri-
 biles, quæ nisi à principio extinguan-
 tur, edunt flammæ: quibus defla-
 grare regna, atque imperia est ne-
 cesse. An tu putas aliam rem vllam
 ante supremum mundi diem, regnis
 omni-

CONSTANTINIS ET ORICHONII
omnibus finem allaturū esse, quā
hæreses? quas tantopere miserat atq;
calamitosas fore Christus prædixit,
vt nisi abbreviarentur dies illi, nō ef-
set salva vlla caro. Refrigescet em̄ cha-
ritas, id est catholica fides, teste Do-
mino: & abundabit iniquitas, id au-
tem est hæresis multorū. Appropin-
quat, credas hoc velim mihi, illa Da-
nielis regnorum desolatio. iam lapis
ille absque manibus de monte præci-
ditur, qui conterat atq; comminuat
omnia regna terræ, sacerdotio Chri-
sti saluo. Tum etiam eiusdem Danie-
lis Aries ille, ab oriente sæuū iā cōtra
occidentem vibrat cornu, quo in re-
gnis orbis terræ præparatis, ab hære-
ticis ad interitum, reliquias vastet at-
q; exinaniat. Quod sanè cornu, cum
cæteris regibus omnibus, vehemēter
est pertimescendum, tum tibi in pri-
mis, q̄ huic arieti præter alios reges
primus occurris. Etenim hic aries ab
orientem incurfat in te per Valachiam,
à Se-

Aries Dan-
ielis me-
tuendus
cornu Po-
lono regi.

à Septentrione vrget per Scythiam,
 à meridie instat per Vngariam: solus
 occasus restat tibi Germaniã versus
 non vsquequaq; syncerus, sed veluti
 putrida gleba verimibus, vñdiq; sectis
 infectus. Quæ sectæ, cùm ad illũ Da-
 nielis arietem, in quo Machometes
 designatur, pertineant, eiũdemque
 generis sint, cum Turcica secta, quis
 negauerit, te à tergo, à fronte, à lateri-
 bus Turcica secta teneri? Quod si tu
 in his tantis regni tui angustijs, Lys-
 maninum etiam Arrianum, ac Stan-
 carum Nestorianum incendia hære-
 tica, miscere passus fueris impunè: da
 veniam Rex optime, atq; ignosce ve-
 ra tibi prædicenti: Regnum tuũ triũ
 dierũ est. Nam in his turbinibus atq;
 fluctibus hæreticorum fieri non po-
 test: quin labatur sedes tua, laceretur
 corona, infringatur sceptrum, hebe-
 tetur gladius tuus hæreticorum furo-
 re & audacia. Est enim dira lues hære-
 sis, quæ dummodo in nocendo pro-

Polonia
 Regnum
 trium die-
 rum.

Hæresis di-
 ra lues:

Q. possi-

STANISLAI ORICHOVII
positum teneat, nullas horret cruces,
nullos metuit ignes, nullas formidat
securas: sed in ipso cruciatu, atq; mor-
te triumphat, & in aperto latrocinio,
obsequium se præstare Deo simulat:
quæ nisi Pontificali iudicio, atque
regali gladio aliter extinguï, ac dele-
ri non potest.

Auctores
sectarũ reg-
no pellẽdi.

Neq; verò ego nunc auctor tibi
sum, vt sanguine civili cruentẽ rega-
lis gladius: Ne fiat, vt id suadeam do-
mino meo Regi. quã enim id ex sen-
tentia alijs regibus successerit, vide-
mus. Sed tamẽ vt eos regno tuo pel-
las, qui aliunde ob maleficium puls-
exules apud nos omnia diuina, atque
humana iura violarũt: id ego auctor
tibi sum. Quantum enim tandẽ hoc
flagitium fuerit? Franciscum Stanca-
rum, fugientem è Mantua, non po-
tuisse sedẽ ac domicilium vitæ alibi
ponere, quàm in Polonia? cur is cui-
tauit Patauium, Mantuæ vicinum?
cur è Venetijs enauigauit, aut cur il-
lam

iam proteruolat urbem florentissimā, potentissimamq; quæ optimorum atq; eruditorum virorum non receptrix solum, verum etiā altrix est. cur inquam is patria fugiens ad urbē Venetam non flexit iter? cur ad nos potius, quàm ad alios in Sarmatiam penetrauit? quid causæ aliud esse quod dixerit, nisi quòd Stancar Venetorum leges timuit, nostras autem contempsit? An Veneti hunc fugitiuum, in illa seueritate Reipub. Canones reformatorios conscribentem ferrent? an illum in sua ciuitate mandare, iurare, decernere, quicquam sinerent? Ergo nos Poloni præter ceteros idonei visi sumus, quibus Stancar imponeret, & quorum mores, leges, instituta, vniuersamque Reipublicæ disciplinam labefactaret. Cuius insolentiam, incredibilemque audaciam secuti multi, ab vltima Gallia, atque Heluetia, in Poloniam venerunt doctores Arriani, atque Macedoniani

Q 2 do-

STANISLAI ORICHOVII
dogmatis, vt Blandrata, Lyfmaninus,
atque Petrus Statorius, qui in Polo-
nia, tanquã in theatro quodam dele-
cto, atq; libero, hæreticorumq; libidi-
ni exposito, ante Maiestatis tuæ ocu-
los de Nestoriana, atq; Arriana hære-
si, cum Stancaro inter se decertant, v-
tra illarum esset potior, hoc est, ad e-
uertendam Poloniam valentior: hos
ergo omnes impietatis duces, & ma-
gistros, vt agris atque vrbibus nostris
extermines, non iã postulat, sed abs-
te flagitat regni tui salus, regiumque
tuum decus.

Quomo-
do pacada
Polonia.

Sed dixerit fortasse quispiam, si istos
eijcimus, nũ iam silebunt turbæ? aut
dissensiones conticescent? Nequaquã
istuc istac ibit via, nisi medicamenta
illa Christiana, tanquam de Narthe-
cio abs te promantur, quæ malis ijse
nostris à Maiestate tua adhibeatur:
quorum vnum est Cocilium Triden-
tinum, alterum Concilium domesti-
cum, de vtroq; dicã, si illud prius fue-
ro

ro prefatus. In ciuitate Dei viuimus,
 & Hierosolymam urbem incolimus,
 magnanime Rex, cuius vrbis eadem
 amplitudo est, quæ & orbis terrarū,
 vt supra est demonstratum: ab hac vr-
 be, & ab ista ciuitate, quæ hanc urbē
 incolit, ne discederemus, Christus cæ-
 los ascensurus vetuit, quòd nusquam
 alibi spiritum promissum largiretur
 nobis, quàm in hac ciuitate; quam il-
 le certa iurisdictione præditā, ac ma-
 gistratibus descriptam, nobis hinc a-
 biens reliquit. Quapropter cum in
 bene morata, beneq; constituta ciui-
 tate viuimus, quos alios quæso de cō-
 trouersia, quam habemus cum hære-
 ticis, sumemus iudices, præter eos sa-
 cerdotes, quorum labia custodiunt
 scientiam: & de quorum ore, legem
 requirere apud Malachiā Deus nos
 iubet? qui quidē sacerdotes, quoniā
 Tridēti, Pij Quarti, summi pastoris
 vocatu, de quaq; re iudices nūc sunt,
 in Ecclesia sanctissimi, iustissimiq;e,

Consiliū
 Tridētinū

Malach.

Conciliū
prouincia
le Poloni-
cum.

STANISLAI ORICHOVII
æquo iure disceptemus, apud illos
quæstiones nostras: & dum illi sentē-
tiam ferunt, & iudicium pronuntiāt,
patienter, quid de iure ambiguo fen-
tiendum sit: expectemus. Quod si lō-
gius esse videtur, & tarditatis conci-
liorū tædet, in promptu est domi al-
terum remedium, quo saluti ægrota-
reipublicæ à Maiestate tua subueni-
ri possit. Nam cū vniuersa Christi
Ecclesia in quatuor patriarchales se-
des antiquitus maiorum instituto sit
descripta, in principē videlicet Roma-
nam, in Constantinopolitanam, in
Alexandrinam, & in Antiochenā se-
dem, ea ratio est regni tui, vt præter
Alexandrinam, reliquæ tres in ditio-
ne tua integrè consistant sedes. Est em̄
Romana, cui subiectum est Polonicū
genus: Est Constantinopolitana, cui
Roxolani parent: Est Antiochena,
quam Armeni venerantur. Iube igitur
vt ex his tribus sedibus Metropo-
lite atq; Episcopi conueniant, vt con-
trouer-

trouerſias religionis de cōmuni ſententia in tuo regno diſceptent: Conſenſum illorum puta eſſe Euangelicū. id autem quod ab eorum diſcrepauerit decreto, exiſtima eſſe maleficium. Etenim in tam varijs, tamq̄; diſſidentibus inter ſe harum gētium ritibus, quis eſt tam auerſus à vero, qui illud ipſum, in quo hæ gentes moribus atque cultu differentes, conuenerint, verum, integrum, incorruptumq̄; de lege Dei ſenſum eſſe negauerit? ut ita tu mediator in Polonia Cleri, & plebis, pro eo ac iuſſus es, tuas partes regias exerceas: neq; aliunde accerſitis auxilijs, ſed domesticis tuis copijs, tā pernicioſos regni tui motus, rectè & ordine componas.

Conciliū
Nationale
pernicioſum.

Neq; verò eſt, quòd quis coitionem illam vulgarem, quam nationale Concilium vocāt, abs te poſtulet: in quo vulgò plebs etiā ipſa, de ſumma religionis ſententiam ferat, & in qua hæreticus de Catholico pronunciet:

Q4

eiuf-

STANISLAI ORICHOVII
eiusmodi enim conuenticula verius,
quàm concilia, q̄ sint pernicioſa, Ger
mania nos docuit. quæ cōuenticulis
eiusmodi exagitata, non imminuit,
neq; extinxit, ſed amplificauit, atque
auxit Lutheri hæreſes, idque iure ac
merito. Quid enim alieno in mune
re recti ipſa per ſe faceret plebs? cui
ſcripturarū fontes ſunt clauſi, cui ſcri
ptura parabola eſt, nō procul diſtans
à fabula: cui etiam tanq̄ in petra, ſic
in ſcriptura, veritas ois penitus eſt
abſtruſa: ita, vt niſi hæc ipſa ſcriptura,
vt illa Moſis petra, ſacerdotis inter
pretatione, quaſi Moſis virga, feriã,
aperiaturq; , nihil inde p̄fluat, quod
plebs purum, liquidumq; hauriat, ac
facilius ignem ex aqua, aut aquã è pe
tra plebs exprimat: quàm vllum Ger
manæ ſcripturæ ſenſum è ſcriptura,
ſponte ſua excuſpat, exprimatq; . Nec
iniuria: nam quæſtiones legis diſcep
tare, controuerſias, q̄ de ſcripto ſunt,
dijudicare, de religionibus ſententiã
ferre,

ferre, tam est Episcoporum, quàm ip-
 forum regum est gladio ferire nocen-
 tes. Igitur Concilia agere, in Conci-
 lijs sententiã dicere, ac decretis Con-
 ciliarum subscribere, Episcoporũ p-
 prium ac perpetuum munus est: nec
 quorumvis, sed eorum tantum, qui à
 Simone Galilæo, nõ autem à Simo-
 ne Mago proficiscuntur. In hæc rem
 testes dabo Concilia œcumenica, in
 quibus penes solos Episcopos senten-
 tiæ dictio, & subscriptio est, quorũ au-
 thoritate standum omnibus est, q̄ piẽ
 in Christo volunt viuere. Quamob-
 rem, mirum non est, si conuentus illi
 Germanici, hæreticorum cõtentioni-
 bus fuerũt dissipati. erant enim spi-
 ritu Dei cassi, qui ibi non est: vbi prin-
 ceps abest Petrus, sine quo nõ est ha-
 bendus deniq; nauci, etiam celeberr-
 mus virorum, quamuis clarorũ, quã-
 uis piorum cõuentus: qd enim ouis,
 nisi errare potest absque pastore?

Sed tamen siue hac via, quã dico,

Q 5 siue

In Conci-
 lijs aucto-
 ritas ois pe-
 nes Episco-
 pos est.

STANISLAI ORICHOVII

siue quauis alia, enitēdum tibi est, vt
 pax publica in tuo regno constituat:
 vtq; talem rempub. successorī post te
 relinquant, qualem à maioribus tuis
 p manus traditā accepisti. Qui cū
 omnibus bellicis laudibus essent cu-
 mulatissimi, tamen in religionib⁹ tu-
 endis, omnium regum suæ ætatis sue-
 runt præstantissimi. quorum in omni
 virtutis, & pietatis laude præstantiā,
 cū in cælum verbis ferret vir clarif-
 simus atq; eloquentissimus Ioannes
 Ocescius, Regni Poloniæ Cancellari-
 us, in Senatu sententia dicenda, nō
 dubitauit apud te Iagellanam gentē,
 quasi diuorū domū, Apostolis, Mar-
 tyribus atq; confessoribus refertā es-
 se dicere. atqui hæc vir ille omnibus
 rebus excellens magno applausu di-
 xerat assidente Senatu. Quid enī per
 Deos immortales, VVladislaus Iagel-
 lo proauus tuus, qui ex Lithuana
 gente in Polonia regnauit primus:
 quid, inquam, aliud fuit, quā gen-
 tium

Iagellana
 gens reli-
 giosissima

Iagello A-
 postolus.

tium Apostolus quidam? qui mox,
 quàm regnum à Polonis vltro delat-
 tum accepisset, introductis in Lithua-
 niam sacerdotibus Romanis, gentem
 illam duram & agrestem, & idolola-
 tria cæcam, baptizavit, in Ecclesiam
 dicauit, ac sedi Apostolicæ subiunxit.
 Iam quem martyrè desideramus for-
 tiores VVladislao, magno tuo pa-
 truo, Jagellonis filio? qui vnum & vi-
 gesimum annum natus, infinita ho-
 stium edita strage, ad Varnam, Vnga-
 riæ & Poloniæ Rex, ab Amurate Tur-
 ca in Vngaria est interfectus. Hūc imi-
 tatus Ludouicus, tuus Auguste pa-
 truelis frater, eodem animo, atque ca-
 su ad Mohatium Rex Vngariæ cæsus,
 pro Christi fide, & ab Solimano cum
 exercitu est interfectus. Quid ego
 nunc confessores ipsos commemo-
 rem? quorum tanta copia in tuo ge-
 nere est, vt tua gente maximam par-
 tem cælum ipsum repletum esse vi-
 deatur. Poterat Kazimiro auo tuo in
 regi-

VVladisla
 us martyr.

Ludouicus
 martyr.

STANISLAI ORICHOVII

Yagellani
cōteſſores.

Sigismun-
dus.

Ancho-
rita.

regib⁹ ſanctior eſſe quiſq̃? cuius veſti-
gijs dū ingredit̃ Kazimirus filius, pa-
truus tuus, in diuos eſt relatus. Iam il-
li ſummi & preſtantiffimi regnatores
Sarmatiæ, Boëmiæ, atque Vngariæ,
VVladifflaus, Ioannes Albertus, Ale-
xander, patru tui, nōne eiſdē pie-
tatis gradib⁹, quib⁹ auus, & proauus
tuus, in cælum aſcenderunt? Sed ta-
men rex ille regum, & exemplū anti-
quorum morum, ac regiæ celſitatis
decus, & ornamentum, Sigismundus
pater tuus, cum ſanctitate, pietate,
religione, tum orationibus, ieiunijs,
atque eleemoſynis, quæ tria Chriſtia-
nam illuſtrant vitam: non tibi vete-
res illos Hilarionas, Anchoritasque
cæteros, aut ſuperaffe, aut adæquaffe
videtur? Neque verò ego verbis tan-
tū gentis tuę pietatem hoc in loco
exaggero, ſed etiā leges ab illis latas
proferā, vnde liquet cuiſmodi eſſe ge-
nus tuum, vt dubites amplificando-
rum ne regnorū, an conſeruandarū
reli-

religionum causâ fuerit diuinitus in
Sarmatia procreatum. Audi igitur
Iagellonem proauum tuum, quan-
tus ille fuerat Apostolus.

VVLADISLAVS IA-

GELLO CONTRA HÆ-
RETICOS.

Vladislaus Iagello Dei gratia Rex
Poloniæ & c. Significamus tenore præ-
sentium, quibus expedit, Vniuersis
præsentibus, & futuris, harū notiti-
am habituris. Quòd cùm, sub dissi-
mulatione præterire non debemus,
immo arcemur diuinæ legis perpe-
tuis institutis, pestiferos hæreticorū
errores, quos in Dei cōtemptum, &
in Christianæ fidei detrimentum &
eneruationem, Politiaq; iacturā, ini Hæresis
eneruat
Politiam.
qua peruersorum corda conflauerūt,
etiam quæcūque oporteret nos sub-
ire pericula, à finibus nostris propul-
sare, & in gladio dei iicere, vt qui cen-
sura Ecclesiæ non terrentur, huma-
na

STANISLAI ORICHOVII
na feueritate mulctentur: maturo
consilio Prælatorum, Principum, &
Baronum nostrorū habito, & cōsen-
su, & etiam de certa ipsorum, & no-
stra sciētia præsentibus decernimus,
& pro firmo, constanti, atq; irrefraga-
bili edicto teneri præcepimus. Ut qu-
cunque in Regno nostro Polonię, &
terris nobis subiectis, hæreticus, aut
hæresi infectus vel suspectus de eadē,
fautor eorū vel director repertus fue-
rit, per nostros Capitaneos, Consi-
les ciuitatum, & alios officiales, ac
quoslibet subditos nostros siue in of-
ficijs, siue extra viuentes, velut Regię
Maiestatis offensor, capiatur: & iuxta
exigentiam excessus sui puniatur. Et
quicunq; venerint de Boëmia, & in-
trant regnum nostrum, ordinariorū
suorum examini, aut Magistrorū hæ-
reticę prauitatis ad hoc à sede Apo-
stolica deputatorum, vel deputado-
rum subdentur comprehensi. Si quis
autem incolarum Regni nostri cu-
iuscun-

Hæresis cri-
men Maie-
statis læsę.

Boëmica
hæresis.

Hæretico-
rum pro-
scriptio.

iuscunq; status, dignitatis, gradus, aut conditionis fuerit, hinc ad festum Ascensionis Domini proximum redire de Boëmia neglexerit, noluerit, vel contempserit, pro conuicto hæretico censeatur, & pœnis subiaceat, quæ hæreticis infligi consueuerunt.

Nec amplius ad regnum nostrum reuertatur moraturus. Et nihilominus omnia bona ipsorum mobilia, & immobilia, in quibuscunq; rebus

consistentia, publicentur, thesauro nostro confiscanda: prolesq; eorum tam masculina, quàm foeminea

omni careat successione perpetuo, & honore. nec vnquam ad aliquas assumatur dignitates, vel honores, sed cū patribus, & progenitoribus suis semper maneat infamis. Nec de cætero

gaudeat aliquo Priuilegio Nobilitatis, vel decore. Inhibemus etiam sub eisdem pœnis omnibus mercatoribus, & alijs hominibus, cuiuscunq; cõditionis fuerint, vt à modò,

& in

Hæretici
confiscã-
tur.Hæretico-
progenies
infamis.Interdictũ
de iuuãdis
Boëmis.

STANISLAI ORICHOVI

& in posterum, nullas res venales, p̄-
fertim plumbum, arma, esculenta, &
poculenta, ad Boëmiam ducere p̄-
sumant, vel portare. Quocirca vobis
omnibus, & singulis Capitaneis, Bur-
grabijs, Procuratoribus, Magistris ci-
uium, Consulibus, & alijs Regni no-
stri officialibus, & subditis quibussli-
bet, ad quos p̄sentes peruenerint,
Mandamus, quatenus p̄sens edictū
nostrum custodire fideliter, & firmi-
ter debeatis : & vbilibet in ciuitati-
bus, villis, & alijs quibusslibet locis pu-
blicis, & p̄priatis, & specialiter vbi
tractabuntur Iudicia, & vbicunque
contigerit aliquam multitudinē ho-
minum cōfluere, palam, vocibus p̄-
conum, faciatis proclamari, vt nullus
valeat p̄tendere ignorantiam p̄-
missorum. Harum, quibus Sigillum
nostrum appensum est, testimonio li-
terarum. Dat̄ in Vielun. die Domini
ca, Iudica me Deus, Anno Domini
Millesimo Quadringentesimo 24.
Nec

Nec Paulus Apostolus poterat melius. Hic enim proauus tuus legis diuinæ institutis coactum se scribit: hæc edicta in hæreticos edere, à quibus Deum contemni: fidem Christianam vexari: ac politiam tolli verè, & sapiè pronunciat. Quid enim hæresis aliud est, nisi Dei cõtèptrix? An hoc Deum contemnere non est? vicario Christi contra præceptum Dei nolle subijci? An contemnere Deum non est? contra Christi aperta verba, panem in altari, pro corpore: & vinum, pro sanguine Christi reponere? An contemnere Deum non est? legem Dei agnoscere, & eius leges sacerdotem cum sacrificio nullum pati velle? Profectò homines isti verbis Deum se nosse dicunt, factis autem negant. Iam verò, cum præter vniuersales Ecclesiæ sententias, singulares, & vniuersalibus contradicentes sibi ipsi nullo exemplo seditiosè sumunt, quid aliud argunt, quam id quod proauus tuus

Hæresis de
finitio.

R. Aposto=

STANISLAI ORICHOVII

Apostolico spiritu determinatè ne pe-
hæreticos, & Christianâ fidē enerua-
re, & plurima detrimēta publicis re-
b^{us} importare. Ac mea quædē sentētia,
si princeps ille, & magister definiere-
di Aristoteles, hæresim definiret, nō
aliter eam explicaret, quàm quomo-
do ab auo tuo explicata est: diceret
enim, hæresim esse opinionem singu-
larem Dei colendi, ex contēptu Dei
natam, in catholicæ fidei detrimen-
tum, atque in regnorum iacturam.
Quæ hominum, atq; regnorum pe-
stis, ne in Poloniam vnquam irrepe-
ret, vides vt illi vndiq; à proauo tuo
intercludantur ad Poloniam aditus?
& vt etiam acerbissimę impiorū pec-
næ in fautores eius pestis, ab illo rege
constituātur: quæ ad ipsos etiam po-
steros, qui nec dum nati erant, atti-
neant? vt videlicet eorum posteritas,
& in parentum bonis successione ca-
reat: & cum parentibus suis semper
maneat infamis, remota à dignitati-
bus,

bus, honoribus, & omnibus commo-
dis regni.

At si scire Maiestas tua vult, quæ-
nám illa hæresis fuerit, cui tantis cū
ediētis aduentanti in Poloniam Iaz-
gello Rex occurrat? Non alia fuit, præ-
ter eam, quæ ex Boëmia ad Germa-
niam auctore Luthero profluxit. De
inde ex Germania Stancaro duce in
Poloniam, nescio quâ per cuniculū
ascendit. Atqui eius sectæ caput, Si-
mō Magus, Simonis Petri grauis ad-
uersarius in vrbe Roma fuit. Sic em̄
primus arbitrium hominis docuit ser-
uum esse, & absoluta necessitate fieri
oīa. Quæ hæresis fracta à Simone Pe-
tro, & vrbe pulsa, extinctaq; post 100
demū annos in Martione reuixerat.
Posteà cū hoc hæretico extincta, à Ma-
ne Persa, vnde Manichæi, recreata:
multis seculis interpositis, p̄ Petrū A-
delhardū in Angliã ad Ioannē V Vik-
letum, cū sese infinitis erroribus col-
locupletasset, puenerat. vnde pulsa p̄

Boëmicã
hæresis à
Simone
Mago or-
ta.

STANISLAI ORICHOVII

Ioannes
Hufius.

Petrum de Pagine, in Boëmiam fuit
importata: quo in regno Ioanne Hu-
fio duce, quas strages ediderit, quæ in
cendia fecerit, vt reges è regno illo ex-
terminauerit, vt leges, atq; ordines re-
gni euerterit, vt omnia diuina atque
humana sanguine ciuili obruerit: q̄s
est qui scribendo, dicendoue pro eo
ac calamitas illius regni postulat, ex-
plicauerit? huic igitur tantæ, tamq; di-
ræ pesti summus ille Rex, atq; gentiũ
Apostolus Iagello, proauus tuus ob-
uiam iuerat: paratus adire omnia
pericula, modò ne contagio illa, ex-
tam propinquo interuallo pertine-
ret ad Poloniam. Tum enim hæc à
proauo tuo edebantur edicta, cū Io-
annes Hufius miscebat incendia, &
cùm à Ioanne Ziska, eius sectæ ante-
signano, Sigismundus Rex è Boëmia
fuerat pulsus: cuius regis acerbissimo
casu permotus Iagello, districtum ha-
bebat gladium illum, quem de alta-
ri à Bodzanta Archiepiscopo Gnez-
nensi

Sigismun-
dus à Zif-
ka regno
pulsus.

nensi pro altari cōtra hereticos sum-
pserat: casus pro fide Christi paratus
in omnes. Ita Rex hic memor erat,
iusiurandi Archiepiscopo à se dati.

Iagello ve-
rus Rex.

Quid vnctio, quid gladius, quid co-
rona, quid sceptrum, deniq; thronus
ille Regius, quid valeret, quid uē à se
flagitaret intelligebat. Non libet eua-
gari longius, vt hæc eadem virtus p-
pugnandi pro Ecclesia, clarissimi illi

regis, in Kazimiro filio, auo tuo, exi-
mia fuerit: qui cū arderet Boëmia

Kazimiri
pietas.

ex hæresib; ciuili bello, edicta pater-
na in hæreticos parata semper habe-
bat, quos tantopere oderat, vt Ioan-

Ioānes Ca-
pistranus.

nem de Capistrano Senensem, fami-
liæ Franciscanæ monachum, hæreti-

corum Boëmicorum grauem aduer-
sarium, ex Boëmia, quasi ex acie deui-

ctis hostibus, in Poloniam aduentan-

tem, ad urbem Cracouiensem obuiã

progressus exceperit, eumq; honorē
illi viro sanctissimo habuerit, vt de
illius manu, præter regni morem,

STANISLAI ORICHOVII

Elizabetam, auiam tuam, vxorem ac-
ceperit desponsam. Multa extant pu-
blicè exempla illius catholici regis:
quæ, quoniam ad Sigismundum pa-
trem tuū properat oratio, in medio
relinquam: qui sanè Sigismūdu Rex
quàm acer in hæreticos fuerit, nobi-
lis ciuitas Gedanum documento est:
cuius magistratum gladio illo ipso ex-
altari sumpto, more maiorum pater
tuus percussit, ob religionem Roma-
nam violatam. Sunt in manibus edi-
cta, atq; consulta huius magni Regis,
quibus maiorum suorum instituto,
contra hæreticos catholicam tuetur
fidem, & in quibus Episcoporum in
hæreticos firmat iudicium. Sed tamē
ne infinita persequamur, vna, & al-
tera lege ab illo rege lata, erimus con-
tenti.

Sigismun-
dus Geda-
nen. gla-
dio percus-
sit.

LEX SIGISMUNDI

Inprimis ad Spirituale iudici-
um pertinet, iudicare differentias re-
ligionis sanctæ Christianæ: Hæreses
vide:

videlicet, Schismata, Blasphemias cō-
tra Deum, & Apostasias: p̄ decimis,
septem sacramentis Ecclesiæ, Benefi-
cijs, sacrilegijs, & simonia.

EDICTVM EIVSDEM

REGIS IN HAERE-
TICOS.

SIGISMUNDUS Dei gratia, Rex Po-
loniæ, magnus dux Lithuanæ, Rus-
siæ, Prussiarq; &c. dominus & hæres.
Manifestum facimus omnibus, & sin-
gulis, cuiuscunque status, ac ordinis
subditis nostris, necnon etiam adue-
nis, quibuscūq;. Quia cum humanis
ingenijs, præsertim vulgi ad res no-
uas ac insolentes propēsis, necesse sit
cum alia mala pleraq;, tum verò hæ-
reses emergere: necesse item sit illas
per eos, qui diuinis ac humanis insti-
tutis præpositi sunt, tanquam pe-
stem, aut virus nocentissimum à sub-
ditis ipsorum arceri. Si quidem sola
est religio, quæ legibus ac institutis
R 4 suis,

STANISLAI ORICHOVII

Religio so-
la retinet
in officio
homines.

Nota offi-
cium boni
regis.

Luthera-
norū libri
proscri-
buntur.

suis, homines in disciplina, in virtu-
te ac in fide erga Deum & homines
continet ac regit: quaq; in norma &
obseruatione sua veteri turbata & dis-
soluta, turbari & dissolui necesse est
vniuersa: quod postea vt multis exē-
plis cōstat, in seditionem vergere, ac
in perniciem rerum publicarum, ea-
rumq; rectores redundare solet. Nos
pro officio Christiani principis, eam
ipsam religionem à sanctis patribus or-
dinatam, ac per sanctam Romanā Ec-
clesiam directam, nobisq; à maioribus
nostris per manus traditam, ac p nos
deniq; & gentes nostras multo san-
guine, & clarissimis (Gratia Dei) vi-
ctorijs hætenus defensam: etiam à la-
be hæretica his temporibus, in vicinia
emergente, integram ac immaculatā
in regno, ac dominijs nostris conser-
uare volentes, publicis edictis māda-
uimus, ne qui libri Lutheri cuiusdā,
eiusq; sequacium quorumcūq;, quos
sua insolentia in reprobum egit sen-
sum:

sum: quiq; prætextu vitiorū ordinis
 Ecclesiastici & scandalorum, quæ in
 hominibus fieri necesse est, tanq̄ sub
 melle virus suum in vulgus spargūt,
 & scriptis ac sermonib; famosissimis,
 non solum mores salubres, ac institu-
 ta Ecclesiastica, sed ipsos etiā sanctos
 patres turpissimè proscindunt, & sa-
 cra prophanis miscēt, nequaq̄ ad re-
 gnum & dominia nostra inferrētur,
 & legerentur: néue quis dogma ip-
 sum pestiferum approbare vel tueri
 auderet: sub pœna capitis, & priua-
 tionis bonorum omnium. Ad q̄ po-
 steà edicta nostra exequenda, modū
 etiam opportunum statuere volētes,
 delegauimus in prætorium ciuitatis
 nostræ Regiæ Cracouiensis nonnul-
 los primarios nostros, tā spirituales,
 quam etiam seculares consiliarios: q̄
 cum consulibus ac officialibus ciuita-
 tis sic edicta ipsa nostra exequēda sta-
 tuerunt. Vt inprimis quodocunq;
 opportunū videretur, Reuerēdo dño

Pœna in
 hæreticos.

Inquisitio

Episcopo Cracouiensi, fieret per in-
 quisitores eius cū decurionibꝰ, quos
 consulatus in tota ciuitate ad huius
 negotij, aliorumqꝰ excessuum tollen-
 dorū custodiā delegit, p̄ oēs domos
 testudines, ac cistas diligēs scrutatio:
 & vbi aliqui libri hæretici inueniren-
 tur, illinc pœna edicti exigeret. De-
 inde, vt Impressores librorum, nihil
 p̄rsus imprimere, & Bibliopolæ, vel
 alij quicunque exponere, ac vendere
 deinceps audeant, ex libris vndecun-
 que adductis, nisi illos rector Vniuer-
 sitatis prior viderit: & tam imprimi q̄
 vëdi permiserit, sub pœnis prædictis.
 Vt autē & reliquæ ciuitates nostræ
 hoc exemplo insistant, ac vt vnusquis-
 que temporius præmoneretur, ne ip-
 sa mandata nostra transgrediatur, &
 ignorantiam prætereendere possit: Nos
 hanc ipsorum consiliariorum simul,
 ac consulatus Cracouiensis ordina-
 tionem, per has literas nostras omni-
 bus testatam esse voluimus: mandan-
 tes

In impres-
 sores li-
 brorum.

tes omnibus alijs ciuitatibus regni,
& dominiorum nostrorum, vt ad eū
modum edicta nostra exequendo, q̄
faciant cum loci ordinarijs, aut eorū
delegatis ordinationes oportunas:
easq̄ue diligentissimè exequant̄. Pro
gratia nostra non aliter facturi. Datū
Cracouiæ die sanctorū Petri & Pau-
li Apostolorum. Anno Domini

1524.

Ijs salutaribus præsijs edictorū
atque legum aduersus Boëmicas hæ-
reses Poloniã sepsierant maiores tui:
hunc murū aheneū regni sui illi vole-
bant esse: qui ne vnq̄ vi, fraudeue, ab
hereticis perumperetur, in regali cu-
stodia die, noctuq̄ue stabant peren-
nes, atq; in eo euigilauerūt oēs curæ,
& cogitationes illorum regum, vt ea
catholica fides in Polonia maneret
salua, quæ à Mieszkone Monarcha
exorta, per sexingentos annos, vno
tenore vt semel coeperat, cōtinuò flu-
ens, in manus illorum peruenerat.

Polonia fir-
missima in
Catholica
fide.

Et

STANISLAI ORICHOVII

Et haud scio an hic sol aliam præter
Poloniam viderit gētem firmiorem
in catholica fide : vt solis maioribus
tuis verè liceat gloriari, se in Christia
na gēte regnasse, ac tibi pro patrimo
nio amplissimo Poloniam, nullis cō
tactam vnquā hæresibus, tanquā vir
ginem incorruptam atq; integrā, per
manus tradidisse: quāta autē aucto
ritate tu virtutum regum illorū, atq;
regni hæres Poloniam ab illis tradi
tam acceperis, Sacramentum, quo co
ronatus iam Rex tuam Reip. obliga
sti fidem, docet.

EGO Sigismūsus Augustus Dei
gratia, Rex Poloniæ, Magnus
Dux Lithuanie, Russiæ, Prussie, Ma
zouiæ, &c. Dñs & hæres. Iuro, spon
deo & promitto, ad hæc sancta Dei
Euangelia: Quòd omnia Iura, liber
tates, priuilegia, literas, immunitates
Regni mei Poloniæ, Ecclesiasticas &
seculares: Ecclesijs quoque regno Po
loniæ, eiusdemq; prælatis, principibus,
Baro-

Baronibus, Nobilibus, ciuibus, incolis, & quibuslibet personis cuiuscunque status, ac conditionis existentibus, per Diuos prædecessores meos, Principes, Reges, & quoscunq; hæredes ac Dominos regni Polonię: Pręsertim verò per diuos Kazimirũ antiquum, Ludouicum, VVladislaũ proauum, VVladislaum patrum, Kazimirum auum, Ioãnem Albertum, & Alexandrum patruos, necnon Sigismundum patrem meum reges Polonię, iustas & legitimas donatas, manu tenebo, seruabo, custodiam & attendam in omnibus conditionibus, atque punctis, & oĩa illicite ab eodẽ regno alienata, aut distracta, pro posse meo ad proprietatẽ eiusdem regni mei aggregabo. Terminos etiam regni mei Polonię non minuam, sed pro posse meo defendam & dilarabo. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Euangelia.

Lapis in
Polonia
Angularis
quis

Hic est ille lapis angularis, qui facit

STANISLAI MORICHOVII
cit in Polonia vtraq; vnū, & qui me-
diator cleri & plebis est: quo lapide
duo regni ordines, ad pares angulos,
in vnum apicem, atq; verticem regni
Poloniæ feruntur: vnde, si vel monē-
tum minimum de solido dempseris,
totam regni structuram facile destru-
xeris. Neq; enim hoc loco louem la-
pideum, barbarorum ad morem, sed
Euangelium Iesu Dei Christianorū
instituto tenens, iurasti, te Ecclesiasti-
co atq; seculari ordini in tuēda liber-
tate fidem æqualiter seruaturum:
quod cum iuratum abs te ita sit, vt
mens conceperit fieri oportere, id E-
uangelij decreto obseruandum est.
In quo illud præcipitur, sit verbum
vestrum, est, est: non, non: aliter si fit,
periurium est. quod non est aliud, q̄
mendacium iureiurando firmatum.
Atq; id cuiusmodi sit, in seculari par-
te videam⁹ prius, vt inde de Ecclesia-
stica parte facilius sit existimatio. Pri-
mittis em̄ iuratus, iura, libertates, pri-
uile-

Ius secula-
ris partis.

uilegia, literas, atq; immunitates secu-
 lares te seruatorū: quid ius aliud est?
 quàm æquitas constituta ijs, qui eius-
 dem sunt ciuitatis, ad res suas obtinē-
 das: quid libertas? quàm potestas vi-
 uendi, ac iure tuo vtendi vt velis: quid
 priuilegium? quàm priuata lex, lite-
 ris publicis, & immunitatibus confi-
 gnata. Ergo si quis quærat, secularis
 pars quónam statu in tuo regno sit?
 dicam eo statu illā esse, quo, quæ est
 optimo, est enim rerum suarum do-
 mina, viuit legum præscripto, vt vult,
 gaudet priuilegio, deniq; literis publi-
 cis, atq; immunitatib; est illustris: ita,
 vt si aduersus eius partis iura quid se-
 ceris, libertatem partis secularis læse-
 ris, & Sacramentum violaris. In hac Ius spiritua-
alis partis.
 parte hæc sunt: vide nunc quæ sunt
 in altera, quæ spiritualis dicitur.
 Quæ sanè pars, hanc eandem iureiu-
 rando deuinctam auctoritatem tu-
 am retineat necesse est, qua illius ni-
 tatur salus, sic sacramentum tuum
 iustum

STANISLAI ORICHOVII
iustum iudicandum est. Quid autem
in Iure Ecclesiastico tam descriptum
& comprehensum est, quàm religio?
quàm Iurisdictio? quàm antiquior in
republica nostra locus? Quæ verò liber-
tas eius ordinis alia fuerit? quàm ne
sacerdos, ab ipso Deo generi huma-
no præpositus, vnquam hominibus
subiectus sit? Iam priuilegia huius or-
dinis, quæ maiora firmioraq; dici pos-
sunt? quàm quæ omnibus diuinis &
humanis legibus, à primo generis hu-
mani exortu sunt lata atque sancita,
quorum illa priuilegia summa & sin-
gularia sunt: Ne quis primam sedem
iudicet, Ne sacerdos in ius ad regem
ambulet, Ne causam apud regem di-
cat, ne militet, ne stipèdia mereat, ne
tributum pèdat: Petri statere ab om-
nibus tributis, vt supra est dictum, so-
lutus ac liber. Stater enim à stando
Græcis dictus: in principe Petro re-
gum stare fecit tributa, id est finè Pó-
tificialibus attulit tributis: id quod
etiam

Priuilegia
Sacerdotu

Stater Pe-
tri in per-
petuū libe-
rauit à tri-
butis cle-
rum.

etiam antiquo seculo sanctè obser-
 uatum semper fuit. Nam & Ioseph in
 Aegypto, fame dominante, terram sa-
 cerdotalem vectigalibus regijs libe-
 rauerat: & Moses, præcepto Dei Le-
 uitas non tantum à bello, & à tribu-
 to immunes esse iusserat: verum etiã
 vndecim tribus Læuitis volebat esse
 vectigales ex parte decima: adeò vt il-
 la decumana tribus, vndecim tribu-
 bus, nouem partes reliquas cum fecit
 set, duabus partibus in agrorum fru-
 ctibus, omnes cæteras tribus supera-
 bat. Vt ergo Ecclesiastica pars pro eo,
 ac iurasti vndiq; perfecta, nihil abs te
 requirat, ius suum teneat oportet:
 sit libera, priuilegia habeat, sit apud
 te immunis, vt ad hũc modum, qua-
 si libratis ponderibus, Polonia ordi-
 nibus, tanquã radicibus suis, nixa, se-
 de in sua semper hæreat, immobilisq;
 maneat. At audaciam hæreticorum
 specta, qui ius Ecclesiasticum in se-
 cularem partem traijciunt: Insticiũ

Hæretici
 Ius spiritũ
 alium vid
 lant:

STANISLAI ORICHOVII
indici, iurisdictionem Pontificialem
intermitti: deniq;, sub tuum ius atq;
potestatem subiungi Ecclesiasticum
ordinem abs te postulant: itemq;, sa-
cra, religiones, atq; ceremonias, non
ab Ecclesiastica, sed à seculari parte
administrari volunt: ministros Ecclē-
siarum, non à Pontificibus, sed ab in-
fima plebe creati ius esse dicunt: sa-
cerdotes legitimos regno pellunt, &
in eorum locū fugitiuos substituunt,
Ecclesias diripiunt. Postremò omni-
bus, priuilegijs, literis, atq; immuni-
tatis contra tuum sacramentum
Ecclesiasticam partem nudant. quod
quid aliud est? quàm vt alieno iure p̄-
grauata, onerataq; secularis pars, in
hac inæquabili varietate iuris, depref-
sa, oppressaq; intereat. Nam cum tua
regia maiestas, in Polonia non con-
stet aliter, nisi illa duabus hisce regni
æqualiter nitatur partibus, vtram-
cunque partem tibi quis subtraxe-
rit, sedem celsitas tua regia non habe-
bit:

Regia Ma-
iestas niti-
tur iuramē-
to.

bit: sed vtracunque pars regni partem alteram vicerit, tamen tecum vana perituri sumus. Quid enim aliud est hoc iusiurandum, quod sanctissimum pulcherrimumque mox à coronatione regno tuo dedisti, nisi petra quædam solida, supra quam ædificata est Polonia? quam si hæretici, ita ut sperant, & optant, perrumpunt, vide ne in nos quoque Polonos fatidit. Quod si pseueraueritis in malitia, & vos, & rex vester pariter peribitis. Quid autem aliud est malitia, quam versuta, & fallax nocendi ratio, per quam insidiæ tēduntur iuri alieno? quæ in republica iusto Dei iudicio & regni & regis interitu vindicatur. ac profectò, si recta nobiscum reputamus via, hæc malitia, quæ nuper in Polonia exorta, spolijs Ecclesiasticis secularem ornat partē: ad eū interitū tendit, quem nobis Samuel sacerdos minitatur, quæ ut nos iam ducat

Qua malitia perit Polonia

STANISLAI ORICHOVII
ad occasum, videmus. Quæ enim est
illa obscuro ratio. Metropolitanus in
Polonia ne sit id, quod est, & quod
semper fuit. Tum, Episcopus, sacer-
dos, clerus, ne habeatur apud nos vl-
lus: sed Lyfmaninus, ac Stancar cum
Blandratis, Statoriis, Scebrefinisque
fugitiuis in parte seculari eius cleri
fungantur munus. Iam illa dementia
quanta tandem est? Mortuo Polono
rege, ne renunciandi noui regis, Co-
mitia Metropolitanus edicat: sed vni
aliquis de plebe vltimus id ius ha-
beat, vt non idem, qui regis honoris
deferendi, comitiorum quoque de-
ligendi regis habeat potestatem.
id scilicet Deus vult? aut id iusiuram-
dum abs te datum postulat? Quid e-
go nunc illam labem, & ignominiam
regni conquerar? solenne Concilio-
rum œcumenicorum, ad Petriconi-
enses conuentus transferri? & inter-
missis comitialibus consultationi-
bus, Synodales quæstiones Petrico-
uise

Poloni p.
poster.

uiæ in conuentu agitari? Ex hac tam præpostera, tamque peruersa ratione comitiorum, quis expectauerit illos fructus huic regno salutare, & non potius acerbos & pestilentes? Alia enim est ratio Conciliorum, alia Comitiorum. In Concilij questiones disceptantur diuinæ legis, in Comitij ad summam regni cõsultur: quæ auctore Aristotele in partes quinque distribuitur. Aut enim de pace, & de bello Comitij deliberatur: aut de rebus exportandis, & importandis: aut de vectigalibus regni augendis, minuendisque: aut de legibus ferendis, antiquandisque: aut de præsidij regni firmandis, tollendisque. Hæc est materia conuentibus agendis subiecta, quam tractet, & de qua deliberet cum suis regnicolis Rex. At cum à nobis hæc, quæ nostra sunt Comitij repudiantur, sit ut neque illa que Conciliorum sunt assequamur. Verat enim Deus fator, ordinisque cu-

Comitia
& concilia
differunt.

Contra
ordinem
nil recti sit

STANISLAI ORICHOVII

stos, aduersus ordinem rerum à se institutū rectè aliquid fieri. qui id mandat nobis, in qua vocatione quis vocatus est, in eadem permaneat. Ad militiam vocatus es, Pontificiam laudem ne appetas. pontifex es, regium decus ne requiras, sed in statione à Deo tibi assignata perman eas: neque inde iniussu imperatoris, id est Dei, decedas. Quæ ratio, atque hominum vocatiō, quoniam turbatur passim, vides vt regna pereant, & vt nihil iam certi, neque explorati hominum vita retineat: vtque nulla regnorum sit fides, nulla etiam regum stabilis sit in regnis beneuolentia: nec propter aliam causam, nisi quia vel sublatis, vel turbatis sunt regnorum ordines, diuinitus ad salutem hominum directi. Quapropter idem in regnis euenit, quod in nostris corporibus euenire solet. quantum enim proportione æqua quatuor qualitatum nostra constant cor-
po-

pora, tamdiu integra & sana sunt.

At vbi qualitas aliqua in corpore extra modum prodit, mox æstu, febricq; nostrum iactatur corpus. Sic quamdiu ordines regni in statu sunt suo, integrum atq; saluum est regnum. At si aut ordo, ordine commutatur: aut altero opprimatur ordine, nihil est quod ibi præter motum, atq; interitum rerum communium expectes.

Quod cum viderent diuini illi reges, maiores tui, edictis atq; interdictis heresim, id aut est opinionis malitiam, quæ vult videri se esse Catholicam fidem, sed ab ea distat plurimum, ad Poloniã veritatem accedere, quæ eò spectat, atque eminenti rota, vt ordine in ciuitate turbato, vitam hominum perturbet, euertatq;.

Antiqui
Polonorum
reges, cur
obstabant
heresibus.

Horum summorum regum maiorum tuorum, vt memor esse velis, non mihi cohortandus, sed magis collaudandus esse videris, quod vestigijs patris, aui, proaui ingressus, decori illo-

S. Regis Augusti laus.

rum nulla in re vnquam defueris: nō
 in re bellica, in qua quantus sis impe-
 rator, repressa tuis armis Scythia, ac
 Moscuouitica seruitute liberata Ly-
 uonia testatur: pace verò, quis maio-
 rum tuorum illas singulares, & præ-
 stantissimas virtutes, continentiam,
 grauitatem, fidem, iustitiam, atq; libe-
 ralitatem in te requirat? quæ libera-
 litas non tanta tamq; incredibilis in
 te Polono rege est, vt cùm cæteri re-
 ges vulgò, quòd nimium accipiant, ac-
 cusentur: tu quòd nimium das, à no-
 bis accusaris. ita reges alij pecuniarū
 captarum rei, apud suos fiunt: tu pe-
 cuniarum distributarum in tuos cri-
 men subis. At hæc Iagellana in te na-
 tura liberalissima, munificētissimaq;
 cùm tantopere munificentia auariti-
 æ crimen obterat, ac sese omnibus
 beneficijs in omne genus bonitatis
 & beneficentiæ effundat, quæ virtu-
 tis eximiæ laus ab illa abesse potest?
 num iustitia in homines? num pietas
 in

in Deum? num erga temetipsum san-
 ctitas? quæ cum Dei pio contineatur
 cultu, si munificus es, de alieno, quid
 non facies de tuo? Nam diuitiæ, ho-
 nores, copiæ, caduca sunt fortunæ, &
 temporum munera: quorum mune-
 rum non tam facultas vnquam, & co-
 piæ expetuntur, quàm in vtendo ra-
 tio, & in carendo patientia laudan-
 tur. At in summa potestate tenere re-
 rum omnium modum, in opibus hu-
 milem esse, in delicijs castum, in seue-
 ritate comem: deniq; in rerum oim
 affluentia, sobrium, iustum atq; piũ,
 id quoniam tuum est totum, si rectè
 dispenses, maius decus maioremque
 laudem habebis, quàm de effuso gra-
 rio, elargitoq; fisco regio nũc habes.
 Et quoniam huius tuæ eximię atque
 regiæ laudis, sancta religio fidei Chri-
 stianæ summa est, ad eã tuendã quan-
 tum cõniti animo potes, quantum la-
 bore cõtendere, tantum fac efficias:
 vt quasi lumẽ aliquod eluceat, in tuo
 S 5 regno

STANISLAI ORICHOVII
regno pietas, atq; sanctitas tua. quæ
vna cum regno à maioribus tuis per
manus tradita est tibi. Qui si q̄s mor-
tuis inest sensus, ad te supplices ma-
nus tendunt: tibi Poloniam, commu-
nem nostram patriam, ex illustri cæ-
lorum loco ostentant, te orant atque
obsecrant, vt Sarmatiam more insti-
tutoque illorum pro tua fide, contra
hæreses defendas: & ne illud flagitiū
regni tui admittas, vt Polonia te rege
fornicata, cum dijs alienis esse videat-
tur: quæ, vt suprà est demōstratum, à
Miescone Monarcha, sexingētos am-
plus annos, castè, piè, religioseq; ve-
rum Deum colēs, in tuas manus inte-
gra peruenit. Hic ergo officium tuū
regium extet in exterminandis hære-
sibus oportet, quæ per cuniculos dor-
mitantib; nobis obrepserunt ad nos,
vt successori (vtinam verò ex te nato)
talem Poloniã tradas, qualem à ma-
ioribus accepisti: imò sanctiorem e-
tiam, si id dictu fas est.

Sed

Sed id tamen postulat nomen tuum, ab augendo ductum: quod tibi puero Calendis Augusti, Anno ab hinc XLI. impositum fuit parentum omnine. Qua in re non tantum tu posteritati seruias, verum etiam apud Deum seuerum Iudicem tibi prospicies, apud quem in illo horrèdo, districtoque iudicio dicetur illud tibi: Redde rationem villicationis tuæ Regiæ, cum quidem abs te fuerit quæsitum, ubi pietas? ubi Polonorum prisca fides? Deinde, quid Stancar in Polonia egerit? cur fidem catholicam vitiauerit? cur Lysmanini, Blandratæ, Statorij, & cæterum Arrianum vulgus grassatum, te rege in Polonia fuerit? cur Ecclesiæ direptæ? cur prophanata tēpla? cur altaria euersa? cur sacramenta contaminata? cur mysteria violata? cur Iura, leges, libertates, & immunitates Pontificiales sceleri data? cur distractus senatus? cur diuisus

Horrendum
iudicium dei
manet res
ges.

in

STANISLAI ORICHOVII

in Polonia fuerit fides plebis atq; re-
 gis? Postremò illud quoque ab ipso
 Deo in eodem iudicio requiret abs-
 te: Vbi est Auguste fides mea Polo-
 nis tradita, à Romano Petro p Adal-
 bertum Boëmum propagata, & per
 Stanislauum Polonum cuncta in Le-
 chia prædicata: deniq; per Roxolaniã
 atq; Scythiam ab Apostolis, Prophe-
 tis, Euangelistis, Pastoribus item, at-
 que Doctoribus Polonicis tot secu-
 lis culta, doctaq;: Vbi ea est? cur eua-
 nuit? cur ab hostibus meis Arrianis
 atq; Nestorianis sub te rege extincta
 atq; deleta fuit? cur in Iure meo tuen-
 do gladius cessauit tuus? cur in vagi-
 na, tempore belli impij, mansit con-
 ditus? cur altare meum pro eo ac iu-
 rasti, non defendit? cur nomē meum
 blasphemari passus fuit? cur aīas meo-
 rum sub tartara mitti permisit? Vbi
 est iusiurādum tuum? vbi vnctio? vbi
 gladius? vbi Corona, Sceptrum, thro-
 nusq; tuus regius? O acerbam mihi
 Au-

Auguste rex memoriã harum rerũ
 omnium, tristesq; atque acerbis ra-
 tiones tuas? nam hæc ad te scribens,
 in memoriã redeo illius Poloniæ,
 in qua Deũ coluerunt, & in qua mor-
 tui sunt veteres Poloni, maiores no-
 stri, qui in Polonia erant tanquã vir-
 vnus, in quibus etiam vna, erat fides
 mentium, & vna voluntas actionum:
 qui si nunc reuiuiscerẽt, & hæc Chi-
 mæras Arrianas, Nestorianasq; viue-
 re in Polonia viderent, quæ illorum
 fuit pietas, hæc opinor ad nos genus
 suum dicerent.

Polonoriũ
 consensus
 in fide.

Hæccine est Polonia? aut hoc na-
 tale solum nostrũ est, in quo tot in-
 sunt vestigia moris alieni? quocunq;
 enim oculi inciderint, veterem repu-
 blicæ disciplinam requirunt. Quæ e-
 nim hæc est licentiã? quod nouarum
 rerum studium à nostris institutis a-
 lienum? quorum non gloria bellica
 magis, quàm fide catholica nomẽ in
 hac quõdam terra floruit. Nos enim
 Illyrij

Polonoriũ
 veterũ ad
 posteros
 oratio.

STANISLAI ORICHOVI

Polonorum
origo.

Illyrij quondam, cum natale solum
nos non caperet, ex Macedonia, at-
que Dalmatia, Cecho atque Lecho
ducibus profecti, in has septentrio-
nis oras, ad Vandalum flumen, per
Pannonias penetrauimus Philippo
atque Alexandro, Macedonum re-
gibus, cum domi militiaeque strenu-
am prius nauassemus operam. Sed
angustia patrij soli coacti, patriam e-
gressi, Cechum minorem natu fratrem
in Boemia, quae erant Bauarorum ab
origine sedes, collocauimus. Ipsi Le-
chum, maiorem natu fratrem, ducem
secuti, in hac Sarmatiae vacua ad Vá-
dalum, id est ad Istulam flumen ve-
nimus, desertaque loca, ac littus Van-
dali relictum incoluimus, multis an-
te Christum natum tempestatibus.
Nā in hac loca nos peruenimus, Ale-
xandro magno iam Asiam tenente. Nec
Dalmatae, neque Macedones patrio
nomine, sed Vandali, à flumine ad
quem primo aduentu confedimus:

Vandalus.

Vandali.

dein-

deinde Polachi, à Lecho, à quo in
 hæc Sarmatiæ ad Vandalum vacuum
 introducti sumus, dicti fuimus: inde
 Vandalia ab amne Vandalo: & Po-
 lachia, à Lacho: deinde Polonia leni-
 ter inflexa voce, hæc regio, non à Po-
 le, id est à planicie appellata fuit. In-
 tuleramus autem nobiscum ex Illy-
 ria in has oras, non solum Macedo-
 nicum, illud gloriosum gētis robur,
 sed etiam Græcorum, in Illyrico cul-
 tos Deos: Lædam videlicet, & eius fi-
 lios Ioue factos, ut tum credebamus
 stulti, Castorem, atque Pollucem fra-
 tres Helenæ, scientes pugnæ. Ad hæc,
 Cererem, quam Pogodam: atq; eius
 filiam Proserpinam, quam Poguis-
 dâ de nomine patrio appellabamus:
 tum Martem pugnandi: Mercuri-
 um verò, furandi deos ab eisdem
 Græcis, è quorum stirpe orti sumus,
 ut etiam ipse indicat sermo, corrup-
 tus licet, accepimus. Hi fuerunt an-
 tiquitus dij nostri, verbo quidem plu-
 res,

Polonie
 nomen un
 de dictum

Poloni
 Achæ

Dij Polo-
 norum.

Sermo po-
 lonorū
 Græcus.

ANIS TANISLAI RICH OVI
res, re autem vera vnus. Et idē Deus
erat noster, quem postea ad verum
Deum conuersi, & ab Ecclesia catho-
lica edocti, Diabolum fuisse compe-
rimus: in cuius superbissimo domi-
natu positi, iugum acerbissimū pertu-
limus seruitutis: Athei, qui eramus il-
lo in tempore, sine Christo, alienati à
conuersatione Israēl: & hospites te-
stamentorum, promissionis spem nō
habentes, & sine Deo in hoc mūdo:
quidnam esset peccatum, quid mors,
quid vita æterna, ne suspicati quidē
vnquam sumus: tamq̃ horribili cæ-
citate à Tyranno Diabolo excæcati
fuimus, vt ne Christo quidem iā na-
to, illum solem iustitiæ aspiceremus
exortum, qui iam dudum ætatē gen-
tibus nobis vicinis illuxerat. Soli nos
ad Vandalum flumen Vandali ac Po-
loni siti, cum reliquis, qui septētrio-
nes spectant, tetra errorum cooperti
caligine, sub Domino Diabolo triste
agitabamus æuum. Sed post tot de-
mitti

Poloni
Athei.

num secula, Anno Christi Dei nostri, 1465. nostri quoque misertus Deus, Miescone Monarcha, tetigit corda nostra, errorumq; admonuit, ac foeditatem Sathanæ intolerabilè nobis apertè ostendit: peccatum quã vim haberet, docuit: viam ad salutè è seruitute fugientibus ostendit: idq; non ex operibus iustitiæ, quæ fecim⁹ nos: quid enim boni quis agat in cru deli diaboli dominatu? in ira Dei? & in rerum omnium desperatione pos tus, atq; in ipsius materni vteri custo dia in Diaboli familiam dicatus? mi sericordia ergo sua ipse Deus saluos nos fecit, offerendo nobis vltro, ac p suadendo animis nostris fidem illam in Christum, sine qua nemo placet Deo. quæ illa est? Christum verum Deum, & verum hominem, pacifica torem hominis, cum Deo mortuum esse propter peccata nostra: & resur rexisse propter iustificationem no stram. cur autem, tot iam labentibus

Polonia
quo tem
pore fidẽ
recepit.

Gratis ius
tificamur

Fides in
Christum
quæ.

T annis,

STANISLAI ORICHOVII
annis, nos Deo fuerimus visi idonei,
quibus penè in regnorum genere vl-
timis, fides hæc ad extremum illuces-
ceret, certum nescimus. id vnum sci-
mus, iustitiam Dei in causa fuisse, cur
tãdiu careremus hac tam salutari fi-
de: misericordia autem eiusdem Dei
credimus vicissim esse factum, quòd
ex filijs iræ, filij gratiæ: & ex manci-
pijs Diaboli, Miescone Monarcha
liberti facti sumus Christi. Quam
ad rem non vlla fatali vi coacti, sed
libera voluntate, ac sponte nostra, li-
berum arbitrium secuti, persuaderi
nobis ab intimo Dei sermone passi
sumus libertatem, seruitute: vitam,
morte: denique Deum, diabolo lon-
gè meliorem, antiquioremque esse:
imò seruitus, mors, Sathan, mala vl-
tima, malorum esse omnium: vt ex
contraria parte libertas, vita, Deus,
summa bona essent bonorum om-
nium, ita propter se expetenda, vt
illa mala, propter se sunt reijcienda.
Quòd

Liberum
Arbitrium

Quòd ergo fidem Deus eam, quæ in Christum est, nobis obtulerit, in animosq; nostros ingesserit, id non meriti nostri, vti iam diximus, sed gratiæ eius fuit. Nihil nos dedimus illi, vt hanc ab illo acciperemus fidẽ. quis em̃ dedit illi, & retribuet ei? aut quorum rãdem bonorum nostrorum indigens ille est? cãterum cùm ad Dei vocantis voces nõ obsurdesceremus, nec ea, quæ monebamur aure surda præteriremus, adiuuante eodem nos Deo credidimus: libertatem, vitam, spem atque salutem nostram Christum esse. Et quoniam hæc fides, quam aborigenes nostri Græci, non à cogendo, sed à persuadendo ap-
 pellant *πίσις*, sedem, ac domicilium vi-
 tæ in eorum animis non potest po-
 nere: qui Adæ, primi parentis, culpa deprauati natiuo eius subiecti sunt peccato: iccirco admonitu piorum virorum quorundã, Miescone illo ipso Monarcha, cùm audiuissemus esse

Polonia
 baptiza
 tur.

Polonorum
Apostoli
primi.

STANISLAI ORICHOVIY
ciuitatem quandam Dei, cuius Antis-
tes esset Romanus Petrus, penes quem
auctoritas esset summa, ex seruitute
Diaboli, in libertatem Christi, homi-
nes vindicandi, ab hoc ipso, istius ciui-
tatis Antisfite, Miescone Monarcha,
opem aduersus Diaboli vim implo-
rauimus. Itaque Ioannes XIII. Vica-
rius, Iesu Christi, Simonis autem Pe-
tri successor, exoratus a Monarcha,
Senatu, ac populo, doctissimos viros
Italos, videlicet, Villibalmum, Pro-
chorium, Iordanum, Gotfridum, Lu-
cidum, Angelorum, Octavianum, Lu-
linum, ad nos Vandalos, ac Lechitas
doctum misit: qui & Miesconem Mon-
archam, & genus nostrum, illi subie-
ctum, sacri baptismatis undis ab ori-
ginali culpa abluerent: & ex ciuitate
Diaboli ablutos ac mundatos, in ciui-
tatem Dei transferrent: in Christi-
Ecclesiam dicarent. quod etiam est
factum: Nam illi viri sanctissimi, Van-
dalia, siue tu malis Poloniam dicit,
ingres-

ingressi, prædicabant nobis Christū:
 & gratiam eius, qua nos in commu-
 nionem suorum Deus conuocau-
 rat celebrabant: homines turmatim
 ad flumina confluentes baptizabant,
 idola ex Vandalia exterminabāt: mo-
 numenta Ledæ, Castoris, atque Pol-
 lucis insignia, humo obruebant. Mer-
 curiales statuas è triuijs, viatoribus i-
 ter demonstrantes, tollebant, & pro
 his Christi cruci affixi collocabant.
 Deinde, templa falsorum Deorum,
 vero Deo adscribebant: eaq; sancto-
 rum cum Christo triumphantium no-
 minibus insignia esse volebāt, vt Gnes-
 næ, quæ gentis nostræ caput erat,
 Metropolim virginis matris nomi-
 ne habebāt insignem, vt alteram Me-
 tropolim Cracouiæ, quam Vences-
 lai martyri dicabant: vt Vratislauia, Ecclesie
 Ioanni Chritti & Baptistæ, & præ-
 cursori summo: vt Posnania, Petro,
 & Paulo principibus Apostolorum:
 vt in Plocko, Sigismundo regi, &

Ex Polo-
 nia Idola
 exterminā
 tur.

In Polonia
 Ecclesie
 fundantur

STANISLAI ORICHOVII

martyri: vt Vladislauix, mariæ Iesu Christi matri, templa consecrabant. longum est enumerare, vt ab illis Italis, à Romano Petro in Poloniã missis è terra nostra tam pruatim, quàm publicè eiectus fuerit Sathan, idola sublata, ac falsorum Deorum cultus vrbibus, atq; agris nostris fuerat exterminatus. Atqui ne princeps ille mundi huius, in primisq; quondam noster Sathan, semel è terra nostra pulsus, reuerti in Poloniam, atque ad nos aspirare vnquam posset: illos ipsos Italos, à quibus baptizati sumus, in præsijs contra Sathanam circum Vandali fines collocaueramus: Vilbalmum Metropolitanum, Gnesnæ, septentrionem versus: Prochorium, Cracouix, ad meridiem: Iordanum, Posnanix: Gotfridum, Vratislauix, occasum versus. Lucidum verò, Vladislauix. Angelotum, in Plocko, ad orientem Diabolo opposuimus: cui adiuximus Octavianum
in

in Culmia: Iulinum, in Camienia:
 Iacinctum, in Lubucia. quos omnes
 Ægidius Cardinalis, Episcopus Thuf- Episcopi
consecran-
tur.
 culanus, Ioannis XII I. iussu cōse-
 uerat: & illos, in hac vigilia, atque cu-
 stodia gentis nostræ, in ciuitate Chri-
 nouitiæ, ex auctoritate consecratos,
 collocauerat. Qui sanè summi & ex- Fides abs-
que operi-
bus mor-
tua.
 cellentissimi viri, ab vrbe Roma pfe-
 sti, illam ipsam diuinitus datã, & obla-
 tam nobis fidem, absq; operibus bo-
 nis emori facilè posse, nos docebant.
 neq; fidem absq; bonis operibus, ne-
 que opera absq; fide quicq̃ valere a-
 pud nos prædicabant. neq; enim so-
 litariam fidem, bonis operibus cas-
 sam, Deo placere: neq; opera sine fi-
 de, ad salutem aliquid momenti ha-
 bere nobis suadebant: discrimen etiã Discrimen
operum.
 operum nobis tradebãt. opera enim
 illa, quæ antecedunt fidem, quamuis
 ad speciem bona, sancta que sint, si o-
 stentatione, venditione que fiunt,
 peccata esse: si verò simpliciter, & cã-
 didè

didè fiant, sine fide tamen, mortua esse: qualia fuerunt in Cornelio illo Romano, cuius orationes, & ieiunia, atq; eleemosynæ nulla connixa fide, ascendebant tamen ad Deū. Sed quæ patrocínio carebant apud Deum fidei, nihil proderant oranti, ieiunanti, atque eleemosynas danti Cornelio.

Ex operibus
solis nemo
iustus apud
Deū.

Quapropter iussus erat Petrum ab Ioppe accersere, à quo disceret fidem illam, sine qua placere Deo nemo potest. Itaque docebant præfules illi nos, quamuis opera ante fidem inter se differrent, tamē in eo paria essent, quæ ex illis iustificetur nemo ante Deū. Contra verò illa opera quæ ex fide, ut flamma ex igne, relucet, vehementer Deo placere, iustitiæque nostræ ante Deum partem maximam esse, illi iidem doctores nostri docebant: idque iustissimis de causis. opera enim hæc, quæ ut diximus, tanquam è fonte, erumpunt ex fide, instinctu Spiritus sancti fiunt, habent promissiones adiunctas, habent

Quæ opera
iustificant.

bent liberum arbitrium nostrū, ope-
 ranti hæc in nobis Christo, assentiēs:
 habent difficultatem promerendi, ha-
 bent dignitatem Christi interueniē-
 tis pro nobis: habent obsequium no-
 strum fideliter obtemperās Christo:
 habent charitatem, quæ nobilitat il-
 lud in nobis Christi opus. Atqui hæc
 ipsa opera sunt nostra, & non nostra.
 Nostra, quia sine nobis nō fiunt: Nō
 sunt nostra, quia sine Deo non sunt.
 Cum igitur opus verè bonū ex agen-
 te Deo, & ex libero nostro arbitrio
 consentiente, in idq; operam dante
 existat, quomodo suum munus, atq;
 suum opus quod operatus est in no-
 bis, non coronabit, non etiam ample-
 xabitur Deus: aut quomodo eiusmo-
 di opus non valebit nobis ad salutē,
 quod ipsa manus Dei in nobis fouet
 & exosculatur: vt ergo illa opera ante
 fidem, & sine fide sunt paruis mulie-
 ris menstruatae ante Deum, ita hæc,
 quæ nascūtur è fide, sunt puræ stolæ,
 T 5 quas

Deus suū
 opus in no-
 bis coro-
 nat.

STANISLAI ORICHOVII

Fides for-
mata.

Doctrina
apostolo-
rum.

Traditio-
nes.

quas sancti Dei homines in sangui-
ne agni lauerunt. Hanc talem fidem
per charitatem operantem, baptiza-
tores illi nostri primi, formatam fidē,
hoc est, charitate instructam, appella-
bāt: ad quam vt paratiores essemus,
proponēbant nobis traditiones san-
ctorum Apostolorū, qui ab vrbe Hie-
rosolyma, ad diuulgandum Euange-
lium à summo sacerdote Christo to-
to orbe terrarum dimissi, hanc talem
fidem prædicabant: quorum institu-
ta, mores, disciplinamque per manus
traditam, diligēter nobis explicabāt:
etiam traditiones scriptas, ab eis-
dem traditas, nobis exhibebant, ac
auribus nostris inculcabant, vt le-
gem Moſis, quæ vim peccati, ac vindi-
ctam Dei hominibus ostendat: vt p-
phetas, qui eius peccati solutionē de-
monstrant: vt Euangelium, quod re-
demptorē eius peccati iam aduenisse
nūciat: vt Apostolorū scripta, quibus
Euangelium declaratur. Atq; hæc oīa
non

non ex singulari, propriaq; sententia
doctores illi explanabant nobis, sed
ex sensu ipsius Ecclesiæ communi:
quam Ecclesiã, quatuor mûdi plagis
extêto digito nobis demõstrabãt: in
qua multitudo hominũ cuiusq; gene
ris, esset maxima, in qua laterent pau
ci illi, quos Deus ipse sibi tantum
notos esse voluit. In qua sanè Eccle
sia, vt olim, ita nunc essent quoque
Apostoli, Prophetæ, Euangelistæ, pa
stores atq; doctores, in opus ministe
rij, ad cõsummationem sanctorũ, ab
ipso summo sacerdote Ecclesiæ Iesu
Christo dati. Insuper proferebãt san
ctorum patrum primũ Cõcilia, in
quibus ex auctoritate repressæ sunt
hæreses, quas in Ecclesiam vndique
immittebat Sathan, vt ex animis ho
minũ euelleret Christũ, atq; benefi
cia CHRISTI, tam ex auribus,
quàm ex oculis hominum exterminaret,
sempiternaq; obliuioẽ obrue
ret: Deinde patrum decreta, & quasi
com-

Intellectus
scriptura
rum.

Ecclesia
maxima.

Ministri ec
clesiæ...

Cõcilia cõ
tra hæreses
facta.

obliuioẽ
obruerit

STANISLAI ORICHOVII

Doctores
Ecclesiæ.

Doctōrū
consensus
Lex vitæ.

communia cōsulta, in quibus fuerūt
illa præcipua Ecclesię lumina, Augu-
stinus, Hieronymus, Ambrosius, Gre-
gorius, mitto alios Latinos, ab istis
profectos. Ex Gręcorum autem par-
te, tanq̄ ex Spiritu sancti eadem scho-
la, vnde & Latinos producebant A-
thanasium, Cyrillum, Chrysoptomū,
atq; Gregorium theologum. nā alios
enumerare longum est: qui sanè Grę-
ci, & Latini vt sanctissimi, ita doctissi-
mi viri nō singularem aliquam suam
doctrinam, sed illam cōmunem, atq;
vniuersalē, qua spiritus Domini per
Apostolos, gentium patres, repleuit
orbem terrarum: literarū monumen-
tis, posteritatis memorię reliquerūt:
vt doctorum illorum consensus, non
sit aliud, quàm lex certa Christianę
vitæ, qua standum, viuendumque est
oībus his, salui qui volunt fieri. atque
hec doctorū nostrorum ratio doctri-
næ fuit. Et quoniā fides fit per audi-
tum, auditus per verbum, vt illi pri-
mi

mi doctores nostri verbum nobis tra-
 diderint, diximus: vt autem fidem in
 nobis excoluerint, dicendum est. vt
 enim fides constet, duobus ad eam re-
 opus esse, illi ipsi nobis suadebāt: ver-
 bo, quo in nobis inseratur fides: sa-
 cramento, quo hæc eadem in nobis
 alatur, foueaturq;: Itaq; septē sacra-
 menta, quibus sanctificaretur homo
 interior noster, diuinitus instituta ef-
 se dicebant, vt sacramentum Baptis-
 mi, quo vetus homo noster crucifigi-
 tur, & consepelitur cum Christo, cū
 omnibus actibus, & concupiscentijs
 suis: vt Confirmatio, qua homo no-
 uus, ex aqua & Spiritu recreatus, cō-
 firmatur in nobis ad pugnam: vt Pœ-
 nitentia, qua primū horremus pec-
 catum: deinde, apud legitimū sacer-
 dotem, tanquam apud iudicem, cōfi-
 temur peccatum. Postremò, satisfac-
 tione castigamus ipsum peccatum.
 Peccati enim hæc lex, & conditio est,
 vt castigetur ac vindicetur, aut ab ip-
 so

Sacramēta
Ecclesiæ.

1

2

3

obio
thinp

4 fo peccante, aut à Deo vindicante.
 Iam, homini peccatis defesso, quid tã
 5 necessarium est, quàm vt is reficiatur
 carne illa, quæ dat vitam mundo? Tã
 matrimonium, principiũ generis hu-
 mani, & quasi seminatium cælestis
 regni, fide, prole, sacramento nobis,
 6 ab illis viris commédabatur. Et quo-
 niam absque peccato in hoc caduco
 non viuitur corpore, cùm hinc mi-
 7 graremus, sacro vngebamur oleo,
 quò peccatis leuati, paratiores esse-
 mus ad emigrandum. Et quia hæc,
 quæ adhuc diximus, dispensatore e-
 gent iusto, ideo illi ipsi viri Itali, sacer-
 dotium ad sacramenta aggregabant,
 quod ordinis nomine appellabant:
 nam ordo est continuatio, seriesq; mi-
 nisterij Ecclesiastici, in quo alius ex
 alio, & omnes inter se apti, & colli-
 gati sunt ministri ad ædificationem
 corporis Christi, quæ est Ecclesia
 Dei viui, columna, & firmamentum
 veritatis. Nec hic ordo aliter constat,
 nisi

Ordo
quid?

nisi à Christo summo sacerdote, per Romanum Petrum deriuetur ad vltimum clerum. In hoc sacramento docebant illi nos hæc tria reciproca esse, videlicet, legem, sacerdotem, & sacrificium: vt lex non sit sine sacerdote: neq; sacerdos sine sacrificio. Nam & naturalis illa lex, sacerdotes habebat: Abelum, Noah, Abrahamum, Isaac, atque Iacob. & lex Mosis suum habebat cum Leuitis Aronta: & lex noua, Christum habet sacerdotem summum: qui ipsum se quotidie in Missa, quod Hebræis nomen mortis est, offert pro Ecclesia sua, per Romanum Petrum, & per eius Petri socios, sub panis atque vini specie. Hæc ergo sunt sacramenta, per quæ gratis à Deo dantur nobis bona omnia. Comprehendi autem septenario numero hæc, iccirco edocti eramus, quòd eo numero, vt peculiari suo gauderet spiritus Dei. Nam, & septem Sigillis lex obfignata fuerat Mosis: & septem tubis

Ordinis ac
cidentia.

Missa.

Septenari;
numerus.

STANISLAI ORICHOVI
tubis in Apocalypsi angeli cantant:
& septem panibus satiantur turbe: &
septem lucernis inflamatis apud Za-
chariam tabernaculū illustratur. De-
niq; Naaman Syrus, septies in Iorda-
ne lotus, ex vndis purum liquidum-
que se recepit. Per hæc igitur septem
sacramēta, illa gratis data fides, in no-
bis viuebat, vigebatque. Ad quam au-
gendam, vegetandamq; cum ea que
diximus, tradebant nobis doctores il-
li, tum etiam rebus externis infirmi-
tatem nostram adiuuabant. Primò e-
nim annum in mysteriorum tempo-
ra describebant. Nam mensem Decē-
brem, cōmemorabilem habebant na-
tali die Christi, Dei nostri: sic Ianua-
rium, Circumcisione: Februariū, Pu-
rificatione: Sacrum ver passione, Re-
surrectione q; Maium, Ascensione: Iu-
nium Paracleto: Triade itē, ac Chri-
sti corpore celebratissimos volebant
esse menses. quos inde subsequēbat
Iulius, visitata Elizabetha: quem po-
nē

causibus
similibus

Mysterio-
rū tēpora.

causibus
similibus

hē sequebat Augustus, p̄clarus assum-
 pta Dei matre in cælū Mēsis: tū Sep-
 tēber Natalem diem referebat nobis
 eiusdem virginis, vnius in Christo,
 multorum Deorum matris. Postre-
 mō, Calendæ Nouembres, diuorū
 cælestium ferijs, sub capite Christo,
 celeberrimę fiebant virorum, & mu-
 lierum conuentu. Hi erant anniuers-
 sarij apud nos festi dies, quo in me-
 moriam nos redibamus, beneficiorū Sanctorū
feriæ.
 erga nos Christi. Insuper ipsius anni
 circulum, ijdem illi, diebus festis san-
 ctorum Dei hominum, cum Christo
 iam triumphantium, quasi notis, atq;
 punctis quibusdam distinguebāt: nō
 vt homines coleremus pro dijs, sed
 vt statis diebus memoriam illorum
 repeteremus, quorum similes nos ef- Septimanę
Mysteriū.
 se vellemus. Sed quid opus est ver-
 bis? septimanam ipsam quotidianam,
 atque assiduam, ad pietatis studium
 exaggerandum, alternis diebus stru-
 ctam, dabant nobis in manus: nam
 V fe=

STANISLAI ORICHOVII

feriam secundam ieiunabamus, quòd
 eo die Christus Hierosolymam, vili
 vectus a fello, aduenerat, pro nobis
 moriturus: hunc diè quarta feria in-
 secuta, nos docebat ieiuna, hac die à
 Iuda proditore, Christum pro nobis
 Iudæis esse venditum. Ipsa verò sexta
 feria, cinerem, tanquam panem man-
 ductabamus, & poculum nostrum cū
 fletu miscebamus, recordati nobiscū,
 illo die cruci affixum, ac felle pota-
 tum fuisse Christum. Sed hic tamen
 ad vesperam demorabatur fletus: nā
 ad matutinum, hoc est, ad domini-
 cum diem, subsequēbatur læticia in-
 gens, ex resurrectione Christi con-
 cepta: qua die ieiunare fas non erat,
 neque opus rusticum facere: sed to-
 tus is dies dicabatur pietati, ac liberi-
 ori vitæ, ob quam etiā eius diei sum-
 mā & incredibilem celebritatē, patria
 voce hic dies appellabatur, Nedela:
 q̄ in ea opus, rusticū mechanicū-
 ue, fieri ius non erat. Iam illa reli-
 gio-

Dominica
 dies festā
 Polonis.

Niedziela.

gionis Christianæ insignia, in templis, locisque publicis, apud nos passim visebantur, stabat fixus templo in medio Christus passus, ut eo visendo referremus oculos, & animum, ad illum verum Christum, natum, circumcisum, oblatum, mortuum, ac rediuiuum, domitorum Sathanæ: quem doctores illi nostri, non tantum dictis, atque scriptis, sed etiam templorum imaginibus, atque figuris exprimebant. Quas rerum species, atque figuras viri illi, per codicibus nobis volebant esse, ut quod literatis codex siue liber, id idiotis imago rerum esset: ut ita in ratione pietatis literatus, ante idiotam nullas haberet partes priores, Sed tamen non solum hisce externis rebus pietas nostra qualis esset, declarabatur: verum etiam hæc eadem erūpebat, & effundebat sese in ministros Dei. nam quatenus apud nos esset dominus, id in eius seruis apparebat: quos ceteris, atque primis volebam esse in hac terra nobiscum

Imagines
& earum
vltus.

Ecclesiasticus
dotes.

Episcopi
M. 2.
217

STANISLAI ORICHOVII
opulentissimos, beatissimosq;. Quapropter, fundos, villas, vicus, atque urbes, sacerdotibus, seruis Christi, attribuimus, non vt eleemosynas, quas auferre postea liceret à populo, sed vt fundos, quibus viuerent, & ad vsus vitæ degendæ necessarios, Ecclesiarum ministri suo arbitratu vterentur. Aspicite Gneznam, Metropolitam vestram, contuemini Cracouiam, itemque Vladislauiam, atque Plockam, & cæteras Episcopales sedes in Polonia, conspiciate: quæ gens, quæ natio Episcopalibus sedibus florentior? aut opulentior intra Oceanum est? atqui, ad tam maximas pecunias, non per fraudes, neque per fallacias sacerdotes in Polonia venerunt, sed summa voluntate nostra, de communi patrimonio, pro sacerdotum rata parte, hæ pecuniæ ad sacerdotes pertuenerunt. Docebamur enim, & Christum dominum suos habuisse loculos, nec questorẽ illi domesticum defuisse:

Episcopatus in Polonia ditissimi.

esse: quibus loculis patrimonium Ec-
 clesiasticum designari, eramus edo-
 cti. Itaque cum proportione æqua, Polonorum
cōcordia.
 huius istius terræ partem sibi vendi-
 caret rex, partē sacerdos, partē plebs,
 ut de communi diuidendo partem
 suam quisque ratam, certamq; habe-
 ret: tutissimam vitam omnes vixim⁹,
 atq; in optima Repub. eum vitæ cur-
 sum tenuimus, ut domi beatè. i. cū vir-
 tute, cū mutua charitate, viueremus:
 & foris, gloriosi essemus: in omnes Polonica
bella.
 partes semper victores: nulli vnquā
 gēti, nisi laceffiti bellum fecimus: at-
 que illum gladium regium, quem vn-
 nā cum corona, sceproq; à Benedi-
 cto VII. Pontifice Max. acceperam⁹,
 non ad inferēdum, sed ad propulsan-
 dum bellum, nobis datum fuisse, ab
 illis doctoribus nostris docebamur.
 Quapropter, Boleslaus Chabri, pri-
 mus Rex noster, à Roxolanis laceffi- Polonia fi-
nes.
 tus bello, regnum suum ad Boristhe-
 nem promouit. Idem postea multis
 detri-

detrimētis à Germanis affectus, Albi
 flumine Poloniã terminauit : Deinde
 Prussiã, atq; Liuoniã latrocinijs coa-
 ctus, Athlantico mari regnum suum
 definiuit . Neque verò Vngaria paca-
 ta illi prius fuit, quàm Carpathi mon-
 tis, illas insanas moles, irruētibus Vn-
 garis, obiecisset. Nec aliter alijs quo-
 que regibus in hac terra viximus: re-
 gnumq; hoc nostrum Poloniã, post
 Christiana regna , Septentrionem
 versus, vltimum ideò collocatum es-
 se duximus, vt pro fide Christi, & pro
 Petri sede, contra Scythiam, Mosco-
 uiam, Valachiam, atque Turciam p-
 pugnaret genus nostrum. Nec vlla
 circumcirca Poloniã extat ora, neq;
 regio, quę aduersus Schysmaticas, at-
 q; Scythicas gentes, nostro non sit re-
 spera sanguine. Ibamus in aperta pe-
 ricula pro Christi fide, & pro Petri se-
 de, vnde interdum sciebamus, nos nõ
 esse redituros. Ad Varnam Vngariã,
 dum cum Amurathe Turca confli-
 gimus,

Polonia
 sola pro-
 pugnat
 pro Petri
 sede assi-
 duè.

Polonor.
 clades ad
 Varnam.

gimus, regem VVadillaū amissimus:
 è quo bello, ex Polonorum XL mil-
 libus, tres tantummodò nostrūm su-
 perstites in Poloniam nunciij fuerūt,
 tantæ cladis. Iam, sanguis Poloni-
 cus, rex Ludouicus, num, non ad
 Mohatium occasu suo, Turcico in p-
 lio, legiones nostras obtriuuit? quas
 ab Sigismūdo patruo, rege nostro ac-
 ceperat. Quid Bucouina strages, &
 in Socalio accepta calamitas, parū-
 ne testantur, quam præstantes fueri-
 mus pietate & armis? quam pietatē
 tantopere nos coluimus, vt in sacri-
 ficio, dum Euangelium legeretur, di-
 strictos gladios tenuerimus: nec pri-
 ūs in Vaginatam illos dimiseramus,
 quàm Euangelium à sacerdote de-
 situm esset legi. Qua sanè ceremo-
 nia solenni demonstrabamus, nos
 pro fide Christi emori esse paratos:
 quod cū aliàs sæpe, tū vel maximo
 illo die testatum nos fecimus, quo
 parua manu, & exiguis copijs, hoc
 ipso

Ludouic.
 ad Moha-
 tiū perit.

Bucouina
 strages.

Rit^o Polo.
 in audi-
 endo Euan-
 gelio.

STANISLAI ORICHOVII

Ioan. Tarnowski,

ipso Ioanne Tarnouio, Cracouienſi
 Castellano, ſummo imperatore, q̄ ve-
 ſtras hæreſes deteſtatus, ex veſtra, nõ
 iam vita, ſed morte, huc ad nos con-
 ceſſit: Valachiam, magnis copijs Ro-
 xolanix minitantem ad Obertinum,
 reſſimus, fregimus, ac ſub noſtrũ
 iugum miſimus. Deinde, hoc eodem
 duce, Moſcouiam, Starodubo expu-
 gnato, multis incommodis, detrimẽ-
 tiſq; affectam, pacem petere à Polo-
 no rege impulimus. Quod vt Vala-
 chi, ex Roxolania, ſic Moſci ex Lithu-
 ania, Romanum nomen, Petriq; ſe-
 dem expugnare, delereq; conabatur.
 Neq; verò in alienigenas hoſtes Dei,
 acerbiores nos fuimus, quàm in do-
 meſticos, atque noſtros, ſi quis cõtra
 eam fidem feciſſet, quam Miſcone
 Monarcha, ab vrbe Roma acceperat
 mus. Quamobrem cùm Huſiana hæ-
 reſi arderet vicina, & conſanguinea
 nobis Boemia, & cùm ſtirps Miſco-
 nis Monarchæ, in Cazimiro magno
 defe-

Polonia
 hæreſibus
 infeſta.

defecisset, Vladislaum Iagellonem, Iagello
Rex ex Lithuania
accerfitur. clarissimum bello ducem, ex Lithuania acciueramus: cui non prius Poloniam tradideramus, quam is iuratus rex polliceretur nobis, se armatū obuiam hæresibus Boëmicis nobiscum vnà iturum. Ac fuerunt quidem & alia graues causæ, Vladislai in Poloniam accersendi. nam & Prussia renouabat pristina bella: & Germania, uiribus Romani imperij, hanc eandem ereptum nobis ueniebat. Sed tamen hæc leuiora præ hæresi uidebantur esse nobis incommoda. Nam arma, Hæreses difficilè extirpantur. ar-
 mis facilè refellunt: hæreses uerò ubi semel influxerint, & radices egerint, sine conuersione rerum cõmunium, vix, aut ne vix quidem extirpantur. Causa igitur Iagellonis accersendi, Boëmica hæresis fuit, aduersus quam præstantissimus rex ille, ut munitam Poloniam habuerit, nõ armis solùm, verum etiam legibus, sunt in manibus leges in hæreticos ab illo rege pmulgatæ.

STANISLAI ORICHOVII
gatae. Extant etiam edicta, vnde id li-
quet. Cuius excellentem pietatem,
studiumque religionis tuendae, qua
fide, & quanta conspiratione coniu-
rationeque fuerimus obsecuti, confae-
deratio nostra docet, quae in statutis
regni, ita ad verbum extat praescripta.

Confæde-
ratio.

CONFOEDERATIO PRINCI-
PVM TAM SPIRITVALIVM, QVAM SE-
cularium, Baronum, Procerum, Mi-
litum, & Nobilium, &c. Regni Polo-
niae, contra regnicolas inobedien-
tes iuri, & contumaces, &
haereticos eorumque
fautores.

NOs principes, Spirituales, & Se-
culares, Barones, & Comites,
Proceres, Milites, Nobiles, ciuita-
tes totaque communitas regni Polo-
niae: singulariter singuli & vniuersa-
liter vniuersi eodem animo, eadem
volun-

volūtatē, sciētia, consensu, & ratiha-
 bitione, omnes vnanimiter, significa-
 mus, tenore præsentium: quibus ex-
 pedit vniuersis, præsentibus & futu-
 ris, notitiā præsentium habituris.
 Quomodo consideratis nonnullis
 disordinationibus, quæ in ipso re-
 gno Poloniæ suboriri inceperant:
 visis literis prædecessorum nostro-
 rum: Posnaniæ, Petricouię, & in
 Gedlna factis, circa easdem literas &
 earum articulos (sub quacunq; for-
 ma verborum extant confecti) re-
 manere volumus, vsquequaque, &
 spondemus, & præcipuè circa hunc
 articulum. Quod quicumque exi-
 stens indigena regni Poloniæ, ha-
 bens in ipso regno Poloniæ bona,
 vellet aliquas inobedientias, contra
 Ius terrestre, commune, aut etiam
 guerras nobis & eidem regno Polo-
 niæ damnosas alicui mouere sine li-
 cētia domini nostri Regis gratissimi,
 & consilij sui, & in Iure terrestri com-
 muni

STANISLAI ORICHOVII
muni nolet contentari: aut etiam he-
reticales errores facere, vel promou-
re vellet: contra talem seu tales, cu-
iuscunque status, gradus, cōditionis,
& præminentiaē fuerint: siue spiri-
tuales siue seculares, & in eorum de-
structionem consurgere volumus &
promittimus, sub fide & honore no-
stris, absque dolo & fraude, nec ipsis
auxilio, cōsilio vel fauore patrocina-
ri volumus, sub fide & honore no-
stris: etiam si sanguine, affinitate, &
quacunq; propinquitate forent no-
bis, aut alicui nostrū cōiuncti, nec
pro eis loqui volumus aliquod ver-
bum: sed eos, & eorum talem quem-
libet punire volumus, & promitti-
mus. Iura tamē nostra ducalia & ter-
restria in nullo per hoc violādo, nec
ab eisdem recedentes. Harum qui-
bus sigilla nostra cum subscriptione
nominatim nominū nostrorū in pen-
dulis Sigillorum sunt appensa testi-
monio literarum. Scriptum & datum
in

in noua ciuitate Korczyn, feria sexta ipſo die ſancti Marci Apoſtoli & Euangeliftæ generali tunc Parlamento celebrato. Anno Domini 1438.

Hoc ſœdus feceramus inter nos, ſanguine iſtum noſtro: contra homines audaciſſimos: qui ſibi ipſis præſidentes, ius, atque fas omne peruerunt: dum imperare legibus malunt: quàm illis parère. Et quoniam extra hoc ſœdus noſtrum, in deteriorem partem conuerſi hîc apud vos in Polonia videmus oîa: ô Polona gens, noſtrum genus inclytum: reſpondeatis nobis, ſi vobis idonei videmur. Primum de nomine ipſo, vnde nam hoc traxiſtis nomen? vt non Chriſtiani, quemadmodum nos: ſed Euâgelici, vt Chriſtianorum nemo, appellari vos malueritis. quî, aut vnde nomen id inueniſtis? Deinde, ſi Euangelicum nomen complacitum eſt vobis: cur Euangelium à nobis traditum, deſeruſtis? & in aliud Euange-

Euangelicorum no-
me nouu.

Hæretici
in Polonia
cõmutant
Euangeliũ
vetº nouo

STANISLAI ORICHOVI
angelium, inauditum nobis, patribus
que nostris, translati estis? nam Chri-
stum ab æterno sacerdotē apud De-
um Patrem fuisse: Diuinitatem in
Mediatore Christo, frustra esse: fidē
solam iustificare: opera fidelium pan-
num menstruatae mulieris esse: ad be-
ne agendū vi homines cogi: non au-
tem sponte duci: Ecclesiā absq; sacri-
ficio esse: coenā absq; corpore & san-
guine Christi. Hæc, & alia intra hos
quatuor & decē annos, à Sigismundi
regis morte, noua & capitalia fieri,
alienum est à nostro Euāgelio: quod
antiquitus prædicatū in Polonia no-
bis fuerat. Atque huius rei vel in pri-
mis testes sunt hi duo sanctissimi, &
doctissimi Episcopi: quos coram ad-
se uideris: uidelicet, hic Adelbertus,
Metropolitanus Gnezneñ: & Sta-
nislauus, Episcopus Cracouiēsis: quo-
rum vterque, pro hoc ipso Euange-
lio nobis prædicato, cæsus ab impijs
est. hi em̄ ex Euāgelio vetere nos do-
cebant

cebant eam fidē, quam à persuaden-
 do Græci vocarunt *πίσις*, id est persua-
 sionem: quæ nixa metu, ad illam cha-
 ritate[m] pertineret, quæ edificat: cùm
 tamen vestrum Euangelium doceat
 vos scientiā, quæ inflat. Dicitis enim
 vobis certum, exploratumq[ue] esse: vos
 esse in gratia Dei. Ergo vestrum Eu-
 angelium scit: nostrum autem cre-
 dit: nos esse in gratia Dei. vestrum
 Euangelium dicit scio: nostrum au-
 tem dicit, Credo remissionem pec-
 catorum, & uitam æternam. Vestrū
 Euangelium est sine spe, scientia enim
 spem excludit: nostrum autem totū
 spe nititur, & præsentem Dei gratiam
 hominibus ostentans, ac pollicens:
 admonebat nos peccati, habebatque
 illo nos sollicitos semper: Qui se pu-
 tat stare, caueat necadat. & breuiter,
 nostrum Euangelium anxios, suspē-
 sos, perturbatos, laboriosos ex pecca-
 torū cōsciētia nos faciebat: vestrū Eu-
 angeliū securum, solutū, & à cura libe-
 ratum

Scientia
 spem ex-
 cludit.

Euangeliū
heretico-
zū quale.

STANISLAI ORICHOVIT
ratum est. Non est igitur Euangeliū
hoc, quo nunc nitimini vos, illud quod
ab initio in Polonia Euangelizatum
fuerat nobis. Cui Euangelio vestro
nulla debentur Euangelia: id est, læ-
ti nunciij præmia. Est enim iners, igna-
num, & somniculosum Euangelium
hoc vestrum: caret exercitationibus
virtutum: non orat, non ieiunat, non
elemosynas dat: non castigat, neque
in seruitutem corpus suum redigit:
sed somni, vini, stupri plenum est.
Quod si quis illud interpellet, & è
somno excitet: mox concitatur ad ri-
xam: ac bellicum cantans, pastores
inuadit, oves dispergit, templa diripi-
pit, altaria euertit, Prophetas occi-
dit, omnē beneficiorum Christi me-
moriam obliterat. Denique, illam si-
lutarem notā, qua percussus est gregis
Christi, è templis, è triuijs, à fronti-
bus denique vestris tollit, extinguit,
delet. Non enim frons vestra signo
crucis teritur: non crux in templis lu-
cet.

Signū cru-
cis deletur

cet: non à prætereuntibus in triuijs,
 illo solenni salutatur: Adoramus te,
 Christe, & benedicimus tibi: quia p
 crucem tuam redemisti mundum. Ita
 signum illud filij hominis, quod su-
 præmam mundi diem præcedet: &
 quod apparebit in cælo: & super qd̄,
 olim plangent omnes Tribus terræ:
 agris, & vrbibus vestris nunc extermi-
 natur, Euāgelij vestri p̄scripto. Quod
 Euāgelium ex Germania huc ad vos
 in Poloniam importatum, eò impie-
 tatis adegit vos, vt nos procreatores
 vestros ideo deuoueat, ac despon-
 deatis orco, quòd præscripto Euan-
 gelij, ab vrbe Roma nobis prædicati,
 vestro Euangelio Germanico vix- Poloniæ
 rimus aduersi. Nam in orationibus, vetèris pie
 in ieiunijs, in eleemosynis, seruietes tas.
 Deo nocte & die, non discedebamus
 à templo: sed media nocte, etiam an-
 relucanis temporibus, surgebamus
 ad confitendum nomini domini. Ho-
 ra item Prima, Tertia, Sexta, Nona,

Vespertina, atq; Sera, meditationem
 mortis Christi, quasi gradibus qui-
 busdam, dum penetramus in cælum:
 habebamus diuisam. A sacrificio om-
 nia nostra priuata, & publica opera
 inchoabamus. Sine crucis signo, ne-
 que domi, neque foris, neque pace,
 neque bello, neque priuatim, neque
 publicè agebamus, neque transigeba-
 mus quicquam. Sic ergo vita erat: sic
 lux nostra hominibus lucebat barba-
 ris, vt Roxolanis: qui nostri æmula-
 tione commoti, è Constantinopoli
 fidem catholicam sibi accersendâ pu-
 tauerunt: vt Prutenis, qui nostra pie-
 tate capti, ciuitate Dei sunt donati:
 vt Lithuanis, qui fidi emulatores no-
 stri, & imagines nobilitatis, & religio-
 nes pietatis à nobis acceperunt: Et ta-
 mē adhuc vobis à primo satù nostro
 tanta extant in omni genere pietatis
 documenta? Hęcine est pietas? Hęc-
 cine Euangelica vox? ô parentū ve-
 strorum

Imitatio-
 ne Polo-
 nię barba-
 ri fidem ac-
 cipiunt.

Hæretici
blasphem
in parietibus

strorum desertores filij. Pater, & mater mea pro perfidis damnati: aui, & proaui nostri hinc ad Sathanam profecti. vixerunt enim absque Euangelio. Heu pietas, heu prisca fides, & inuicta bello dextera: quò vobis, abierunt pcepta illa, quæ in hac terra, quòdā stare solebāt? Honora patrem, & matrem tuam, vt sis longæuus super terram. Et illud: Qui maledixerit patri, & matri suæ, morte moriatur. Denique illud: Interroga patres tuos, & dicent tibi, maiores tuos, & annuntiabunt tibi. Vos vero, non tantum non interrogatis nos, vt ex lege annunciemus vobis bona, quæ ipsi antiquitus ab alijs patribus tradita per manus acceperamus: sed tanquam sceleratos, ac sacrilegos æternis nos etiam deuotetis supplicijs? nec solos? sed genus Christianum vniuersum: atque adeo, ipsam sanctam Dei Ecclesiam Catholicam. A cuius consensu semel renati, nunquam recessimus: sed in eius gremio,

Veteres P
loni fide
constantis
simi

STANISLAI ORICHOVII

ut viximus, ita enim sepulti sumus. Par
autem erat, non nos, à vobis: sed vos
filios, à nobis patribus vestris iudica-
ri. Quanto enim propius absumus
ab illo primo Euangelij fatu: tanto
exploratoria de Euāgelio habuimus
omnia: quàm habeatis vos, qui intra
hos xiiij annos, in Polonia nunc de-
mum de Euangelio garrere cœpistis,
quicquid in buccam venit. Et quo-
niam hæc impia fraus, non est in Euā-
gelio, vobis per nos tradito, cuius p-
cipua est pietas in parentes, ex alio E-
uāgelio hæc impia vos derivastis om-
nia, quod ex Germania in Poloniam
ad vos hæreticorum primus intulit
Stancar: in quo sunt omnia sceleri p-
piora, quàm religioni. Quod sanè E-
uangelium Stancar, non est sacramē-
tū illud, quod manifestum est in car-
ne: iustificatū est in spiritu: quod ap-
paruit angelis, prædicatum est gēti-
bus: creditum est in mundo: assump-
tum est in gloria. Sed est hoc Stan-
cari

Quo tem-
pore hære-
sis in Polo-
niā venit.

Euangelij
Stancar
quale.

cari Euangelium laqueus ille para-
 tus vestris pedibus, quo vos Sathan
 captat, ac de ciuitate Dei vos illo in
 ciuitatem Diaboli transportat. Nam
 vitio deprauatæ voluntatis, cùm de-
 generassetis à grauitate nostra: i hūc
 laqueum vltro collum inseritis, vt ob-
 torta gula, Sathanas sub tartara faci-
 lius det vos precipites. qui hoc ipso E-
 uangelio Stancari nunc propinat vo-
 bis dulcia, vt ingerat amara: ostentat
 vobis violas, porrigit spinas: pollice-
 tur panem, dat vobis scorpionem: *P*
 mittit vitam, inculcat vobis mortē.
 Et, si conferendum exemplum est,
 vt Euangelium nostrum, quod ab
 initio in Polonia annuntiatum fue-
 rat nobis, vni fonti, in quatuor para-
 dyfi flumina erumpenti, assimilatur:
 ita Euangelium hoc Stancari, ex Ger-
 mania ad vos importatum, ex vno
 patre Diabolo erumpens, quatuor
 fluminibus, ab inferis manantibus,
 simile est. Vni enim, Acheronti si-

Euāgeliū
 Germani-
 cum.

mile illud est: cruentat enim ob seces-
 sionem, & lacerat vos conscientia.
 Alteri Cocyto: contétione enim ple-
 ni estis. Tertio Stygi: torquet enim
 vos inuidia. Phlegethonti quarto: ar-
 detis enim libidine, quæ vos ad om-
 ne facinus impellit. Et nisi respiscit-
 tis, & nisi nos, patres vestros respici-
 tis, Euangelium hoc Germanicum,
 Stancaro duce, referet vos ad priscã
 illam nostram Macedonicam, atque
 Illyricam vitã: vt pro Christo, Mirsæ
 pro Maria virgine, Læda, Iunonis
 pellex: Pogoda item, atque Poguis-
 da, sint vobis in Poloniam ab inte-
 gro recipiendi. Tum etiam Mercuria
 les illæ statux, omnibus triuijs erunt
 vobis reponendæ: quandoquidem
 Christi, cruci suffixi simulacrum com-
 parare in triuio viatori fas apud vos
 non est. Etenim, si pudori Christia-
 num nomen nostrum vobis est: sic
 sanè honori, barbarum illud nomen:
 quo inter Macedonas, atque Dal-
 matas,

matas, sub dño Diabolo, olim fui-
 mus illustres. Et si Ecclesiam catho-
 licam non vultis habere matrem: sit
 mater vestra Cęthra, id est, Macedo-
 nia: vt ita, cū nostris vestigijs in has
 cęlestres sedes penetrare vos pudet,
 hęreticorum vestigijs, vt Lutheri, vt
 Caluini, vt Bullingeri, vt Vergerij,
 vt Brentij, vt Stancari, vt Lyfmani-
 ni, vt Blandratę, vt Statorij Galli, pe-
 netretis in Acherontia templa, alta
 orci, pallida leti, obnubila, obsita te-
 nebris loca: vbi huius Germanici E-
 uangelij, ac Stancarani dogmatis, cū
 impijs sempiternas sustineatis pœ-
 nas, vestra voluntate susceptas: vt iu-
 re, ac meritò, cū ex Euangelio E-
 uangelizato nobis, haurire non vul-
 tis vitam: ex Stancari Euangelio
 hauriatis mortem: quod non est a-
 liud, quàm Chimæra quędam, ex Euangeliū
heretico-
rum chi-
mæra est.
 Gręcorum poëtarum fabulis exor-
 ta. quę vulgò in Polonia Obsida pa-
 trio nomine, dicebatur. est enim hoc

STANISLAI ORICHOVII
siue Stācaranum, siue Germanicum
Euangelium: phantasma quoddam
eiusmodi: quale delirantium est som-
nium. Vt enim homines deliri, som-
nio beatos, atq; reges se esse arbitran-
tur, cū reuerā miseri sint atq; inglo-
rij: sic vos Germanico Euāgelio, Stā-
caronoq; capti, in bonis vos esse arbi-
tramini, cū sitis omnibus rebus mi-
serrimi. Sed si iam à nobis patribusq;
vestris alieni esse vultis, & si etiam pa-
trium animum, pietatemq;, auctore
Stācaro, excutitis: agite, vt lubet: vos
sentietis posterius. Sed tamen reddi-
te nobis, quæ nostra sunt, & quæ tra-
dita à nobis adhuc possidetis, vt bap-
tismum: vt nouam & veterem legē:
vt Cōcilia, decreta, patres, & cæterū
Ecclesiasticum instrumentum. Hæc
enim ad Stancari Euangelium nō per-
tinent: aliena ab illo sunt, nostriq;
sunt Euangelij propria. Et quoniam
Petrus Romanus, sacerdos ille sum-
mus, cum omni vi, potestateq; sua
à vo-

Hæresis o-
mnia diui-
na & hu-
mana per-
dit.

à vobis pellitur, ne regius quidē ho-
 nos, magnis nostris laboribus, cruen-
 tisq; prælijs, pro fide atq; sede Petri
 susceptis, penes vos maneat. corruat
 cū sacerdote pariter in Polonia thro-
 nus ipse regius: infringatur Sceptrū:
 laceretur corona: cōteratur gladius:
 Postremò, concidat regalis apex atq;
 vertex, vt ita spreta atque ex Polonia
 pulsa à vobis Pontificalis potestas:
 regalem quoq; potestatem, tanquam
 administrā atq; famulam suam, hinc
 secum abducat, Polonia hac vestra, il-
 lis execrationib; Mosaicis obnoxia,
 derelicta: quæ in desertores Ecclesiæ
 catholicæ illæ sunt execrationes acer-
 bissimæ.

DEUTERONOMII

XXVIII. CAP.

Quòd si audire nolueris vocē Do-
 mini Dei tui, vt custodias, & fa-
 cias omnia mandata eius: & ceremo-
 nias, quas ego præcipio tibi hodie, ve-
 nient

STANISLAI ORICHOVII
nient super te omnes maledictiones
istæ, & apprehendent te. Maledictus
eris in ciuitate, maledictus in agro. Ma-
ledictum horreum tuum, & maledictæ
reliquiæ tuæ, & maledictus fructus
ventris tui, & fructus terræ tuæ, armē-
ta boum tuorum, & greges ouium tua-
rum. Maledictus eris ingrediens, &
maledictus egrediens. Mittet Domi-
nus super te famem & esuriem, & in-
crepationē in omnia opera tua, quæ
tu facies: donec conterat te, & perdat
velociter, propter adinuationes tuas
pessimas, in quibus reliquisti me. Ad-
iungat tibi Dominus pestilentiam,
donec consumat te de terra, ad quam
ingredieris possidendam: Percutiat
te Dominus egestate, feбри, & frigore,
ardore, & estu, & aëre corrupto ac ru-
bigine, & persequatur donec pereas.
Sit cælum, quod supra te est, æneum:
& terra quam calcas, ferrea. Det Do-
minus imbrem terræ tuæ puluerem,
& de cælo descendat super te cinis,
donec

donec conteraris. Tradat te dominus corruentem ante hostes tuos: & per vnā uiam egrediaris contra eos, & per septem fugias, & dispergaris per omnia regna terræ, sitque cadauer tuum in escam cunctis uolatilibus cæli, & bestijs terræ: & non sit qui abigat. Percutiat te dominus hunc cerē Ægypti, & partem corporis, per quam stercore egerūtur. Scabie quoque, & prurigine, ita ut curari nequeas. Percutiat te dominus dementia et cæcitate, ac furore mentis, & palpes in meridie sicut palpare solet cæcus in tenebris, & non dirigas uias tuas. Omniq̄ tempore calumniam sustineas, & opprimaris uolentia, nec habeas qui liberet te. Uxorem accipias, & alius dormiat cum ea. Domum ædifices, & non habites in ea. Plantes uineam, & non vindemies eam. Bos tuus immoletur coram te, & non comedas ex eo. Asinus tuus rapiat in conspectu tuo, & nō reddat tibi, oues tuę dentur

STANISLAI ORICHOVII
dentur inimicis tuis, & non sit qui te
adiuuet. Filij tui, & filiae tuae tradan-
tur alteri populo, videntibus oculis
tuis, & deficientibus ad conspectum
eorum tota die, & nō sit fortitudo in
manu tua. Fructus terrae tuae, & om-
nes labores tuos comedat populus
quem ignoras, & sis semper calumniā
sustinēs, & oppressus cunctis diebus,
obstupens ad terrorem eorum quae
videbunt oculi tui. Percutiat te do-
minus hulcere pessimo in genib⁹, &
in suris: sanariq; non possis, à planta
pedis vsque ad verticem tuum. Du-
cetq; te dominus & regem, quem cō-
stitues super te in gentem, quā igno-
ras tu & patres tui: & seruiēs ibi dijs
alienis, ligno & lapidi. Et eris in stu-
porem, in prouerbiū ac fabulā om-
nibus populis, ad quos te introduxe-
rit dominus. Sementem multam ia-
gabis in terram, & modicum congre-
gabis: quia locustae deuorabunt om-
nia. Vineam plantabis & fodies, & vi-
num

num nō bibes, nec colliges ex ea quā-
piam, quoniam vastabitur vermibus.
Oliuas habebis in omnibus terminis
tuis, & non ungeris oleo: quia deflu-
ent, & deperibunt. Filios generabis,
& filias, & non frueris eis: quoniā du-
centur in captiuitatem. Omnes arbo-
res tuas, & fruges terræ tuæ, rubigo
consumet. Aduena, qui tecum versa-
tur in terra, ascendet super te, eritq;
sublimior: tu autem descēdes, & eris
inferior. Ipse foenerabit tibi: & tu nō
foenerabis ei. Ipse erit in caput, & tu
eris in caudam. & veniēt super te om-
nes maledictiones istæ, & persequen-
tes apprehendēt te, donec intereas:
quia non audisti vocem domini Dei
tui, nec seruaſti mādata eius, & cere-
monias, quas præcepit tibi. Et erunt
in te signa atque prodigia, & in semi-
ne tuo vsq; in sempiternum: eò quod
nō seruieris domino Deo tuo in gau-
dio, cordisq; lætitia, propter rerum
omnium abundantiam. Seruies ini-
mico

STANISLAI ORICHOVI
mico tuo, quem immittet tibi dominus, in fame & siti, & nuditate, & omni penuria: & ponet iugum ferreum super ceruicem tuam, donec te conterat. Adducet dominus super te gentem de longinquo, & de extremis terræ finibus, in similitudinem aquilæ volantis cum impetu: cuius linguam intelligere non possis: gentem procacissimam, quæ non deferat seni, nec misereatur paruuli: & deuoret fructum iumentorum tuorum, ac fruges terræ tuæ: donec intereas, & non relinquat tibi triticum, vinum, & oleum, armenta bouum & greges ouium: donec te disperdat, & conterat in cunctis vrribus tuis, & destruantur muri tui firmi, atque sublimes, in quibus habebas fiduciam in omni terra tua. Obsideberis intra portas tuas in omni terra tua, quam dabit tibi dominus Deus tuus: & comedes fructum vteri tui, & carnes filiorū tuorū & filiarū tuarū, quas dede-
rit

rit tibi dominus Deus tuus, in angustia, & vastitate, qua opprimet te hostis tuus. Homo delicatus in te, & luxuriosus valde, inuidebit fratri suo, & uxori, quæ cubat in sinu suo, ne det eis de carnibus filiorum suorū, quas comedet: eò quòd nihil aliud habeat, in obsidione, & penuria, qua vastauerint te inimici tui intra omnes portas tuas. Tenera mulier, & delicata, quæ super terrā ingredi non valebat, nec pedis vestigiū figere, propter molliciem, & teneritudinem nimiam, inuidebit viro suo: qui cubat in sinu eius, super filij, & filia carnibus, & illuie secundinarum: quæ egrediuntur de medio feminum eius: & super liberis qui eadem hora nati sunt. comedent enim eos clam, propter rerum omnium penuriam, in obsidione, & vastitate, qua opprimet te inimicus tuus intra portas tuas. Nisi custodieris, & feceris oīa verba legis huius, quæ scripta sūt in hoc volumine, & timue-

STANISLAI ORICHOVII
timueris nomen eius gloriosum &
terribile, hoc est dominum Deū tuū,
augebit dominus plagas tuas, & pla-
gas feminis tui, plagas magnas, & p-
feuerantes, infirmitates pessimas, &
perpetuas, & conuertet in te omnes
afflictiones Ægypti, quas timuisti, &
adhærebunt tibi. Insuper & vniuer-
fos languores & plagas, quæ nō sunt
scripta in volumine legis huius, indu-
cet dominus super te, donec te con-
terant, & remanebitis pauci numero,
qui prius eratis sicut astra cæli, p̄ mul-
titudine: quoniam non audistis vocē
domini Dei vestri. sicut ante lætatus
est dominus super vos bene vobis fa-
ciens, vosque multiplicans: sic læta-
bitur disperdens vos, atq; subuertēs:
vt auferamini de terra, ad quā ingre-
dimini possidendā. Disperget te do-
minus in omnes populos à summita-
te terræ, vsq; ad terminos eius, & ser-
uies ibi dijs alienis, quos & tu igno-
ras: & patres tui lignis & lapidibus.

STANISLAI ORICHOVIT
HABES SIGISMUNDE
A Vguste Rex inclyte, à fideli subdi-
to, Stancari sectam, hoc est, Regum,
& regnorum pestem: nouo licet, ve-
ro tamen argumento tibi exhibitam.
Nulla hîc est venditatio ingenij, Au-
guste Rex, nulla doctrine ostentatio:
sed pura fides, atque charitas ardens
illa, quæ prophetat, futura præmon-
strat, salutaria nunciat. Quæ quidem
valere apud te deber, non verborum
nostrorum: sed rerum ipsarum pon-
dere: quarum illa sit apud te summa.
In rerum natura hæc tria esse inter se
nexa, & iugata. Altare, Sacerdotem
atq; Regem, hoc modo, atq; ordine,
vt saluis rebꝫ regni, sacerdos semper
seruiat altari. Rex autem, semper mi-
nistret sacerdoti. Quòd si hæc in tuo
regno contrà, ac dico fiunt, regnum
tuum dispereat necesse est. Nam, qui
Rex, hæreticorum suasu, cum sacerdo-
te pugnat de loco, ac primas ante il-
lum petit, id vtique agit, vt sacerdote
amo-

amoto, altari ipse seruiat: & vt postea
 ne in secundis quidem, neq; in tertijs
 consistat: sed tam ipse Rex, quã om-
 nes regni ipsius opes corruant. Deus
 autem omnipotens, qui gloriosum
 genus tuum Iagellanium, ad conser-
 uandam Sarmatiã, & vniuersam Sep-
 tentrionis vicinitatẽ delegit, dirigat
 vias tuas, in omni consilio, opereque
 tuo regio: teq; ad imitandũ cunctis
 regibus terræ proponat rebus gestis,
 magnificũ, religionibus, gloriosum,
 pietate, illustrem: sanctitatẽ autem,
 imitabilem regem. vt tuo conspectu,
 reges stupeãt: imitatione tui, discãt:
 exemplo autem de te sumpto, regifi-
 cẽ viuant. Quod quidem prestare di-
 gnetur nobis subiectis tibi, Rex
 ille regum, Christus: Cu-
 ius regnum, & im-
 perium sine fi-
 ne perma-
 net.

A M E N.

Y 2 RE

RERVM MEMORABILIVM IN HOC LIBRO INDEX.

A		tas regni. 53
Abiatharis exemplum falso profert Stancarus. fol. 67		Augusti nomen unde? 142
Abiatharis exemplū docet, quod sit munus regiū 68	B	
Academia Cracouien: quibus disciplinis potissimū floret. 32	Boëmica hæresis à Simone Mago orta. 130	
Agrestium tumultus in Germania. 77. 118	Vt Boemia olim, ita Polonia peribit sectis. 77	
Apostolorum doctrina 149	Bucouina strages. 156	
Ariana hæresis negat Deū 16	C	
Aries Danielis metuendus cornu Polono regi. 120	Canonum à Stancaro editorum summa. 24	
Archiepiscopus Gneznensis in Polonia libertatis custos. 59	Canonum Stancari medulla. 43	
Archiepiscopus exauthorat, excommunicat, & iudicat regem. 55. 56. 58	Cardinaliū nomen vnde? 73	
Archiepiscopi Gneznensis summa auctoritas. 57	Catholica fides in Græcia primum floruit. 82	
Archiepiscopi & Episcopi in Polonia cur vilerint. 60	Causæ libri scripti. 4	
Archiepiscopi & Episcopi Poloniæ moderni. 60. 61	Cazimiri regis Poloniæ pietas. 131	
Archiepiscopo sublato tollitur etiam rex. 45. & liber-	Charitatē qui habet omnia habet. 7	
	Chimæra descriptio 2. 85	
	Christus ubiq; est. 20	
	Christus rex coronatus. 46	
	Ciuitatum amplitudinē duo faciunt. 111	
	Comitia & Concilia differunt. 138	
	Con-	

INDEX.

Concilium arbori simile. 39	
Concilium Tridentinum. 11. 123	Descriptio ab Augusto Cæsa- re facta explicatur. III
Concilium prouinciale Po- lonicum. 123	Diaboli regnū ex hæresibus constat. 86
Concilium nationale perni- ciosum. 124	Dialectica Stancari qualis. 35. 36
Concilia Oecumenica Stan- car pbat, quomodo? 38. 39	Dij Polonorum olim. 144
Concilia contra hæretes fa- cta. 150	Doctores ecclesiæ. 150
Conciliorū summa fides. 39	Doctorū consensus lex vitæ. ibid.
In cōcilijs auctoritas omnis penes Episcopos est. 135	Dominica dies Polonis Ne- dela dicta, cur? 153
Confederatio omnium or- dinum Poloniæ contra re- gnicolas inobedientes & hæreticos, &c. 157	E
Constāntini Magni erga Epi- scopos reuerentia. 66	Ecclesia & Papatus idem. 116
Coronatio regis Pol. ad Ar- chiepiscopu Gnesneñ per- tinet. 45. 52	In Ecclesia vera omnes vnū dicunt. 9
Coronatio regis quomodo peragitur. 89 & deinceps.	Ecclesiæ de Mediatore sen- tentia. 19
In coronationis iuramento duo regibus proponun- tur. 50	Ecclesiarum Polonicarū do- res. 154
Corpus Christi communica- tur cum rege. 108	Ecclesiarum bona in Polo- nia multis in locis direpta. 30
Crucis signum hæretici hor- rent. 160	Electiōum sublatarum cul- pæ penes reges. 59
	Episcopus regem repellit ab ærario. 58
	Episcopi nunquam regibus subiecti. 65
	Episcopi primi in Polonia. 146

I N D E X.

Episcoporum in Polonia au-	Gymnasia edificare opus re-
toritas magna. 30	gium est. 32
Episcopatus in Pol. ditissi-	Gymnasium Cracouiese à
mi. 154	VVladislao Jagellone cõ-
Euangelium hæreticorũ qua-	ditum. 33
le. 160. 164	H
Euangeliiu Stãcari quale. 162	Hæreses viperis similes. 80
Euangelistæ Stancari, qui. 16	Hæreses è fabulis ortæ. 82
Euangelicorum nomen no-	Hæresis definitio. 129
uum. 159	Hæresis est fabula. 83
Exemplum horribile con-	Hæresis pœna peccati. 89
temptus sacerdotũ. 71	Hæresis finis, fallere.
F	Hæresis pestis & labefactio
Fides Romana. 109	regnorum, 103
Fides Petri perennis in vrbe	Hæresis dira lues. 103. ener-
sola, 113	uat Politiam 127. crimina
Fides in Christum quæ. 145	maiestatis læsæ. Ibidem.
Fides absque operibus mor-	Semper speciè pietatis præ
tua. 148	se fert. 83
Fides formata. 149	Hæresis è scriptura malè in-
Fidei Romanæ cõstantia vn-	tellecta. 86
de. 113	Hæresis omnia Diuina & hu-
Fucus Stancari. 34	mana perdit 164
G	Hæresis quo tempore in Po-
Galea insignis. 101	loniam venit. 163
Germaniæ Boemiæ & Angliæ	Hæretici hois definitio. 40
calamitas. 78. 103	Hæretici ad periuriã reges
Gladius hæreticorum perni-	hortantur, 93
ciosus. 27. 160	Hæretici iure tollendi. 98
Græcia Fabulosa. 81	Hære. assidui in Petrum ho-
Græciæ interitus, 117	stes. 114
	Hæretici blasphemii in pa-
	res. 108.

INDEX.

rentes.	162	peritia rei militaris clarif- simus &c.	156
Heretici ius Spiritualiū vio- lant.	137	Iustitia quid?	105
Heretici in Poloniā cōmutāt		Iustificamur gratis.	145
Euāgeliū vetus nouo.	159	L	
Hereticorum licentia pereūt regna.	27	Lapis angularis in Pol. qui.	
Hereticorū spirit ^{us} qualis.	40	135.	
Hereticorum mos in citan- dis scripturis.	39. 67	Ludouicus rex Vngariæ ad Mohatium perit.	126. 156
Hereticorū intentio.	75. 86	Luminaribus duobus duæ potestates similes.	98
Hereticorū proscriptio.	128	Liberum arbitrium.	145
Hereticorū progenies infamis. ibi-		Lutherana hæresis de cœna extincta.	80
I		Lutherana hæresis auctor omnis calamitatis.	77
Itagellana gens religiosissi- ma.	125	Lutheranorum libri per Si- gismundū regem Pol. pro- scribuntur.	132
Itagello Apostolus.	ibid.	M	
Itagellani Confessores.	126	Magistratus negligentia per- niciosa.	25
Itelus nomē, Dei nomē est.	20	Missæ cum titulo cōmuta- tur.	13
Imagines & earum vsus.	154	Missæ quid?	152
Imago Stancarane secltę.	78	Metropolitanus vice Christi est.	91
In Idololatriæ locum succes- sit hæresis.	86	Mysteriorum tempora.	152
Iniustitiæ proprium.	42	N	
Interdictum de iuquãdis Boe- mis.	128	Nobiles exequat regi Stan- car.	28
Iudæi heretici.	86	Nouus orbis.	112
Iudicium Dei horrendū ma- net reges.	142		
Ius secularis & Spirituales partis quod?	135. 136		
Ioannes Comes in Tarnoyv			

INDEX.

O		Petri summa potestas nulli subiecta. 69
Occidēs cōuellitur sectis. 117		Petri stater in perpetuum li- berauit clerum à tributis.
Officiū boni regis, nota. 132		136
Orator qualis esse debeat. 41		Pinczouiesis familiæ laus. 123
Ordo quid? 151		Pinczouientes cōuincuntur Arianismi. 23
Ordinis accidentia. 152		Pius iiii, Pont. max. Concili- um Tridenti indixit. 11
Contra ordinem nil recti fit. 139		Pœna in hæreticos: in Im- pressores librorū & bibli- opolas. 82
Operum discrimen. 148		Plato pellit poetas ciuitate sua. 133
Quæ opera iustificant. ibid.		Poloni veteres in fide con- stantissimi. 162
Opus suum Deus in nobis coronat. 149		Poloni præpōsteri. 138
Orichouij natio. 9		Polonia quo tempore fidem accepit. 145
Orichouij de Mediatore sen- tentia. 18		Polonia firmissima in ca- tholica fide. 134
Osculum sacerdotis. 50		Polonia hæresibus infesta. 156
Oscula pedum pont. max. quid signent. 51		Polonia sola propugnat pro Petri sede assidue. 155
P		Polonia quomodo pacan- da. 122
Papa vnde dictus. 10. 72		Polonia qua malitia perit. 138
Papatus salutaris res. 12		In Polonia regalis potestas per hereticos euanescit. 76
Papatus sanctissimum no- men. 115		19
Papatus à Concilijs cohone- status. 39		
Papæ auctoritas. 10		
In Papatu solo lux. 14		
Papistarum nomen. 115		
Cū Papatu ecclesia perit. 116		
Petrus cur osculum pedū re- cusauit. 51		
Petrus liber à tributis. 70		

INDEX.

In Polonia solus Rex gladiū portat.	28	Potestas spiritualis princeps.	
Poloniæ nomen vnde.	144	ibid.	
Poloniæ Rex, regum exemplum.	88	De sublimioribus potestatibus quæstio.	96
Poloniæ veteris pietas.	161	R	
Poloniæ imitatione barbari fidem accipiunt.	161	Religio sola retinet in officio homines.	132
Poloniæ periculū ex sectis.	77	Religionibus præesse opus pontificium.	42
Polonorum origo	143	Res non verba spectanda.	34
Polonorum sermo Græcus.	144	Rex Christus est	93
Polonorum Apostoli primi.	146	Rex Christi typū gerit.	ibid.
Polonorum consensus in fide.	143.	Rex in Polonia absq; Archiepiscopo non est.	52
de. concordia, bella, fines.	155	Rex supplex sacerdoti.	89
Clades ad Varnam	155	Rex perit à sacerdote segregatus.	107
ad Bucouinam.	156	Rex manus sacerdotis est.	107
Polonorum reges cur obstabant hæresibus.	140	Rex custos altaris 99. ad Christum pertinet.	ibid.
Polonorum ritus in audiendo Evangelio olim	156	Rex Polo. nititur iuramento	137
Polonorum veterum ad posteros oratio.	143	Regia maiestas ex Polonia per Stācarum tollitur.	74
Pontificalis auctoritas magna.	63	Regis auctoritas apud Polonos magna.	28
Pōtifex Romanus imperium abrogauit Græcis.	71	Regis coronatio ad Archiepiscopū Gneznensem pertinet.	45
Pontifices è Polonia per Stācarum tolluntur.	29. 38	Regis creatio qualis	96
Inter potestates ordo qui	95	Regi notanda tria	106
		Reges quare coronētur.	46

INDEX.

Reges christiani differunt à Paganorum regibus.	47	Sacerdotum Privilegia.	136
Reges Episcoporum ministri.	68	Cum sacerdote stat & eadit rex.	138
Reges absq; sacerdote nihil sunt.	71	In sacerdotibus cõmunis violatur libertas.	139
Reges creantur ad fugandas hæreses.	86. 87	Sacramenta Ecclesiæ	153
Regalis celsitatis finis.	90. 109	Sanctorum feriæ	153
Regium officium.	104	Sbigneus Episcopus Cracovien regē repellit ab arario.	158
Regum instituendorum causa.	97	Scientia inflat.	160
Roma oraculum orbis.	112	Scientia spem excludit.	
Romæ vrbis præfens amplitudo.	110	ibid.	
Romano Imperio omnes christiani reges comprehenduntur.	109	Scripturarũ intellectus vnde.	110
Romanorũ Imperium Evangelio destinatum.	112	Sectarum finis, evertere regna.	120
Sacerdos cum rege comparatur.	107	Sectarum auctores repellendi.	111
Sacerdos quantum præstat regi.	98	Sectæ Stancari & aliarum delictum.	106
Sacerdos omnibus rebus superior.	99	Sedes David,	114
Sacerdotis creatio qualis.	96	Septenarius numerus.	114
Sacerdotes semper præstantiores regibus.	63. 70	Septimanæ mysterium.	114
Sacerdotes veri à Petri sede.	63	Sigismundus primus, Rex Poloniae religiosissimus.	116
		Sigismundus Gedanenses propter violatam religionem gladio percussit.	116
		Sigismundus Imperator à Ziska regno Boem. pulsus.	116
		77. 130	

INDEX.

Sigismundi edictum in hereticos.	132	gis 72. Anabaptista, funestus 79. honorem regium conuellit. 101. per sacerdotes regē petri. 102. Ordinationi Dei resistit 100. cœnas aliorum damnat, suam extollit 79. psittacus in scriptura.	66
Sigismundi Augusti iuramentum..	133	Stancari hæresis nocentissima, fugienda.	103
Sigismundi Augusti regis laus.	140	Stancari vxor.	6
Stanislai Episcopi sancti mors.	59	Stancari cœna. 13. 79. furore 30. paralogismus.	35
Stancar ecclesię hostis, 7. Cõtumeliosus in Orichouiũ		Stancari Sophismata contra Sacramentum altaris, 37. fucus.	34
Afinus 8. Patria pulsus 1. 2. 9. ex ecclesia 12. 14. hostis Papatus.	11	Stancarena secta; imago.	78
Hæreticis inuisus 15. calumniator, 18. Arianus, 15. Nestorianus.	17	T	
Stancar Cracouię docet. 22. capitur, 23. Pinczouio pellitur 25. Dubecium profugit 26. legislator	26. 53	Theologia vera quæ.	38
Maiestatis reus.		Theologia Stancari qualis.	33
Stancar scholam in Polonia condit 32. cæcus in dialecticis.	36	Traditiones.	149
Orator qualis 41. tyrannidem in Poloniam inducit 44. primus in Poloniam intulit Arianismũ.	22	Tyrannidis origo.	49
Stancar Archiepiscopum opugnatur? 64. abutitur mansuetudine Poloni re-		Tyrannos nunquam experta Polonia.	45
		Tyrānorum dominatus qualis	48
		V	
		Vandali à Vandalo flumine,	143
		Venceslai Regis Boem. ignauia	

INDEX.

via regnum Boëmiæ hæ-	tum contra hæreticos.	
reticorum incendio con-	127	
flagrauit.	77	Vladislaus rex Poloniae &
Vladislaus Jagello cur. ad		Vngariæ, Martyr.
regnum Polonię vocatus.		Vnctio regis & Pontificum
157		diuerfa.
Vladislaus Jagello. verus		Z
rex.	131	Ziska regnum Boemiæ diri-
Vladislai Jagellonis decre-		puit, afflixit, &c.
		77

FINIS INDICIS.

Typis Godefridi Ceruicorni.

AD LECTOREM:

MATTHIAS PLO-
CENSIS.

SItte dogma iuuat uerum, si mente quieta
Esse cupis, uerses hæc pia scripta manu.
Detegit auctor enim fraudes, quas Stancarus ore
Clamoso spargens, scindit ouile dei.
Castigatq; etiam magnorum Orichouius acri
Annosæ Regum sepe dolore moras.
Esse sacerdotis per æignum munus honore
Affirmat summo: Christus ut ipse docet.
Hic uero spretus nunc est honor, attamen æquus
Tutari hunc uita, quisq; paratus erit.
Qualis hic est præsens auctor, q; dogmata sternit
Hereseos: illum uincere nemo potest.
Stancare terga dabis, quondam ut Catilina mali-
Eloquio uictus qui Ciceronis erat. (gnus)
Eloquio, pietate uiri, sic uinceris huius,
Qui modò te contra fortia tela iacit.
Est igitur nobis Orichouius iste sequendus,
Instituens scriptis pectora nostra pijs.

5197951

AD LECTOREM

MATTIAR. P. O.

CELESTI.

...
...
...
...
...

BENEDICES
CORONÆ ANNI
BENIGNITATIS
TVÆ PSALM 64

...
...
...
...
...

